

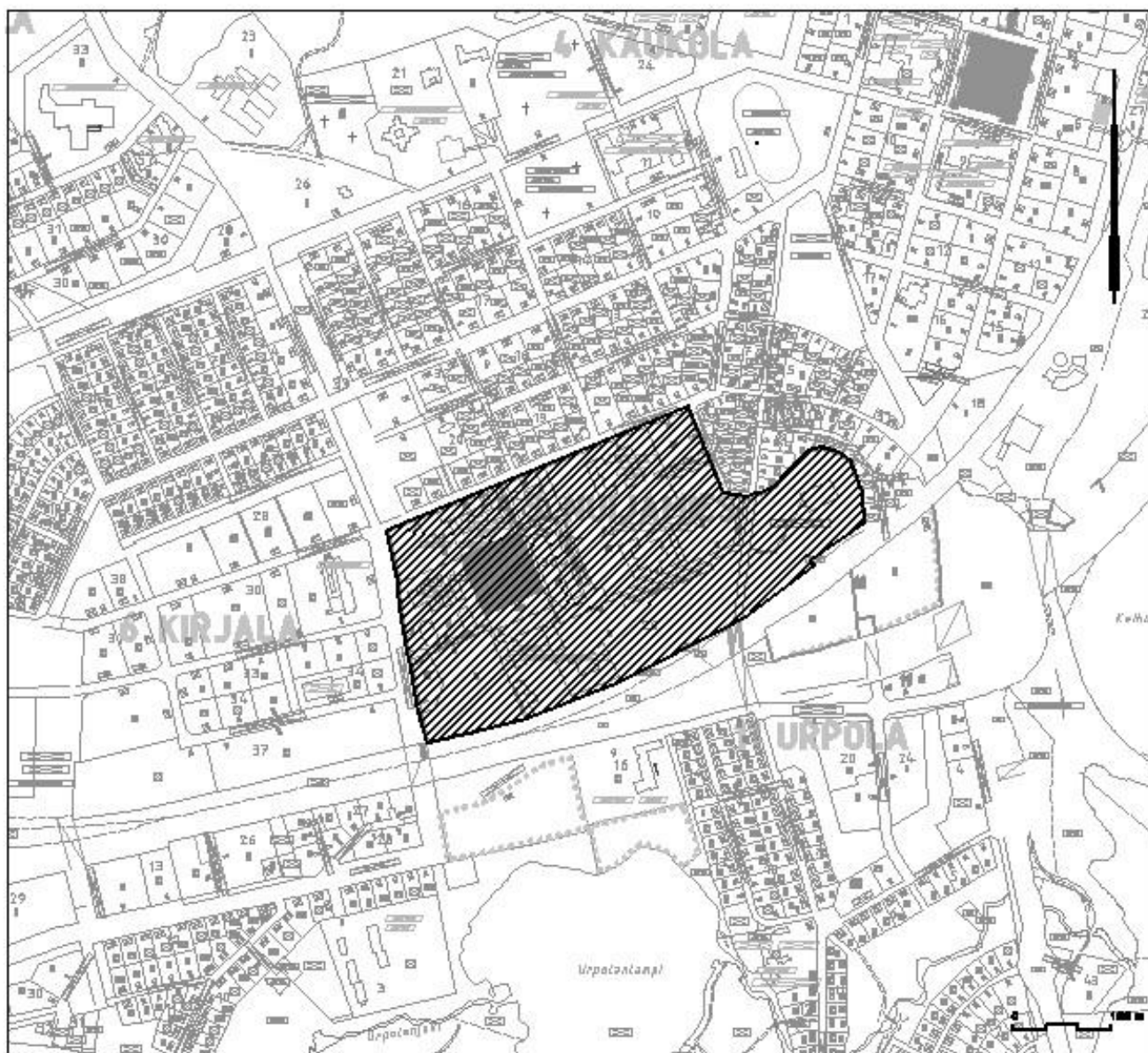
0891



MIKKELIN KAUPUNKI
 tekninen toimi / kaupunkisuunnittelu
 PL 278, 50101 Mikkeli
 Tuija Mustonen
 puh. 040 129 4114, fax. (015) 194 2613,
 e-mail: etunimi.sukunimi@mikkeli.fi

VANHAN KASARMIALUEEN ASEMAKAAVAN MUUTOS ASEMAKAAVAN SELOSTUS

VIREILLE TULOSTA ILMOITETTU	25.9.2009
TEKNINEN LAUTAKUNTA HYVÄKSYNYT	16.12.2014 § 162
KAUPUNGINHALLITUS HYVÄKSYNYT ALUSTAVASTI	12.1.2015 § 7
NÄHTÄVILLÄ	21.1. – 20.2.2015
KAUPUNGINHALLITUS HYVÄKSYNYT	29.3.2016 § 105
KAUPUNGINVALTUUSTO HYVÄKSYNYT	25.4.2016 § 51
LAINVOIMAINEN	9.6.2016



PERUS- JA TUNNISTETIEDOT	3
1.1 Tunnistetiedot	3
1.2 Kaava-alueen sijainti	3
1.3 Kaavan nimi ja tarkoitus	3
1.4 Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista	3
TIIVISTELMÄ	4
2.1 Kaavaprosessin vaiheet	4
2.2 Asemakaava	4
2.3 Asemakaavan toteuttaminen	4
LÄHTÖKOHDAT	5
3.1 Selvitys suunnittelun oloista	5
3.1.1 Alueen yleiskuvaus	5
3.1.2 Ympäristön tila, luonnonympäristö	5
3.1.3 Rakennettu ympäristö	8
3.1.4 Maanomistus	10
3.2 Suunnittelutilanne	11
3.2.1 Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset	11
ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET	14
4.1 Asemakaavan suunnittelun tarve	14
4.2 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset	14
4.3 Osallistuminen ja yhteistyö	14
4.3.1 Osalliset	14
4.3.2 Vireilletulo	14
4.3.3 Osallistumien ja vuorovaikutusmenettelyt	14
4.3.4 Viranomaisyhteistyö	18
4.4 Asemakaavan tavoitteet	18
4.4.1 Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet	18
4.4.2 Prosessin aikana syntyneet tavoitteet, tavoitteiden tarkentuminen	18
4.5 Asemakaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	19
4.5.1 Alustavien vaihtoehtojen kuvaus ja karsinta	19
4.5.2 Valittujen vaihtoehtojen vaikutusten selvittäminen, arviointi ja vertailu	21
4.5.3 Suunnitteluvaiheiden käsittelyt ja päätökset	21
ASEMAKAAVAN KUVAUS	21
5.1 Kaavan rakenne	21
5.1.1 Mitoitus	21
5.1.2 Palvelut	21
5.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen ja jatkosuunnitteluohjeet	22
5.3 Aluevaraukset	22
5.3.1 Korttelialueet	22
5.3.2 Pysäköinti- ja liikennealueet	23
5.3.3 Muut alueet	23
5.3.4 Suojelumerkinnot	24
5.4 Kaavan vaikutukset	24
5.4.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön	24
5.4.2 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön	24
5.4.3 Muut vaikutukset	24

5.5	Ympäristön häiriötekijät.....	24
5.6	Kaavamerkinnot- ja määräykset	24
5.7	Nimistö	25
	ASEMAKAAVAN TOTEUTUS.....	25
6.1	Toteuttaminen ja ajoitus.....	25

PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

1.1 Tunnistetiedot

Asemakaavan muutos koskee 5. kaupunginosan (Nuijamiehen) Vanhaa kasarmialuetta.

1.2 Kaava-alueen sijainti

Alue sijaitsee vajaan kilometrin etäisyydellä hallitustorilta lounaaseen. Jääkärinkadun, Linnamäenkadun, Linnamäenpuiston ulkoreunan, rautatien ja Sammonkadun rajaamalla alueella (korttelit 24, 26, 28, 29 ja 30 sekä Linnamäenpuisto). Sijainti on esitetty selostuksen kansilehdellä.

1.3 Kaavan nimi ja tarkoitus

Työnimenä on Vanhan kasarmialueen asemakaavan muutos.

Asemakaavan muutoksen tavoitteena on ratkaista alueen rakennusten ja ympäristön suojelun yhtenäistäminen, tutkia täydennysrakentamisen mahdollisuudet sekä liikenne- ja pysäköintijärjestelyt.

Yksityisten kiinteistönomistajien ja kaupungin välillä mahdollisesti laadittavia maankäyttösopimuksia selvitetään kaavatyön yhteydessä.

1.4 Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista

Asemakaavan seurantalomake.

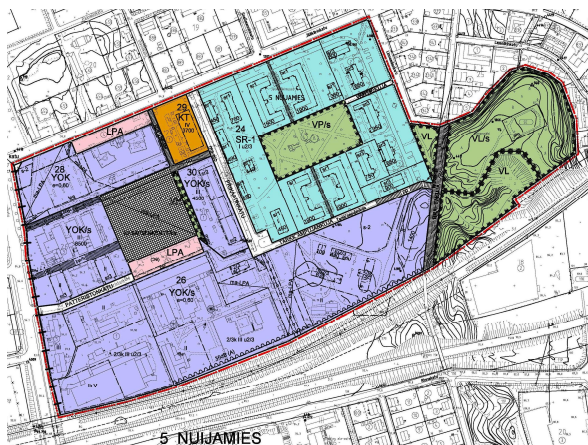
1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
2. Ote ajantasa-asemakaavasta
3. Asemakaavan muutosehdotuskartta
4. Tilastolomake
5. Maanomistus
6. Ote johtokartasta
7. Liikenneverkko
8. Paikallisliikenteen reitit ja pysäkit
9. Lausunnot ja vastineet nähtävillä olleeseen luonnokseen
- 9b. Lausunnot ja vastineet nähtävillä olleeseen ehdotukseen
10. Suojelu- ja kehittämissuunnitelma (2009)
11. Linnanmäki kulttuurihistoriaselvitys (2012)
12. Kulttuuriympäristöselvitys (16.12.2014)
13. Puistojen historiaselvitys (7.6.2010)
14. Maisemainventointi ja puistoalueiden yleissuunnitelma (2010)
15. Kasvillisuus ja kasvistoselvitys (2006)
16. Mikkelin vanhan kasarmin liito-oravaselvitys 2012

TIIVISTELMÄ

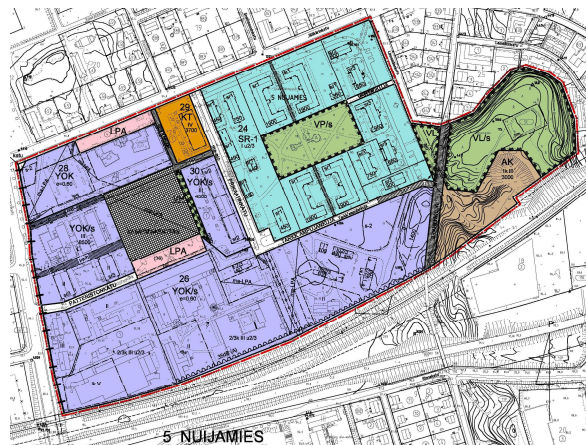
2.1 Kaavaprosessin vaiheet

Asemakaavan muutostyö kuuluu Mikkelin kaupungin kaavoitusohjelmaan. Osallisten informoiminen ja kuuleminen aloitettiin laatimalla Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (22.9.2009) ja lähettämällä osallisille tieto kirjeitse 25.9.2009. Täydennettiin kuultuja lähettämällä 9.11.2009 kirjeet Savonlinnan maakuntamuseolle ja Mikkeli-seura ry:lle.

Kaavamutoksen alustavia luonnoksia esiteltiin alueen kiinteistönomistajille kahdessa tilaisuudessa 8. ja 9.12.2011. Alustavat luonnokset olivat myös nähtävillä asukastilaisuudessa 14.12.2011. Esillä oli kaksi eri versiota, jotka olivat Linnamäelle esitettyä kerrostalorakentamista lukuun ottamatta identtiset. Kumpikin vaihtoehto sai osakseen myönteistä palautetta, eikä kumpaakaan voinut kommenttien perusteella todeta toista paremmaksi. (Kuvat luonnosvaihtoehdoista)



Vaihtoehto 1.



Vaihtoehto 2.

Viranomaisneuvottelu kaavasta pidettiin 12.2.2012. Neuvottelussa todettiin, että selvityksiä, erityisesti luontoselvityksiä liito-oravan osalta tulee täydentää. Lisäksi Linnamäen aluetta tulee tutkia tarkemmin. Luontoselvitys täydennettiin keväällä 2012 ja Linnamäen historiaselvitys valmistui joulukuussa 2012.

Linnamäen puistoon esitetyn uuden korttelin rakentamismahdollisuuksia tutkittiin Arkkitehtitoimisto Ajakin toimesta loppuvuodesta 2013.

Kaava oli luonnoksena nähtävillä 30.5.-30.6.2014.

2.2 Asemakaava

Asemakaavassa on esitetty alueen rakennusten ja ympäristön suojelu yhtenäisin merkinnöin. Kaavassa on myös osoitettu täydennysrakentamiseen soveltuvat paikat. Pysäköinnille on osoitettu paikat maanalaisiin sijoituksiin sekä rakentamisalue parkkitalolle.

2.3 Asemakaavan toteuttaminen

Asemakaavan toteuttamisesta vastaavat kiinteistöjen omistajat ja katualueiden osalta Mikkelin kaupunki.

LÄHTÖKOHDAT

3.1 Selvitys suunnittelun oloista

3.1.1 Alueen yleiskuvaus

Mikkelin vanha kasarmialue on luokiteltu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi ja sitä koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Se on kansainvälisestikin arvostettu historiallinen kokonaisuus.

Mikkelin vanha kasarmialue on muodostunut kolmessa rakennusvaiheessa, jotka edustavat aikakautensa tyyppirakentamista ja täydentävät toisiaan. Vanhin osa, 1800-luvun lopun tarkk'ampujapataljoonan puukasarmialue on ehjä kokonaisuus, johon rinnastettavia ovat vain Oulun ja Vaasan kasarmialueet. Venäläinen rykmentti tuli Mikkelin kasarmeihin v. 1902 ja alue täydentyi tiilikasarmialueen rakennuksin. Itsenäisyyden aikana alue palautui suomalaisen varuskunnan, viime vaiheessaan Savon prikaatin käyttöön. Tuolta ajalta on alueella kaksi kasarmirakennusta sekä aliupseerikoulun laajennus.

1960-luvulta lähtien alue on muovautunut virasto- ja kampusalueeksi. Nykyisin suurin osa kaava-alueesta on Mikkelin ammattikorkeakoulun kampusaluetta. Osa rakennuksista on kokenut suuria muutoksia käyttötarkoituksen muuttuessa ja remontoineissa.

Alue sijaitsee kiinteästi kaupunkirakenteessa, vain noin kilometrin päässä torilta. Alueella on ravintolapalveluita, mutta muutoin se tukeutuu keskustan palveluverkkoon.

3.1.2 Ympäristön tila, luonnonympäristö

Maisemarakenne, maisemakuva

Mikkelin vanha kasarmialue sijaitsee hiekkakankaalla keskustan lounaisreunalla. Maasto on hyvin tasaista lukuun ottamatta idässä sijaitsevaa Linnamäen aluetta. Linnamäki on virkistysaluetta ja sen laella kasvaa suuria havupuita ja rinteillä lehtipuita. Mäen länsirinteeseen on kaivettu ampumahautoja, jotka on nykyisin täytetty maa-aineksella. Linnamäen profiili on tien- ja radanrakentamisten myötä muuttunut; sen eteläosasta on otettu soraa.

Tarkk'ampujakasarmien puiset yksikerroksiset empirerakennukset on sijoitettu siten, että niiden keskelle jää hiekkakäytävien halkoma puisto. Puisto levittäytyy myös harvakseltaan sijoitettujen rakennusten väleihin. Paviljonkiperiaatteen mukaisesti rakennetulla alueella on kasarmit ja muut rakennukset on sijoitettu siten, että eri toiminnot ovat olleet selkeästi erillään.

Vanhalla tarkk'ampujakasarmien alueella kasvaa kujapuina isoja vanhoja koivuja, isoja kuusia ja saarnia sekä muina lajeina puistolehmus, vaahtera, siperianlehtikuusi, pihta, hopeasalava ja tammi. Osa puustosta on yli-ikäistä. Korttelin 26 itäosan polkujen muodostamassa kolmiossa on suuria puita kasvava puistomainen reuna-alue. Maaperä on kuivaa.

Alueen länsiosa on joitakin yksittäisiä puita ja pensaita lukuun ottamatta paljasta. Paraatikenttänä toiminut Kasarminkenttä on supistunut kolmannekseen alkuperäisestä ja sen laidassa olleet muotopensasistutukset ovat kadonneet. Kenttä on paikoitusalueena.

Vesistöt ja vesitalous

Aluetta lähimmät vesistöt ovat vajaan puolen kilometrin päässä sijaitsevat Urpolanlampi sekä Kaihunlahti. Pohjaveden pinnan on todettu olevan suhteellisen lähellä maanpintaa. Mikpolin

rakentamisen yhteydessä todettiin pohjaveden pinnan olevan tämän rakennuksen kohdalla noin tasolla +91 metriä eli noin 3,5 metriä maanpinnan alapuolella.

Luonnonolot, luonnon monimuotoisuus

Maaperältä vanha kasarmialue on karkeaa hietaa ja hiekkamoreenia.

Osalta vanhaa kasarmialuetta on tehty asemakaavaa varten suppea kasvillisuus selvitys kesällä 2003. Inventoinnin tarkoituksena oli selvittää alueen tunnusomaiset lajit. Selvityksessä keskityttiin erityisesti venäläiskauden aikaisten kasvitulokkaiden etsimiseen. Lisäksi selvitettiin mahdollisten harvinaisten suojelua vaativien lajien sekä mielenkiintoisimpien arkeofyyttien esiintyminen alueella.

Edellistä selvitystä täydennettiin vuonna 2006 tehdyllä kasvillisuus ja kasvistoselvityksellä. Putkilokasviston osalta keskityttiin vanhan koriste- ym. kulttuurilajiston sekä huomionarvoisten tulokaslajistojen inventointiin. Vanhan puukasarmien osalla kaikki puuvartistet kasvit merkittiin karttapohjalle. Huomionarvoisten lajien kasvustojen ja merkittävien puiden kunnosta sekä hoitotarpeesta tehtiin huomioita ja suosituksia silmämääräisen tarkastelun pohjalta.

Vuonna 2010 Maisemasuunnittelu Hemgård laati Mikkelin vanhan kasarmialueen maisemainventoinnin ja puistoalueiden yleissuunnitelman. Tässä työssä täydennettiin edellä mainittuja selvityksiä lähinnä puiden osalta. Työssä arvioitiin silmämääräisesti puiden kuntoa ja niiden visuaalista arvoa kaupunkikuvassa ja ulkotiloissa. Selvityksessä todettiin noin puolen puistopuista olevan elinkaarensa lopussa ja uusimisen tarpeessa.

Luonnonsuojelu

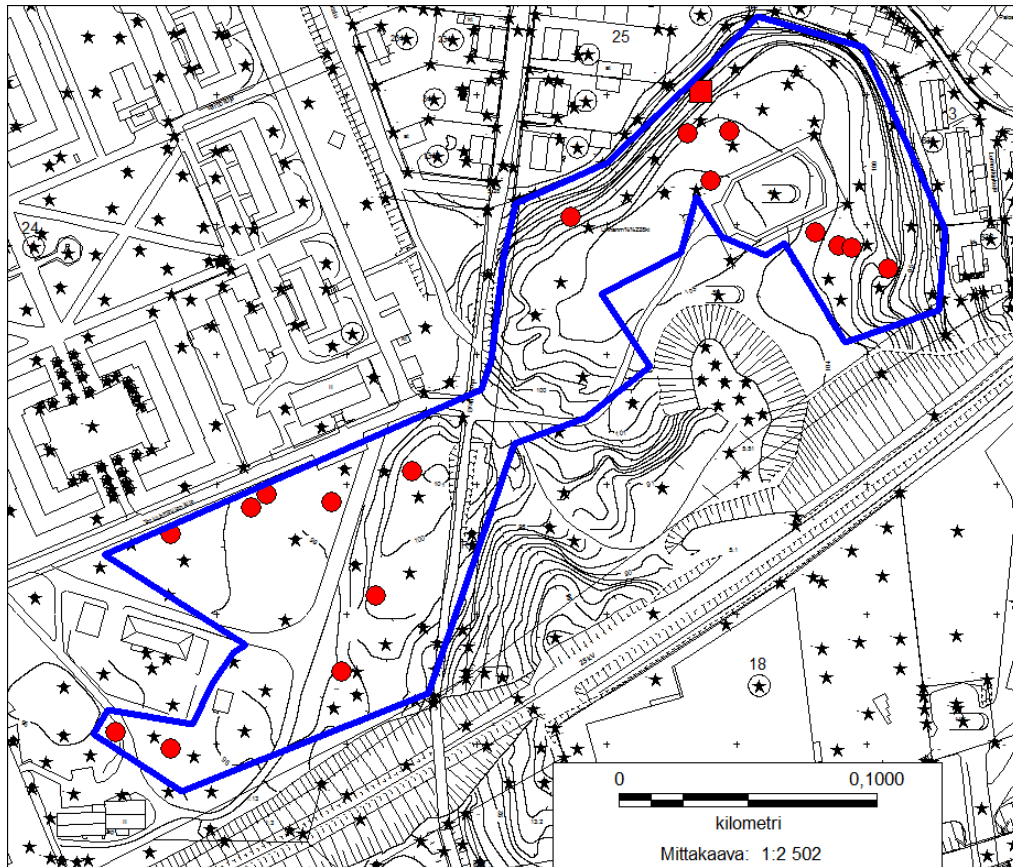
Vanhan kasarmialueen liito-oravaselvityksessä 2012 (Enviro Oy) todettiin, että ns. sairaalan alueella kasvava kookas kuusi lähiympäristöineen on mahdollinen liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka. Lisäksi lähellä sijaitseva lehtipuumetsikkö on todennäköisesti liito-oravan ruokailualue. Kuusen ja lehtipuumetsikön haapojen tyviltä löytyi runsaasti liito-oravan jätöksiä.

Tarkk' ampujan kujan varrella järeimmät ja tiheäoksaiset kuuset, joiden tyvellä oli runsaasti papanoita, voidaan lähiympäristöineen tulkita liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikoiksi.

Brahenkujan, Linnamäenkadun ja kevyenliikenteen väylän rajaamassa kolmion muotoisen metsikön eteläosan kumpareella kasvavien kolmen kuusen tyviltä löytyi liito-oravan jätöksiä. Yksi kuusista oli järeä ja papanoita oli melko runsaasti.

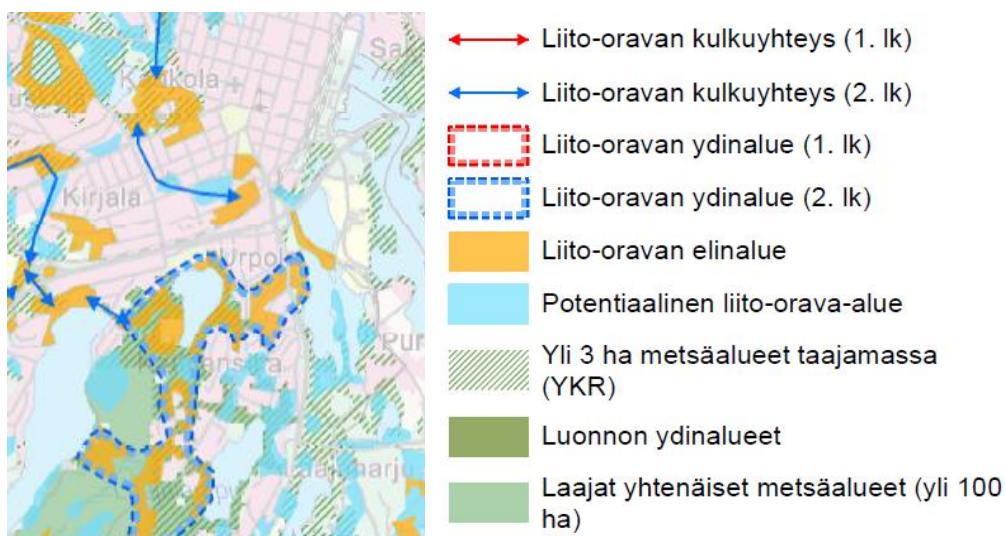
Linnamäenpuistossa pohjois- ja kaakkoisosalta löytyi runsaasti merkkejä liito-oravista. Pohjoisrinteen haavassa oli koloja ja papanoita oli hyvin runsaasti. Alue on liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka ja ruokailualue.

Alla olevaan kuvaan merkityn liito-oravien elinympäristön todetaan selvityksessä olevan niin pieni, että alueella todennäköisesti elää vain yksi liito-oravanaaras. Elin ympäristöstä on kulkumahdollisuus junaradan ja valtatiealueen yli Urpolaan ja omakotialueen puustoa hyödyntäen Urpolanjokilaakson metsään. Pohjoiseen kulkumahdollisuus on myös asuinalueen kautta.



Liito-oravien elinympäristö (sininen viiva) sekä puut joiden tyviltä löytyi liito-oravan jätöksiä (punainen ympyrä). Kolohaapa on merkitty punaisella neliöllä. (kuva: Enviro)

Osana kantakaupungin osayleiskaavatyötä on laadittu Mikkelin kantakaupungin ekosysteemipalvelut ja viherrakenne -selvitys. Siinä on todettu, että Linnamäen liito-oravan elinympäristöstä on asuinalueen läpi yhteys pohjoiseen. Yhteyttä Urpolassa olevaan 2. luokan liito-oravan ydinalueeseen ei sen sijaan ole tässä selvityksessä korostettu.



Ote Mikkelin kantakaupungin ekosysteemipalvelut ja viherrakenne -selvityksen kartasta./ Sito Oy

Brahenkujan monihaarainen mänty on rauhoitettu Mikkelin seudun kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristölautakunnan päätöksellä vuonna 1993. Maisemallisesti erikoinen, suurikokoinen ja monihaarainen Brahenkujan mänty on iältään 130 vuotta.

3.1.3 Rakennettu ympäristö

Yhdyskuntarakenne

Mikkelin kasarmialue rakennettiin 1880-luvun lopussa silloisen kaupungin lounaispuolelle. Kaupungin kasvaessa alue on kehittynyt osaksi pientalovaltaista Nuijamiehen kaupunginosaa. Alue rajoittuu idässä ja pohjoisessa asuntoalueeseen, lännessä teollisuusalueeseen ja etelässä liikennealueeseen.

Sammonkatu, Jääkärinkatu ja Kasarminkatu johtavat liikennettä alueelle pää- ja kokoojakatuina, Linnamäenkatu ja alueen sisäiset Prikaatinkatu ja Patteristonkatu ovat asunto-/tonttikatuja. Sammonkadun nykyinen liikennemäärä Vanhan kasarmin kohdalla on 6500-7500 ajoneuvoa/vrk. Alueella on useita kevyen liikenteen väyliä. Alueen itäreunaa sivuava Brahenkadun jatke, Brahenkuja, on merkitty jalankulku- ja pyörätieksi ja se on osa eteläisistä kaupunginosista keskustaan suuntautuvaa kevyen liikenteen pääraittia. Yhdistetty jalkakäytävä ja pyörätie sijaitsee kaava-alueen kohdalla Sammonkadun molemmilla reunoilla ja Jääkärinkadun eteläreunassa. Liikenneverkko liitteenä 7.

Pysäköinti on järjestetty maanpäällisinä pysäköintipaikkoina tonteilla ja Kasarminkentällä.

Kaupunki- / taajamakuva

Kasarmialueen tunnistettavat luonteenpiirteet muodostuvat vanhoista rakennuksista. Itäosan tarkk' ampujakasarmit ovat säilyneet julkisivuiltaan alkuperäisinä. Alueen länsiosan rakennukset ovat muuttaneet hyvinkin paljon muotoaan.

Asuminen

Alueen koillisosassa on asumista rivitalomaisesti vanhoissa upseerien asunnoissa. Mikkelin opiskelija-asunto säätiöllä on kaksi asuinkerrostaloa alueen lounaisosassa.

Palvelut

Palveluita tarjoavat kampusalueen ruokaravintolapalvelut. Muutoin alue tukeutuu keskustan palveluihin.

Kaavamuuotosalue sijaitsee paikallisliikennetarjonnan alueella ja alueen reunalla sijaitsee useampia pysäkkipareja. Kävelyetäisyys Otavankadun ja Sammonkadun risteysalueella sijaitsevilta Otavan ja Lahden suunnan kaukoliikenteen ja pikavuoroliikenteen pysäkeiltä kaava-alueen toimipisteisiin on 0,6-1 km. (Paikallisliikenteen reitit ja pysäkit liite 8). Myös palveluliikenteen reitit sivuavat kaava-aluetta.

Työpaikat, elintoiminta

Työpaikat keskittyvät alueen luoteiskulmaan. Siellä ovat Etelä-Savon Ely –keskuksen, Mikpolin sekä Prikaatinkatu 3:n toimistorakennukset.

Virkistys ja liikunta

Linnamäenpuisto on alueen sisällä sijaitseva virkistysalue. Koko kaava-alueelta on hyvät yhteydet läheiselle Urpolan liikunta- ja ulkoilualueelle. Vaatetuskorjaamon rakennuksessa toimii Mikkelin keilahalli.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja muinaismuistot

Mikkelin Tarkk'ampuja kasarmit ovat valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristökokonaisuus. Alue kokonaisuudessaan kuvastaa puolustusvoimien rakentamisen kehitystä Suomessa. Muinaismuistokohteita alueella ovat Linnamäen alueella sijaitsevat juoksuhaudat sekä ortodoksisen kirkon perustukset.

Alueen historiallista kehitystä ja rakennetun ympäristön nykytilaa on selvitetty kaavatyön aikana tehdyissä erillisissä selvityksissä:

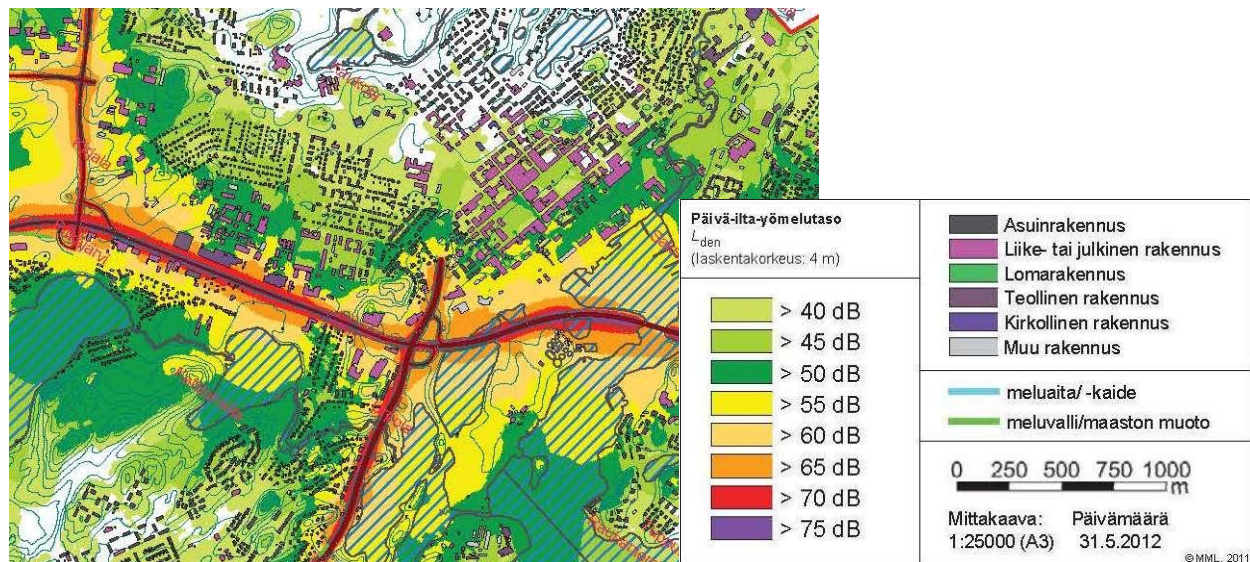
- Mikkelin Vanha kasarmialue, Suojelu- ja kehittämissuunnitelma 2009
- "Vanha kasarmialue asemakaavamuutos, Kulttuuriympäristöselvitys", 2014
- Linnamäen historiaselvitys, 2012

Tekninen huolto

Vanhalle kasarmialueelle rakennetut viemärit ja vesijohdot ovat alkuaan puolustuslaitoksen toteuttamia, korttelin sisäisiä viemäreitä ja vesijohtoja, lukuun ottamatta korttelin 24 itänurkkauksessa sijaitsevaa kaupungin vesijohtoa. Vesijohdot, viemärit ja sadevesiviemärit sekä kaukolämpökanava on linjattu pitkin Prikaatinkatua ja Tarkk'ampujankujaa. Ympäröivä vesijohto- ja viemäriverkosto seuraa katuverkkoa.

Erityistoiminnot ja ympäristöhäiriöt

Alueen eteläpuolella oleva rautatie ja valtatie 5 aiheuttavat alueella jonkin verran melu- ja värinähaittaa.



Maanteiden meluselvitys 2012, Vt 5 Mikkelin. (Liikennevirasto)

	Maapohja, väylän sijainti ja runkomelutason raja			
Liikennetyyppi	pehmeä maa, pintaväylä, 35 dB	kova maa, pintaväylä, 35 dB	kallio, tunneli, 30 dB	kallio, pintaväylä, 35 dB
Tieliikenne, 50 km/h	< 5 m	< 5 m	< 5 m	< 5 m
Tieliikenne, 100 km/h	< 5 m	< 5 m	< 5 m	5 m

Raitiovaunu, 40 km/h Metro tai lähijuna, 80 km/h	< 5 m	15 m	50 m	120 m
Lähijuna, 160 km/h	< 5 m	30 m	90 m	160 m
Sähkömoottorijuna, 220 km/h	10 m	60 m	130 m	200 m
IC-juna, 160 km/h	15 m	70 m	150 m	>200 m
	40 m	130 m	200 m	>200 m
	60 m	160 m	>200 m	>200 m

Taulukossa Väylän ja rakennuksen välinen etäisyys, jota kauempana väylästä tarkempi värähtelytarkastelu ei yleensä ole tarpeen. Maapohja on oletettu samaksi väylän ja rakennuksen alla ja sen paksuuden on oltava vähintään 3 m. (VTT tiedotteita 2468)

3.1.4 Maanomistus

Asuinrakennukset maapohjineen omistaa As. Oy Mikkelin Linnamäenkatu 2-4. Vanha tiilirakennus maapohjineen siirtyi Mikkelin Ammattikorkeakouluyhtymän omistukseen 7.9.2001 ja kasarmirakennukset 11 ja 13 29.6.2013. VinFin Oy osti vartiorakennuksen 15.5.2013. Upseerikerhon sekä kasarmit 10 ja 12 maapohjineen omistaa Senaatti-kiinteistöt.

Kapiteeli Oy myi 30.6.2005 vanhasta kasarmialueesta n.1,8084 ha:n suuruisen osan rakennuksineen sekä n. 0,1375 ha:n suuruisen puistoalueen kasarmialueen itäreunasta Lepas Oy:lle. Kaupassa yksityisomistukseen siirtyivät rakennukset 14, 16, 17, 18, 19, 20 ja 22 sekä keskeinen puistoalue, Tykkipuisto.

Korttelista 26 suurimman osan omistaa MAMK lukuun ottamatta tonttia 5, jonka asuinrakennuksineen (60-62) omistaa MOAS.

Korttelit 28 ja 29 ovat Senaatti-kiinteistöjen. Kortteli 30 rakennuksineen (25, 26) siirtyi Mikkelin ammattikorkeakouluyhtymän omistukseen 2.5.2011. Kasarminkenttä ja katu- ja yleiset alueet sekä Linnamäki ovat Mikkelin kaupungin omistuksessa. Lisäksi kaupunki omistaa ajantasa-aseமாகাavan mukaiset rakentamattomat Ratsurinkujan ja Vartiokujan katualueet.

Maanomistuskartta, jossa kaupungin omistamat maat, on liitteenä 5.

3.2 Suunnittelutilanne

3.2.1 Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

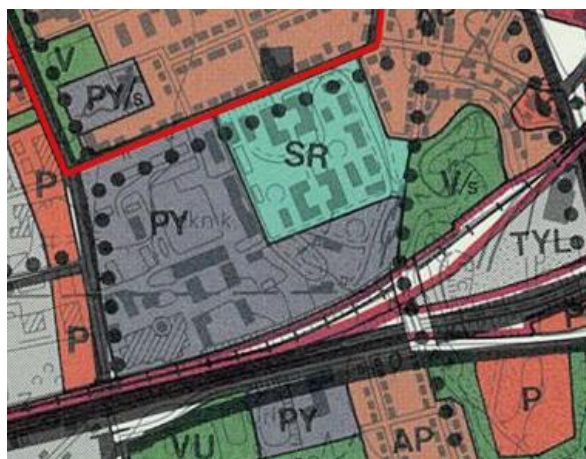
Kaavatilanne

Etelä-Savon maakuntakaavan on ympäristöministeriö vahvistanut 4.10.2010.

Maakuntakaavassa Vanha kasarmialue on merkitty merkinnällä: maV, kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti merkittävä alue.



Ote maakuntakaavasta.



Ote yleiskaavasta.

Mikkelin yleiskaavassa (oikeusvaikutukseton, kaupungin valtuuston hyväksymä 2.7.1990) vanha kasarmialue on julkisten palvelujen ja hallinnon aluetta (PY), koillisneliö rakennussuojelualue (SR) ja Linnamäenpuisto virkistysalue, jolla ympäristö säilytetään (V/s).

Alueella on korttelin 24 sekä Linnamäenpuiston osalla voimassa 9.6.1980 vahvistettu asemakaava, jossa korttelin 24 rakennuksista pääosa on merkitty merkinnällä sr-1, "rakennustaiteellisesti tai historiallisesti arvokkaiden rakennusten rakennusala". Kaavan mukaan koillisneliön rakennukset tulee säilyttää ja niiden ulkoasuun saa tehdä ainoastaan entistämisen tähtääviä muutoksia. Asuinrakennusten ullakotiloihin saa kunnostaa asuintiloja. Korttelin 30 vanhat tiilikasarmirakennukset valmistauduttiin kaavassa korjaamaan ja niiden väliin rakentamaan uudisrakennus. Vanhojen puukasarmien lähiympäristön puisto merkittiin puistomaisena säilytettäväksi, istutettavaksi korttelialueen osaksi. Linnamäki on kaavassa puistoalue, jonka osalle voidaan rakentaa rakennelmia jalkaväkimuseon tarpeisiin. Kirkonraunio on muinaismuistoalue.

19.5.1989 vahvistetussa asemakaavassa on korttelit 26 ja 28 kaavoitettu yleisten rakennusten korttelialueiksi (Y; valtion virastot, teknillinen oppilaitos, vaatetuskorjaamo) ja Jääkärinkadun varteen LPA-alue. Rakennussuojeluun ei otettu kantaa.

2.5.1994 korttelin 26 asemakaavaa tarkistettiin niin, että teknillisen oppilaitoksen laajennusosa voitiin sijoittaa rakennushallituksen teettämien suunnitelmien mukaisesti. Valtion rakennusten suojeluluetteloissa oleva vanha asuinrakennus (35) merkittiin suojeltavaksi. Määräystä s-2, jolla pyritään säilyttämään maiseman ominaispiirteet suojelemalla maaston ja puuston muodostamaa ominaisluonnetta, laajennettiin jonkin verran Tarkk'ampujankadun varteen entiselle pysäköintipaikkavaraukselle, koillisneliöön rajautuvalle puistomaiselle pihalueelle. Muuhun rakennussuojeluun ei otettu kantaa.

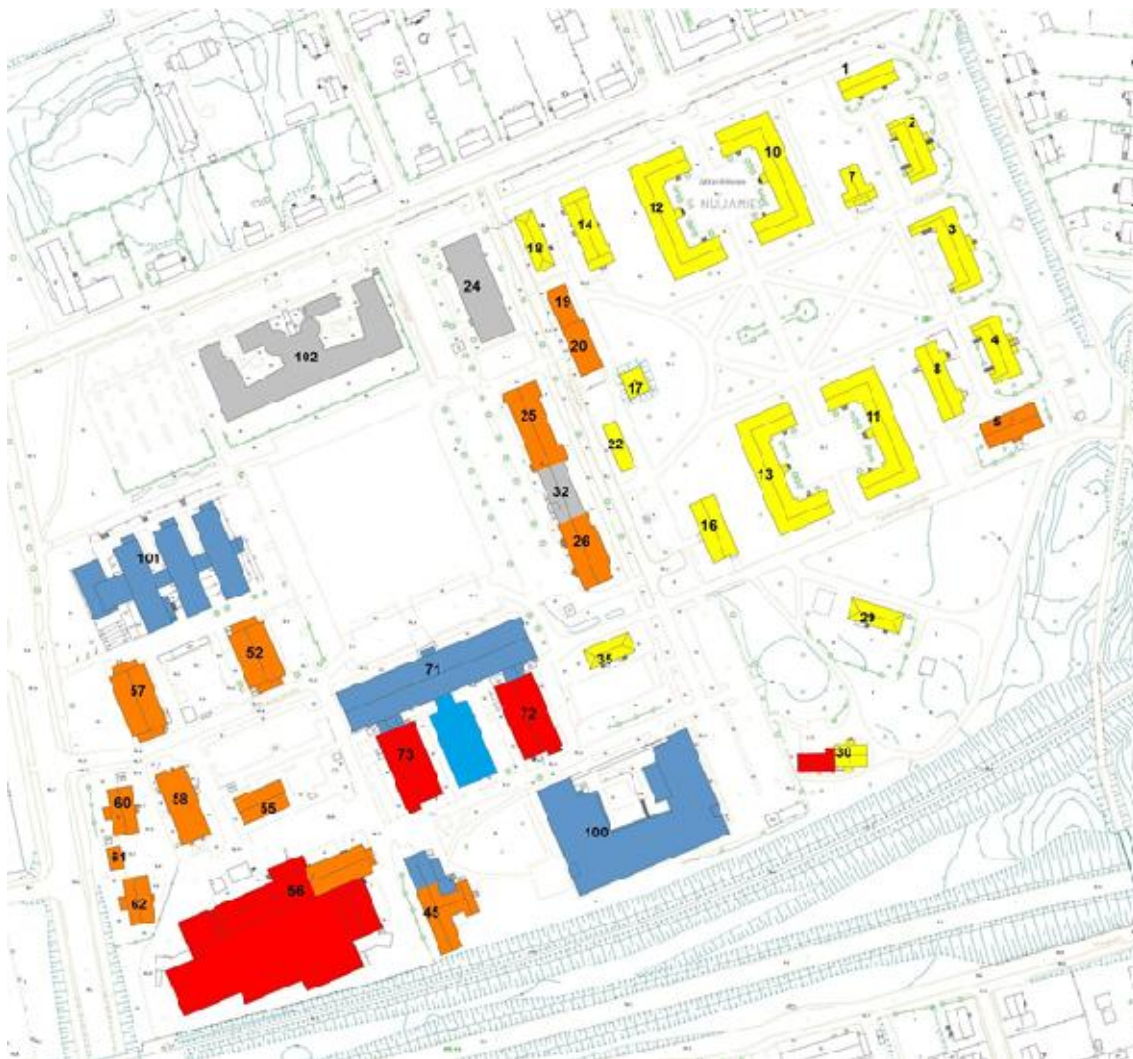
1.12.2003 vahvistetussa korttelien 27, 29 ja 30 asemakaavassa korttelin 27 vanhat tallirakennukset (52, 57) ja vanhat tiilikasarmiosat korttelissa 30 on suojeltu. Kasarminkentän länsi- ja eteläreunan rakentamattomat puistokaistat on varattu ammattikorkeakoulun pysäköintialueiksi ja kulkuväyliksi.



Ajantasa-asemakaava.

Suojelupäätökset

Valtion rakennusten suojelusta annetulla asetuksella 480/1985 on 17.6.1993 suojeltu entisen Suomen 6. Tarkk'ampujapataljoonan kasarmialue ja osa sen rakennuksista (7, 10-14, 16, 18, 19-20, 22 ja 35); suojeluluokka on S2 (ulkoasu). Suojelupäätöksessä todettiin, että Linnamäenkadun varrella sijaitsevat rakennukset suojellaan myöhemmin puolustusministeriön rakennusten yhteydessä; suojelu jäi kuitenkin omistajavaihdosten myötä toteuttamatta. Samalla varjeltiin venäläisaikaiset kaksi punatiilistä kaksikerroksista kasarmirakennusta, jotka on yhdistetty vuonna 1987 valmistuneella, myös punatiilisellä osalla (25 ja 26, TeliaSonera); varjeluluokka on V2 (ulkoasu).



Rakennusten numerointi.

Asemakaavalla suojeltuja ovat puukasarmialueen rakennukset 7, 10-14 ja 18 sekä 35. Asetuksella suojelematta jääneet rakennukset 1-5 ja 8, samoin tiilikasarmialueen tallirakennukset 52 ja 57 on suojeltu asemakaavalla.

Mikkeli-Seura ry teki v. 2003 rakennussuojeluesityksen Välskärientalon ja Aliupseerikerhon rakennuksen suojelemiseksi ja rakennus asetettiin toimenpidekieltoon Etelä-Savon ympäristökeskuksen päätöksellä 21.1.2004. ELY antoi rakennussuojelua koskevan päätöksensä 26.1.2010 (ESAELY/12/07.01./2010), jonka mukaan entinen välskärien talo suojellaan **rakennussuojelulain nojalla**.

Mikkelin tarkka-ampuja kasarmit on mukana. Museoviraston laatimassa inventoinnissa (RKY), joka on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittama inventointi rakennetun kulttuuriympäristön osalta 1.1.2010 alkaen.

ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

4.1 Asemakaavan suunnittelun tarve

Keskeiset kysymykset ovat valtakunnallisesti arvokkaan kokonaisuuden säilyminen, liikenne ja pysäköinti sekä MAMK:n tilatarpeet omistamassaan korttelin 26 osassa.

4.2 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

Asemakaavan muutos kuuluu kaupungin kaavoitusohjelmaan.

Kaavoitustyö sekä osallisten informoiminen ja kuuleminen aloitettiin syyskuussa 2009.

Kaavan laadinnasta on vastannut asemakaava-arkkitehti Tuija Mustonen (15.1.2016 saakka).

Kaavatyössä ovat avustaneet suunnitteluavustajat Lea Torn ja Juha Kokkonen.

Liikenteellisissä asioissa on konsultoinut liikenneinsinööri Ulla Vanhakartano.

4.3 Osallistuminen ja yhteistyö

4.3.1 Osalliset

Ensisijaisiksi osallisiksi on katsottu alueen kiinteistön omistajat, naapurialueiden kiinteistön omistajat ja haltijat, Nuijamies-Kirjala -seura, pelastuslaitos, rakennusvalvonta, Museovirasto, Etelä-Savon maakuntaliitto ja Etelä-Savon ympäristökeskus.

Osalliset selviävät osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, liite 1

4.3.2 Vireilletulo

Osallisille on ilmoitettu työn aloittamisesta kirjeellä syyskuussa 2009 (25.9.2009). Samassa yhteydessä postitettiin myös osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä varattiin aikaa mielipiteen esittämiseksi hankkeesta.

Oasia täydennetään tarvittaessa.

4.3.3 Osallistumien ja vuorovaikutusmenettelyt

Kaavan eteneminen päätöksenteko elimissä sekä nähtävillä oloajat ovat luettavissa tämän selostuksen kannessa. Koosteet eri vaiheissa saaduista mielipiteistä, huomautuksista ja lausunnoista ovat luettavissa liitteissä.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan saatiin 5 lausuntoa.

Mikkelin kaupungin teknisen toimen kaupunkiympäristön toimialue on todennut lausunnossaan, että kaavassa tulisi huomioida korttelissa 24 sijaitsevan Tykkipuiston historiallinen luonne. Puisto vaatii jatkuvaa "restaurointia", jolla voidaan säilyttää puiston arvo ja käytettävyys.

Mikkelin ammattikorkeakoulu on lausunnossaan todennut, että kuntayhtymä pitää tarpeellisena kaavallisen tarkastelun suorittamista ja asemakaavan muuttamista tarvittavilta osin. He esittävät, että valmisteltaessa kasarmialueen asemakaavan muutosta valmistelun yhteydessä otetaan huomioon kuntayhtymän hallituksen asiasta antamassa lausunnossa 25.09.2009 § 38 esittämät kannanotot. Mikkelin ammattikorkeakouluyhtymä katsoo, että yhtymälle ei voida muutettavassa asemakaavassa määrätä ankarampia suojeluvelvoitteita mitä kaavassa on aikanaan asetettu Suomen valtiolle sen omistaessa aluetta ennen sen myyntiä kuntayhtymälle. Kuntayhtymä ei myöskään hyväksy sen rakennusoikeuksien vähentämistä asemakaavan muutoksessa eikä mahdollisilla muutoksilla saa olla ammattikorkeakoulun toimintaa haittaavia tai rajoittavia vaikutuksia.

Etelä-Savon maakuntaliitto toteaa, että kaavoituskohteesta haasteellisen tekee alueen valtakunnallisestikin arvokkaaksi todetun vanhan kasarmialueen arvojen ja uudisrakentamisen yhteensovittaminen. Voimassa oleva seutukaava sekä valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt –selvityksen (RKY93) kohdekuvaus antavat pohjan jatkosuunnittelulle. RKY93:n mukaiset arvot on huomioitu myös maakuntavaltuuston hyväksymässä maakuntakaavassa alueen erityispiirrettä osoittavana merkintänä. RKY:n päivitystä on lupailtu valtioneuvostosta tämän vuoden lopulla. Mahdolliset muutokset RKY:ssä voivat vaikuttaa myös vireillä olevan kaavan sisältöön. (RKY on valtioneuvoston päätöksellä, 22.12.2009, otettu maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi rakennetun kulttuuriympäristön osalta 1.1.2010 alkaen.)

Etelä-Savon ympäristökeskus ehdotti lausunnossaan, että osallisiin harkittaisiin lisättävän Savonlinnan maakuntamuseon sekä Mikkelin-Seura ry:n. Muutoin Etelä-Savon ympäristökeskuksella ei ollut huomautettavaa suunnitelman johdosta. He ehdottivat harkittavan osallisiin lisättäväksi.

Mikkeli-Seura ry toteaa: Mikkelin-Seura ry on tehnyt ns. Komendantin taloa koskevan suojeluesityksen 9.1.2004 ja on edelleen esityksen takana. Samalla seura on esittänyt ns. aliupseeritalon suojelua mm. siksi, että se on vailla asemakaavallisia tunnuksia mahdollisesta suojeltavuudesta. Seura toteaa myös, että erityisesti vanhan väen aikuinen (1800-luvulla rakentunut) alue on säilytettävä ja hoidettava edelleen niin, että valtakunnallisesti merkittävä alue säilyy kokonaisuutena. Seura kantaa huolta myös tykkipuiston hoidosta sekä harjoituskentän pysymisestä aukiona.

Lausuntoa pyydettiin myös Savonlinnan maakuntamuseolta, muttei saatu.

Asemakaavamuutoksesta laadittiin kaksi alustavaa luonnosta. Luonnoksia esiteltiin kiinteistöjen omistajille 8. ja 9.12.2011. Lisäksi asukkaille ja muille kiinnostuneille asukastilaisuudessa 14.12.2011.

Lepas Oy toimitti muistutuksen alustavia luonnoksia koskien. Siinä todetaan: "Lepas Oy edellyttää, että kaavaan tulee artelli ja sille rakennusoikeus, lisäksi edellyttämme kasarmialueen itälaitaan Linnamäenkadun puolelle omakotitalon rakennusoikeutta."

Kaavaluonnos oli nähtävillä 30.5. – 30.6.2014. Luonnoksesta saatiin 5 lausuntoa ja yksi mielipide. Etelä-Savon ELY-keskus ja Museovirasto antoivat lausuntonsa neuvottelussa 26.8.2014 ja ne kirjattiin kokousmuistioon. Lausunnot ja mielipide sekä niihin laaditut vastineet ovat kaavaselostuksen liitteenä.

Savonlinnan maakuntamuseo toteaa lausunnossaan, että kaavamerkinnälle sm (muinaismuistoalue) on lisättävä kaavamääräys. Se on lisätty ehdotukseen. Samoin luonnoksessa ollut kaavamerkintä "ark" on muutettu muotoon "sel" (Selvitysalue, jolla voi olla historiallisia kaivantoja.)

Etelä-Savon ELY-keskus totesi, että Kasarmialueen arvot eivät tule asemakaavaluonnoksessa tarvittavilta osin esille. Merkintöjä ja määräyksiä on muutettu yhteisen työneuvottelun pohjalta yhteneväisiksi. ELY-keskus kantoi huolta myös Linnamäen rakentamisesta todeten, että *"Tällä on vaikutusta suojeltavaan kokonaisuuteen. Lisärakentaminen nähdään sekä kulttuuriarvoja heikentävänä, että myös MRL:n vastaisena (MRL §5 ja §54). Alueen rakentaminen johtaisi uuden tieyhteyden rakentamiseen suojellun alueen läpi, Linnamäen muotoiluun sekä sillä olisi*

merkittävä vaikutus myös kaupungin horisonttiin. Em. vaikutusten vuoksi ELY-keskuksen suhtautuminen AS –kortteliin Linnamäen alueella on kielteinen.”

As –kortteli on ehdotuksessa päätetty säilyttää. Asuntolarakennusten rakentuminen aivan Makmin viereen edesauttaa campusalueen muodostumista omaksi kokonaisuudekseen. Opiskelijoiden asuminen näin lähellä vähentää myös pysäköintitarvetta vanhalla kasarmialueella. Rakentaminen on sijoitettu pääosin vanhan sorakuopan kohdalle, jossa on jo tehty merkittäviä muutoksia maisemaan. Kaupunkisuunnittelussa on tutkittu rakennuksen sijoittumista maastoon 3D mallilla.

ELY-keskus toteaa myös: *”Liito-orava-alueiden kaavamääräystä tulee täydentää seuraavasti: Alueen puusto tulee säilyttää tai hoitaa niin, että liito-oravan pesimäpuut ja niitä suojaavat puut sekä ravinnonhankinnan ja liikkumisen kannalta riittävä puusto säilytetään.”*

Lii- merkintää on muutettu esitetyllä tavalla.

Museovirasto toteaa: *”Muutos alueen omistussuhteissa on tapahtunut viimeisten parin vuosikymmenen aikana. Valtio on luopunut lähes kokonaan omistuksestaan.*

Rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain 498/2010 perusteella asetussuojelupäätökset pysyvät kuitenkin voimassa kunnes on tehty uusi päätös tuon lain nojalla - joko vahvistettu lakisuojelupäätös suojelumääräyksineen tai todettu että lainvoimaisen asemakaavan määräykset ovat riittävä suojeluratkaisu.”

Ko. rakennuksissa käytetään srs-1 merkintää:

Rakennussuojelulain nojalla suojeltu rakennus (Asetus Valtion omistamien rakennusten suojelusta (17.6.1993, 480/1985)). Rakennuksen ominaisluonne ja erityispiirteet suojellaan. Nämä suojelumääräykset ovat voimassa siihen saakka, kunnes on tehty rakennusperintölain mukainen suojelupäätös.

Lausunnossaan Liikennevirasto edellyttää, että *”kaavoitettaessa alueita radan läheisyydessä on otettava huomioon mahdolliset junaliikenteen aiheuttamat melu-, runkomelu- ja värinähaitat. Kaavoituksessa on noudatettava Valtio-neuvoston päätöksen (993/1992) mukaisia melun ohjearvoja.”... ” Kaavoituksessa on huomioitava raideliikenteen värinän aiheuttama rakennuksen vaurioitumisriski ja vaikutus asuinmukavuuteen.”... ”Asuinkortteleiden osalta kaavoituksessa tulee noudattaa VTT:n selvityksen Suositus liikennetärinän mittaamisesta ja luokituksesta (VTT tiedotteita 2278) mukaisia suosituksia värinästä.”... ” Liikennevirasto muistuttaa, ettei se osallistu uuden maankäytön johdosta aiheutuviin mahdollisiin melun- ja värinätorjunnan kustannuksiin.”*

Kaavassa on yleismääräys: *”Rakennuksen ulkoseinien, ikkunoiden ja muiden rakenteiden ääneneristävyyden on oltava vähintään 35 dB. Asunnot on suunniteltava siten, että keskimääräinen sisämelutaso on alle 35 dB (A) päivällä ja alle 30 dB (A) yöllä.*

Talojen rakenteissa on huomioitava rautatie- ja ajoneuvoliikenteen aiheuttama värinä niin, että se ei kohtuuttomasti häiritse sisätilojen käyttäjiä.” Kaavaselostukseen on kohtaan 3.1.3 lisätty VTT:n tiedotteen 2468 taulukko värähtelytarkastelun tarpeellisuudesta.

Mikkeli-Seura ry toteaa: *”Linnamäen lounaiskulmaan suunnitellun tornitalon ei toivoisi nousevan niin korke-aksi, että se mahdollisesti näkyisi mäen yli keskustan puolelle. Linnämäki on maise-mallisesti Maaherrankadun päässä, ja sen yli pilkistävä kerrostalo rikkoisi maisemakokonaisuuden. Maisemavaikutuksia tulisi siis arvioida laajemmaltikin kuin vain nyt suunnitellun alueen osalta.”*

Kaupunkisuunnittelu on tutkinut rakentamista 3D-mallilla, kuvia selostuksessa kohdassa 4.5.1 ja 5.3.1.

Lepas toteaa mielipiteessään: *Asemakaavan muutosluonnoksen tulee noudattaa kaupunginhallituksessa 31.3.2008 § 175 käsittelyssä ollutta 5. kaupunginosa Nuijamies*

korttelin 24 osa Lepas asemakaavan muutosluonnosta.”...” Yhtiö vaatii, että em. suojeltavien kolmen talousrakennuksen lisäksi asemakaavaan tulee merkitä päärakennuksen rakennusala entisen artellirakennuksen sijaintipaikalle.”...” Kaavaselostusluonnoksen kohdassa 1.3 Kaavan nimi ja tarkoitus on maininta ”Yksityisten kiinteistönomistajien ja kaupungin välille ei laadita maankäyttösopimuksia.” Kaupunginhallituksen aiempaa päätöstä ei siis enää noudateta, mutta ei sen kumoamisestakaan ole asianomaiselle tiedotettu.”

Vastineessa kaupunki toteaa:

Rakennukset ja ympäristö on suojeltu valtioneuvoston päätöksellä 17.6.1993. Päätöksellä suojellaan alueen sen hetkinen rakennuskanta ja puistoalue. Päätökseen ei ole vaikuttanut ns. artellirakennuksen puuttuminen eikä sen jälleenrakentamista ole esitetty suojelun ehdoksi. Kaupunki ei ole tehnyt lopullista päätöstä maankäyttösopimuksesta Lepas Oy:n kanssa ja asiaan voidaan tarvittaessa palata.

Mielipide ei aiheuttanut muutoksia asemakaavaehdotukseen.

Mikkelin ammattikorkeakouluyhtymä toteaa lausunnossaan, että *”Kulku As-alueelle Brahenkujan kautta joko Brahenkatua tai Linnanmäenkatua pitkin, ei siis Prikaatinkadun päästä itään.”*

Kaavaa on muutettu ehdotetulla tavalla niin, että ajo AS-kortteliin osoitetaan Linnanmäenkadun päästä.

Kaavaehdotus oli nähtävillä 21.1. – 20.2.2015. Ehdotuksesta saatiin 9 lausuntoa ja kaksi muistutusta. Lausunnot ja muistutukset sekä niihin laaditut vastineet ovat kaavaselostuksen liitteinä 9b.

Lausuntojen ja muistutusten johdosta kaavaa muutettiin seuraavin tarkennuksin:

- Vanhan kirkon aluetta koskevaa kaavamääräystä on täydennetty:
Kappelin rakennusala, jolla olevat rauniot säilytetään. Arkeologisten tutkimusten tarve tutkitaan rakennusluvan yhteydessä. Rakennuslupaa varten on pyydyttävä lausunto Museovirastolta ja Maa-kuntamuseolta.
- Kasarmikentälle ajo on osoitettu asemakaavaan merkinnällä ajo-1, jonka määräys kuuluu seuraavasti:
*Väliaikainen ajoyhteys.
Väliaikainen ajoyhteys kentälle alueellisen pysäköintilaitoksen valmistumiseen saakka. Alueellisen pysäköintilaitoksen valmistuttua ajoyhteys varataan sisäiselle huoltoajolle.*
- Kohtaan sk (kulttuurihistoriallisesti ja maisemakuvallisesti arvokas vanha kasarmialue) on lisätty määräys aitaamisesta:
Kiinteän aidan tekeminen rakentamalla tai istuttamalla on kielletty, lukuun ottamatta meluaidan rakentamista tontin etelärajalle.
- Maanalaisen pysäköintilaitoksen rajausta on muutettu siten, että se ulottuu kenttää rajaavien rakennusten ulkoseinälinjoihin saakka.
- Lii –merkintää on täydennetty vastaamaan ajantasa-asemakaavan s-2 –merkintää:
*Merkinnällä on osoitettu liito-oravan elinympäristö ja maisemallisesti suojeltava alue. Alueen suunnittelussa ja alueella suoritettavissa toimenpiteissä on huolehdittava luonnonsuojelulain 49.1 §:n mukaisesti siitä, että liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei hävitetä tai heikennetä. Alueen puusto tulee säilyttää tai hoitaa niin, että liito-oravan pesimäpuut ja niitä suojaavat puut sekä ravinnonhankinnan ja liikkumisen kannalta riittävä puusto säilytetään.
Alueen maastonmuodot tulee säilyttää siten, että maiseman luonne ei muutu.
Alueen käyttöä ja hoitoa koskevista hankkeista on neuvoteltava Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden kanssa.*

- Kaavaselostuksen kohta 1.3 on korjattu seuraavasti: *Yksityisten kiinteistönomistajien ja kaupungin välillä mahdollisesti laadittavia maankäyttösopimuksia voidaan tarpeen vaatiessa selvittää kaavatyon yhteydessä.*
- Ajoyhteys kortteliin 37 on indeksoitu koskemaan vain ko. korttelia ja osoitettu merkinnällä ajo-2.
- Täydennetty yleismääräyksiin melun ja tärinän huomiointia rakentamisessa.
- Tarkennettu selostusta liikenteen osalta ja liikenneverkkoliitettä.

4.3.4 Viranomaisyhteistyö

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman kommentoinnin myötä alustavat näkökannat myös viranomaisilta on saatu tietoon.

Ensimmäinen viranomaisneuvottelu kaavasta pidettiin 3.11.2010. Neuvottelussa keskusteltiin erityisesti suojelumerkinnöistä. Todettiin myös, että kulttuuriympäristöselvitystä tulee tarkentaa kokonaisuuksien osalta. Alueelle tulee myös laatia liikenne- ja pysäköintiselvitys. Selvityksiä on täydennetty pyydetyllä tavalla.

Toinen viranomaisneuvottelu kaavasta pidettiin 12.1.2012. Neuvottelussa todettiin, että selvityksiä, erityisesti luontoselvityksiä liito-oravan osalta tulee täydentää. Lisäksi Linnamäen aluetta tulee tutkia tarkemmin ja suojelumerkintöjä muokata. Luontoselvitys täydennettiin keväällä 2012 ja Linnamäen historiaselvitys valmistui joulukuussa 2012.

Etelä-Savon ELY –keskuksen ja Museoviraston kanssa pidettiin työneuvottelu 26.11.2014, jossa keskusteltiin pääosin suojelumerkinnöistä koskien kulttuuriperintöä sekä luontoarvoja. Neuvottelun perusteella tarkennettiin suojelumerkintöjen rajauksia sekä niiden määräyksiä.

4.4 Asemakaavan tavoitteet

4.4.1 Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Asemakaavan muutoksen alueella on voimassa oikeusvaikutukseton yleiskaava. Etelä-Savon maakuntakaavassa Vanha kasarmialue on merkitty merkinnällä: maV, kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti merkittävä alue. Mikkelin tarkka-ampujakasarmit ovat myös RKY (Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt) kohde.

Asemakaavan muutos on tarpeen alueen kaavan ajanmukaistamiseksi. Rakennusten ja ympäristön suojelumerkinnät, rakennusoikeuksien sijoittaminen ja pysäköinnin järjestäminen ovat ratkottavia asioita.

4.4.2 Prosessin aikana syntyneet tavoitteet, tavoitteiden tarkentuminen

Mikkelin ammattikorkeakoulun tavoitteena on saada alueen paikoitus- ja liikennejärjestelyt toimiviksi. Lisäksi on esitetty toiveita lisärakentamisen sijoittamiseksi.

Lepas Oy on esittänyt muistutuksessaan (18.7.2012), että kaavaan tulisi saada rakennusoikeus puretun artelli rakennuksen kohdalle tykkipuistoon ja omakotitontti Linnamäentien varrelle.

Tykkipuistoa on täydennetty istutuksen vanhan artelli rakennuksen kohdalta, eikä työn edetessä nähty rakennuspaikan sijoittamista nyt muotoutuneeseen puistoon sopivana. Lepas Oy:n esittämä omakotitontin paikka Linnamäentien varrella on selkeästi osa Tarkk' ampujakasarmien kokonaisuutta. Lisäksi on maaston ja kiinteistön muodoiltaan haasteellinen ja aluetta halkoo iso siirtoviemärijärjestelmä. Asuintontin muodostamista ei nähty

aiheelliseksi vaan alueen toivottiin pysyvän rakentamattomana ja alueesta muodostuu lähivirkistysaluetta.

Rakennukset ja ympäristö on suojeltu valtioneuvoston päätöksellä 17.6.1993. Päätöksellä suojellaan alueen sen hetkinen rakennuskanta ja puistoalue. Päätökseen ei ole vaikuttanut ns. artellirakennuksen puuttuminen eikä sen jälleenrakentamista ole esitetty suojelun ehdoksi.

4.5 Asemakaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

4.5.1 Alustavien vaihtoehtojen kuvaus ja karsinta

Asemakaavasta laadittiin kaksi alustavaa luonnosta, vaihtoehto 1 ja 2.

Vaihtoehto 1

Tarkk'ampujakasarmien alue on osoitettu suojeltavien rakennusten korttelialueeksi (SR-1) ja kaikilla olemassa olevilla rakennuksilla on rakennusala ja suojelumerkintä (sr, suojeltava rakennus). Korttelialueen käyttötarkoitus on määritelty hyvin laajaksi, jotta alueen rakennukset säilyisivät käytössä. Tykkipuisto puistoksi, jossa ympäristö säilytetään (VP/s).

Korttelit 26 ja 30 on osoitettu merkinnällä YOK/s, Opetus-, tutkimus- ja kehitystoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue, jolla ympäristö säilytetään. Venäläisaikaiset tiilikasarmit on merkitty suojelumerkinnällä sr, suojeltava rakennus. Lisäksi tarkk'ampujakasarmeihin kuuluva ns. Välskärin talo on osoitettu merkinnällä srs, rakennussuojelulain nojalla suojeltu rakennus. Kortteli 28 on osoitettu samalla YOK –merkinnällä (Opetus-, tutkimus- ja kehitystoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue) ilman lisäystä suojelusta. Tällä merkinnällä pyritään luomaan edellytykset monipuoliselle alueen käytölle kampus-, toimisto- ja pienyritysalueena.

Korttelin 29 merkintänä kuitenkin säilytetään liike- ja toimistorakennusten korttelialueena (KT), kuten ajantasa-asemakaavassakin on.

Linnamäki on merkitty lähivirkistysalueeksi (VL) ja lakialueet lähivirkistysalueeksi, jossa ympäristö säilytetään (VL/s).

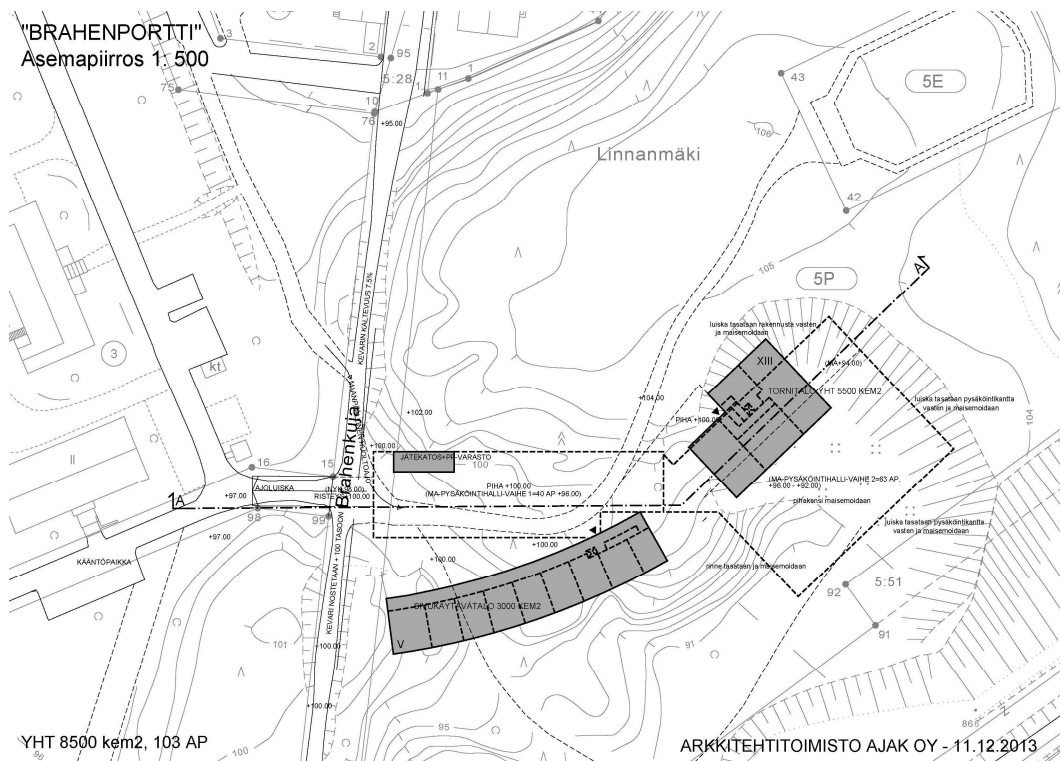
Vaihtoehto 2

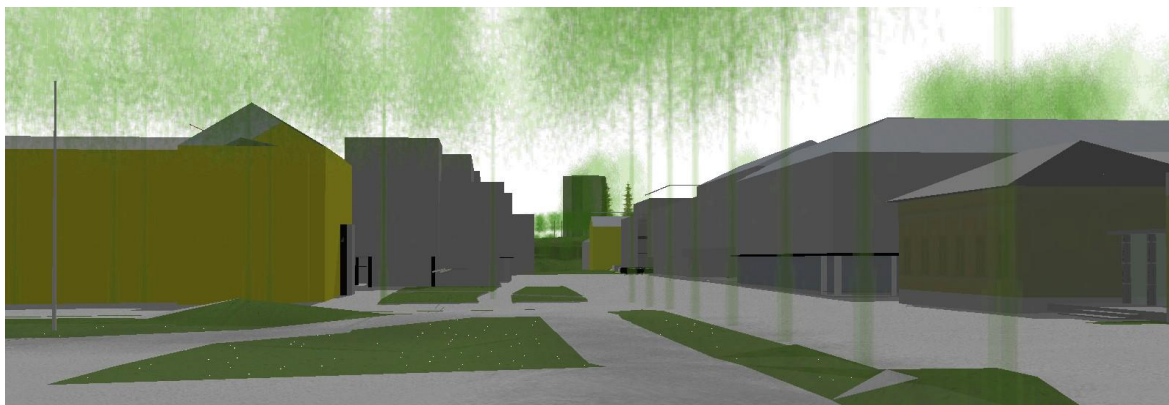
Vaihtoehdot olivat muutoin samanlaisia, mutta vaihtoehdossa 2 on osoitettu asumista Linnamäen lounaiskulmaan (vaihtoehdon 1 lähivirkistysalueelle).

Asuinrakentamisen mahdollisuuksia ja kustannuksia tutkittiin kaupunkisuunnittelun toimesta ja myös Arkkitehtitoimisto Ajak luonnosteli rakennuksia.



Havainnekuva ja asemapiirrosluonnos asuntolarakennusten korttelista (Arkkitehtitoimisto Ajak Oy)





Näkymä Maaherrankadulta kauppatorin laidalta kohden Linnamäkeä. (Mikkelin kaupunki / kaupunkisuunnittelu / Juha Kokkonen)

4.5.2 Valittujen vaihtoehtojen vaikutusten selvittäminen, arviointi ja vertailu

Asemakaava luonnoksen pohjaksi valittiin vaihtoehto 2.

Korttelin alueella ei ole havaittu erityisiä luonto- tai kulttuuriympäristöön liittyviä arvoja. Osa alueesta on vanhaa sorakuoppa-aluetta, jonka ilmettä rakentaminen kohottaa. Rakentamisessa on huomioitava radasta ja valtatiestä johtuvat melu- ja värinävaikutukset.

4.5.3 Suunnitteluvaiheiden käsittelyt ja päätökset

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta lähetettiin osallisille tieto kirjeitse 25.9.2009. Täydennettiin kuultuja lähettämällä 9.11.2009 kirjeet Savonlinnan maakuntamuseolle ja Mikkelin-seura ry:lle.

Asemakaavamuutoksen luonnos oli teknisen lautakunnan käsittelyssä 14.5.2014. Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 19.5.2014 asettaa kaavaluonnoksen nähtäville. Asemakaavamuutoksen luonnos oli nähtävillä 30.5. – 30.6.2014.

Ehdotus oli tekniseen lautakunnan käsittelyssä 16.12.2014 ja kaupunginhallituksen alustavasti hyväksyttävänä 12.1.2015 ja nähtävillä ehdotus oli 21.1. – 20.2.2015.

Käsittelyaikataulu pöytäkirjapykäläineen on luettavissa tämän selostuksen kansilehdellä.

ASEMAKAAVAN KUVAUS

5.1 Kaavan rakenne

5.1.1 Mitoitus

Alueen mitoitus pysyy entisellään. Rakennusoikeutta kohdennetaan entistä tarkemmin tietyille alueille. Suojeltaville rakennuksille osoitetaan rakennuskohtaiset kerrosalat.

Uudessa asuntolarakennusten korttelissa on kerrosalaa 8500 m². Tämä tarkoittaa noin 200 asukasta.

5.1.2 Palvelut

Alue tukeutuu läheisen sijaintinsa vuoksi Mikkelin keskustan palveluihin.

5.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen ja jatkosuunnitteluohjeet

Vanhan tarkk'ampujapataljoonan puukasarmit suojellaan asemakaavamerkinnoillä. Suojelumerkinnot ovat yhtenäiset koko alueella. Tykkipuisto kaavoitetaan puistoksi, jonka kulttuurihistorialliset arvot tulee säilyttää.

5.3 Aluevaraukset

5.3.1 Korttelialueet

Tarkk'ampujakasarmien alue (kortteli 24) on osoitettu suojeltavien rakennusten korttelialueeksi (SR) ja kaikilla olemassa olevilla rakennuksilla on rakennusala ja suojelumerkintä. Korttelialueen käyttötarkoitus on määritelty hyvin laajaksi, jotta alueen rakennukset säilyisivät käytössä. Korttelialue kuuluu suojelumääräyksissä mainitun aluemerkin sk-v (Kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokas tarkk'ampujakasarmialue) alueeseen.

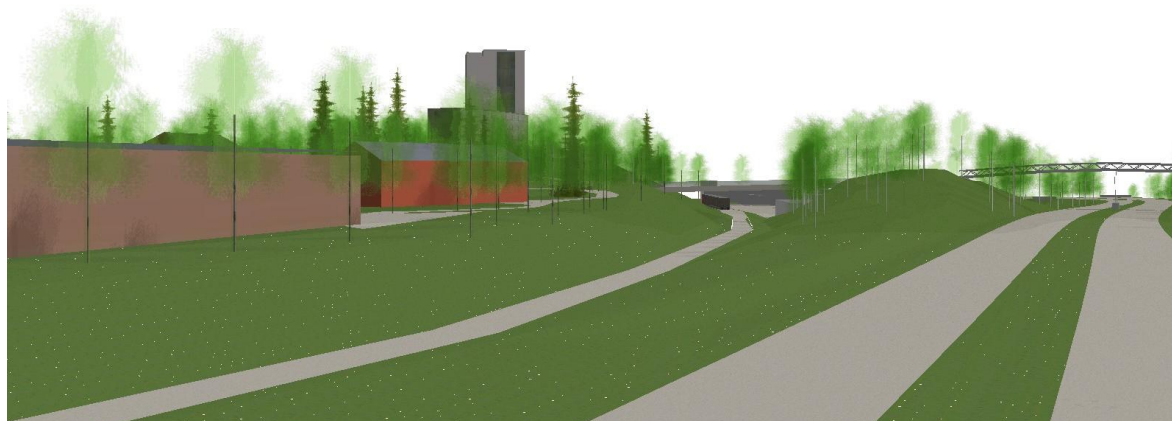
Pääosa korttelia 26 on osoitettu YOK –merkinnällä (Opetus-, tutkimus- ja kehitystoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue). Tällä merkinnällä pyritään luomaan edellytykset monipuoliselle alueen käytölle kampus-, toimisto- ja pienyritysalueena. Alueelle saadaan sijoittaa myös asuntoloita ja henkilökunnan asuntoja. Tämä mahdollistaa campusalueeseen liittyvien asuntojen sijoittumisen nykyiselle paikalleen tontille 5 sekä ns. sairaalapuistoon korttelin itäosiin.

Korttelin 26 pohjoisosissa merkintänä säilytetään liike- ja toimistorakennusten korttelialueena (KT), kuten ajantasa-asemakaavassakin on. (Nämä alueet ajantasa-asemakaavan korttelit 28 ja 29.)

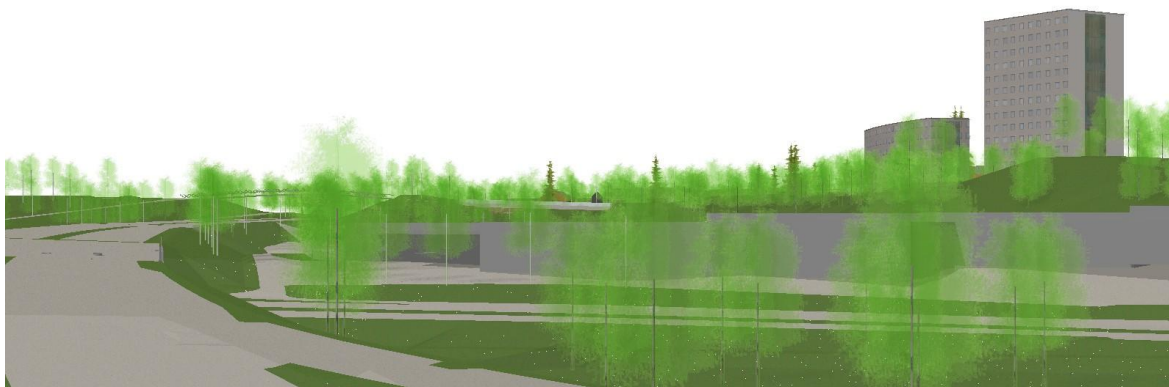
Osa korttelialueesta kuuluu suojelumääräyksissä mainitun aluemerkin sk (Kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokas vanha kasarmialue) alueeseen.

Linnamäen lounaispuolelle on osoitettu asuntolarakennusten korttelialue (AS). Sinne sallitaan kolmetoistakerroksisen asuntolarakennuksen rakentaminen.

Kaava-alueen uudisrakentamishankkeissa tulee huomioida esteettömyys sekä melu- ja värinä. Saneerauskohteissa em. asiat huomioidaan mahdollisuuksien mukaan.



Näkymä Vt5:ltä koilliseen Vanhalle kasarmialueelle. (Mikkelin kaupunki / kaupunkisuunnittelu / Juha Kokkonen)



Näkymä Vt5:ltä koilliseen Vanhalle kasarmialueelle. (Mikkelin kaupunki / kaupunkisuunnittelu / Juha Kokkonen)

5.3.2 Pysäköinti- ja liikennealueet

Kaavamuutosalueen pysäköintiongelmaan ratkaisuna kaavaluonnoksessa on mahdollistettu pysäköintitalon rakentaminen kortteliin 28. Pysäköintitalon alla voi olla myös maanalaista paikoitustilaa. Pysäköintilaitokset toteutetaan esteettöminä ratkaisuin.

Lisäksi maanalainen paikoitus on mahdollistettu Kasarminkentällä, Prikaatinkadun päässä sekä nykyisen vaatetuskorjaamon kohdalla. Sisäänajo Kasarminkentän paikoitushalliin tulisi pääasiassa Sammonkadulta Mikpolin pohjoispuolelta ja toissijainen reitti Prikaatinkadulta. Maanpäällinen pysäköinti Kasarminkentällä on kaavamääräyksellä sallittu pysäköintilaitoksen valmistumiseen saakka. Ajo kentälle ennen maanalaisen parkkilaitoksen valmistumista ohjataan Mamkin omistamien tonttien kautta (ns. Sonera-talo ja Mikpoli). Sammonkadun katualueelle on mahdollista järjestää kääntymiskaistat kasarminkentän pysäköintiin.

Patteristonkatu muuttuu asemakaavan muutoksella korttelin sisäiseksi ajoväyläksi. Kenttäkujan ja Ratsurinkujan kevyen liikenteen väylät tai väylävaraukset muuttuvat korttelin sisäisiksi kevytväyliksi. Kevyen liikenteen yhteydet säilyvät alueella sekä pohjois-eteläsuunnassa että itä-länsisuunnassa. Vartiokujan kävelyn ja polkupyöräilyn aluevaraus poistuu ja alue siirtyy kaupungilta viereiselle tontille.

Opiskelija-asuntolan ajoyhteys tulee Linnamäenkadun päästä jatkuen tunnelina Brahenkujan kevyen liikenteen väylän ali alueelle. Huoltoliikenne on mahdollista järjestää Tarkk'ampujankujan itäpäästä risteämällä Brahenkujan kevytväylän kanssa samassa tasossa.

Linnamäen kappelille sallitaan liikennettä rajoitetusti; huoltoliikenteen ja liikkumisesteisten pääsy kappelille varmistetaan. Linnamäenkadun eteläpäässä katualuetta laajennetaan mahdollistaen noin 10 pysäköintipaikan toteuttaminen.

5.3.3 Muut alueet

Tykkipuisto on osoitettu puistoksi (VP). Korttelialue kuuluu suojelumääräyksissä mainitun aluemerkin sk-v (Kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokas tarkk'ampujakasarmialue) alueeseen.

Linnamäki on merkitty lähivirkistysalueeksi, jossa ympäristö säilytetään (VL/s). Linnamäenpuistoon on merkitty vanhan kirkon alue merkinnällä sm, muinaismuistoalue.

Vanhan kirkon kohdalle on lisäksi osoitettu rakennusala kappelille, mutta vanhan kirkon rauniot säilytetään.

Linnamäen länsiosassa on lisäksi alue, jolla todennäköisesti sijaitsee eri-ikäisiä linnoitusvarustuksia. Tämä alue on merkitty selvitysalueena, jolla voi olla historiallisia kaivantoja.

5.3.4 Suojelumerkinnot

Lisäksi koko alueella on merkintä: sk-v, Kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti tärkeä tarkk'ampujakasarmialue. Merkinnot rajausta on hiukan tarkennettu ja laajennettu RKY – rajauksesta (valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt –selvitys) koskemaan myös tarkk'ampujakasarmeihin kuuluvaa aseverstaas rakennusta sekä Linnamäentien päässä olevaa puistokolmiota.

Alueen länsiosassa on aluemerkinnot sk, Kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokas vanha kasarmialue.

Tarkk'ampujakasarmeihin kuuluva ns. Välskärin talo on osoitettu merkinnällä srs, rakennussuojelulain nojalla suojeltu rakennus.

Muut rakennussuojelulain nojalla suojellut rakennukset (asetus Valtion omistamien rakennusten suojelusta) on osoitettu merkinnällä srs-1.

Suojeltaviksi rakennuksiksi (sr) on merkitty Linnamäenkadun varrella sijaitsevat asuinrakennukset.

5.4 Kaavan vaikutukset

5.4.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Vanhojen kasarmirakennusten säilyminen turvataan kaavamerkinnoilla.

Opiskelija-asuntolan rakentaminen ja samalla sorakuopan maisemointi antaa mahdollisuuden palauttaa maamerkkirakennus Linnamäen alueelle.

Kaavalla luodaan edellytykset opetustoiminnan laajentumiseen alueella sekä täydennetään campusaluetta.

5.4.2 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön

Kulttuurihistoriallisia arvoja sisältävän puiston arvot turvataan.

Korttelin 26 itäosassa on liito-oravan elinympäristö, jonka säilyminen turvataan.

5.4.3 Muut vaikutukset

Linnamäen AS-korttelin opiskelija-asumisen liikennetuotokseksi arvioidaan noin 150 ajoneuvoa / vuorokausi.

5.5 Ympäristön häiriötekijät

Kaavassa on annettu uusia rakennuksia koskeva rakenteellinen melu- ja värinä määräys alueen eteläosaan johtuen viereisestä rautatie- ja valtatiealueesta.

5.6 Kaavamerkinnot- ja määräykset

Liite 5 näyttää asemakaavaehdotuksen. Merkinnot noudattavat pääosin ympäristöministeriön ohjeita.

5.7 Nimistö

Kaavassa ei ole uusia kadunnimiä. Tykkipuisto –nimi tulee alueen yleisesti käytössä olevasta nimestä.

Korttelit 28, 29 ja 30 liitetään kortteliin 26.

ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

6.1 Toteuttaminen ja ajoitus

Alue toteutuu maanomistajien toimesta useiden vuosien aikana.

Mikkelissä 16.12.2014, täydennetty 15.1.2016

Tuija Mustonen
asemakaava-arkkitehti

Ilkka Tarkkanen
kaavoituspäällikkö

MIKKELIN KAUPUNKI
Nuijamiehen kaupunginosassa

VANHAN KASARMIALUEEN ASEMAKAAVAN MUUTOS

OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA 22.09.2009, päivitetty 17.4.2014



TEHTÄVÄ	Asemakaavan muutos.
SUUNNITTELUKOHDE	Nuijamiehen (5.) kaupunginosan Vanha kasarmialue.
KIINTEISTÖTIEDOT/OSOITE	5. kaupunginosan (Nuijamiehen) Jääkärikadun, Linnamäenkadun, Linnamäenpuiston ulkoreunan, rautatien ja Sammonkadun rajaama alue (korttelit 24, 26, 28, 29 ja 30 sekä Linnamäenpuisto).
HAKIJA	Mikkelin kaupunki.
SUUNNITTELUN TAVOITE	Asemakaavan muutoksen tavoitteena on ratkaista alueen rakennusten ja ympäristön suojelun yhtenäistäminen, täydennysrakentamisen mahdollisuudet sekä liikenne- ja pysäköintijärjestelyt.
LÄHTÖTIEDOT	Vanhan kasarmialueen asemakaavan muuttaminen on Mikkelin kaupungin kaavoitusohjelmassa. Keskeiset kysymykset ovat valtakunnallisesti arvokkaan kokonaisuuden säilyminen, liikenne ja pysäköinti sekä MAMK:n tilatarpeet omistamassaan korttelin 26 osassa, jossa kaavanmukaista rakennusoikeutta on jäljellä n. 6000 k-m². Kasarmialueen sijainti kaupunkirakenteessa, historiallisen asemakaavan hyvin säilyneet piirteet ja arvo yhtenä Suomen parhaiten säilyneistä tarkk'ampujakasarmeista avaavat mahdollisuuksia alueen kehittämiseen. Mikkelin vanha kasarmialue on luokiteltu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi ja sitä koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Se on kansainvälisestikin arvostettu historiallinen kokonaisuus. Mikkelin vanha kasarmialue on muodostunut kolmessa rakennusvaiheessa, jotka edustavat aikakautensa tyyppirakentamista ja täydentävät toisiaan. Vanhin osa, 1800-luvun lopun tarkk'ampujapataljoonan puukasarmialue on ehjä kokonaisuus, johon rinnastettavia ovat vain Oulun ja Vaasan kasarmialueet. Venäläinen rykmentti tuli Mikkelin kasarmeihin v. 1902 ja alue täydentyi tiilikasarmialueen rakennuksin. Itsenäisyyden aikana alue palautui suomalaisen varuskunnan, viime vaiheessaan Savon prikaatin käyttöön, ja on 1960-luvulta lähtien muovautunut osin virasto- ja kampusalueeksi. Vanhan kasarmialueen koillisneliön puukasarmit asuin- ja talousrakennuksineen, päävartio ja upseerikerho on asetuksella suojeltu valtioneuvoston päätöksellä 17.6.1993 varuskuntakäytön päätyttyä. Alueen muulle vanhalle rakennuskannalle on suojelutavoitteeksi asetettu "suojeltava". Osa rakennuksista on ajan mittaan suojeltu asemakaavalla. Alueen suojeluhistoria on sirpaloitunut

puolustusvoimilta pois siirtymisen seurauksena eikä rakennusten suojelustatus ole yhdenmukainen.

NYKYTILANNE

Alue on seutukaavassa taajamatoimintojen aluetta, koillisneliö on SU2, suojelualue, joka on muinaismuistolain ja kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelua koskevan lainsäädännön nojalla rauhoitettu tai rauhoitettavaksi tarkoitettu alue.

Etelä-Savon maakuntavaltuusto on hyväksynyt kokouksessaan 29.5.2009 §:ssä 17 Etelä-Savon maakuntakaavan ja se saatettiin ympäristöministeriön vahvistettavaksi. Valtuusto päätti lisäksi, että Etelä-Savon seutukaavat kumotaan maakuntakaavan vahvistuspäätöksen yhteydessä lukuun ottamatta vaihtoehtoinen tai ohjeellinen päärata –merkinnällä seutukaavassa osoitettua Lahti-Mikkeli oikoratavarausta (pr 16.207). Maakuntakaavassa Vanha kasarmialue on merkitty merkinnällä: maV, kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti merkittävä alue. *)

Yleiskaavassa vanha kasarmialue on julkisten palvelujen ja hallinnon aluetta (PY), koillisneliö rakennussuojelualue (SR).

Alueella on korttelin 24 sekä Linnamäenpuiston osalla voimassa 9.6.1980 vahvistettu asemakaava, jossa korttelin 24 rakennuksista pääosa on merkitty merkinnällä sr-1, ”rakennustaiteellisesti tai historiallisesti arvokkaiden rakennusten rakennusala”. Kaavan mukaan koillisneliön rakennukset tulee säilyttää ja niiden ulkoasuun saa tehdä ainoastaan entistämisen tähtääviä muutoksia. Asuinrakennusten ullakotiloihin saa kunnostaa asuintiloja. Korttelin 30 vanhat tiilikasarmirakennukset valmistauduttiin kaavassa korjaamaan ja niiden väliin rakentamaan uudisrakennus. Vanhojen puukasarmien lähiympäristön puisto merkittiin puistomaisena säilytettäväksi, istutettavaksi korttelialueen osaksi. Linnamäki on kaavassa puistoalue, jonka osalle voidaan rakentaa rakennelmia jalkaväkimuseon tarpeisiin. Kirkonraunio on muinaismuistoalue.

19.5.1989 vahvistetussa asemakaavassa on korttelit 26 ja 28 kaavoitettu yleisten rakennusten korttelialueiksi (Y; valtion virastot, teknillinen oppilaitos, vaatetuskorjaamo) ja Jääkärinkadun varteen LPA-alue. Rakennussuojeluun ei otettu kantaa.

2.5.1994 korttelin 26 asemakaavaa tarkistettiin niin, että teknillisen oppilaitoksen laajennusosa voitiin sijoittaa rakennushallituksen teettämien suunnitelmien mukaisesti. Valtion rakennusten suojeluluetteloissa oleva vanha asuinrakennus (35) merkittiin suojeltavaksi. Määräystä s-2, jolla pyritään säilyttämään maiseman ominaispiirteet

suojelemalla maaston ja puuston muodostamaa ominaisluonnetta, laajennettiin jonkin verran Tarkk'ampujankadun varteen entiselle pysäköintipaikkavaraukselle, koillisneliöön rajautuvalle puistomaiselle piha-alueelle. Muuhun rakennussuojeluun ei otettu kantaa.

1.12.2003 vahvistetussa korttelien 27, 29 ja 30 asemakaavassa korttelin 27 vanhat tallirakennukset (52, 57) ja vanhat tiilikasarmiosat korttelissa 30 on suojeltu. Kasarminkentän länsi- ja eteläreunan rakentamattomat puistokaistat on varattu ammattikorkeakoulun pysäköintialueiksi ja kulkuväyliksi.



MAANOMISTUS

Koilliskulman asuinrakennukset maapohjineen omistaa As. Oy Mikkelin Linnamäenkatu 2-4. Vanha tiilirakennus maapohjineen siirtyi Mikkelin Ammattikorkeakouluyhtymän omistukseen 7.9.2001 ja kasarmirakennukset 11 ja 13 29.6.2013. VinFin Oy osti vartiorakennuksen 15.5.2013. Upseerikerhon sekä kasarmit 10 ja 12 maapohjineen omistaa Senaatti-kiinteistöt.

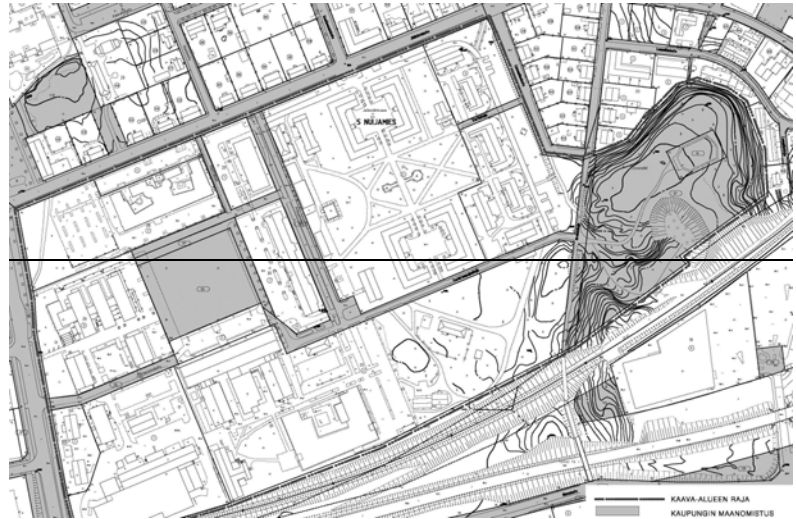
Kapiteeli Oy on 30.6.2005 myynyt vanhasta kasarmialueesta n.1,8084 ha:n suuruisen osan rakennuksineen sekä n. 0,1375 ha:n suuruisen puistoalueen kasarmialueen itäreunasta Lepas Oy:lle. Kaupassa yksityisomistukseen siirtyivät rakennukset 14, 16, 17, 18, 19, 20 ja 22 sekä keskeinen puistoalue, Tykkipuisto.

Korttelista 26 suurimman osan omistaa MAMK. Sammonkadun viereisen tontin 5 asuinrakennuksineen (60-62) omistaa MOAS.

*) päivitetty omistajat korttelin 24 osalta 17.4.2014

Korttelit 28 ja 29 ovat Senaatti-kiinteistöjen. Kortteli 30 rakennuksineen (25, 26) siirtyi WH 2005 / NIAM III EAST (Asset) Oy:n omistukseen vuonna 2007. Kasarminkenttä ja katu- ja yleiset alueet sekä Linnamäki.

Mikkelin kaupunki omistaa nykyisen kaavan mukaiset Tarkk'ampujankujan ja Vartiokujan katualueet.



ARVIOINTISUUNNITELMA

Kaavoitustyössä kootaan aluetta koskevat perustiedot koskien sen rakentumista ja rakennuskannan historiaa, ympäristöä, kiinteistöjä, toimintoja ja kaupunkikuva.

Kaavasunnittelun yhteydessä selvitetään asemakaavan muutoksen ja sen mahdollistaman rakentamisen vaikutuksia ympäristöön ja kaupunkikuvaan, alueen naapurikortteleihin ja liikenteeseen. Erillistä vaikutusten arviointiraporttia ei laadita.

OSALLISET

Alueen suunnittelu tapahtuu vuorovaikutuksessa hankkeessa mukana olevien osallisten, suunnittelijoiden ja viranomaisten kanssa. Osallisia ovat alueen kiinteistöjen omistajat, asukkaat ja muut, joiden oloihin kaava saattaa vaikuttaa sekä ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa kaavoitus koskee.

Ensisijaisiksi osallisiksi on katsottu alueen kiinteistön omistajat, naapurialueiden kiinteistön omistajat ja haltijat, Nuijamies-Kirjala -seura, pelastuslaitos, rakennusvalvonta, Museovirasto, Etelä-Savon maakuntaliitto ja Etelä-Savon ympäristökeskus.

OSALLISTUMISEN JA VUORO- VAIKUTUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Nimetyille osallisille ilmoitetaan asiasta kirjeitse. Osallisille varataan tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta.

KÄSITTELYAIKATAULU

Tavoitteena on viedä asemakaavan muutosluonnos tekniseen lautakuntaan keväällä 2014 ja kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi talvella 2014-15. *)

VALMISTELUSTA VASTAA

Asemakaava-arkkitehti Tuija Mustonen, p. 040 129 4114, email tuija.mustonen@mikkeli.fi **)

PÄIVÄYS JA ALLEKIRJOITUS

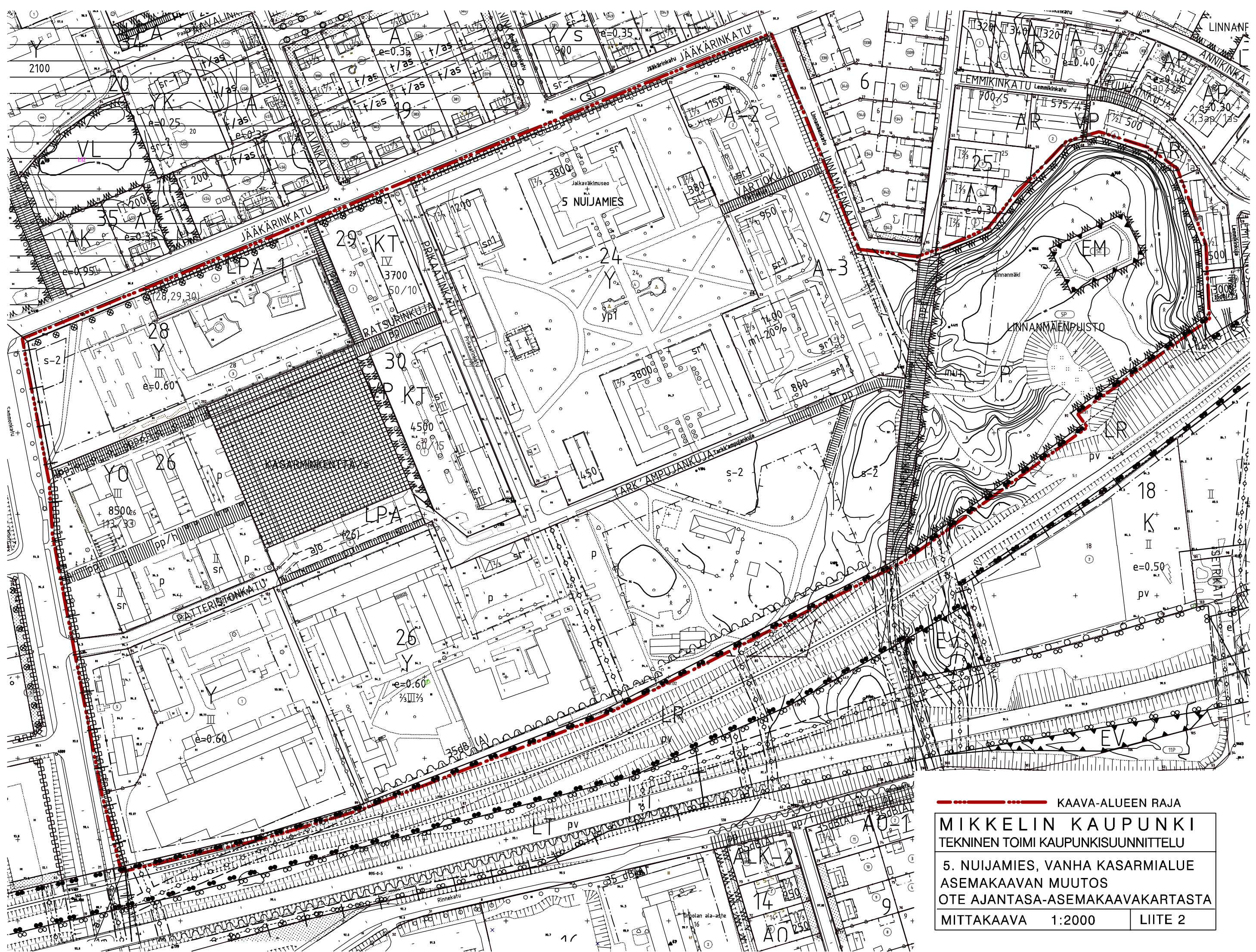
Mikkelissä 17.4.2014

kaavoituspäällikkö

Ilkka Tarkkanen

*) päivitetty käsittelyaikataulu

**) päivitetty yhteystiedot



KAAVA-ALUEEN RAJA

MIKKELIN KAUPUNKI
TEKNINEN TOIMI KAUPUNKISUUNNITTELU

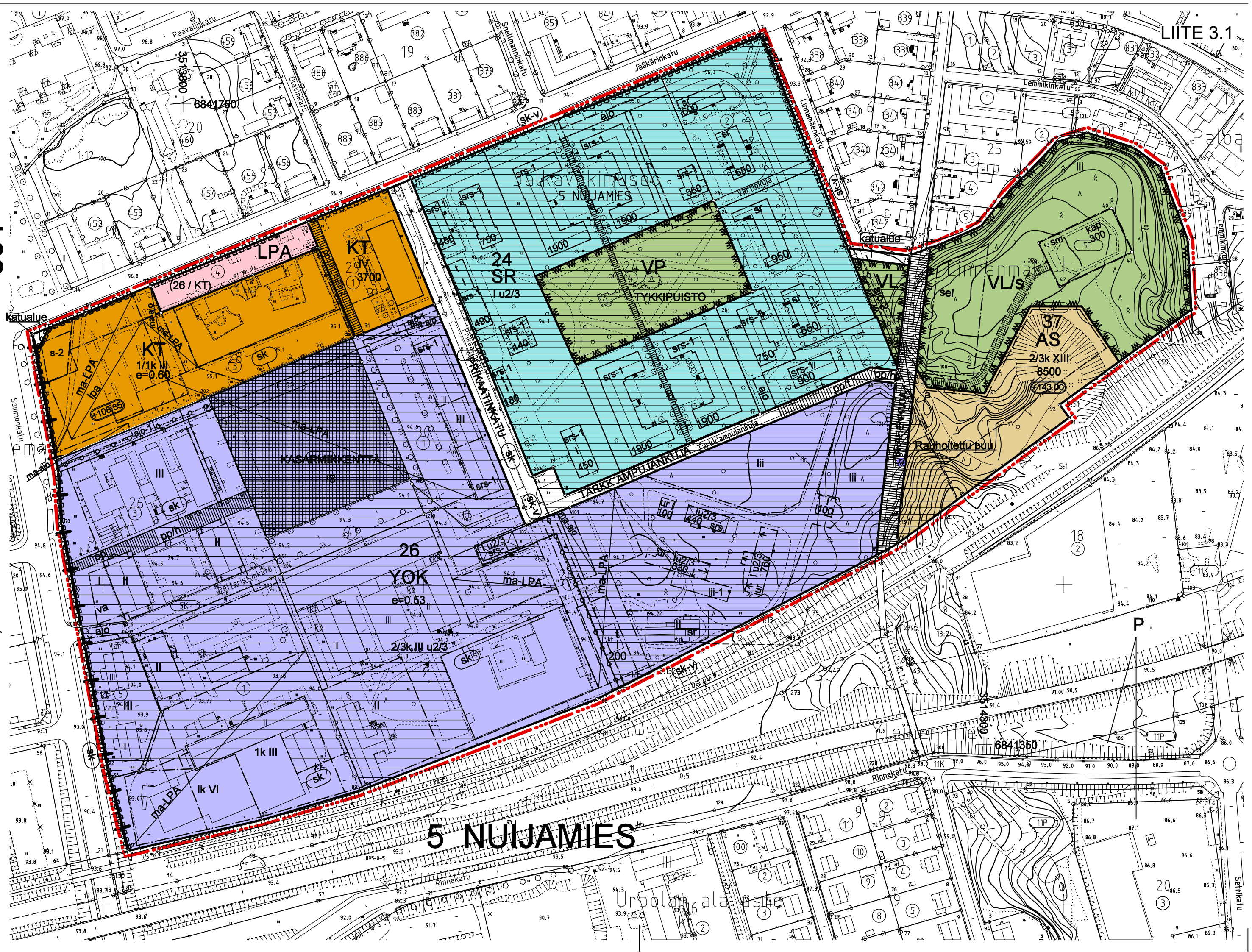
5. NUIJAMIES, VANHA KASARMIALUE
ASEMAKAAVAN MUUTOS
OTE AJANTASA-ASEMAKAAVAKARTASTA

MITTAKAAVA 1:2000 LIITE 2

891

5. NUIJAMIES, VANHA KASARMIALUE

LIITE 3.1





Opetus-, tutkimus- ja kehitystoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue.

Alueelle saadaan sijoittaa opetus-, tutkimus-, liike-, ravintola- ja toimistotiloja, ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta teollisuus- ja varastotilaa, palvelun toimitiloja sekä asuntoloita ja henkilökunnan asuntoja.



Asuntola rakennusten korttelialue.



Liike- ja toimistorakennusten korttelialue.



Suojeltavien rakennusten korttelialue, jolla ympäristö säilytetään.

Korttelialueen käyttötarkoituksen tulee soveltua olemassa oleviin rakennuksiin ja edistää alueen kulttuuriperintöarvojen säilymistä. (sr-merkinnällä oleviin rakennuksiin saa sijoittaa asuin-, työ-, liike-, majoitus-, ravintola-, kokoontumis-, opetus-, virkistys-, museo- ja varastotiloja.)



Lähivirkistysalue, jolla ympäristö säilytetään.

Alueella on kulttuurihistoriallisia arvoja historiallisen kasarmikokonaisuuden kannalta. Alueella sijaitsevia käytäviä, kasvillisuutta tai muita rakenteita ei saa muuttaa tai hävittää, niin että alueen historiallinen arvo vähenee.

Olennaisista suojeluarvoon vaikuttavista toimenpiteistä on varattava Museovirastolle mahdollisuus lausunnon antamiseen.



Lähivirkistysalue.



Puisto.



Autopaikkojen korttelialue.

(26/6,7)

Suluissa olevat numerot osoittavat korttelin ja tontit, joiden autopaikkoja saa sijoittaa korttelialueelle.

Korttelialueelle ei saa rakentaa autotalleja tai autokatoksia.



Katuaukio/tori.

Torilla on pysäköinti sallittu liikennemerkein osoitetulla tavalla alueellisen pysäköintilaitoksen valmistumiseen saakka.



3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.



Kaupunginosan raja.



Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.



Osa-alueen raja.



Ohjeellinen alueen tai osa-alueen raja.



Ohjeellinen tontin raja.

5
NUI

Kaupunginosan numero.

24

Kaupunginosan nimi.

3700

Korttelin numero.

Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.

TARKK'AMP

Kadun nimi.

II

Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.

III u 2/3

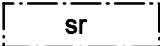
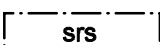
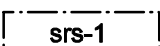
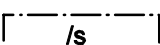
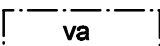
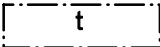
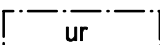
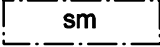
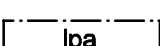
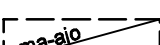
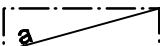
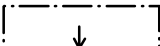
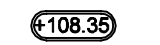
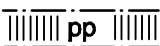
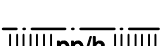
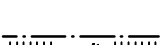
Murtoluku roomalaisen numeron jäljessä osoittaa, kuinka suuren osan rakennuksen suurimman kerroksen alasta ullakon tasolla saa käyttää kerrosalaan luettavaksi tilaksi.

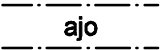
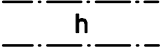
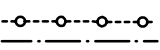
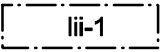
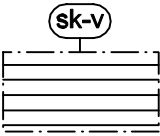
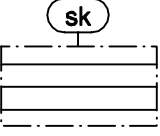
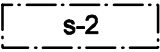
2/3 k III

Murtoluku roomalaisen numeron edessä osoittaa, kuinka suuren osan rakennuksen suurimman kerroksen alasta saa kellarikerroksessa käyttää kerrosalaan luettavaksi tilaksi.

e=0.60

Tehokkuusluku eli tontin rakennusoikeuden suhde tontin pinta-alaan.

	Rakennusala.
	Suojeltava rakennus. Rakennushistorian, kulttuurihistorian ja kaupunkikuvan kannalta arvokas rakennus, jonka suojeluarvoja ei saa heikentää korjaus- ja muutostöissä.
	Rakennusperintölain nojalla suojeltu rakennus. Suojelupäätös sisältää yksityiskohtaisemmat suojelumääräykset.
	Rakennussuojelulain nojalla suojeltu rakennus (Asetus Valtion omistamien rakennusten suojelusta (17.6.1993, 480/1985)) Rakennuksen ominaisluonne ja erityispiirteet suojellaan. Nämä suojelumääräykset ovat voimassa siihen saakka, kunnes on tehty rakennusperintölain mukainen suojelupäätös.
	Alue, jolla ympäristö säilytetään.
	Valokatteinen tila. Tila sovitettava kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön ja sen alisteiseksi osaksi. Seinämien tulee olla pääosin läpinäkyviä ja rakenteiden irrallaan suojellusta rakennuksesta.
	Talusrakennuksen rakennusala.
	Uusi rakennus. Rakennuslupaa varten on pyydettävä lausunto Museovirastolta.
	Kappelin rakennusala, jolla olevat rauniot säilytetään. Rakennuslupaa varten on pyydettävä lausunto Museovirastolta.
	Selvitysalue, jolla voi olla historiallisia kaivantoja.
	Muinaismuistoalue. Alueen kaivaminen, peittäminen ja muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista toimenpiteistä ja suunnitelmista on pyydettävä Museoviraston lausunto.
	Rakennusala, jolle saa sijoittaa pysäköintilaitoksen.
	Ohjeellinen maanalainen pysäköintilaitos. Alueelle saa sijoittaa kahteen kerrokseen keskuspysäköintilaitoksen sitä palvelevine jalankulkuyhteyksineen. Pysäköintilaitoksen suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota tilojen turvallisuuteen, viihtyisyyteen ja visuaaliseen ilmeeseen niin, että jalankulijan ja autoilijan orientoituminen on luontevaa. Alueelle on mahdollista sijoittaa pysäköintilaitosta palvelevia huolto- ja väestönsuojatiloja enintään 200 kerrosalaneliömetriä. Rakennuslupaa varten on pyydettävä lausunto Museovirastolta.
	Ohjeellinen alueen osa johon saa sijoittaa maanalaisiin tiloihin johtavan ajoluiskan.
	Liikennealueen tai kadun alittava ajoyhteys tontille.
	Nuoli osoittaa rakennusalan sen sivun, johon rakennus on rakennettava pääosin kiinni.
	Rakennuksen, rakenteiden ja laitteiden ylin korkeusasema.
	Katu.
	Yleiselle jalankululle ja polkupyöräilylle varattu alueen osa.
	Ohjeellinen yleiselle jalankululle varattu alueen osa.
	Yleiselle jalankululle ja polkupyöräilylle varattu alueen osa, jolla huoltoajo on sallittu.
	Yleiselle jalankululle ja polkupyöräilylle varattu alueen osa, jolla tontille ajo on sallittu.

	Ajoyhteys.
	Alueen sisäiselle huoltoliikenteelle varattu alueen osa.
	Johtoa varten varattu alueen osa.
	Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää.
	Suojeltava puu.
	Suojeltava alueen osa. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan elinympäristö. Alueen suunnittelussa ja alueella suoritettavissa toimenpiteissä on huolehdittava luonnonsuojelulain 49.1 §:n mukaisesta siitä, että liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei hävitetä tai heikennetä. Alueen puusto tulee säilyttää tai hoitaa niin, että liito-oravan pesimäpuut ja niitä suojaavat puut sekä ravinnonhankinnan ja liikkumisen kannalta riittävä puusto säilytetään. Alueen käyttöä ja hoitoa koskevista hankkeista on neuvoteltava Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden kanssa.
	Suojeltava alueen osa. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan pesä- tai ravintopuiden sijainti. Alueen suunnittelussa ja alueella suoritettavissa toimenpiteissä on huolehdittava luonnonsuojelulain 49.1 §:n mukaisesta siitä, että liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei hävitetä tai heikennetä. Alueen puusto tulee säilyttää tai hoitaa niin, että liito-oravan pesimäpuut ja niitä suojaavat puut sekä ravinnonhankinnan ja liikkumisen kannalta riittävä puusto säilytetään. Mikäli myöhemmin rakennusluvan yhteydessä tehtävässä selvityksessä voidaan osoittaa, että liito-oravan elinympäristö ei enää ulotu näihin puihin saakka, poistuu suojelumerkintä.
	Kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokas tarkk'ampujakasarmialue. Alueella on kulttuurihistoriallisia arvoja maanpuolustuksen, varuskuntarakentamisen arkkitehtuurin ja historiallisen kasarmikokonaisuuden kannalta. Alueella säilytetään alkuperäinen asemakaavallinen muoto, historiallinen rakennuskanta ja puisto aitoineen. Alueen puistokäytäviä, historiallista kasvillisuutta, muistomerkkejä tai rakenteita ei saa muuttaa niin, että alueen historiallinen arvo vähenee. Kiinteän aidan tekeminen rakentamalla tai istuttamalla on kielletty. Olenneista suojeluarvoon vaikuttavista toimenpiteistä on varattava Museovirastolle mahdollisuus lausunnon antamiseen.
	Kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokas vanha kasarmialue. Alueella on kulttuurihistoriallisia arvoja maanpuolustuksen, varuskuntarakentamisen arkkitehtuurin ja historiallisen kasarmikokonaisuuden kannalta. Alueella säilytetään historiallinen rakennuskanta (ruokala, kaksi tallia, Marskintalli, korjaamo, kaksi asuinrakennusta, kaksi pataljoonanrakennusta, osa pesulaa) ja Kasarminkenttä. Kiinteän aidan tekeminen rakentamalla tai istuttamalla on kielletty. Rakennuslupaa varten on pyydettävä lausunto Museovirastolta.
	Suojeltava alue. Alueen puusto ja maastomuodot tulee säilyttää siten, että maiseman luonne ei muutu.

Yleismääräykset:

Tälle asemakaava-alueelle laaditaan erillinen sitova tonttijako.

Rakennuksen ulkoseinien ja ikkunoiden ja muiden rakenteiden ääneneristävyyden on oltava vähintään 35 dB. Asunnot on suunniteltava siten, että keskimääräinen sisämelutaso on alle 35 dB(A) päivällä ja alle 30 dB(A) yöllä.

Talojen rakenteissa on huomioitava rautatie- ja ajoneuvoliikenteen aiheuttama tärinä niin, että se ei kohtuuttomasti häiritse sisätilojen käyttäjiä.

Rakentamattomat tontinosat, joita ei käytetä tontille välttämättömiin kulkuteihin, pysäköintiin tai oleskelu- ja leikkialueiksi, on istutettava ja pidettävä huolitteluksessa kunnossa.

Autopaikat:

Opetus-, tutkimus-, liike-, ravintola- ja toimistotilat sekä asunnot ja asuntolat
Teollisuus-, varasto- ja museotilat

1ap/75 k-m²
1ap/100 k-m²

MIKKELI				ASEMAKAAVAN MUUTOS LIITE 3.5 1:2000	
Asemakaavan muutos koskee: Mikkelin kaupungin 5. kaupunginosan (Nuijamies) kortteleita 24, 26, 28, 29 ja 30, sekä katu- ja virkistysalueita.				Asemakaavan muutoksella muodostuu: 5. kaupunginosan (Nuijamiehen) korttelit 24, 26 ja uusi kortteli 37 sekä katu- ja virkistysalueita.	
POHJAKARTTA TÄYTTÄÄ ASETUKSEN N:O 1284/23.12.1999 VAATIMUKSET MIKKELI 9.6.2016 MAANKÄYTTÖINSINÖÖRI JUKKA PIISPA				VIREILLE TULO 24.9.2009 TEKNINEN LAUTAKUNTA 16.12.2014 § 162 KAUPUNGINHALLITUS ALUST. 12.1.2015 § 7 NÄHTÄVILLÄ 21.1. - 20.2.2015 KAUPUNGINHALLITUS HYVÄKSYNYT 29.3.2016 § 105 KAUPUNGINVALTUUSTO HYVÄKSYNYT 25.4.2016 § 51 LAINVOIMAINEN 9.6.2016	
MIKKELIN KAUPUNKI TEKNINEN TOIMI KAUPUNKISUUNNITTELU		MUUTOS 11.4.2016 MUUTOS MUUTOS			
LAAT.	PIIRT.	TARK.	MUUTOS		
T.M.	L.T.				
MIKKELI 16.12.2014 KAAVOITUSPÄÄLLIKKÖ ILKKA TARKKANEN				NUMERO 891 LIITE 3	
				DNRO 2255/2009	

Asemakaavan seurantalomake

Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	491 Mikkeli	Täyttämispvm	06.06.2016
Kaavan nimi	5. kaupunginosa Nuijamies, Vanhan Kasarmialueen asemakaavan muutos		
Hyväksymispvm	25.04.2016	Ehdotuspvm	12.01.2015
Hyväksyjä	V-kunnanvaltuusto	Vireilletulosta ilm. pvm	25.09.2009
Hyväksymispykälä	51	Kunnan kaavatunnus	891
Generoitu kaavatunnus	491V250416A51		
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	20,3742	Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]	
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]	20,3742

Ranta-asemakaava Rantaviivan pituus [km]

Rakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset	Ei-omarantaiset
Lomarakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset	Ei-omarantaiset

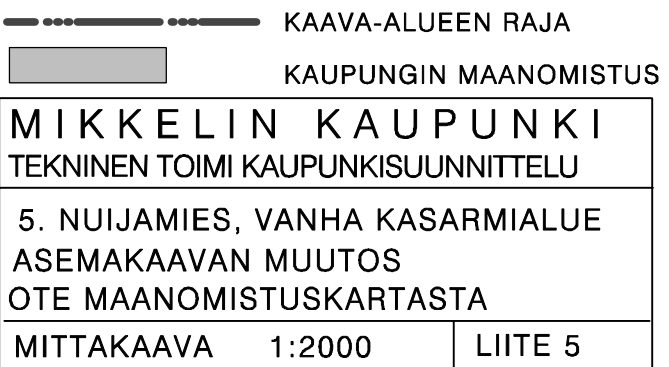
Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä	20,3742	100,0	87030	0,43	0,0000	9877
A yhteensä	0,8628	4,2	8500	0,99	-0,8605	4200
P yhteensä					-2,4019	
Y yhteensä	9,8194	48,2	52043	0,53	-2,7220	-12610
C yhteensä						
K yhteensä	1,7287	8,5	11567	0,67	0,7634	3367
T yhteensä						
V yhteensä	2,5408	12,5			2,4628	
R yhteensä						
L yhteensä	1,0216	5,0			-1,4927	
E yhteensä					-0,1500	
S yhteensä	4,4009	21,6	14920	0,34	4,4009	14920
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä					

Rakennussuojelu	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m ²]	[lkm +/-]	[k-m ² +/-]
Yhteensä				

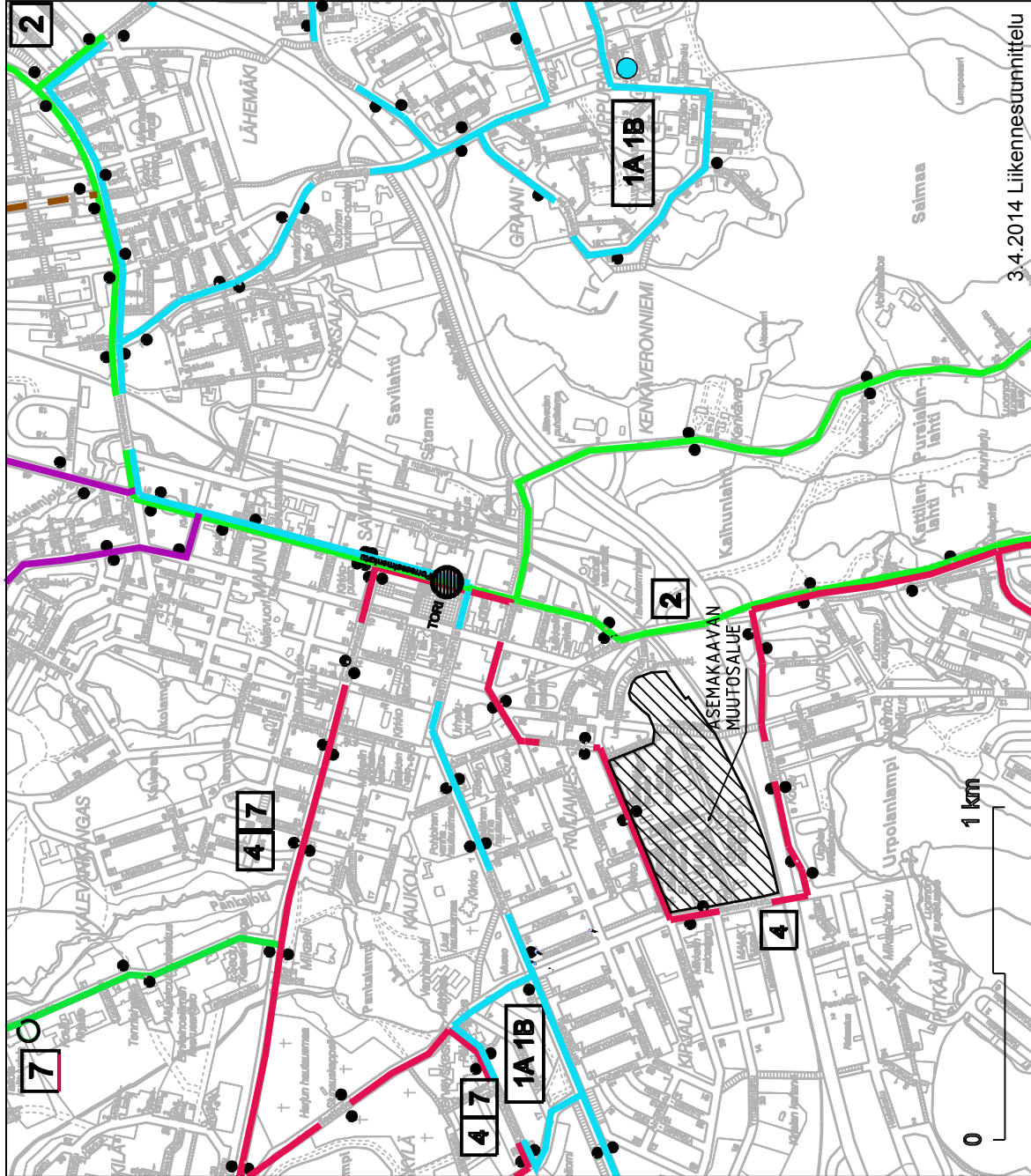
Alamerkinnät

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k- m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k- m ² +/-]
Yhteensä	20,3742	100,0	87030	0,43	0,0000	9877
A yhteensä	0,8628	4,2	8500	0,99	-0,8605	4200
A-2					-0,5608	-1150
A-3					-1,1625	-3150
AS	0,8628	100,0	8500	0,99	0,8628	8500
P yhteensä					-2,4019	
P					-2,4019	
Y yhteensä	9,8194	48,2	52043	0,53	-2,7220	-12610
Y					-11,2623	-56153
YO					-1,2791	-8500
YOK	9,8194	100,0	52043	0,53	9,8194	52043
C yhteensä						
K yhteensä	1,7287	8,5	11567	0,67	0,7634	3367
KT	1,7287	100,0	11567	0,67	0,7634	3367
T yhteensä						
V yhteensä	2,5408	12,5			2,4628	
VP	0,7372	29,0			0,6592	
VL	0,1150	4,5			0,1150	
VL/s	1,6886	66,5			1,6886	
R yhteensä						
L yhteensä	1,0216	5,0			-1,4927	
Kadut	0,7716	75,5			-0,2541	
Hidaskadut	0,0618	6,0				
Katuauk./torit					-0,9193	
Kev.liik.kadut					-0,0883	
LPA	0,1882	18,4			-0,0428	
LPA-1					-0,1882	
E yhteensä					-0,1500	
EM					-0,1500	
S yhteensä	4,4009	21,6	14920	0,34	4,4009	14920
SR	4,4009	100,0	14920	0,34	4,4009	14920
M yhteensä						
W yhteensä						





PAIKALLISLIIKENTEEN REITIT JA PYSÄKIT



3.4.2014 Liikennesuunnittelu

VANHAN KASARMIALUEEN ASEMAKAAVAMUUTOS, LUONNOSVAIHEESSA SAADUT LAUSUNNOT JA MUISTUTUKSET VASTINEINEEN	
1. Savonlinnan maakuntamuseo 9.6.2014 (saapunut 12.6.2014) 1.1 Kaavassa on huomioitu Linnanmäelle olevat kirkon rauniot kiinteänä muinaisjäännöksenä. Asemakaavamerkintöihin on kuitenkin lisättävä kaavamääräys merkinnälle ”sm Muinaismuistoalue”, esim. ”Muinaismuistoalue. Alueen kaivaminen, peittäminen ja muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista toimenpiteistä ja suunnitelmista on pyydettävä Museoviraston lausunto.” 1.2 Kaavaluonnoksessa on merkitty Linnanmäen länsiosaan alueen osa -merkinnällä ark ”arkeologisen tutkimuksen kannalta erityisen mielenkiintoinen alue”. Mikäli merkintä tarkoittaa Kulttuuriympäristöselvityksessä (luonnos 8.4.2014, ei tekijää) mainittuja pääosin täytettyjä taisteluvälikkeitä, jotka Linnanmäen historiaselvityksen (Laura Vikman, 2012) mukaan ovat Jalakaväkimuseon 1980-luvulla rakennuttaman taistelutukikohdan jäännöksiä, ei niitä ole tarvetta kaavassa huomioida, koska ne eivät esim. ole muinaismuistolain (295/63) tarkoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Osa kaivannoista saattaa olla Linnanmäellä viime sotien aikana sijainneita ilmatorjunnan tuliasemia (Jorma Hytönen: Toivo Laikeen valokuvia päämajasta, 2007). Nekään eivät ole muinaismuistolain suojaamia, ja ne ovat ilmeisesti lähes täysin tuhoutuneet. 1.3 Savonlinnan maakuntamuseo toteaa, ettei sillä ole arkeologisen kulttuuriperinnön osalta muuta huomautettavaa asemakaavan muutoksen luonnoksesta.	Kaavamääräys lisätty esitetyllä tavalla. Kaavamääräys ark on muutettu muotoon sel: <i>Selvitysalue, jolla voi olla historiallisia kaivantoja.</i> Merkitään tiedoksi.
2. Etelä-Savon pelastuslaitos 12.6.2014 (saapunut 13.6.2014) 2.1 Paloviranomaisella ei ole huomautettavaa vanhan kasarmialueen asemakaavan muutosten luonnokseen.	Merkitään tiedoksi.
3. Etelä-Savon maakuntaliitto 13.6.2014 3.1 Maakuntakaavassa alue on taajamatoimintojen aluetta. Osaa alueesta koskee maa-	Merkitään tiedoksi.

kuntakaavan maV-merkintä (kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti merkittävä alue). Maakuntakaavan maV-rajaus on peräisin vuoden 1993 valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen (RKY) inventoinnista, jonka valtioneuvosto on päätöksellään 22.12.2009 päivittänyt. 3.2 Kaupungin on tarpeen kaavaprosessin aikana varmistaa museoviranomaisten kanssa, että kaavaratkaisu turvaa RKY-alueelle sijoittuvien arvojen säilymisen. 3.3 Maakuntaliitolla ei ole muuta kommentoitavaa kaavaluonnoksen suhteen.	Kaavaratkaisusta ja erityisesti kulttuurihistoriallisten arvojen säilymisestä on pidetty neuvottelu Museoviraston ja Etelä-Savon ELY – keskuksen kanssa 26.8.2014.
4. Etelä-Savon ELY-keskus (neuvottelussa 26.8.2014) 4.1 ELY-keskus totesi, että asemakaava-alue on haasteellinen, koska huomioitavia lähtökohtia kaavatyölle on paljon. Kasarmialue on kokonaisuus ja myös Linnamäki kuuluu selkeästi sen tarkk'ampujakasarmivaiheeseen. 4.2 Kasarmialueen arvot eivät tule asemakaavaluonnoksessa tarvittavilta osin esille. Tarkk'ampujakasarmin osalta arvot ovat kiistattomat. Määräyksissä on epämääräisyyttä ja nyt nähtävillä ollut asemakaavaluonnos laskee suojelun tasoa ajantasa-asemakaavaan verraten. Tämä ei ole mahdollista. Erityisesti venäläisen kasarmin osalta on luonnoksessa todella paljon puutteita. Myös merkinnöissä, erityisesti lausuntokäytännöissä, on horjuvuutta. 4.3 Linnamäelle on osoitettu rakentamista todella paljon. Tällä on vaikutusta suojeltavaan kokonaisuuteen. Lisärakentaminen nähdään sekä kulttuuriarvoja heikentävänä, että myös MRL:n vastaisena (MRL §5 ja §54). Alueen rakentaminen johtaisi uuden tieyhteyden rakentamiseen suojellun alueen läpi, Linnamäen muotoiluun sekä sillä olisi merkittävä vaikutus myös kaupungin horisonttiin. Em. vaikutusten vuoksi ELY-keskuksen suhtautuminen AS –kortteliin Linnamäen alueella on kielteinen.	Merkintöjä ja määräyksiä on muutettu yhteisen työneuvottelun pohjalta yhteneväisiksi. As –kortteli on ehdotuksessa päätetty säilyttää. Asuntolarakennusten rakentuminen aivan Makmin viereen edesauttaa campusalueen muodostumista omaksi kokonaisuudekseen. Opiskelijoiden asuminen näin lähellä vähentää myös pysäköintitarvetta vanhalla kasarmialueella. Rakentaminen on sijoitettu pääosin vanhan sorakuopan kohdalle, jossa on jo tehty merkittäviä muutoksia maisemaan. Linnamäellä on aikanaan sijainnut ortodoksien kirkko joka toimi maamerkinä ja joka purettiin 1950-luvulla. Kirkkoa ei ole ehdotettu korvattavaksi uudisrakennuksella, vaan huomattavasti pienemmällä kappelirakennuksella. Mutta lähellä sijaitsevan sorakuopan maisemointi antaa mahdollisuuden palauttaa maamerkkirakennus alueelle. Rakennuksen voi nähdä MAMK:n tunnuksena, kuten aikoinaan kirkkorakennus viestitti kasarmialueen toiminnasta ja sijainnista. Selostukses-

4.4 Luonnonarvot yhdistyvät kiinteästi kulttuuriympäristöön, erityisesti Linnamäellä ja Sairaalanpuistossa. Näissä molemmissa on vanhaa puustoa, joka on sekä liito-oravan että puiston historiallisten arvojen kannalta oleellista. Liito-orava-alueiden kaavamääräystä tulee täydentää seuraavasti: Alueen puusto tulee säilyttää tai hoitaa niin, että liito-oravan pesimäpuut ja niitä suojaavat puut sekä ravinnonhankinnan ja liikkumisen kannalta riittävä puusto säilytetään.	sa on tutkittu rakennuksen sijoittumista maastoon 3D mallilla, kuvia kohdissa 4.5.1 ja 5.3.1. Merkintä muutettu: <i>Suojeltava alueen osa.</i> <i>Merkinnällä on osoitettu liito-oravan elinympäristö. Alueen suunnittelussa ja alueella suoritettavissa toimenpiteissä on huolehdittava luonnonsuojelulain 49.1 §:n mukaisesti siitä, että liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei hävitetä tai heikennetä. Alueen puusto tulee säilyttää tai hoitaa niin, että liito-oravan pesimäpuut ja niitä suojaavat puut sekä ravinnonhankinnan ja liikkumisen kannalta riittävä puusto säilytetään. Alueen käyttöä ja hoitoa koskevista hankkeista on neuvoteltava Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden kanssa.</i>
5. Museovirasto (neuvottelussa 26.8.2014) 5.1 Muutos alueen omistussuhteissa on tapahtunut viimeisten parin vuosikymmenen aikana. Valtio on luopunut lähes kokonaan omistuksestaan. Rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain 498/2010 perusteella asetussuojelupäätökset pysyvät kuitenkin voimassa kunnes on tehty uusi päätös tuon lain nojalla - joko vahvistettu lakisuojelupäätös suojelumääräyksineen tai todettu että lainvoimaisen asemakaavan määräykset ovat riittävä suojeluratkaisu. 5.2 Tiilikasarmialue on mielenkiintoinen, kerroksellinen alue ja merkittävä kokonaisuus. Sk-merkintää pidettiin hyvänä ja se mahdollistaa alueen kasvun jatkossakin monipuolisena alueena, jossa yksittäisillä rakennuksilla on ympäristöllinen vaikutus. 5.3 Keskustelun kautta päädyttiin lopputulokseen, että asetuksella suojeluille rakennuksille laaditaan kaksiosainen kaavamääräys, jotta suojeluperustan muutokset eivät edellytä asemakaavan muuttamista. Kaksiosaisen kaavamääräyksen ajankohtaisesti voimassa oleva osa kuuluisi: rakennusta	Ko. rakennuksissa käytetään srs-1 merkintää: <i>Rakennussuojelulain nojalla suojeltu rakennus (Asetus Valtion omistamien rakennusten suojelusta (17.6.1993, 480/1985)).</i> <i>Rakennuksen ominaisluonne ja erityispiirteet suojellaan. Nämä suojelumääräykset ovat voimassa siihen saakka, kunnes on tehty rakennusperintölain mukainen suojelupäätös.</i> Sk- aluemerkinnän rajausta ja määräystä on täsmennetty: <i>Kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokas vanha kasarmialue.</i> <i>Alueella on kulttuurihistoriallisia arvoja maanpuolustuksen, varuskuntarakentamisen arkkitehtuurin ja historiallisen kasarmikokonaisuuden kannalta. Alueella säilytetään historiallinen rakennuskanta (ruokala, kaksi tallia, Marskintalli, korjaamo, kaksi asuinrakennusta, kaksi pataljoonanrakennusta, osa pesulaa) ja Kasarminkenttä.</i> <i>Kiinteän aidan tekeminen rakentamalla tai istuttamalla on kielletty.</i> <i>Rakennuslupaa varten on pyydyttävä lausunto Museovirastolta.</i> Ks. kohta 5.1.

koskee rakennussuojelulainsäädännön mukainen suojelupäätös (asetussuojelupäätös tai sen korvaava lain 498/2010 mukainen suojelupäätös suojelumääräykseen). Asemakaavamääräyksen "reservissä" oleva, rakennussuojelulainsäädännön mukaisen suojelupäätöksen mahdollisesti poistuessa (ELY -keskuksen päätös suojelusta asemakaavalla) voimaantuleva osa on sitten yksityiskohtainen asemakaavamääräys.	
6. Liikennevirasto 13.6.2014 6.1 Liikennevirasto edellyttää, että kaavoitettaessa alueita radan läheisyydessä on otettava huomioon mahdolliset junaliikenteen aiheuttamat melu-, runkomelu- ja tärinähaitat. 6.2 Kaavoituksessa on noudatettava Valtioneuvoston päätöksen (993/1992) mukaisia melun ohjearvoja. Melualueelle ei tule kaavoittaa melulle herkkää maankäyttöä ilman asianmukaista melunsuojausta. Runkomelun osalta on noudatettava VTT:n laatiman esiselvityksen Maaliikenteen aiheuttaman runkomelun arviointi (VTT tiedotteita 2468) suositusta runkomelutason raja-arvosta (L_{pr,m}) 30/35 dB. Yleensä runkomeluhaitat ulottuvat 60 m (pehmeikkö) - yli 200 m (kallio) etäisyydelle rautatiestä (VTT:n tiedotteita 2468). 6.3 Kaavoituksessa on huomioitava raideliikenteen tärinän aiheuttama rakennuksen vaurioitumisriski ja vaikutus asuinmukavuuteen. Tärinälle herkkää maankäyttöä ei tule osoittaa tärinäherkille alueille ilman tärinänvaimennustoimenpiteitä edellyttävää kaavamerkintää tai -määräystä. Tärinälle herkällä maaperällä kuten savikolla tärinä voi ulottua jopa yli 200 metrin päähän radasta. Tärinälle herkimpiä rakennuksia ovat yleensä puolitoista tai kaksikerrokset puurakenteiset talot. 6.4 Asuinkortteleiden osalta kaavoituksessa tulee noudattaa VTT:n selvityksen Suositus liikennetärinän mittaamisesta ja luokituksesta (VTT tiedotteita 2278) mukaisia suosituksia tärinästä. Suositusten mukaan uudella asuinalueella asuinrakennuksen tärinä-	Kaavassa on yleismääräys: <i>Rakennuksen ulkoseini- en, ikkunoiden ja muiden rakenteiden ääneneristävyyden on oltava vähintään 35 dB. Asunnot on suunniteltava siten, että keskimääräinen sisämelutaso on alle 35 dB (A) päivällä ja alle 30 dB (A) yöllä. Talojen rakenteissa on huomioitava rautatie- ja ajoneuvoliikenteen aiheuttama tärinä niin, että se ei kohtuuttomasti häiritse sisätilojen käyttäjiä.</i> Ks. kohta 6.1. Kaava-alueen maaperä on karkeaa hietaa ja hiek- kamoreenia, joka vaikuttaa runkomelun ja tärinän haittojen ulottuvuuteen. Rautatien osalta ollaan lähellä asema-aluetta ja tämä vaikuttanee käytet- tyihin nopeuksiin. Ks. kohta 6.1. ja 6.2. Ks. kohta 6.1. ja 6.2. Merkitty selostukseen kohtaan 3.1.3 VTT:n tiedot- teen 2468 taulukko värähtelytarkastelun tarpeelli- suudesta.

nä ei saa ylittää arvoa 0,30 mm/s eikä vanhalla asuinalueella arvoa 0,60 mm/s. Liikenteen tärinästä ja runkomelusta on lisäksi olemassa mm. seuraavat VTT:n julkaisut: Ohjeita liikennetärinän arviointiin (VTT tiedotteita 2569, Espoo 2011), Maaliikenteen aiheuttaman runkomelun arviointi (VTT tiedotteita 2468, Espoo 2009), Rakennukseen siirtyvän liikennetärinän arviointi (VTT tiedotteita 2425, Espoo 2008), Suositus liikennetärinän arvioimiseksi maankäytön suunnittelussa (VTT working papers 50, Espoo 2006) ja Suositus liikennetärinän mittaamisesta ja luokituksesta (VTT tiedotteita 2248, Espoo 2004). Julkaisuissa on annettu tärinään liittyviä suosituksia. 6.5 Liikennevirasto muistuttaa, ettei se osallistu uuden maankäytön johdosta aiheutuviin mahdollisiin melun- ja tärinäntorjunnan kustannuksiin. 6.6 Liikennevirastolla ei ole muuta huomautettavaa kaavahankkeesta. Maanteiden osalta lausunnon antaa toimivaltainen ELY-keskus.	Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi.
7. Mikkeli-Seura ry 18.6.2014 (24.6.2014 saapunut) 7.1 Kaavan muutosluonnoksessa on otettu huomioon valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ja suojelukohteet. Lähtökohtaisesti Linnamäen lohkominen entistä pienemmäksi ei tunnu hyvältä, mutta muinaismuistolaki sekä luonto- ja virkistysarvot on kuitenkin otettu huomioon suunnitelmassa. 7.2 Linnamäen lounaiskulmaan suunnitellun tornitalon ei toivoisi nousevan niin korkeaksi, että se mahdollisesti näkyisi mäen yli keskustan puolelle. Linnämäki on maisemallisesti Maaherrankadun päässä, ja sen yli pilkistävä kerrostalo rikkoisi maisemakokonaisuuden. Maisemavaikutuksia tulisi siis arvioida laajemmaltikin kuin vain nyt suunnitellun alueen osalta.	Merkitään tiedoksi. Kaupunkisuunnittelu on tutkinut rakentamista 3D-mallilla, kuvia selostuksessa kohdassa 4.5.1 ja 5.3.1.
8. Lepas Oy 8.1 Vaatimus: Asemakaavan muutosluonnoksen tulee noudattaa kaupunginhallituksessa 31.3.2008 § 175 käsittelyssä ollutta 5. kaupunginosa Nuijamies korttelin 24 osa Lepas asemakaavan muutosluonnosta.	Korttelin 24 osan asemakaavan muutos on Kaupunginhallituksen kokouksessa 9.6.2008 sekä 16.6.2008 päätetty jättää pöydälle. Kaavamuutoksen jäätyä pöydälle ja kun tarvetta oli koko ns. vanhan kasarmialueen asemakaavan uudistamiselle, päätettiin

8.2 Yhtiö vastustaa 13-kerroksisen asuntokerrostalon rakentamista, jonka yhdeksi lähivirkistysalueeksi yhtiön omistama maa-alue on merkitty. Perustelut: Alue on maa-kuntakaavan mukaista taajama-aluetta. Alue on aikaisemman asemakaavan mukaisesti A-3 asuntoaluetta. 8.3 Lepas Oy:n omistamalle alueelle on merkitty kevytliikennetie, jota yhtiö ei vastusta, mikäli loppualue merkitään aikaisemman asemakaavan muutosluonnoksen mukaisella tavalla omakotitontiksi (AO), jolla rakennusoikeus on 250 ka-m 2 ja kerrosluku 1 u 2/3. Vaatimuksemme tukee valtakunnallisten alueiden käytön kohdan 4.3 Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinyöpariston laatu tarkoittamia tavoitteita. 8.4 Yhtiön omistaman alueen merkitseminen kokonaisuudessaan lähivirkistysalueeksi (VL) on kohtuutonta ja asemakaavassa tarkoitettuun käyttöön sopimaton ja riittämättömän viereen sijoitetun 13-kerroksisen asuntokerrostalon asukkaiden virkistystarpeisiin. Yhtiö vaatii maanomistajiin kohdistuvaa kohtuullista yhdenvertaisuutta. Yhtiön omistaman maa-alueen viereen on asemakaavaluonnoksessa varattu tontti kerrostalolle, kerrosluku 2/3 k XII ja rakennusoikeutta aina 8500 kerrosala-m². Asemakaavan muutosluonnos on kohtuuton ja lainvastainen.	aloittaa laajempi asemakaavan muutostyö. Asemakaavamuutos aloitettiin Osallistumis- ja arviointisuunnitelmalla, 22.9.2009. Vanhan kasarmialueen asemakaavan muuttaminen sisältyi jo vuoden 2006-2007 kaavoitusohjelmaan. Kaavoitustyön aikana ko. korttelia on tutkittu valtakunnallisesti arvokkaana historiallisena kokonaisuutena ja suojeltavana alueena. VL –alue palvelee koko lähialuetta, ei vain muistutuksessa mainittua kerrostaloa ja liittyy olennaisena osana Vanhaan kasarmialueeseen. Ks. kohta 8.1. Asemakaavaluonnokseen merkitty ohjeellinen yleiselle jalankululle varattu alueen osa on poistettu. Samalla kohdalla kulkee johtorasite ja siitä on myös osoitettu ajoyhteys kortteliin 37. Voimassa olevassa asemakaavassa on merkintä A-3, muttei rakennusoikeutta ko. korttelin osalla. Korttelissa 24 on rakennusoikeutta osoitettu vain olemassa oleviin rakennuksiin. Ks. myös kohta 8.1. Ks. kohta 8.2. Kaavoituksen lähtökohdaksi on otettu se, että rakennusoikeutta ei vähennetä nykyiseen kaavaan verrattuna. Lain voimaisessa asemakaavassa Tykkipuistolle ja kolmiomaiselle alueelle ei ole merkitty rakennusoikeutta, uusi asemakaava ei tuo muutosta tähän. Kaavamutoksen yhteydessä tutkitaan mahdollisuutta hyödyntää ja samalla maisemoida vanha sorakuoppa. Sinne on osoitettu asuntola joka palvelee toteutuessaan viereisen MAMK opiskelijoita. Linnamäellä on aiemmin sijainnut maamerkki; varuskunnan ortodoksien kirkko joka purettiin 1950-luvulla. Asuntolan toteutus 13-kerroksisena toisi takaisin maamerkkirakennuksen alueelle. Kellari ja talousrakennukset ovat suojeltuja rakennuslainnoilla (Asetus Valtion omistamien rakennusten suojelusta (17.6.1993, 480/1985). Suojelu ei poistu omistajamuutosten kautta. Kaavatyössä on tutkittu alueen kokonaisuutta ja todettu nykyisen tilanteen Tykkipuiston ympärillä muodostuneen jo vakiintuneeksi tilanteeksi, eikä
---	---

8.5 Vaatimus: Asemakaavan muutosluonnoksessa kortteliin 24 SR/s on merkitty rakennuslain perusteella suojeltaviksi rakennuksiksi vanha palaneen ja palon jälkeen puretun ruokalan I artellirakennuksen kellari ja kaksi talousrakennusta. Näiden rakennusten suojeleminen ei varmasti ole kohtuullista eikä tule toteutumaan ellei niillä ole taloudellisesti toimivaa päärakennusta. Yhtiö vaatii, että em. suojeltavien kolmen talousrakennuksen lisäksi asemakaavaan tulee merkitä päärakennuksen rakennusala entisen artellirakennuksen sijaintipaikalle. Rakennuslalle tulee sallia kerrosalaltaan n.480 m2 puurakenteisen pohja-alaltaan vanhaa artellirakennusta vastaava I-kerroksinen puurakennuksen rakentaminen Museoviraston/ Ulla-Riitta Kaupin 8.11.2006 antaman lausunnon mukaisesti, viraston valvonnassa ja ohjauksessa. 8.6 Korttelia 24 SR/s tulee laajentaa nykyisen asemakaavan mukaiselle Y-kasarmialueen korttelialueelle artellirakennuksen sijaintipaikan tarpeet huomioiden kartan vuodelta 1943 täsmällisesti osoittamaan kohtaan. Perustelu: Asemakaavassa kortteliin 24 määrätty talousrakennusten suojelu ei tule toteutumaan talousrakennusten osalta maanomistajalle kohtuuttomana. <i>"Tykkipuiston alueen luonteeseen on alusta asti kuulunut tiukka, sotilasmainen järjestys. Rakennukset on sijoitettu selkeisiin ryhmiin ja niiden muodostamat linjat ovat suoria. Tämä saa aikaan sen, että rakennusten väleihin muodostuu näkymäakseleita. Akseleiden päässä on useinkin, vanhoja kaupunki- ja puistosuunnittelun oppeja noudattaen, jokin päätepiste. Nämä akselit ovat edelleenkin alueen rakenteessa näkyvissä ja olennainen alueen luonnetta muodostava tekijä."</i> (Puistojen historiaselvitys) Tykkipuiston koillis-lounaisakseli päättyy nyt kuitenkin artellirakennuksen sijasta artellin maakellariin. Nain artellirakennuksen uudelleen rakentaminen palauttaisi arvokkaan Tykkipuiston alkuperäiseen, historialliseen muotoonsa vieläpä yksityisellä rahoituksella. Yhtiön vaatimus tukee valtakunnallisten alueiden käytön kohdan 4.4 Kult-	artellin uudelleen rakentamista nähty aiheelliseksi. Rakennukset ja ympäristö on suojeltu valtioneuvoston päätöksellä 17.6.1993. Päätöksellä suojellaan alueen sen hetkinen rakennuskanta ja puistoalue. Päätökseen ei ole vaikuttanut ns. artellirakennuksen puuttuminen eikä sen jälleenrakentamista ole esitetty suojelun ehdoksi. Museovirasto ei ole esittänyt artellirakennuksen jälleenrakentamista, mutta jos kaupunki päätyisi mahdollistamaan tällaisen ratkaisun, virasto voi olla mukana ohjaamassa suunnittelua ja toteutusta. Asemakaavalla vahvistetaan valtioneuvoston suojelupäätös. Kortteliin 24 ei osoiteta uutta rakennusoi-keutta ja Tykkipuisto tullaan ennallistamaan siitä tehdyn puistoalueiden yleissuunnitelman (Hemgård 2010) mukaisesti. Arvioitaessa mahdollisia suojelumääräysten kustannusvaikutuksia ja kohtuullisuutta maanomistajille tullaan aluetta vertaamaan muihin vastaaviin kohteisiin Suomessa. Katso myös kohta 8.5
---	---

tuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat Yleistavoitteita: Alueiden käytöllä edistetään kansallisen kulttuuriperinnön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymistä. Asemakaavan muutosluonnos on kohtuuton ja lainvastainen. 8.7 Vaatimus: Lepas Oy:n omistamaa kasarmin korttelialuetta (Y) (rakennusmaata kiinteistöveron maanarvoperusteena) ei tule asemakaavan muutokseen merkitä puistoalueeksi (V/s) ennen kuin alueen luovuttamisesta kaupungille on vapaaehtoisin kiinteistökaupoin sovittu. Perustelut: Mikkelin kaupunginhallitus on käsitellyt 31.3.2008 § 175 kaavoituspäällikkö Pertti Räsäsen asemakaavan muutosluonnosta ja siihen liittyviin "Maanluovutuksen esisopimusta" seuraavasti: <i>"Paatos: Asiasta käydyin keskustelun aikana esittelijä muutti esitystään siten, että Lepas Oy:n kanssa neuvotellaan kaavoitussopimuksen tekemisestä. Esittelijän muutos hyväksyttiin. Lepas Oy:n edustajana Pertti Lehtinen oli yhtiön puolesta hyväksynyt esisopimuksen. Pertti Räsäsen pyynnöstä Pertti Lehtinen laaditutti kaava-asioiden asiantuntijalla maankäyttösopimusehdotuksen, jota muutettiin 3 eri kertaa neuvotellen Mikkelin kaupungin maankäytöstä vastaavien virkamiesten kanssa (Tarkkanen, Peltomaa, Mustonen). Maankäyttösopimusvaihtoehtoista neuvoteltiin useaan otteeseen hyvässä hengessä ja päädyttiin molempia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun, jossa kaupungin maankäytöstä vastaavien virkamiehet ja kaavoituskonsultin esityksestä Lepas Oy:n edustajana Pertti Lehtinen hyväksyi kaupungin esityksen. Molempien osapuolten hyväksymä esitys Tykkipuiston luovuttamisesta kaupungille käsiteltiin 15/64 §:ssa kaupunginhallituksessa 14.2.2011. "Päätös: asiasta käydyin keskustelun perusteella esittelijä muutti esitystään siten, että asia palautetaan vielä uudelleen valmisteluun. Esittelijän muutosehdotus hyväksyttiin. " Päätöksen jälkeen kaavoituksesta vastaavat viranhaltijat eivät tiedäneet syytä, miksi heidän esityksensä tuli palauttaa uudelleen valmisteluun eikä kaupunginhallituksen esittelijänä toiminut kaupunginjohtaja tie-</i>	Kaupunki on neuvotellut useaan otteeseen Lepas Oy:n kanssa mahdollisista ratkaisumalleista, asiassa ei ole vielä päästy yhteisymmärrykseen. Kaupunki vie kaavaprosessia normaalisti eteenpäin ja maankäyttösopimuksen puute ei ole este viedä kaava hyväksymiskäsittelyyn. Katso myös kohta 8.1
---	--

dusteluista huolimatta (sähköpostikirje 1.3.2011 Markku Tukialta) kertonut yhtiön valtuuttamalle edustajalle yhtiötä koskevan päätöksen perusteista. 8.8 Kaavaselostusluonnoksen kohdassa 1.3 Kaavan nimi ja tarkoitus on maininta <i>"Yksityisten kiinteistönomistajien ja kaupungin välille ei laadita maankäyttösopimuksia."</i> Kaupunginhallituksen aiempaa päätöstä ei siis enää noudateta, mutta ei sen kumoamisestakaan ole asianomaiselle tiedotettu. 8.9 Kaavaluonnosselityksen kohdasta 1.3 Kaavan nimi ja tarkoitus näyttäisi puuttuvan tarkoitus jota ei ole ilmeisesti maapoliittisista syistä uskallettu asiakohtaan merkitä. Yhtenä kaupungin ilmeisenä tavoitteena voidaan pitää: <i>"Kasarmikorttelialueen Y muuttaminen V/s puistoalueeksi ja asemakaavamuutoksen tultua lainvoimaiseksi lunastaa alue puistomaan arvolla Mikkelin kaupungille."</i> Tulee kuitenkin huomata, että yhtiö maanomistajana on maksanut alueesta kiinteistövero kaupun- gille rakennusmaan hintaan perustu- vasta arvosta, jonka verotusarvo esimer- kiksi v. 2007 vahvistetun kiinteistöverotuk- sen mukaan oli 16,82 e/m². 8.10 Kaikkeen edellä esitettyyn perustuen on nähtävissä, ettei Lepas Oy eikä sen pää- omistaja, toimitusjohtaja Pertti Lehtinen ole saanut Mikkelin kaupungissa päätöksiä tekevältä ja niitä toimeenpanevalta kau- punginhallitukselta eikä siihen kuuluvilta luottamushenkilöiltä ilman kademielta tehtyjä yhdenvertaisuuteen, oikeudenmu- kaisuuteen ja "hyviin hallinnon periaattei- siin" kuuluvia päätöksiä. Mikkelin kaupun- gin hallinnon toiminta, joka on maankäyt- töasioissa linjatonta ja jopa lainvastaista johtaa vakaviin loukkauksiin maanomistaji- en yhdenvertaisen kohtelun periaatteista ja päättyy hallintokanteluun.	Tekstikohta korjattu selostukseen seuraavasti: <i>Yksi- tyisten kiinteistönomistajien ja kaupungin välillä mahdollisesti laadittavia maankäyttösopimuksia voidaan tarpeen vaatiessa selvittää kaavatyön yh- teydessä.</i> Kaupunki ei ole tehnyt lopullista päätöstä maan- käyttöso- pimuksista Lepas Oy:n kanssa ja asiaan voidaan tarvittaessa palata. Selostuksen kohdassa 1.3 todetaan mm. kaupungin tavoite joka on ratkaista alueen rakennusten ja ym- päristön suojelun yhtenäistäminen, tutkia täyden- nysrakentamisen mahdollisuudet sekä liikenne- ja pysäköintijärjestelyt. Kiinteistövero kannetaan lakien ja asetusten mu- kaisesti. Kursivoitu teksti on mielipiteen laatijan olettaus, ei lainaus selostuksesta, kuten erheellisesti tekstin muotoilusta voi käsittää. Merkitään tiedoksi.
9. Mikkelin ammattikorkeakouluyhtymä 9.1 Patteristonkatu muutetaan MAMKin piha- alueeksi tai pihakaduksi.	Kaavaehdotuksessa Patteristonkatu on osoitettu osaksi YOK –korttelia 26. Ajoyhteys tontille 5 (Moas) on osoitettu nykyisen Patteristonkadun kautta.

9.2 Kaava ei mielestämme ottanut kantaa Kasarmin kentän maanpäälliseen pysäköintiin eli se on lisättävä	Kaavamerkinnän Katuaukio/tori määräyksessä on maininta: <i>"Torilla on pysäköinti sallittu liikennemerkkein osoitetulla tavalla alueellisen pysäköintilaitoksen valmistumiseen saakka."</i>
9.3 Kaavaan on lisättävä Kasarmin kentälle ajosta, kun se toimii maanpäällisenä pysäköintialueena. Ajo Kasarmin kentän pysäköintiin Ratsurinkujalta sekä Sammonkadun että Prikaatinkadun kautta.	Kaavaehdotuksessa Kasarminkenttä, viherkaista Kasarminkentän koillissivulla, Patteristonkatu sekä rakentamaton Ratsurinkuja on osoitettu liitettäväksi kortteliin 26. Ajatuksena, että alueet myös siirtyvät Mamkin omistukseen. Kaavassa on myös osoitettu Ratsurinkujan kautta ajo maanalaiseen paikoitustilaan. Kiinteistön omistajan päätettävissä on mistä väliaikainen ajoyhteys Kasarminkentälle osoitetaan.
9.4 Kasarmin kenttään tarkennus, että maanalaisen pysäköinnin rakentamisen jälkeen maanpäällinen osa hyödynnettävissä esim. tapahtumapysäköinti, väliaikainen pysäköinti tai mahdollisesti jatkuvaan pysäköintiin	Kohdan 9.2 mukaisesti kaavassa tullaan kieltämään jatkuva pysäköinti alueella pysäköintilaitoksen valmistumisen jälkeen. Väliaikaiset pysäköintijärjestelyt eivät ole kaava-asia.
9.5 Kuinka merkitään, että Kasarmin kentän omistus ja ympäröivät viheralueet siirtyvät MAMKille vai kuuluuko asia kaavaan.	Alueet on merkitty kaavaan korttelialueena (YOK).
9.6 Kaavaan merkintä, että Kasarmin kentälle nimi on Kasarmin kenttä, ei katuaukio/tori (vai löytyykö muu historiallinen nimi)	Kaavassa on nimi Kasarminkenttä.
9.7 Sammonkadun ja Jääkärikadun kulman pysäköintialue: lpa alueen käyttötarkoitus tarkennettava niin että pysäköintihallin LISÄKSI voi rakentaa muulla käyttötarkoituksella olevaa rakennusta (YOK-merkintä)	Alue on Liike- ja toimistorakennusten korttelialuetta (KT) ja alueelle voi rakentaa joko liike- ja toimistotilaa, autopaikotusta maanpäälle tai autopaikotusta maanalle. Myös eri käyttötarkoitukset (esim. autopaikotus alhaalla ja toimistotilaa ylhäällä) ovat mahdollisia.
9.8 Sammonkadun liikennesuunnittelu: bussipysäkin ja Sammonkadulta ajo Kasarmin kentälle selvitettävä.	Alustavat liikennesuunnitelmat ovat kaavaselostuksen liitteenä. Siellä esitetty myös liittymä Sammonkadulta Kasarminkentälle.
9.9 Miten on MAMKin rakennusoikeuden määrä osoitettu?	Rakennusoikeus on esitetty tehokkuuslukuna, $e=53$. Muodostuvan uuden YOK korttelin koko on n. 98194 m^2, joten kokonaisrakennusoikeus on 52043 kem^2. Tehokkuusluvun muutoksessa on huomioitu korttelin laajeneminen entisille katu- ja torialueille, joiden osalta ei lasketa muodostuvan uutta rakennusoikeutta. Kokonaisrakennusoikeus ajantasa- asemakaavassa on 51618 m^2, joten rakennusoikeuden määrä suurenee hieman johtuen merkintävasta.
9.10 Missä kaavakartassa on AK-merkintä? Kaavamerkinnöissä AK on esitetty, mutta sitä ei löytynyt kaavasta	AK –merkintä on poistettu kaavaehdotuksesta.
9.11 Mikä on Lpa-alueen kerroshkorkeus?	Kortteliin 28 on merkitty kerroshkorkeus 1/1klII, joka koskee myös parkkitaloa. Lisäksi kaavassa on maininta rakennuksen, rakenteiden ja laitteiden ylimmästä korkeusasemasta (+108,35).

9.12 Kaavamerkinnöissä YOK-alueelta henkilökunnan -sana pois	Kaavassa on tarkoitus muodostaa YOK –alueesta selkeästi kampusalue. Tuolloin alueelle sijoitettavat asunnot ovat joko vierailijoiden, opiskelijoiden tai henkilökunnan käytössä. Siksi täsmennykset asunnot ja henkilökunnan asunnot ovat tarpeen.
9.13 Kulku As-alueelle Brahenkujan kautta joko Brahenkatua tai Linnanmäenkatua pitkin, ei siis Prikaatinkadun päästä itään	Kaavaa on muutettu ehdotetulla tavalla niin, että ajo AS-kortteliin osoitetaan Linnanmäenkadun päästä.
9.14 Salliiko/rajoittaako kaava A-rakennuksen sisäpihan kattamisen?	Ei rajoita, vaan rakentaminen on sallittu kaavan mukaisesti 2/3k III u 2/3 korkuisena.
9.15 Ii-alueen poistama rakennusoikeus on kompensoitava muualla MAMKin tontilla	Rakennusoikeus on osoitettu pääasiassa tontille 1, Sammonkadun varteen kaava-alueen lounaisnurkkaan nykyisen vaatetuskorjaamon tilalle.
9.16 Saako Prikaatinkatu 3:n pohjoisimman osan kolmanteen kerrokseen (ullakko) rakentaa esim. saunatilat? Saako Prikaatinkatu 3:n eteläisimmän osan neljänteen kerrokseen (ullakko) rakentaa esim. IV-konehuoneen?	Kerroskorkeus III sallii rakentamisen kolmeen kerrokseen. Kerrosalaan laskemattomia tiloja saadaan rakentaa tämän lisäksi. Muutoksia vesikattoon ei tule tehdä ja suunnitelmista on varattava museovirastolle mahdollisuus lausunnon antamiseen.
9.17 Kaavaan merkintä mahdollisuudesta rakentaa pyloni Ravintola Tallin ja Sammonkadun väliselle alueelle.	Ei kaava-asia, vaan rakennusluvan yhteydessä pohdittava kaupunkikuvalliset asiat.
9.18 Onko L-rakennus (entinen aliupseerikerho) kaavassa suojeltu?	Ei.
9.19 Ottaako kaava kantaa Prikaatinkatu 3:n edessä Kasarmin kentän laidalla oleviin koivuihin?	Ei.
9.20 Salliiko kaava autopaikkojen edelleen lisäämisen A-rakennuksen koillispuolelle?	Ei.
9.21 Ottaako kaava kantaa kevyen liikenteen väyliin? Esim. A-rakennuksen edustan kävelytien jatkaminen suoralinjaisesti Välskärin talolle päin	Alue on osa Kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti tärkeää tarkk'ampujakasarmialuetta ja kaavassa aluemerkinällä sk-v.
9.22 Salliiko kaava kodan rakentamisen vanhan pommikellarin alueelle?	Kyllä.

VANHAN KASARMIALUEEN ASEMAKAAVAMUUTOS, EHDOTUSVAIHEESSA SAADUT LAUSUNNOT JA MUISTUTUKSET VASTINEINEEN

1. TeliaSonera Finland 27.1.2015 1.1 Soneralla on alueella olevaa maakaapelointi, joka on huomioitava mm. maanalaisten pysäköintitilojen rakentamisessa, jolloin niitä joudutaan siirtämään/suojaamaan/poistamaan aiheuttaen kustannuksia, jotka ovat selvitettävä ennen töihin ryhtymistä ja tehtävä kustannusjako aiheutuneista kustannuksista. Mahdollisten rakentamisten aiheuttamat muutokset kaapelisiirroissa saattavat olla kestoaltaan myös pitkäaikaisia, joten ne on huomioitava suunnitteluvaiheessa.	Merkitään tiedoksi.
2. Etelä-Savon maakuntaliitto 2.2.2015 2.1 Ei ole kommentoitavaa.	Merkitään tiedoksi.
3. Liikennevirasto 5.2.2015 (saapunut 10.2.2015) 3.1 Liikennevirastolla ei ole lisättävää luonnosaiheessa annettuun lausuntoon. Maanteiden osalta lausunnon antaa toimivaltainen ELY-keskus.	Merkitään tiedoksi.
4. Etelä-Savon pelastuslaitos 10.2.2015 (saapunut 12.2.2015) 4.1 Ei ole huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.
5. Museovirasto 18.2.2015 5.1 Kaavan lähtökohtana on valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö Mikkelin tarkka-ampujakasarmit. Rakennuskannan suojeluarvot mukaan lukien valtion rakennusperintönä suojellut (valtioneuvoston päätös 17.6.1993) Mikkelin vanhan kasarmialueen kohteet on kaavahankkeessa huomioitu. Tykkipuiston ja Linnanmäen käsittely viheralueina on tärkeä osa alueen rakennetun ympäristön arvojen turvaamista. 5.2 Ehdotettuun kaavaratkaisuun sisältyy paikoitus- ja liikennejärjestelyjä, jotka uudistavat eräin paikoin alueen luonnetta. Kasarmikentän maanalaiselle paikoitukselle voi nähdä toiminnallisia perusteita kulttuuriympäristön käytön ja kehittämisen kannalta, mutta kulkuyhteys uudelle asuntolakerrostalokorttelille ei samalla lailla tue kulttuuriympäristötavoitteita.	Merkitään tiedoksi. Kortteli 37 ja ajoyhteys on osoitettu Linnanmäenkadun eteläisestä päädyestä rasiiteena lähivirkistysalueen (VL) kautta kulkevaksi. Linjaus on sellainen, että etäisyys lähimpiin kasarmialueen rakennuksiin säilyy samana kuin se Linnanmäenkadun kohdalla tällä hetkellä on. Rasiiteella ei heikennetä olevaa ympäristöä. Vanhassa, lain voimaisessa kaavassa alue on merkitty asuinrakentamiseen sopivaksi ja uuden kaavan myötä virkistysalueiden määrä säilyy suurin piirtein entisellään Tykkipuiston siirtyessä osaksi puistoaluetta.
6. Savonlinnan maakuntamuseo 19.2.2015 6.1 Savonlinnan maakuntamuseo toteaa, että	Merkitään tiedoksi.

**VANHAN KASARMIALUEEN ASEMAKAAVAMUUTOS, EHDOTUSVAIHEESSA SAADUT
LAUSUNNOT JA MUISTUTUKSET VASTINEINEEN**

Linnamäenpuistoon on merkitty vanhan kirkon alue muinaismuistoalueena ja varustettu merkintä asianmukaisella suojelumerkinnällä. Vanhan kirkon kohdalle on kuitenkin osoitettu rakennusala kappelille niin, että vanhan kirkon rauniot säilytetään. Kaavamääräyksissä kappelin rakennusala on varustettu määräyksellä, että rakennuslupaa varten on pyydettävä lausunto Museovirastolta. Kaavaluonnoksessa kappelin paikka oli muinaismuistoalueen kaakkoispuolella. 6.2 Vanhan kirkon alue on kokonaisuudessaan suojeltu muinaismuistolailalla (295/63). Tämä ei koske pelkkiä näkyvissä olevia raunioita, vaan myös niiden sisään jäävää aluetta ja aluetta kaksi metriä näkyvissä olevista vanhan kirkon raunioista ulospäin (muinaismuistolaki 5 §). Arkeologisten tutkimusten tarve arvioidaan erikseen, mikäli kappelille tullaan hakemaan rakennuslupaa. Kaavaluonnoksessa kappeli oli sijoitettu muinaismuistoalueen ulkopuolelle, ja se olisi muinaisjäännöksen säilymisen kannalta parempi vaihtoehto, mikäli kappelin rakentaminen alueelle koetaan ylipäänsä tarpeelliseksi. 6.3 Savonlinnan maakuntamuseo toteaa, ettei sillä ole arkeologisen kulttuuriperinnön osalta muuta huomauttamista kaavaehdotuksesta.	Kaavamääräystä on täydennetty: <i>Kappelin rakennusala, jolla ovat rauniot säilytetään. Arkeologisten tutkimusten tarve tutkitaan rakennusluvan yhteydessä. Rakennuslupaa varten on pyydettävä lausunto Museovirastolta ja Maakuntamuseolta.</i> Merkitään tiedoksi.
7. Miset Oy 13.2.2015 (saapunut 19.2.2015) 7.1 Korttelin 26 YOK-kaavamerkintä mahdollistaa opetus- ja tutkimustoiminnan lisäksi alueen monipuolisen käytön myös toimisto- ja pienyritysalueena. Yhdessä parantuvien pysäköintimahdollisuuksien ja turvallisempien liikennejärjestelyjen kanssa alueen vetovoima lähellä kaupungin keskustaa kasvaa. Tämä luo myös edellytyksiä yritysten ja oppilaitosten yhteistyölle.	Merkitään tiedoksi.
8. Mikkelin ammattikorkeakouluyhtymä 31.3.2015 (saapunut sähköpostilla) 8.1 Kasarmin kentälle ajo järjestettävä Sammonkadulta ennen kuin maanalainen pysäköinti on rakennettu. Vaihtoehtoisesti joko Ratsurinkujan jatkeelta tai suunnitel-	Asemakaavaan on osoitettu merkintä ajo-1. Määräys kuuluu seuraavasti: <i>Väliaikainen ajoyhteys.</i> <i>Väliaikainen ajoyhteys kentälle alueellisen pysäköin-</i>

**VANHAN KASARMIALUEEN ASEMAKAAVAMUUTOS, EHDOTUSVAIHEESSA SAADUT
LAUSUNNOT JA MUISTUTUKSET VASTINEINEEN**

lulta kulmatontin pysäköinnin liittymästä. Samalla Ratsurinkuja osoitteeksi kentälle ajoon. Ajoreitti oltava käytettävissä myös sen jälkeen kuin maanalainen pysäköinti ja sen ajoluiska on rakennettu. 8.2 Kasarmin kentälle ajo järjestettävä Prikaatinkadulta Ratsurinkujaa pitkin ennen kuin maanalainen pysäköinti on rakennettu. Ajoreitti oltava käytettävissä myös sen jälkeen kuin maanalainen pysäköinti ja sen ajoluiska on rakennettu. 8.3 Nykyisen vaatetuskorjaamon rakennusala (radan ja Sammonkadun kulmassa) rakennuskorkeus siten että lähinnä katua on XIII ja seuraava tähän sopivasti suhteutuva. Miten tämä vaikuttaa YOK-alueen tehokkuuslukuun? 8.4 Vaatetuskorjaamon rakennusala on kasvatettava pohjoiseen sille etäisyydelle, jolla jo nyt on rakennuksen osia. 8.5 Nykyisten A-rakennuksen ja B-rakennuksen (Ravintola Kasarmina) väliin tarvitaan meluaita radan varteen. Vaatiiko kaavamerkin? 8.6 Nykyisen Patteristonkadun tontiksi muutumisen seurauksena ei ”Patteristonkatu” saa poistua osoitteena. 8.7 Prikaatinkadun eteläpäässä olevaa autokatoa on oltava mahdollista jatkaa pohjoiseen eli rakennusala on laajennettava siihen suuntaan. 8.8 Tapahtumapysäköinti oltava mahdollista Kasarminkentällä myös pysäköintilaitoksen valmistumisen jälkeen. Lisäys tullut puhelimitse 30.4.2015 8.9 Esitetään Kasarminkentän kohdalle sijoituvan maanalaisen paikoituslaitoksen tilavarauksen laajentamista siten, että se ulottuisi toria ympäröivien rakennusten ulkoseiniin saakka.	<i>tilaitoksen valmistumiseen saakka.</i> <i>Alueellisen pysäköintilaitoksen valmistuttua ajoyhteys varataan sisäiselle huoltoajolle.</i> Ks. kohta 8.1. Kaupunkikuvallisista syistä on suurin sallittu kerroskorkeus säilytetty kuutena. Ei muutosta tehokkuuslukuun. Rakennusalan raja on korjattu vastaamaan nykyistä rakennusta. Lisätty kohtaan sk (kulttuurihistoriallisesti ja maisemakuvallisesti arvokas vanha kasarmialue) määräys aitaamisesta: <i>Kiinteän aidan tekeminen rakentamalla tai istuttamalla on kielletty, lukuun ottamatta meluaidan rakentamista tontin etelärajalle.</i> Osoite voi säilyä ennallaan. Rakennusala on laajennettu pohjoiseen päin rakennuksen A kanssa samaan linjaan. Rakennusoikeus on säilytetty ehdotuksen mukaisena. Kaavassa tullaan kieltämään jatkuva pysäköinti alueella pysäköintilaitoksen valmistumisen jälkeen. Väliaikaiset pysäköintijärjestelyt eivät ole kaavaasia. Maanalaisen pysäköintilaitoksen rajausta on muutettu esitetyllä tavalla.
9. Etelä-Savon ELY –keskus 9.1 Asemakaavan muutosta varten on laadittu selvitykset alueen historiasta ja kaupunkikuvasta täydentämällä aiempien inventointien tietoja. Alue ja pääosa sen rakennuksista on suojeltu voimassa olevassa	Merkitään tiedoksi.

VANHAN KASARMIALUEEN ASEMAKAAVAMUUTOS, EHDOTUSVAIHEESSA SAADUT LAUSUNNOT JA MUISTUTUKSET VASTINEINEEN

asemakaavassa ja erillisillä suojelupäätöksillä. Suojelun taso on korkea (asemakaavassa sr1-, sr-, s-2-, mu1- ja EM-merkinnät sekä suojelupäätökset). Myös suojelutavoitteet ovat korkeat (yleiskaava, maakuntakaava, VAT). 9.2 Asemakaavamerkintöjen srs ja sr sekä voimassa olevan asemakaavan s-2-alueen osalta ei nyt esitetty suojelun tason pudotus ole mahdollinen. Tarkk'ampujakasarmien eteläreunan keisarinna rakennus ja sen aliupseerikerhosiipi ovat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakennuksia sekä historiansa takia että tarkk'ampujakasarmikokonaisuuden osana ja ne on suojeltava. Tarkk'ampujakasarmiin kuuluu Linnamäki, jonka laella on muinaisjäänneksenä upseerien huvimajan paikalle rakennetun varuskuntakirkon paikka. Huvimaja ja kirkko olivat 1800-luvun lopulta vuoteen 1958 kaupungin eteläisen horisontin kiintopisteitä ja mäki on edelleen - ilman tornejakin - koko keskusta-alueen ja sen pääkatujen maisemallinen pääteaihe. 9.3 Vahvan historiallisen luonteen ja uuden rakentamisen yhteensovittaminen on tällä alueella erittäin haasteellista. Nyt esitetty kaavaratkaisu sisältää sekä historiallisen rakennuskannan mittoihin sovitettuja että niistä kokonaan piittaamattomia uudisrakennusmassoja. Itse tarkk'ampujakasarmista ns. tiilikasarmien osalta ELV-keskus pitää rakentamisen sijoittamista melko onnistuneena alueen suojelun ja historiallisten kaupunkikuvan kannalta. Samaa ei voi sanoa korttelista 37, joka ei tue historiallisen kasarmi-alueen arvojen säilymistä eikä alueen kehittämisen jatkumia. Esitetty uusi rakentaminen poikkeaa kokonaan alueen rakentamisen mittakaavasta, sijoittamistavasta ja suhteesta kasarmipuistoon. Uudet rakennukset merkitsevät erityisesti kasarmialueen tarkk'ampujakasarmiosan ja siihen liittyvän Linnamäen viheryhteyden katkeamista ja kasarmipuistoluonteen merkittävää heikentymistä. Uudella korttelilla on negatiivinen vaikutus laajempaan kaupunkikuvaan. Korttelin 37 lounaisosa kuuluu valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön.	Lii –merkintää on täydennetty vastaamaan ajantasaa-asemakaavan s-2 –merkintää. <i>Merkinnällä on osoitettu liito-oravan elinympäristö ja maisemallisesti suojeltava alue. Alueen suunnittelussa ja alueella suoritettavissa toimenpiteissä on huolehdittava luonnonsuojelulain 49.1 §:n mukaisesti siitä, että liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei hävitetä tai heikennetä. Alueen puusto tulee säilyttää tai hoitaa niin, että liito-oravan pesimäpuut ja niitä suojaavat puut sekä ravinnonhankinnan ja liikkumisen kannalta riittävä puusto säilytetään.</i> <i>Alueen maastonmuodot tulee säilyttää siten, että maiseman luonne ei muutu.</i> <i>Alueen käyttöä ja hoitoa koskevista hankkeista on neuvoteltava Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden kanssa.</i> Korttelin 37 uudisrakentaminen sijoittuu sorakuoppaan ja sen välittömään läheisyyteen. Linnamäki puistoineen jää suurimmaksi osaksi rakentamisen ulkopuolelle. Linnamäellä on vanhastaan sijainnut venäläisen sotaväen käyttöön rakennettu ortodoksinen kirkkorakennus josta on nykyään vain kivijalan rauniot nähtävissä. Rakennus sijaitsee näkyvällä paikalla ja symboloi aikanaan mm. alueen käyttöä varuskuntana. Aikojen myötä sotilaskäyttö on saanut väistyä ja kasarmialueella sijaitsee MAMK:n campusalue, mutta ei esim. merkittävässä määrin opiskelija-asuntoloita joita on toivottu. Kortteli 37 on tarkoitettu palvelemaan kasarmialueen nykyistä käyttöä opiskelijoiden asuntola-alueena. Alueen historian huomioiden on katsottava, että sorakuoppaan mahdollisesti toteutettava rakennusmassa tulee aikanaan symbolisoimaan MAMK:n toimintaa ja siinä mielessä noudattaa aikaisempia perinteitä.
--	---

VANHAN KASARMIALUEEN ASEMAKAAVAMUUTOS, EHDOTUSVAIHEESSA SAADUT LAUSUNNOT JA MUISTUTUKSET VASTINEINEEN

Vaikkei tälle korttelialueelle olekaan esitetty rakentamista, on sen sisällyttäminen AS-kortteliosaksi ELV-keskuksen käsityksen mukaan epätarkoituksenmukaista. 9.4 Korttelin 37 uudisrakentamista on perusteltu ELV-keskuksen käsityksen mukaan ennen kaikkea sen hyvällä sijainnilla Mamkin vieressä, jolloin se edesauttaa campusalueen muodostumista omaksi kokonaisuudekseen. Liikennöinnin ja pysäköinnin tarpeen on todettu vähenevän, kun opiskelijat asuvat lähellä opiskelupaikkaansa. Perustelut ovat yleisesti ottaen ymmärrettäviä ja osaltaan maankäyttö- ja rakennuslaista johdettavissa, mutta tässä yhteydessä ELV-keskus katsoo että monet muut maankäytön suunnittelulle asetetuista tavoitteista ja erityisesti asemakaavalla asetetuista sisältövaatimuksista eivät tällä kohdin täyty: - Nykytilanteessa Linnanmäen puisto on pinta-alaltaan noin 2,7 hehtaaria. Kaavaehdotuksen mukaan tämän puiston pinta-alaa pienenisi noin 0,9 hehtaarilla eli 1/3 osoittamalla siitä osa asuntola rakennusten korttelialueeksi (AS). Vaikka osaa AS-kortteliksi esitetystä alueesta on maainesten oton seurauksena vahvasti muokattu, on se kuitenkin tällä hetkellä osittain puustoista viheraluetta jota voidaan käyttää lähivirkistykseen. Nykyisen puistoalueen pirstominen tiiviissä kaupunkiympäristössä johtaa siihen, ettei kaavoitettavalla alueelle tai sen lähiympäristöön jää riittävästi puisto- tai muita lähivirkistykseen soveltuvia alueita (MRL 54§ 2 mom). - Kulkuyhteys on osoitettu osittain VL-alueen kautta, joka sisältyy kaavassa sk-v merkinnällä osoitettuun laajempaan kokonaisuuteen. Kaavamerkinnän perusteena on alueen kuuluminen valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön; Mikkelin tarkka-ampujakasarmien alue. Sk-v kaavamääräyksen mukaan alueella säilytetään mm. alkuperäinen asemakaavallinen muoto ja puisto aitoineen. Alueen puistokäytäviä, historiallista kasvillisuutta ym. ei saa muuttaa niin että alueen historiallinen arvo vähenee. Ely-keskuksen näkemyksen mukaan tässä tapauksessa	Katso kohdat 5.2 ja 9.3. Kasarmialueelle on jouduttu osoittamaan liikenneyhteyksiä ja reittejä nykyisen toiminnan mahdollistamiseksi. Esitetty yhteys voidaan katsoa kuuluvaksi samaan kokonaisuuteen ja ei millään tavalla muodosta poikkeavaa tai merkittävää haittaa alueen ympäristön tai rakennushistoriallisten arvojen kannalta.
---	---

**VANHAN KASARMIALUEEN ASEMAKAAVAMUUTOS, EHDOTUSVAIHEESSA SAADUT
LAUSUNNOT JA MUISTUTUKSET VASTINEINEEN**

ajoyhteyden järjestäminen ja ajoyhteyden rakentaminen kaivamalla VL-alueen läpi on ristiriidassa kaavamääräyksen kanssa, eikä kaavaehdotus tällä kohdin ota riittävällä tavalla huomioon alueen kulttuuriympäristöarvoja (MRL 54§ 2 mom). • Kaavamääräys sallii mm. 13-kerroksisen rakennuksen rakentamisen. Kaavaselvityksessä on havainnekuva, jossa tämän rakennuksen periaatteellinen ulkonäkö ja massa on esitetty. Kuvasta ei kuitenkaan voida saada tosiasiallista käsitystä siitä, kuinka rakennus sopeutuu todelliseen ympäristöönsä. Mukana olevat 3D- mallista liitetyt kuvat vastannevat tarkkuustasonsa puitteissa todellisuutta, mutta niidenkään avulla ei rakennusten istumista maaston muotoihin ja kaupungin horisonttiin voi arvioida riittävästi mm. todellisuudesta poikkeavan maastomuodon ja kasvillisuuden takia. Vaikka tämän seikan arviointi liittyy ennen kaikkea rakennuslupa- menettelyyn, on jo asemakaavassa riittävällä tavalla selvitettävä kaavan sailiman rakentamisen maisemalliset vaikutukset eikä jättää niitä pelkästään rakennuslupavaiheeseen (MRL 117 § 1 mom). • Korttelin asuinrakennukset sijoittuisivat lähimmillään noin 50 metrin etäisyydelle vilkkaasti liikennöidystä Savonradasta. Vaikka kaava- määräykset edellyttävät junaliikenteestä aiheutuvan melun ja tärinän vaikutusten huomioon ottamisen, on hyvin kyseenalaista voidaanko ko. paikkaa pitää elinympäristönä terveellisenä, turvalisena ja viihtyisenä (MRL 54§ 2 mom). • Kaiken kaikkiaan korttelin 37 rakentamismahdollisuuksien osalta vaikutusten arviointia ei voida pitää riittävänä. 9.5 Lisäksi ELY-keskus toteaa, että opiskelijasumisen rakentamisedellytyksiä on mahdollisuus tutkia varsinaisen campus-alueen sisällä. 9.6 ELY-keskuksella ei ole muuta huomautettavaa kaavaehdotuksen johdosta.	Toteutus riippuu aina sen suunnittelijasta ja sitä koskevasta toimeksiannosta jossa määritellään mm. halutaanko hyödyntää kaavan antamat kerrosluku ja rakennusoikeus maksimaalisesti. Tässä vaiheessa ei ole tehty suunnitelmia kohteen toteutuksesta ja kaava-asiakirjoissa esitetty havainnekuvat ja muut piirustukset yrittävät antaa käsityksen maksimaalisen vaihtoehdon yhdestä toteutusmallista. Mikkelissä on rakentamista esitetty ja tullaan esittämään Savonradan läheisyyteen mm. Satamalahden alueella. Tällä hetkellä osa Mannerheimintien nykyisistä asuinrakennuksista on alle 50 metrin etäisyydellä radasta. Helsingissä ja Tampereella on tehty suunnitelmia junaradan kattamiseksi kannella jonka päälle voidaan osoittaa esim. asuinrakentamista. Pasilassa ko. toteutusmalli on jo rakenteilla. Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi.
10. Muistutus: Linnamäenkadun asukkaat (saapunut 6.2.2015) 10.1 Vanhan kasarmialueen asemakaavan muutoksen tavoitteena on ratkaista valtakun-	

**VANHAN KASARMIALUEEN ASEMAKAAVAMUUTOS, EHDOTUSVAIHEESSA SAADUT
LAUSUNNOT JA MUISTUTUKSET VASTINEINEEN**

nallisesti arvokkaan ympäristön suojelun yhtenäistäminen, tutkia täydennysrakentamisen mahdollisuudet sekä liikenne- ja pysäköintijärjestelyt. Kaavan tavoitteet ovat yleisesti ottaen kannatettavia. Alueen toiminnallisten edellytysten turvaaminen ja opiskelija-asuntojen kysyntään vastaaminen ovat olennaisia kysymyksiä kaupungin elinvoimaisuuden näkökulmasta. Kyseessä on kuitenkin valtakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen kokonaisuus, johon täydennysrakentaminen liikennejärjestelyineen on sovitettava erittäin hienovaraisesti. Kaavatyön aikana tarkentuneet tiedot alueen luontoarvoista tekevät suunnittelutehtävästä vieläkin vaativamman. Yhteenveto 10.2 Vanhan kasarmialueen asemakaava-alueen suunnittelu edellyttää kulttuurihistoriallisesti merkittävään kokonaisuuteen soveltuvaa hienovaraista suunnitteluotetta. Ajoneuvoliikenteen ohjaamista linnamäenkadulle vastustetaan, koska kadun nykyinen luonne, rakenne ja leveys eivät sovellu läpiajoliikenteeseen eivätkä varsinkaan rakentamisaikaiseen raskaaseen liikenteeseen. Liikenne aiheuttaisi merkittävää asuinviihtyvyyden heikkenemistä ja liikenneturvallisuuden vaarantumista linnamäenkadulla, joka toimii nykyisin tärkeänä pyöräily- ja kävely-yhteytenä erityisesti koululaisille. 10.3 Linnamäenkadun päätteenä olevaan puistikkoon sijoittuva tunnelin suuaukko tulee olemaan kaupunkikuvallisesti hyvin ongelmallinen eikä kaavatyössä ole tutkittu rakenteita lainkaan. 10.4 Linnamäenkadun rakenteisiin tai ajoneuvoliikennemääriin ei toivota mitään muutoksia. Lisääntyvä ajoneuvoliikenne ja kaupunkikuvalliset vauriot ovat Linnamäenkadun asukkaille kohtuuton haitta. 10.5 Ammattikorkeakoulun lisärakentamisesta aiheutuvat uudet liikennejärjestelyt on toteutettava campus-alueen sisällä. 10.6 Näillä perusteilla kannatetaan ajoyhteyden palauttamista Prikaatinkadun radansuuntaiseksi jatkeeksi.	Kaavaratkaisusta ja erityisesti kulttuurihistoriallisten arvojen säilymisestä on pidetty neuvottelu Museoviraston ja Etelä-Savon ELY – keskuksen kanssa 26.8.2014. Korttelin 37 alkaessa rakentua on Linnamäenkatu rakennettava uudelleen vastaamaan tulevan liikenteen tasoa. Ks. kohdat 9.3 ja 10.2. Lisääntyvän liikenteen määrä on arvioitu noin 150 ajoneuvoksi / vuorokausi. Ammattikorkeakoulun liikenne tapahtuu pääosin Sammonkadun ja vähäisessä määrin Prikaatinkadun kautta ei Linnamäenkatua pitkin. Ei tarvetta ajoyhteydelle. Ks. kohdat 9.3 ja 10.2.
11. Lepas Oy 16.2.2015 (saapunut 19.2.2015) 11.1 Vaatimus: Asemakaavan muutosluonnok-	Korttelin 24 osan asemakaavan muutos on Kaupun-

VANHAN KASARMIALUEEN ASEMAKAAVAMUUTOS, EHDOTUSVAIHEESSA SAADUT LAUSUNNOT JA MUISTUTUKSET VASTINEINEEN

sen tulee noudattaa kaupunginhallituksessa 31.3.2008 § 175 käsittelyssä ollutta 5. kaupunginosa Nuijamies korttelin 24 osa Lepas asemakaavan muutosluonnosta.	ginhallituksen kokouksessa 9.6.2008 sekä 16.6.2008 päätetty jättää pöydälle. Kaavamuutoksen jäätyä pöydälle ja kun tarvetta oli koko ns. vanhan kasarmialueen asemakaavan uudistamiselle, päätettiin aloittaa laajempi asemakaavan muutostyö. Asemakaavamuutos aloitettiin Osallistumis- ja arviointisuunnitelmalla, 22.9.2009. Vanhan kasarmialueen asemakaavan muuttaminen sisältyi <i>jo vuoden 2006-2007</i> kaavoitusohjelmaan. Kaavoitustyön aikana ko. korttelia on tutkittu valtakunnallisesti arvokkaana historiallisena kokonaisuutena ja suojeltavana alueena. VL –alue palvelee koko lähialuetta, ei vain muistutuksessa mainittua kerrostaloa ja liittyy olennaisena osana Vanhaan kasarmialueeseen. Ks. kohta 8.1.
11.2 Yhtiö vastustaa 13-kerroksisen asuntokerrostalon rakentamista, jonka yhdeksi lähivirkistysalueeksi yhtiön omistama maa-alue on merkitty. Perustelut: Alue on maa-kuntakaavan mukaista taajama-aluetta. Alue on aikaisemman asemakaavan mukaisesti A-3 asuntoaluetta.	Asemakaavaluonnokseen merkitty ohjeellinen yleiselle jalankululle varattu alueen osa on poistettu. Samalla kohdalla kulkee johtorasite ja siitä on myös osoitettu ajoyhteys kortteliin 37. Voimassa olevassa asemakaavassa on merkintä A-3, muttei rakennusoikeutta ko. korttelin osalla. Korttelissa 24 on rakennusoikeutta osoitettu vain olemassa oleviin rakennuksiin. Ks. myös kohta 8.1.
11.3 Lepas Oy:n omistamalle alueelle on merkitty ajoyhteys, jota yhtiö ei vastusta, mikäli loppualue merkitään aikaisemman asemakaavan muutosluonnoksen mukaisella tavalla omakotitontiksi (AO), jolla rakennusoikeus on 250 ka-m 2 ja kerrosluku I u 2/3. Vaatuksemme tukee valtakunnallisten alueiden käytön kohdan 4.3 Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinyöpariston laatu tarkoittamia tavoitteita.	Ks. kohta 8.2.
11.4 Yhtiön omistaman alueen merkitseminen kokonaisuudessaan lähivirkistysalueeksi (VL) on kohtuutonta ja asemakaavassa tarkoitettuun käyttöön sopimaton ja riittämättömän viereen sijoitetun 13-kerroksisen asuntokerrostalon asukkaiden virkistystarpeisiin. Yhtiö vaatii maanomistajiin kohdistuvaa kohtuullista yhdenvertaisuutta. Yhtiön omistaman maa-alueen viereen on asemakaavaluonnoksessa varattu tontti kerrostalolle, kerrosluku 2/3 k XII ja rakennusoikeutta aina 8500 kerrosala-m2. Aikaisemman asemakaavaluonnoksen mukainen AO-rakennusoikeus on kokonaan siirretty yksi-	Kaavoituksen lähtökohdaksi on otettu se, että rakennusoikeutta ei vähennetä nykyiseen kaavaan verrattua. Lain voimaisessa asemakaavassa Tykkipuistolle ja kolmiomaiselle alueelle ei ole merkitty rakennusoikeutta, uusi asemakaava ei tuo muutosta tähän. Kaavamuutoksen yhteydessä tutkitaan mahdollisuutta hyödyntää ja samalla maisemoida vanha sorakuoppa. Sinne on osoitettu asuntola joka palvelee toteutuessaan viereisen MAMK opiskelijoita. Linnamäellä on aiemmin sijainnut maamerkki; varuskunnan ortodoksien kirkko joka purettiin 1950-luvulla. Asuntolan toteutus 13-kerroksisena toisi takaisin maamerkkirakennuksen alueelle. Kellari ja talousrakennukset ovat suojeltuja raken-

VANHAN KASARMIALUEEN ASEMAKAAVAMUUTOS, EHDOTUSVAIHEESSA SAADUT LAUSUNNOT JA MUISTUTUKSET VASTINEINEEN

tyisen maanomistajan maalta naapuriin rakennettavan kerrostalon rakennusoikeudeksi ja hyödyksi. Myös ELY-keskuksen kielteinen kanta Linnanmäen rakentamiseen MRL 5§:n ja 54 §:n vastaisena on otettava huomioon. Asemakaavan muutosluonnos on kohtuuton ja lainvastainen. 11.5 Vaatimus: Asemakaavan muutosluonnoksessa kortteliin 24 SR/s on merkitty rakennuslain perusteella suojeltaviksi rakennuksiksi vanha palaneen ja palon jälkeen puretun ruokalan I artellirakennuksen kellari ja kaksi talousrakennusta. Näiden rakennusten suojeleminen ei varmasti ole kohtuullista eikä tule toteutumaan ellei niillä ole taloudellisesti toimivaa päärakennusta. Yhtiö vaatii, että em. suojeltavien kolmen talousrakennuksen lisäksi asemakaavaan tulee merkitä päärakennuksen rakennusalaentisen artellirakennuksen sijaintipaikalle. Rakennusosalle tulee sallia kerrosalaltaan n.480 m2 puurakenteisen pohja-alaltaan vanhaa artellirakennusta vastaava I-kerroksinen puurakennuksen rakentaminen Museoviraston/ Ulla-Riitta Kaupin 8.11.2006 antaman lausunnon mukaisesti, viraston valvonnassa ja ohjauksessa. 11.6 Korttelia 24 SR/s tulee laajentaa nykyisen asemakaavan mukaiselle Y-kasarmialueen korttelialueelle artellirakennuksen sijaintipaikan tarpeet huomioiden kartan vuodelta 1943 täsmällisesti osoittamaan kohtaan. Perustelu: Asemakaavassa kortteliin 24 määrätty talousrakennusten suojeleminen ei tule toteutumaan talousrakennusten osalta maanomistajalle kohtuuttomana. <i>"Tykkipuiston alueen luonteeseen on alusta asti kuulunut tiukka, sotilasmainenjärjestys.</i>	nuslainnoilla (Asetus Valtion omistamien rakennusten suojelusta (17.6.1993, 480/1985). Suojelu ei poistu omistajamuutosten kautta. Kaavatyössä on tutkittu alueen kokonaisuutta ja todettu nykyisen tilanteen Tykkipuiston ympärillä muodostuneen jo vakiintuneeksi tilanteeksi, eikä artellin uudelleen rakentamista nähty aiheelliseksi. Rakennukset ja ympäristö on suojeltu valtioneuvoston päätöksellä 17.6.1993. Päätöksellä suojellaan alueen sen hetkinen rakennuskanta ja puistoalue. Päätökseen ei ole vaikuttanut ns. artellirakennuksen puuttuminen eikä sen jälleenrakentamista ole esitetty suojelun ehdoksi. Museovirasto ei ole esittänyt artellirakennuksen jälleenrakentamista, mutta jos kaupunki päätyisi mahdollistamaan tällaisen ratkaisun, virasto voi olla mukana ohjaamassa suunnittelua ja toteutusta. Asemakaavalla vahvistetaan valtioneuvoston suojelupäätös. Kortteliin 24 ei osoiteta uutta rakennusoikeutta ja Tykkipuisto tullaan ennallistamaan siitä tehdyn puistoalueiden yleissuunnitelman (Hemgård 2010) mukaisesti. Arvioitaessa mahdollisia suojelmääräysten kustannusvaikutuksia ja kohtuullisuutta maanomistajille tullaan aluetta vertaamaan muihin vastaaviin kohteisiin Suomessa. Katso myös kohta 8.5
---	---

VANHAN KASARMIALUEEN ASEMAKAAVAMUUTOS, EHDOTUSVAIHEESSA SAADUT LAUSUNNOT JA MUISTUTUKSET VASTINEINEEN

<i>Rakennukset on sijoitettu selkeisiin ryhmiin ja niiden muodostamat linjat ovat suoria. Tämä saa aikaan sen, että rakennusten väleihin muodostuu näkymäakseleita. Akseleiden päässä on useinkin, vanhoja kaupunki- ja puistosuunnittelun oppeja noudattaen, jokin päätepiste. Nämä akselit ovat edelleenkin alueen rakenteessa näkyvissä ja olennainen alueen luonnetta muodostava tekijä." (Puistojen historiaselvitys) Tykkipuiston koillis- lounaisakseli päättyy nyt kuitenkin artellirakennuksen sijasta artellin maakellariin. Nain artellirakennuksen uudelleen rakentaminen palauttaisi arvokkaan Tykkipuiston alkuperäiseen, historialliseen muotoonsa vieläpä yksityisellä rahoituksella.</i> <i>Museovirasto ei ole esittänyt artellirakennuksen jälleenrakentamista, mutta jos kaupunki päätyisi mahdollistamaan tällaisen ratkaisun, virasto voi olla mukana ohjaamassa suunnittelua ja toteutusta. Museoviraston lausunnon mukaisesti artellirakennuksen rakentaminen olisi mahdollista, jos kaupunki niin haluaisi. Ilmeisesti näin kävisikin, kunhan kaupunki ensin saa maa-alueen puistoalueeksi merkittynä haltuunsa.</i> Yhtiön vaatimus tukee valtakunnallisten alueiden käytön kohdan 4.4 Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat Yleistavoitteita: Alueidenkäytöllä edistetään kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymistä. Asemakaavan muutosluonnos on kohtuuton ja lainvastainen. 11.7 Vaatimus: Lepas Oy:n omistamaa kasarmin korttelialuetta (Y) (rakennusmaata kiinteistöveron maanarvoperusteena) ei tule asemakaavan muutokseen merkitä puistoalueeksi (V/s) ennen kuin alueen luovuttamisesta kaupungille on vapaaehtoisin kiinteistökaupoin sovittu. Perustelut: Mikkelin kaupunginhallitus on käsitellyt 31.3.2008 § 175 kaavoituspäällikkö Pertti Räsäsen asemakaavan muutosluonnosta ja siihen liittyviin "Maanluovutuksen esisopimusta" seuraavasti: "<i>Paatos: Asiasta käydyn keskustelun aikana esitteli-</i>	Kaupunki on neuvotellut useaan otteeseen Lepas Oy:n kanssa mahdollisista ratkaisumalleista, asiassa ei ole vielä päästy yhteisymmärrykseen. Kaupunki vie kaavaprosessia normaalisti eteenpäin ja maankäyttösopimuksen puute ei ole este viedä kaava hyväksymiskäsittelyyn. Katso myös kohta 8.1 Asemakaavassa osoitetaan alueelle rakentamisoikeus riippumatta maanomistusoloista. Alueen kaupoista tullaan sopimaan ennen kaavaehdotuksen vahvistuskäsittelyä.
--	--

**VANHAN KASARMIALUEEN ASEMAKAAVAMUUTOS, EHDOTUSVAIHEESSA SAADUT
LAUSUNNOT JA MUISTUTUKSET VASTINEINEEN**

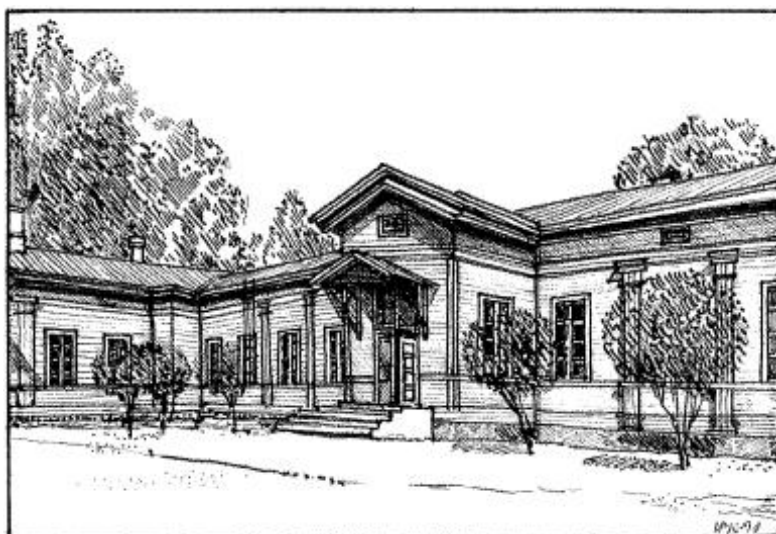
<i>jä muutti esitystään siten, että Lepas Oy:n kanssa neuvotellaan kaavoitussopimuksen tekemisestä.. Esittelijän muutos hyväksyttiin. Lepas Oy:n edustajana Pertti Lehtinen oli yhtiön puolesta hyväksynyt esisopimuksen. Pertti Räsäsen pyynnöstä Pertti Lehtinen laaditutti kaava-asioiden asiantuntijalla maankäyttösopimusehdotuksen, jota muutettiin 3 eri kertaa neuvotellen Mikkelin kaupungin maankäytöstä vastaavien virkamiesten kanssa (Tarkkanen, Peltonmaa, Mustonen). Maankäyttösopimusehdotuksista neuvoteltiin useaan otteeseen hyvässä hengessä ja päädyttiin molempia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun, jossa kaupungin maankäytöstä vastaavien virkamiehet ja kaavoituskonsultin esityksestä Lepas Oy:n edustajana Pertti Lehtinen hyväksyi kaupungin esityksen. Molempien osapuolten hyväksymä esitys Tykkipuiston luovuttamisesta kaupungille käsiteltiin 15/64 §:ssä kaupunginhallituksessa 14.2.2011. ”Päätös: asiasta käydyin keskustelun perusteella esittelijä muutti esitystään siten, että asia palautetaan vielä uudelleen valmisteluun. Esittelijän muutosehdotus hyväksyttiin. ”</i> Kaupunki on neuvotellut useaan otteeseen Lepas Oy:n kanssa mahdollisista ratkaisumalleista, asiassa ei ole vielä päästy yhteisymmärrykseen. Vrt. edellä molemmat osapuolet olivat hyväksyneet kiinteistökauppaehdotuksen. Päätöksen jälkeen kaavoituksesta vastaavat viranhaltijat eivät tienneet syytä, miksi heidän esityksensä tuli palauttaa uudelleen valmisteluun eikä kaupunginhallituksen esittelijänä toiminut kaupunginjohtaja tiedusteluista huolimatta (sähköpostikirje 1.3.2011 Markku Tukialta) kertonut yhtiön valtuuttamalle edustajalle yhtiötä koskevan päätöksen perusteista. Kaavaehdotuksessa on puistoalueeksi merkittyä aluetta laajennettu edelleen kiinteistökauppaneuvotteluissa esillä olleesta puistoalueesta. 11.8 Kaavaselostusluonnoksen kohdassa 1.3 Kaavan nimi ja tarkoitus on maininta ”Yksityisten kiinteistönomistajien ja kaupungin välillä mahdollisesti laadittavia	Tekstikohta korjattu selostukseen seuraavasti: <i>Yksityisten kiinteistönomistajien ja kaupungin välillä mahdollisesti laadittavia maankäyttösopimuksia voidaan tarpeen vaatiessa selvittää kaavatyön yh-</i>
---	--

**VANHAN KASARMIALUEEN ASEMAKAAVAMUUTOS, EHDOTUSVAIHEESSA SAADUT
LAUSUNNOT JA MUISTUTUKSET VASTINEINEEN**

<i>maankäyttösopimuksia selvitetään kaavatyön yhteydessä.</i>" Maankäyttösopimuksella on mahdollisuus asemakaavassa annetulla rakennusoikeudella huoventaa maa-alueiden lunastuskustannuksia asemakaavaa toteutettaessa. 11.9 Kaavaluonnosselityksen kohdasta 1.3 Kaavan nimi ja tarkoitus näyttäisi puuttuvan tarkoitus jota ei ole ilmeisesti maapoliittisista syistä uskallettu asiakohtaan merkitä. Yhtenä kaupungin ilmeisenä tavoitteena voidaan pitää: <i>"Kasarmikorttelialueen Y muuttaminen V/s puistoalueeksi ja asemakaavamuutoksen tultua lainvoimaiseksi lunastaa alue puistomaan arvolla Mikkelin kaupungille.</i> " Tulee kuitenkin huomata, että yhtiö maanomistajana on maksanut alueesta kiinteistövero kaupunkille rakennusmaan hintaan perustuvasta arvosta, jonka verotusarvo esimerkiksi v. 2007 vahvistetun kiinteistöverotuksen mukaan oli 16,82 e/m² . Lisäksi on merkittävää, että kaupungin kaavoitukselta, maankäytöstä ja maanhankinnasta vastaavat viranhaltijat ovat jo 2 kertaa määrittäneet Lepas Oy:ltä lunastettavan maan arvon, jonka yhtiö on maanomistajana molemmilla kerroilla hyväksynyt ja näin määritetyillä maan luovutusarvoilla jatkoneuvotteluja maanluovutuksesta voidaan jatkaa. 11.10 Kaikkeen edellä esitettyyn perustuen on nähtävissä, ettei Lepas Oy eikä sen pääomistaja, toimitusjohtaja Pertti Lehtinen ole saanut Mikkelin kaupungissa päätöksiä tekevältä ja niitä toimeenpanevalta kaupunginhallitukselta eikä siihen kuuluvilta luottamushenkilöiltä ilman kademielta tehtyjä yhdenvertaisuuteen, oikeudenmukaisuuteen ja "hyviin hallinnon periaatteisiin" kuuluvia päätöksiä. Mikkelin kaupungin hallinnon toiminta, joka on maankäyttöasioissa linjatonta ja jopa lainvastaista johtaa vakaviin loukkauksiin maanomistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteista ja päättyy hallintokanteluun.	teydessä. Selostuksen kohdassa 1.3 todetaan mm. kaupungin tavoite joka on ratkaista alueen rakennusten ja ympäristön suojelun yhtenäistäminen, tutkia täydennysrakentamisen mahdollisuudet sekä liikenne- ja pysäköintijärjestelyt. Kiinteistövero kannetaan lakien ja asetusten mukaisesti. Kursivoitu teksti on mielipiteen laatijan olettaus, ei lainaus selostuksesta, kuten erheellisesti tekstin muotoilusta voi käsittää. Merkitään tiedoksi.
--	---

MIKKELI

VANHA KASARMIALUE



Suojelu- ja kehittämissuunnitelma

31.8.2009

Esipuhe

Tiivistelmä

Lähtökohdat ja selvittämistarpeet

SELVITYSOSA

Kasarmialueiden yleistä historiaa

Mikkelin vanhan kasarmialueen historiaa

Maan ja rakennusten omistus

Rakennuskanta

Ympäristö ja kasvillisuus

Liikenne ja tekniset verkostot

Kaavoitustilanne

Suojelutilanne

TAVOITEOSA

Maankäytön tavoitteet

Suojelutavoitteet

Hoitotavoitteet

Käyttäjien tarpeet

SUUNNITELMAOSA

Rakennusten käyttö ja täydennysrakentamismahdollisuudet

Liikenne ja pysäköinti, tekniset verkostot

Maisemanhoitosuunnitelma

Esiteys asemakaavan muuttamisen periaatteista

Lähteitä

Liitteet

Esipuhe

Mikkelin vanha kasarmialue on muodostunut kolmessa rakennusvaiheessa, jotka edustavat aikakautensa tyyppirakentamista ja täydentävät toisiaan. Vanhin osa, 1800-luvun lopun tarkk'ampujapataljoonan puukasarmialue on ehjä kokonaisuus, johon rinnastettavia ovat vain Oulun ja Vaasan kasarmialueet. Venäläinen rykmentti tuli Mikkelin kasarmeihin v. 1902 ja alue täydentyi tiilikasarmialueen rakennuksin. Itsenäisyyden aikana alue palautui suomalaisen varuskunnan, viime vaiheessaan Savon prikaatin käyttöön, ja on 1960-luvulta lähtien muovautunut osin virasto- ja kampusalueeksi.

Vanhan kasarmialueen koillisneliön puukasarmit asuin- ja talousrakennuksineen, päävartio ja upseerikerho on asetuksella suojeltu valtioneuvoston päätöksellä 17.6.1993 varuskuntakäytön päätyttyä. Alueen muulle vanhalle rakennuskannalle on suojelutavoitteeksi asetettu ”suojeltava”. Osa rakennuksista on ajan mittaan suojeltu asemakaavalla. Alueen suojeluhistoria on sirpaloitunut puolustusvoimilta pois siirtymisen seurauksena eikä rakennusten suojelustatus ole yhdenmukainen.

Koko vanhalle kasarmialueelle, mukaan lukien vanha sotilaskoti ja Linnamäen vanhan varuskuntakirkon paikka, on esitetty laadittavaksi yleissuunnitelma samaan tapaan kuin muillakin maamme tarkk'ampujakasarmeilla on tehty niiden siirryttyä pois armeijan käytöstä. Mikkelissä suunnitelma on nähty erityisen tarpeelliseksi mm. kirjavasta kiinteistönomistuksesta ja suojelutilanteesta sekä puistonhoito-, liikenne- ja pysäköintiongelmista johtuen.

Kasarmialueen sijainti kaupunkirakenteessa, historiallisen asemakaavan hyvin säilyneet piirteet ja arvo yhtenä Suomen parhaiten säilyneistä tarkk'ampujakasarmeista avaavat mahdollisuuksia alueen kehittämiseen.

Mikkelin vanha kasarmialue on luokiteltu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi ja sitä koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Se on kansainvälisestikin arvostettu historiallinen kokonaisuus.

Vanha kasarmialue on mukana Mikkelin kaupungin kaavoitusohjelmassa. Asemakaavamuutos sisältää suojelu- ja maisemanhoitosuunnitelman valtakunnallisesti arvokkaan kokonaisuuden säilymisen ja MAMK:n kehittämisen yhteensovittamisen pohjaksi. Tavoitteena on ratkaista alueen rakennusten ja ympäristön suojelun yhtenäistäminen, täydennysrakentamisen mahdollisuudet sekä liikenne- ja pysäköintijärjestelyt.

Suojelu- ja kehittämissuunnitelman kokoamisesta ja valmistelusta on Kaupunkisuunnittelussa vastannut yleiskaava-arkkitehti Leena Paju-Kivinen. Suunnitelman pohjalta laaditaan koko vanhalle kasarmialueelle yhtenäinen asemakaava.



Sijainti kaupunkirakenteessa

Tiivistelmä

Mikkelin vanha kasarmialue sisältyy valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen luetteloon ja sitä koskevat valtioneuvoston asettamat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Mikkelin vanha kasarmialue on kokonaisuus, jossa on kolme selkeää osaa – 1890-luvun puukasarmialue, venäläinen 1910-luvun tiilikasarmialue ja 1950-luvulla ja sen jälkeen valmistuneet rakennukset. Symmetrisesti sijaitsevat tarkk'ampujapataljoonan puiset kasarmirakennukset ja niiden asemakaava ovat parhaiten säilyneitä maassamme. Edustavan arkkitehtuurin lisäksi alueeseen on kuulunut hyvin suunniteltu ja hoidettu puisto.

Kaupungin kasvaessa alue on kehittynyt osaksi pientalovaltaista Nuijamiehen kaupunginosaa. Puukasarmialueella toimii jalkaväkimuseo, varuskuntakerho ja kahvila. Osa rakennuksista on asuntolina, osa varastoina. Lisäksi alueella on Mikkelin ammattikorkeakoulun tiloja ja yritystoimintaa. Kasarmialueen läntinen osa on rakentunut virasto- ja kampusalueeksi.

Alueen nykyinen suojelutilanne on monitahoinen. Suojelua on toteutettu valtion rakennusten suojelusta annetulla asetuksella ja asemakaavoituksella, kuitenkin siten, että kasarmialuetta ei ole tarkasteltu johdonmukaisesti yhtenä kokonaisuutena. Suojelupäätökset ovat myös osittain omistajanvaihdosten myötä jääneet kesken.

Suojelu on syytä ratkaista pysyvämmiin koko entisen kasarmialueen asemakaavan tarkistamisen kautta. Sen yhteydessä alueelta on sovittu tehtäväksi selvitys, jossa tarkastellaan kasarmialuetta kaupunkirakenteessa, sekä sen kokonaisuutta että erilaisia toiminnallisia osia. Erityistä huomiota on

kiinnitettävä alueen rakennushistoriaa koskevien tietojen täydentämiseen, rakennuskannan ja ympäristön muiden osatekijöiden, kuten kasvillisuuden ja kaupunkikuvan, inventointiin, rakennusten käyttömahdollisuuksien selvittämiseen sekä suojelu- ja kehittämistavoitteiden konkretisointiin.



RAKENTAMISAJANKOHTA

- 1881-1902 TARKK'AMPUJAPATALJOONA
- VENÄLÄINEN AIKA
- ITSENÄISYYDEN AJAN PUOLUSTUSVOIMAT
- MAMK JA EDELTÄJÄNSÄ
- MUUT TOIMISTOT

Rakentamisen aikakaudet

SELVITYSOSA

Kasarmialueiden yleistä historiaa

Levottomuuksien ja sotien suoranaista seurauksena monet Euroopan suurvalloista siirtyivät 1870-luvulla yleiseen asevelvollisuuteen. Kesällä 1878 Suomen senaatti hyväksyi uuden asevelvollisuuslain, joka astui voimaan marraskuussa 1881. Lain perusteella maahamme perustettaisiin suomalainen kansallinen 5000 miehen armeija, jonka muodostaisi kahdeksan tarkk'ampujapataljoonaa sijoitettuna läänien pääkaupunkeihin. Pataljoonat nimettiin ja numeroitiin sijoituspaikkakunnan mukaan: 1. Uudenmaan, 2. Turun, 3. Vaasan, 4. Oulun, 5. Kuopion, 6. Mikkelin, 7. Hämeenlinnan ja 8. Viipurin tarkk'ampujapataljoona. Asevelvollisuuslain säätämisen jälkeen oli kolme vuotta aikaa rakentaa tiloja uudelle varuskunnalle ennen lain voimaantulua.

Uusien sotilaskasarmien suunnittelutehtävä annettiin Julkisten rakennusten ylihallituksen ensimmäiselle arkkitehdille August Bomanille (1826-1883), joka laati kasarmialueiden suunnitelmat ja rakennusten piirustukset. Elokuussa 1879 julkistettiin painetut tyyppipiirustukset erilaisille rakennuksille, joita tarvittiin varuskunnassa, ja näitä tyyppipiirustuksia sovellettiin pienin muutoksin jokaisen kahdeksan kasarmin rakentamiseen. Piirustukset oli noin kolmeenkymmeneen erilaiseen sotilaskäyttöön tarkoitettuun rakennukseen. Jokainen rakennustyyppi suunniteltiin ottaen huomioon sen funktio, mikä lähinnä tuli esille rakennusten vaihtelevissa pohjaratkaisuissa.

Rakennustyyppien suuresta määrästä huolimatta tarkk'ampujapataljoonien kasarmialueet antavat yhtenäisen vaikutelman, mikä ennen kaikkea johtuu rakennusten yhtenäisestä mittakaavasta ja ulkoasun yhteisistä klassisista tyylipiirteistä. August Boman oli perehtynyt sekä venäläiseen että ruotsalaiseen sotilasarkkitehtuuriin ja suunnitelllessaan tarkk'ampujapataljoonien kasarmialueita hän lainasi piirteitä kummankin naapurimaan rakennustraditiosta. Uudentyyppisessä kasarmialueessa monine rakennuksineen on mm. vaikutteita paviljonkikasarmeista, jotka tähän aikaan olivat tavallisia Pohjolassa, kun taas harjoitustorin ympärille sijoitetuilla rakennuksilla oli esikuvansa Venäjällä.

Tarkk'ampujien kasarmialueiden perusmalli oli suorakulmion muotoinen alue, jossa upseerirakennukset, miehistökasarmit, sairaalakompleksi ja huoltorakennukset ryhmiteltiin mahdollisimman toimivalla tavalla. Oulussa, Mikkelissä, Kuopiossa, Hämeenlinnassa ja Turussa kasarmialueet muotoiltiin suunnilleen saman perusperiaatteen mukaan. Upseerien asunnot sijoitettiin riviin ja ne muodostivat näkyvän suojauksen ulkomaailmaa vastaan. Näiden rakennusten takana oli miehistökasarmit kahden rakennuksen ryhmissä harjoitustorin kummallakin puolella, sekä artellirakennus ja päävartio. Huoltorakennukset on sijoitettu kauimmaksi pois pääjulkisivusta.

Puurakennusten hallittu muotokieli, niiden keskinäinen sijoittelu kuten myös niiden väliset istutukset antoivat kasarmialueelle kartanomaisen ulkonäön. Monissa tapauksissa kasarmirakennukset olivat myös mallina uusille rakennuksille, joita kaupunkeihin rakennettiin.

Tarkk'ampujapataljoonien kasarmit rakennettiin yleensä kaupunkien kaavoitettujen alueiden ulkopuolelle. Ajan mukaan kaupungit ovat kasvaneet ja 1950-luvulla todettiin monien kasarmialueiden olevan kaupunkien laajenemisen esteenä, mikä johti siihen, että osia kasarmialueista on saanut väistyä muun rakennuskannan tieltä. Ainoastaan Mikkelin, Oulun ja Vaasan kasarmialueet ovat vieläkin hyvin säilyneet. Kokonaisuus heijastaa myös Suomen eri sotilashistoriallisia rakennusvaiheita.

Oulun, Mikkelin ja Vaasan kasarmialueiden suojeleminen on kansallinen asia, koska nämä kasarmialueet ovat kolme parhaiten säilynyttä kaikista Suomen tarkk'ampujakasarmeista. Mikkelin kasarmialueen koillisneliö on suojeltu valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen mukaan ja valtioneuvoston 17.6.1993 tehdyn suojelupäätöksen mukaisesti.

Mikkelin vanhan kasarmialueen historiaa

Vuonna 1878 säädetyssä asevelvollisuuslain mukaan maahan perustettiin kahdeksan tarkk'ampujapataljoonaa. Niistä kuudes oli Mikkelin Tarkk'ampujapataljoona. Kaupunki lahjoitti v. 1879 sille varuskunta-alueen rakennustonteiksi ja harjoituskentäksi kaupungin lounaisosan hiekkakankaalta, alkuperäisen ruutukaava-alueen ulkopuolelta kilometrin päässä torilta, ampumarata sijoitettiin Kalevankankaalle. Kasarmialueen rakennustyöt aloitettiin välittömästi; rakentajina toimivat pääosin pohjanmaalaiset työmiehet.

Ensimmäiset alokkeet voitiin sijoittaa uusiin kasarmeihin marraskuun 1. päivänä 1881. Pataljoona käsitti neljä komppaniaa, joista jokaisella oli oma kasarmirakennuksensa puiston halki johtavan tien kummallakin puolella. Upseerien asunnot sijoitettiin alueen itäreunaan, huoltorakennukset länsipuolelle. Kasarmialueen länsipäässä oli suuri, koillisneliön kokoinen hiekkapintainen harjoituskenttä. Kasarmirakennusten eteläpuolella sijaitsivat sairaala- ja verstaasialue. Sairaala tuli sijoittaa mm. tartuntavaaran vuoksi alueen reunaan ja sitä varten rajattiin kolmiomainen alue rautatien ja kasarmialueen välistä kunnan rajalta. Linnamäelle rakennettiin v. 1882 huvimaja ja soittolava, jonne upseerit perheineen kokoontuivat kesäisin. Kasarmialueelle vedettiin v. 1895 Pitkäjärvestä vesijohto Linnamäellä sijaitsevan vesitornin kautta.

Pataljoonan miehistö oli miltei yksinomaan savolaisia. Vahvuus oli suurimmillaan v. 1881, jolloin pataljoonassa oli 20 upseeria ja 530 aliupseeria sekä miestä. Suomen kansallisen sotaväen hajotusmääräyksen jälkeen pataljoona kokoontui viimeiseen katselmukseensa lokakuun 13. p:nä 1901.

Kansainvälisen ilmapiirin kiristyessä Venäjän armeijan vahvuus kohotettiin Suomen suuriruhtinaskunnassa 125 000 mieheen. Varsinaiseksi venäläiseksi varuskunta-kaupungiksi Mikkeliksi tuli v. 1902, jolloin venäläinen joukko-osasto 5. Suomenmaalainen tarkk'ampujarykmentti saapui Mikkelin varuskuntaan ja miehitti kasarmialueen. Rykmentti lähti syksyllä 1914 Venäjän länsirintamalle. Ensimmäisen maailmansodan aikana oli Mikkelin varuskuntaan sijoitettu venäläisiä joukko-osastoja, jotka täydentämistä ja toipumista varten viipyivät Mikkelissä milloin lyhyemmän, milloin pitemmän ajan.

Venäläisaikana aluetta laajennettiin 20 rakennuksella. Enimmillään venäläistä sotaväkeä ja heidän perheitään oli suunnilleen saman verran kuin kaupungin varsinaisia asukkaita. Tätä kuvaa se, että kaupunki sai v. 1910 kasarmialueesta ja ampumaradasta korvauksen, joka vastasi viiden vuoden verotuloja. Joukko-osasto vietti varsin eristettyä elämää. Venäläisiä joukkoja varten rakennettiin myös Linnamäelle 1906-09 pyhälle Yrjölle pyhitetty ortodoksinen kirkko, joka myöhemmin hoitamattomana rappeutui ja purettiin v. 1958. Venäläinen koulu sijoitettiin Heinolantien alkuun nykyisen ammattikoulun tontille - se toimi myöhemmin itsenäisyyden aikana synnytyssairaalana. Nykyistä Snellmaninkatua pitkin johti kasarmialueelle koivukuja.

Kasarmirakentaminen huipentui alueen länsiosassa 1911-14, kun tehtiin kaksi 2-kerroksista sotilaskasarmia harjoituskentän laitaan (sittemmin yhteen rakennettuna TeliaSonera); suomalaiset korottivat näistä eteläpuoleisen ns. ratsastavan patterin kasarmin 3-kerroksiseksi 1950-luvulla. Harjoituskenttä supistui puoleen alkuperäisestä. Venäläiset rakensivat myös uuden sairaalan (nyt

opiskelijaruokalana), kaksi suurta tallirakennusta, yhden lämmitettävän tallin ja kengityspajan. Tallien taakse rakennettiin kaksi asuntokasarmia.

Punatiiliset kasarmialueet rakennettiin yleisvaltakunnallisten tyyppiohjeiden mukaisesti. Ne sijoitettiin käyttötarkoituksen mukaisiin ryhmiin ja rappaamattomien tiilijulkisivujen koristeellisuus oli suhteutettu varuskunnan sisäiseen arvohierarkiaan. Venäläisaikaisen kasarmisuunnitelman kaakkoiskolmion osalta diagonaali ruutukaava jäi toteuttamatta, etelä- ja lounaisosa ehti toteutua osittain.

Venäläiset poistuivat v. 1917 joulukuussa vieden arkistonsa mennessään ja suomalaiset ottivat kasarmialueen sotilaskäyttöön v. 1918. Suomen itsenäistyttyä venäläisiltä kesken jääneitä rakennustöitä jatkettiin kahdella asuntotalolla, jotka on sittemmin purettu. Vaatetuskorjaamo rakennettiin osittain venäläisaikaisille perustuksille.

Rautatie oli rakennettu kasarmialueen eteläpuolelle 1887-1889. Tasoristeys oli tykkiportin kohdalla, soittokuntarakennuksen lähellä. Alueelta oli yhteys kahdella raideparilla rataverkkoon. Pitkäjärvenkadun vanha linjaus viisti 1930-luvulle saakka kasarmialueen luoteiskulmaa, sen takana oli Kirjalan kilpa-ajorata.

1930-luvulla kasarmialueella oli kaikkiaan 60 rakennusta. Vuonna 1930 vihittiin käyttöön myös kasarmialueeseen ja varuskuntaelämään olennaisesti liittyvä sotilaskoti vastapäätä kasarmialueen porttia. Esikaupunkiliitoksessa kaupungille siirtynyt Linnamäen kansakoulu lakkautettiin v. 1936 ja sinne siirrettiin naisten työtupa. Koulurakennukset myytiin huutokaupalla purettaviksi v. 1954. Linnamäen sorakuopassa oli ampumarata aina 1960-luvulle saakka.

Suomen itsenäistyttyä kasarmeja ovat asuttaneet mm. Polkupyöräpataljoona 3, saksalaisen yhteysupseerina toimineen kenraalin esikunta Nord sekä päämajan ja Suur-Saimaan suojeluskuntapiirien huoltojoukot. Talvi- ja jatkosodan aikana kasarmialueen rakennuksia käytettiin aliupseereiden ja miehistön majoitukseen. Jatkosodan alkupuolella toimivat sotilashallinnollinen osasto ja säätoimisto alueella. Itä-Karjalan sotilashallintokin aloitti siellä toimintansa, kunnes muutti tilanahtauden vuoksi vuonna 1941 Joensuuhun. Myös ilmasuojelutoimisto toimi jatkosodan aikana vanhalla kasarmialueella. Talleista suurin, sairastalli, oli toisen maailmansodan aikana päämajan käytössä ns. Marskin tallina. Sotilaskoti oli koko jatkosodan ajan lottien käytössä.

Jatkosodan aikainen Jalkaväkirykmentti 7 (Tyrjän Rykmentti) muuttui 6. Prikaatiksi 1952 ja sittemmin Savon prikaatiksi. V. 1953 valmistuivat kasarminkentän etelälaitaan kranaatinheitin- ja konekiväärikomppanian kasarmit, jotka nyt uudisosalla yhteen rakennettuina ovat Mikkelin ammattikorkeakoulun tiloina.

Ajan mittaan varuskunnan harjoitus- ja majoitusalueet eivät tyydyttäneet uudistuvan sotilaskoulutuksen tarpeita ja 1950-luvulla alkoi Mikkelin varuskunnan vähitellen tapahtuva siirtyminen vanhalta kasarmialueelta ja Tuukkalasta uudelle Karkialammen kasarmialueelle.

Savon prikaati luopui hevosista 1960-70-lukujen taitteessa. Mikkelin ratsastusseura piti vanhoissa tallirakennuksissa opetus- ja kilpahevosiään vuosina 1970-1991. Kasarminkenttä oli ratsastajien harjoituskenttänä.

Viimeisenä vanhoilta kasarmeilta poistui soittokunta v. 1980. Nykyään sotilaallisesta historiasta kampuksen tuntumassa kertovat Upseerikerho (Varuskuntakerho), v. 1982 aloittanut Jalkaväen

Säätiön ylläpitämä jalkaväkimuseo päävartiorakennuksessa toimivine kahviloineen ja Mikkelin Vaatetuskorjaamo.

Mikkelin teknillinen koulu saapui ensimmäisenä siviililaitoksena alueelle v. 1967. Se muuttui teknilliseksi oppilaitokseksi v. 1978, ja vuodesta 1992 alkaen opetusta on annettu Mikkelin ammattikorkeakoulussa (MAMK). Maanmittaustoimisto valmistui v. 1974, vanhat tiilikasarmit yhdistävä Telepiirin konttori v. 1978 ja valtion virastotalo (Ympäristöotalo) v. 1991. MAMK:n päärakennus valmistui v. 1994 ja Mikpoli v. 2005.

Valtiovarainministeriö asetti v. 1973 Mikkelin kasarmialueen käyttöä tutkimaan työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin selvittää kasarmialueen valtion kannalta tarkoituksenmukaisin käyttö ja tehdä tätä silmälläpitäen tarpeelliset toimenpide-ehdotukset. Työryhmän raportti valmistui v. 1974. Alueella oli tuolloin 56 rakennusta ja se oli rakennuskiellossa. Rakennuskanta arvioitiin keskimäärin heikoksi muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Työryhmän lähtökohta ja käsitys oli, että alue tulee säilyttää valtion omistuksessa, Mikkelin Vaatetuskorjaamon ja teknillisen koulun toiminta jatkuu ja laajenee, vanha puukasarmialue tulee kokonaisuutena säilyttää ja alueelle tulee ohjata Mikkelin virastokasvu.

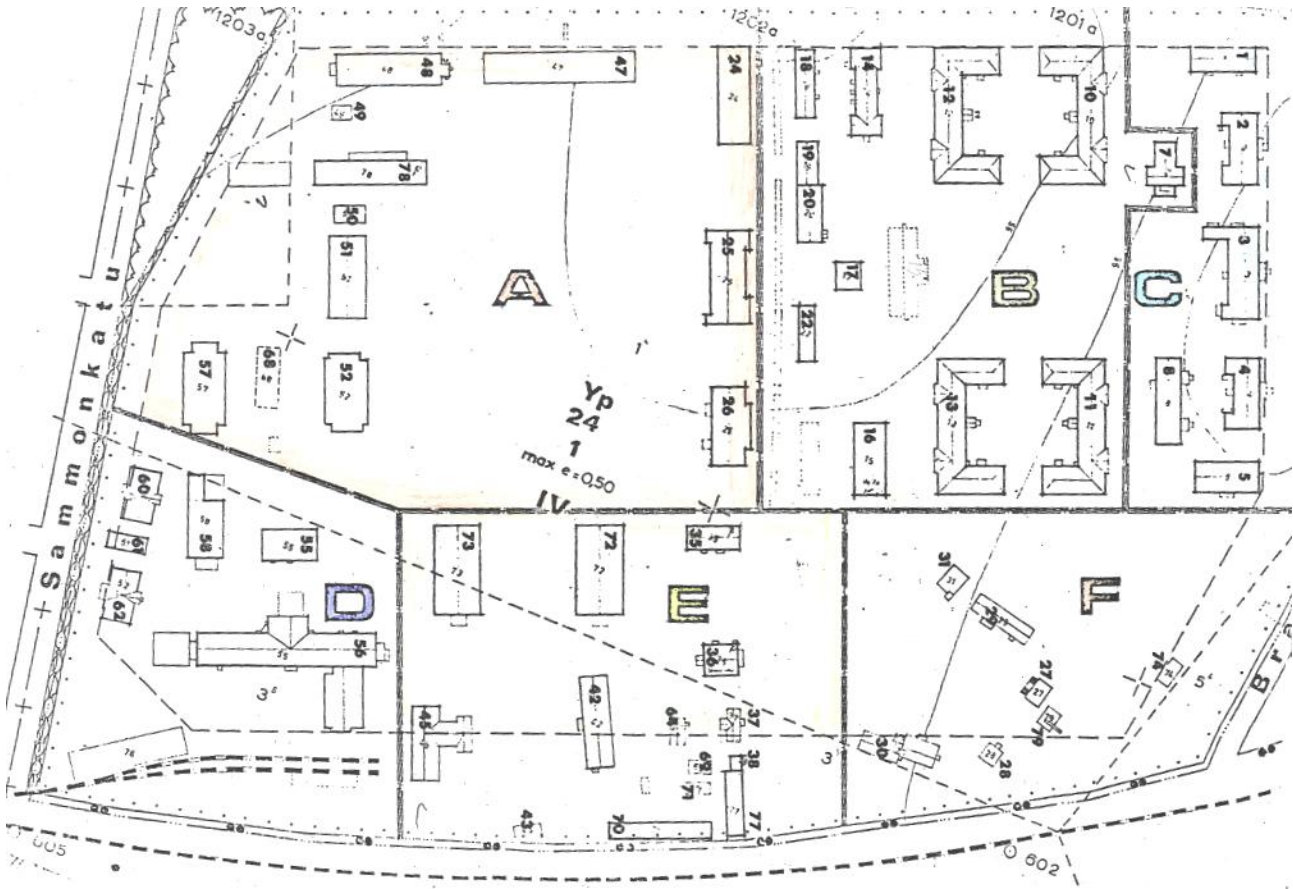
Tältä pohjalta työryhmä jakoi alueen toiminnot kuuteen eri sektoriin, joiden samalla tulisi olla perustana alueen asemakaavoitukselle. A Virastokäyttöön varattava alue (ei suojeltavia rakennuksia), sektorille tulisi ohjata sekä luonnollinen että mahdollisen hajasijoituksen aiheuttama virastokasvu. B Pääasiassa virastokäyttöön varattava alue (kaikki rakennukset suojeltavia), rakennukset virasto- ja esim. museokäyttöön. C Asuinkäyttöön varattava alue (kaikki rakennukset suojeltavia), upseerikerho esim. työpaikkaruokalaksi. D Puolustusministeriön teollisuuskäyttöön varattava alue (ei suojeltavia rakennuksia). E Mikkelin teknillisen koulun käyttöön varattava alue (ei suojeltavia rakennuksia). F reservialue (ei suojeltavia rakennuksia), käyttö esim. teknillisen koulun laajennus, ulkomuseo, paikoitusalue.

Työryhmän esittämä jako oli lähinnä teknis-taloudellinen ja toiminnallinen eikä suojelunäkökohtia otettu huomioon koillisneliön rakennuksia lukuun ottamatta, vaan mittava purkaminen mahdollistui. Sektorin A tiilikasarmit 25 ja 26 esitettiin kuitenkin saneerattaviksi Mikkelin puhelinpiirin käyttöön.

Työssä määriteltiin puolustusministeriön käyttöön ja hallintaan jäävät osat. Jalkaväkisäätiön, puhelinpiirin ja teknillisen oppilaitoksen käyttämät rakennukset sekä reservit tulivat rakennushallituksen hallintaan, alueen maapohja esitettiin siirrettäväksi valtiovarainministeriölle.

Museoviraston rakennushistorian osasto antoi vanhaa kasarmialuetta koskevan lausunnon v. 1974. Sen mukaan ”Viime vuosisadalta peräisin olevien puisten kasarmialueittemme jäädessä vähitellen pois käytöstä ja alkaessa rappeutua on tullut esille tarve parhaiten säilyneitten alueitten suojelemiseen kulttuurihistoriallisista syistä. Useimmissa tapauksissa on ainakin osa vanhimmista rakennuksista ehditty purkaa, ja näin ollen alun perin yhtenäistä asemakaavaa ja samanlaisia rakennustyypppejä käyttäen suunniteltuja alueita ei ole täydellisesti säilynyt missään. Pääosiltaan 1878-82 rakennettu Mikkelin kasarmialue on asemakaavaltaan ja rakennuskannaltaan parhaiten säilyneitä kasarmialueita maassamme. Alkuperäiseen suunnitelmaan oleellisesti kuuluneista puurakennuksista on hävinnyt ainoastaan puiston laidassa sijainnut artellirakennus (yhteiskeittiö). Muutoin puiston ympärillä symmetrisesti sijaitsevat puurakennukset muodostavat edelleen kiinteän ja yhtenäisen ryhmän alkuperäisen asemakaavan periaatteiden mukaisesti. Kasarmialueen muut eri aikakausilta peräisin olevat rakennukset sijaitsevat hajallaan eivätkä arkkitehtuuriltaan ole yhtä arvokkaita. Rakennushistorian osasto esittää, että puisto ja sen ympärillä sijaitsevat rakennukset

säilytettäisiin ulkonaisesti alkuperäisessä asussaan ja että niille pyritäisiin löytämään alueen ja rakennusten luonteeseen sopeutuva käyttö.” Valvovalla viranomaistahollakaan ei venäläiskautta tällöin juuri arvostettu ja alueen suojele jäi suppeaksi.



Sektorijako

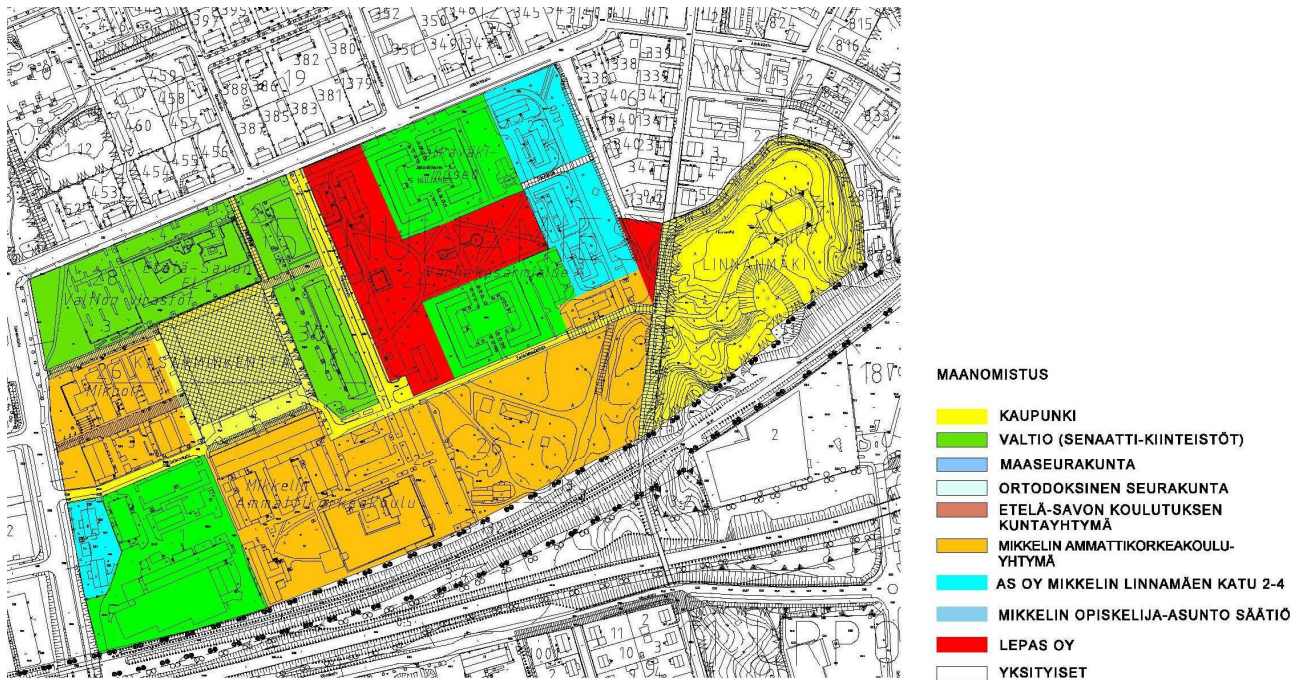
Maan ja rakennusten omistus

Kasarmialueen kiinteistönomistus on hajautunut usealle taholle. Koillisneliön puukasarmialueen (kortteli 24) puolustusministeriöltä rakennushallitukselle siirtynyttä kiinteistöomaisuutta hallinnoi aluksi Kapiteeli Oy. Alueet siirtyivät vuonna 2003 Senaatti-kiinteistöjen hallintaan. Vanhan tiilirakennuksen (5) maapohjineen Kapiteeli Oy myi 7.9.2001 hallintotiloiksi Mikkelin Ammattikorkeakouluyhtymälle ja upseerikerhon (8) maapohjan Senaatti-kiinteistöille 1.3.2002. Asuinrakennukset 1-4 tontteineen omistaa As Oy Mikkelin Linnamäenkatu 2-4.

Kapiteeli Oy on lisäksi 30.6.2005 myynyt vanhasta kasarmialueesta n.1,8084 ha:n suuruisen osan rakennuksineen sekä n. 0,1375 ha:n suuruisen puistoalueen kasarmialueen itäreunasta Lepas Oy:lle. Kaupassa yksityisomistukseen siirtyivät rakennukset 14, 16, 17, 18, 19, 20 ja 22 sekä keskeinen puistoalue, Tykkipuisto. Rakennukset on kauppakirjassa määritelty seuraavasti: ”Rakennus nro 14, pinta-alaltaan n. 397 m² hirsirakennus, tiilirakenteinen rakennus nro 16 on pinta-alaltaan n. 333 m² sekä hirsirakennus rakennus nro 18, pinta-alaltaan n. 227 m². Muut rakennukset ovat kylmiä varastorakennuksia.” Suojelusta ei ole merkintää kauppakirjassa, mutta ostaja oli siitä tietoinen. Tykkipuiston käytöstä edelleen yleisenä puistoalueena tullaan sopimaan jatkoneuvotteluissa.

Korttelista 26 suurimman osan omistaa Mikkelin ammattikorkeakouluyhtymä (MAMK), lounaisosassa maapohjan omistaa Senaatti-kiinteistöt, vaatekorjaamorakennuksen (56) MAMK ja vanhat tallirakennukset (55, 58) MAMK. Sammonkadun viereisen määräalan asuinrakennuksineen (60-62) omistaa MOAS.

Korttelit 28 ja 29 ovat Senaatti-kiinteistöjen hallinnoimat. Korttelin 30 rakennuksineen (25, 26) omistaa WH 2005 / NIAM III EAST (Asset) Oy . Kasarminkenttä ja katu- ja yleiset alueet, Linnamäki ja vanhan sotilaskodin tontti rakennuksineen ovat kaupungin.



Maanomistus

Rakennuskanta

Vanhan kasarmialueen rakennukset (hävinneet / puretut rakennukset suluissa) alkuperäinen, myöhempi, nykyinen käyttö. (Numerointi kuvan 3 mukainen)

- 1 Asuinrakennus
- 2 Asuinrakennus
- 3 Asuinrakennus
- 4 Asuinrakennus
- 5 Asuinrakennus, asuntola, MAMK:n hallintopalvelukeskus
- 6 (Käymälä)
- 7 Päävartio, museokahvila (v. 1993 suojelupäätöksessä 032:005)
- 8 Upseerikerho, Varuskuntakerho
- 9 (Käymälä)
- 10 Kasarmi, Jalkaväkimuseo (sp. 001)
- 11 Kasarmi, ” (sp. 002)
- 12 Kasarmi, ” (sp. 003)
- 13 Kasarmi (sp. 004)
- 14 Verstaas, SavPr:n Esikunta, työterveysasema, yritystilat (sp.006)
- 15 (Artelli)

- 16 Leipomo, korjaamo, varasto, koulutustilat, opiskelijaterveydenhuolto + oppilaitospappi (sp. 008)
- 17 Kellari (sp. 009)
- 18 Varusvarasto, SavPr:n Esikunta, työterveysasema, päiväkotiki (sp. 007)
- 19 Autotalli, ajokaluva (sp. 010)
- 20 Varasto ”
- 21 (-)
- 22 Puuliiteri, varasto (sp. 011)
- 23 (Talli)
- 24 (Varasto), tilalla Maanmittaustoimisto
- 25 Kasarmi, Mikkelin puhelinpiiri, TeliaSonera
- 26 Kasarmi ”
- 27 Kellari (Sairaala)
- 28 (Halkovaja / jääkellari?)
- 29 Välskärin talo, Komendantintalo
- 30 Aliupseeriklubi, Aliupseerikerho, Toimiupseerikerho, Cafe Labra
- 31 (Talousrakennus)
- 32 (Ruumishuone)
- 33 (Mankelihuone)
- 34 (-)
- 35 Aseversta, asuinrakennus, MAMOK (v. 1993 suojelupäätöksessä 034:003)
- 36 (Sauna + työhuone), tilalla MAMK:n päärakennus
- 37 (Ruokahuone ja varasto) ”
- 38 (Puuvaja) ”
- 39 (Talousrakennus)
- 40 (Kuormastovaja)
- 41 (Paja)
- 42 (Soittokunta) ”
- 43 (Puuvaja)
- 44 (-)
- 45 Sairaala, sairastupa, TOL:n maanmittauskoulu, oppilasruokala, opiskelijaravintola Kasarmina
- 46 Kuljetustoimisto
- 47 (Varasto), Ympäristötalo
- 48 (Autotalli)
- 49 (Varasto)
- 50 (Puuvaja), tilalla Mikpoli
- 51 (Asuinrakennus) ”
- 52 Talli, kampuskirjasto
- 53 (-)
- 54 (-)
- 55 Kengityspaja, kalustokorjaamo
- 56 Vaatekorjaamo ja pesula
- 57 Vanha talli, ravintola Talli
- 58 Talli + sauna, ns. Marskin talli, ympäristötekniikan laboratorio II, Kuopion yliopiston ympäristötieteen laitos
- 59 (-)
- 60 Asuinrakennus, MOAS
- 61 (Puuvaja), pihavarasto
- 62 Asuinrakennus, MOAS
- 63 (-)
- 64 (Toimistorakennus)

- 65 (-)
- 66 (Pumppuhuone)
- 67 (Varasto)
- 68 (Ajokalukatos)
- 69 (Varasto), tilalla MAMK:n päärakennus
- 70 (Varasto) ”
- 71 (Varasto) ”
- 72 Kasarmi, opetusrakennus (informaatio- ja mediatekniikka)
- 73 Kasarmi, opetusrakennus (ravitsemis- ja talousalan koulutustilat)
- 74 Kellari
- 75 (-)
- 76 (Rehuvaja), tilalla vaatetuskorjaamon laajennusosa
- 77 (Varastokatos), tilalla MAMK:n päärakennus
- 78 (Kalustovaja)
- 79 (Roskanpolttouuni)

Mikkeliin v. 1881 valmistuneen tarkk'ampujapataljoonan puukasarmialuetta on 1900-luvun kuluessa täydennetty sekä Venäjän armeijan että Suomen puolustusvoimien varuskuntarakennuksien ja varuskuntakäytön päätyttyä kasarmialueen länsiosaa on suurelta osin uudistunut virasto- ja kampusalueeksi.

Tarkk'ampujapataljoonan rakennuksista on purettu tai tuhoutunut neljän upseerin ja lääkärin asunnot (tilalla rakennus 5), käymälät, artelli (artteli) eli ruokala (yhteiskeittiö, 15) 1940-luvulla, talli (21), sairaala-alueen sairaala (27, palanut, samalle paikalle rakennettu esikuntarakennus tuhoutui toisen maailmansodan pommituksissa), sairaalan varusvarasto, pyykkitupa ja mankeli (33), ruumishuone (32) sekä verstaasalueen rakennukset sauna, kuormastovaja ja paja. Muulta vanhalta kasarmialueelta on purettu venäläisaikaisesta korotettu kasarmirakennus (51) Kasarminkentän länsireunalta, soittokunta (42) ja useita varasto- ym. rakennuksia. Kaikkiaan kasarmiaikaisia rakennuksia on jäljellä 34. Suojeltuja ja suojeltavaksi luokiteltuja on alueella 31 ja lisäksi vanha sotilaskoti.

Asuinrakennukset (1-4) ovat alkuaan tarkk'ampujakasarmien upseerien ja aliupseerien asuinrakennuksia ja edelleen asuinkäytössä. Punatiilinen asuinrakennus (5) on venäläisten rakentama esikuntaupseerien asuinrakennus. Se on toiminut Savon prikaatin kantahenkilökunnan asuinrakennuksena ja mm. ammattikoulun asuntolana. MAMK on peruskorjannut sen vv. 2001-2002 hallintorakennukseksi. Asemakaavassa A-3, sr1.

Päävartio (7) on jalkaväkimuseon kahvilana. Se on asetuksella suojeltu ja asemakaavassa Y, sr1.

Upseerikerho (8), nykyään Varuskuntakerho, toimii tilausravintolana. Asemakaavassa A-3, sr1.

Kasarmirakennukset (10-13) ovat alkuaan tarkk'ampujapataljoonan neljän komppanian miehistökasarmeja. Ne ovat jalkaväkimuseon käytössä lukuun ottamatta lounaista (13), joka on toiminut koulutus- ja yritystiloina. Rakennukset on suojeltu asetuksella, asemakaavassa Y, sr1.

Verstas (14) on toiminut myös asuntona ja Savon prikaatin esikuntana, piirirakennustoimistona sekä työterveysasemana. Nykyisin se on yrityskäytössä ja Lepas Oy:n omistuksessa. Se on asetuksella suojeltu, asemakaavassa Y, sr1.

Leipomo (16) rakennettiin v. 1890 muista tarkk'ampujapataljoonan rakennuksista poiketen tiilestä ja harjakattoisena. Se on toiminut mm. varuskunnan autokorjaamona, jätepaperi- ym. varastona, Posti- ja telelaitoksen koulutustiloina ja 1990-luvulta alkaen MAMK:n rehtorin toimistona. Hallintopalvelurakennuksen (5) käyttöönoton jälkeen talossa ovat saaneet sijansa opiskelijaterveydenhuolto ja oppilaitospappi. Asetuksella suojeltu rakennus on siirtynyt v. 2005 Lepas Oy:n omistukseen. Asemakaavassa Y I, 450 k-m², ei suojelumerkintää.

Kellari (17) valmistui v. 1881 tarkk'ampujapataljoonan perunakellariksi, venäläiskaudella se oli kaalikellarina. Asetuksella suojellun rakennuksen omistaa Lepas Oy. Asemakaavassa Y I t (talousrakennus), ei suojelumerkintää.

Varusvarasto (18), tarkk'ampujapataljoonan varushuone, on 1980-luvulta lähtien toiminut työterveysasemana ja v. 2006 alussa muutettu päiväkodiksi (Montessorileikkikoulu). Se on asetuksella suojeltu, omistajana Lepas Oy, asemakaavassa Y, sr1.

Varastot (19-20, 22) lienevät venäläisaikaisia. Ne on suojeltu asetuksella. Omistaja on Lepas Oy. Rakennukset 19 ja 22 asemakaavassa Y I t, ei suojelumerkintää, 20 ei rakennusala.

Komendantintalo (29) on alkuaan 1880-luvulla rakennettu tarkk'ampujapataljoonan sairaalan henkilökunnan asuinrakennus, josta käytettiin myös nimitystä Välskärin talo. Se on kasarmin ruutukaavan ulkopuolelle viistosti sijoitetun sairaala-alueen ainoa säilynyt rakennus. Itsenäisyyden aikana siinä on ollut komendantin toimisto ja / tai asunto. Viime vuodet rakennus on ollut tyhjillään. Rakennuksen omistaa MAMK, joka on saanut sille purkuluvan v. 2001, mutta lupa on rauennut. Asemakaavassa Y 2/III2/3, ei suojelumerkintää.

Aliupseerikerhon (30, Toimiupseerikerho; ns. Puuklubi) vanha osa valmistui sairaala-alueen reunaan lähelle kasarmialueen rajaa v. 1894 ja vihittiin Nikolai II:n hääjuhlallisuuksien oheistapahtumana. Rakennukseen sijoitettiin vuosiksi 1903-1909 tilapäinen rukoushuone, kunnes varuskuntakirkko Linnamäelle valmistui. 1940-luvun lopulla rakennukseen on liitetty parakkimainen juhlasalisiipi. Rakennuksen omistaa MAMK, joka on saanut sille purkuluvan v. 2001, mutta lupa on rauennut. Rakennus on oppilasyhdistyksen tiloina. Asemakaavassa Y 2/III2/3, ei kokonaan rakennusallalla, ei suojelumerkintää.

Aseversta (35) rakennettiin n. v. 1900. Se oli 1940-luvulta 1980-luvulle asutokäytössä, sitten teknillisen oppilaitoksen ja nykyisin MAMK:n opiskelijayhdistyksen tiloina. Rakennus on suojeltu asetuksella, asemakaavassa Y, sr.

Nykyisen TeliaSoneran toimitilat venäläisaikaisiin tiilikasarmirakennuksiin (25 ja 26) ja niitä yhdistämään rakennettuun uudisosaan valmistuivat 1970- ja -80-lukujen taitteessa. Asemakaavassa KT III, tiilikasarmiosat sr.

Ruokala (45) on alkujaan venäläiselle sotaväelle 1900-luvun alussa rakennettu sairaala, sittemmin sairastupa. Se toimi 1960-luvulla teknillisen koulun maanmittausopetuksen tiloina ja muutettiin v. 1971 oppilasruokalaksi. Ruokalana rakennusta on laajennettu v. 1982 ja uudistettu v. 2003. Omistaja on MAMK. Asemakaavassa Y 2/III2/3, ei suojelumerkintää.

Vanhaan talliin (57) on tehty MAMK:n opetuskeittiö ja -ravintola (ravintola Talli) ja talliin (52) kampuskirjasto. Asemakaavassa YO II, sr.

Korjaamo (55), venäläisaikainen kengityspaja ja kalustokorjaamo, pysyi käytössä 1960-luvulle saakka ja on sen jälkeen ollut tyhjiillään. Rakennuksen omistaa MAMK, joka kunnosti sen laboratoriotiloiksi. Asemakaavassa Y III, ei suojelumerkintää.

Talli (58) on alkuaan venäläisten rakentama lämmitetty talli, joka toimi päämajan aikana marsalkka Mannerheimin ratsun Käthen tallina. Rakennuksen omistaa MAMK ja se on 1990-luvulla peruskorjattu ympäristötekniikan laboratoriodiksi. Asemakaavassa Y III, ei suojelumerkintää.

Asuinrakennukset (60 ja 62) ovat venäläisaikaisia kaksikerroksisia kantahenkilökunnan asuinrakennuksia, joista pohjoisempi (60) on korotettu kolmikerroksiseksi ja rapattu itsenäisyyden aikana. Rakennukset omistava MOAS, Mikkelin opiskelija-asunnot Oy peruskorjasi ne opiskelija-asunnoiksi. Asemakaavassa Y III, ei suojelumerkintää.

Kasarmirakennukset (72 ja 73) rakennettiin Kasarminkentän etelälaidalle 1950-luvun puolivälissä Savon prikaatin kranaatinheitinkomppanian ja konekiväärikomppanian kasarmeiksi. Ne muutettiin 1970-luvulla teknillisen oppilaitoksen tiloiksi, yhdistettiin punatiilisellä uudisosalla 1978 ja siirryttyään MAMK:n omistukseen toimivat nykyään informaatio- ja mediatekniikan ja ravitsemis- ja talousalan koulutustiloina. Yhdysosaa ollaan korottamassa kolmikerroksiseksi ja se valmistuu vuonna 2010. Asemakaavassa Y 2/3III2/3, ei suojelumerkintää.

Vaatetuskorjaamo on rakentunut useassa vaiheessa 1920-luvulta lähtien ja toiminut vuodesta 1931. Rakennuksen itäpäässä on ollut varuskunnan ruokala. Vaatetuskorjaamo toimii rakennuksessa yhä, vaikka Savon prikaati lakkautettiin v. 2007. Asemakaavassa Y III.

Alueen virastorakennuksista maanmittaustoimisto on valmistunut v. 1974, asemakaavassa KT IV, ja valtion virastotalo (Ympäristötalo) v. 1991, asemakaavassa Y III.

MAMK:n päärakennus valmistui v. 1994. Asemakaavamerkintä on Y 2/3III2/3. Kortteliin 26 Sammonkadun reunaan on v. 2005 valmistunut MAMK:n uudisrakennus Mikpoli, digitaali- ja mediatekniikan koulutusyksikkö ja siihen liittyvät yritystilat, asemakaavassa YO III.

Sotilaskotiyhdistys rakennutti vv. 1929-30 kaupungilta lahjaksi saamalleen tontille kasarmialueen pääporttia vastapäätä rakennusmestari Mosse Räsäsen piirtämän oman talon. Rakennusta laajennettiin vv. 1939-40 arkkitehti Martti Välikankaan suunnitelman mukaan, jolloin se sai klassistisen ulkoasunsa. Kiinteistö siirtyi Mikkelin kaupungin omistukseen v. 1987 ja alkoi toimia nuorisotalona. Vanha sotilaskoti liittyy kiinteästi kasarmialueen miljööhön. Asemakaavassa Y, ei suojelumerkintää.

Varuskuntakirkko rakennettiin vuosina 1906-10. Kaupunginvaltuuston kieltäytyttyä antamasta sen paikaksi kuvernöörin ehdottamaa Hallitustoria kirkko rakennettiin Mikkelin maaseurakunnalta ostetulle maa-alueelle Linnamäen harjalle. Viimeisten venäläisten joukkojen poistuttua v. 1917 se oli käyttämättömänä ja varastokäytössä. Kirkko purettiin v. 1958. Kirkonrauniossa alttarin alla on jäljellä venäläisaikaisia hautoja.

Museovirasto on 23.12.2005 antanut lausunnon suunnitelmasta, joka koskee rakennuksen 18, entisen varusvaraston kunnostamista päiväkodiksi sen vapauduttua työterveysasemakäytöstä ja siirryttyä yksityisomistukseen. Virasto puolsi rakennusluvan myöntämistä huomautuksin. Lausunnon mukaan ”Rakennus selviää päiväkodiksi muuttamisesta suhteellisen vähin muutoksin. Suurimmat purkutyöt ovat kolmen levennysaukon puhkaiseminen kantaviin hirsiseiniin yhtenäisten ryhmätilojen aikaansaamiseksi. Menetelmä on hirsirakennuksessa luonnoton. Rakennustekniset

rajoitukset tulisi ottaa huomioon rakennuksen käyttötarkoitusta valittaessa.” Montessori-päiväkoti muutti rakennukseen v. 2006 alussa.

Samaten Museovirasto on 24.2.2006 puoltanut huomautuksin korjaus- ja muutossuunnitelmia, jotka koskevat kasarmialueen entisen kengityspajan (55) muuttamista MAMK:n laboratorioksi. Tilamuutokset ja ulkopuolinen varapoistumistiesuunnitelma ovat mahdollisia. Ovi- ja ikkunamuutokset ovat perusteltuja ja onnistuneesti ratkaistuja. Kattoikkunoiden ja sisäänkäyntikatoksen muotoilua virasto pitää ongelmallisena. Pajan vähäeleiset segmenttikattoikkunat eivät anna riittäviä perusteita voimakkaiden kaarimuotojen käytölle muutossuunnitelmassa. Pulttikattoisina uudet kattoikkunat olisivat paremmin sopusoinnussa historiallisen rakennuksen vaatimattoman arkkitehtuurin kanssa ja leveämpinä yksikköinä käytön kannalta tarkoituksenmukaisempia. Niin ikään suora katos sisäänkäynnin kohdalla tuottaisi viraston mielestä rauhallisemman yleisilmeen uudelle laboratoriorakennukselle.

Kasarmialueelta on laadittavana yksityiskohtainen rakennusinventointi (MV, ESA).



Mikkelin pienoismalli v:lta 1938. / Kuvia Mikkelin pienoismallista, jossa kasarmialueen rakennukset vuonna 1938.

Ympäristö ja kasvillisuus, maisemaelementit

Mikkelin vanha kasarmialue sijaitsee hiekkakankaalla keskustan lounaisreunalla. Kaupungin kasvaessa alue on kehittynyt osaksi pientalovaltaista Nuijamiehen kaupunginosaa. Alue rajoittuu idässä ja pohjoisessa asuntoalueeseen, lännessä teollisuusalueeseen. Eteläpuolella oleva rautatie ja valtatie 5 aiheuttavat alueella jonkin verran melu- ja värinähaittaa.

Tarkk'ampujakasarmien puiset yksikerroksiset empirerakennukset toteutettiin paviljonkiperiaatetta noudattaen kuten Vaasan ja Oulun tarkk'ampujakasarmeissa. Edustavan arkkitehtuurin lisäksi alueeseen on kuulunut hyvin suunniteltu ja hoidettu puisto. Varsinaiset yksikerroksiset kasarmirakennukset on sijoitettu pareittain vastatusten kasarmialueen keskelle niin, että ne muodostavat kaksi neliömäistä sisäpiha-aluetta. Näiden välinen tila on jo alkuaan istutettu puistoksi.

Talousrakennukset, entinen varushuone, leipomo ja päällystön asuinrakennukset sekä erilaiset varastorakennukset ja päävartio on sijoitettu rajaamaan kasarmialuetta sivustoilta.

Tiilikasarmialueella ympäristö on rakentamisen myötä muuttunut eikä venäläisaikaista asua arkistomateriaalin puutteenkaan vuoksi ole kuin paikoin todennettavissa.

Vanhalla kasarmialueella kasvaa kujapuina isoja vanhoja koivuja, isoja kuusia ja saarnia sekä muina lajeina puistolehmus, vaahtera, siperianlehtikuusi, pihta, hopeasalava ja tammi. Osa puustosta on yli-ikäistä. Korttelin 26 itäosan polkujen muodostamassa kolmiossa suuria puita kasvava puistomainen reuna-alue on kaavassa merkitty alueeksi, jonka puisto ja maastomuodot on tulee säilyttää siten, että maiseman luonne ei muutu. Alueen laidalle on kasattu maamassoja. Maaperä on kuivaa.

Alueen länsiosa on joitakin yksittäisiä puita ja pensaita lukuun ottamatta paljasta. Paraatikenttänä toiminut Kasarminkenttä on sekä venäläisen että suomalaisen kauden täydennysrakentamisessa supistunut kolmannekseen alkuperäisestä ja sen laidassa olleet muotopensasistutukset ovat kadonneet.

Alue on pinnanmuodostukseltaan pääosin tasaista, mutta kohoaa itäreunalla korkeaksi Linnamäeksi. Sen laella kasvaa suuria havupuita ja rinteillä lehtipuita. Mäellä on ollut v. 1906 rakennettu ortodoksinen varuskuntakirkko, joka oli aikanaan yksi kaupungin maamerkeistä. Kirkko vaurioitui pommituksissa 1940-luvun alussa ja purettiin v. 1958. Alue on kirkon purkamisesta lähtien ollut rakentamaton ja toiminut virkistysalueena. Alttarin kohdalle on pystytetty muistokivi. Mäen länsirinteeseen on kaivettu jalkaväkimuseon ampumahautoja. Linnamäen profiili on tien- ja radanrakennuksen myötä muuttunut; sen eteläosasta on otettu soraa ja alue kaipaa maisemointia ja rakenteiden, reunavyöhykkeiden ja kulkuväylien kunnostamista.

Osalta vanhaa kasarmialuetta on tehty asemakaavaa varten suppea kasvillisuusselvitys kesällä 2003. Inventoinnin tarkoituksena oli selvittää alueen tunnusomaisimmat lajit. Selvityksessä keskityttiin erityisesti venäläiskauden aikaisten kasvitulokkaiden etsimiseen. Lisäksi selvitettiin mahdollisten harvinaisten suojelua vaativien lajien sekä mielenkiintoisimpien arkeofyyttien esiintyminen alueella. Puutarhakasvien ja puiden sekä sammalten osalta selvitys on puutteellinen.

Edellistä selvitystä täydennettiin vuonna 2006 tehdyllä kasvillisuus ja kasvistoselvityksellä. Putkilokasviston osalta keskityttiin vanhan koriste- ym. kulttuurilajiston sekä huomionarvoisten tulokaslajistojen inventointiin. Vanhan puukasarmin osalla kaikki puuvartiset kasvit merkittiin

karttapohjalle. Huomionarvoisten lajien kasvustojen ja merkittävien puiden kunnosta sekä hoitotarpeesta tehtiin huomioita ja suosituksia silmämääräisen tarkastelun pohjalta.

Vanhan kasarmialueen alkuperäisen puuston yli-ikäisyys aiheuttaa kunnossapito- ja hoito-ongelmia. Alueella ei hajautuneesta omistuksesta johtuen ole kasarmikäytön loputtua ollut yhtenäistä hoitokäytäntöä eikä puuston suunnitelmallista uudistamista ole toteutettu, vaan koko alue on hoitosuunnitelman tarpeessa.

Puistoarkkitehtuurin kannalta alue on tarkastelematta. Koko vanhalta kasarmialueelta olisi syytä tehdä maisemainventointi, johon sisältyy alueen puuston ja pensaiston kasvillisuuskartoitus lajiston, koon, iän ja kunnan osalta sekä puistoalueiden historiallisen kehityksen pääpiirteittäinen tutkimus. Lähteinä voivat toimia maakuntamuseon, maakunta-arkiston, kaupunginarkiston, sotilaspiirin esikunnan, Länsi-Savon, Veljekset Karhumäki Oy:n, Museoviraston, sotamuseon ja kansallisarkiston kuva- ja kartta-arkistot sekä alueen historiateokset, vanhat asemapiirroksot ja ilma- ja muut valokuvat. Historiaselvityksessä pyritään osoittamaan kasarmialueen perustamisen taustatekijät, piha- ja puistoalueiden alkuperäinen suunnitelma, suunnitelman ja alkuperäisen toteutuksen vastaavuus sekä piha- ja puistoalueiden kehitys alkuperäisestä tilanteesta nykypäivään.

Koillisneliössä säilynyt Tykkipuisto on laaja, vihreä, puistotaiteellisia muotoaiheita sisältävä puisto keskeisellä paikalla. Muulla alueella aukio- ja tilasommitelmat ovat paljolti kadonneet tai hämärtyneet, mutta paikoin palautettavissa.

Vanhan kasarmialueen alkuperäiset symmetria-akselit ovat osittain hävinneet uudisrakentamisen ja liikennetarkaisujen myötä. Asemakaavalla suojellun koillisneliön sisäiset akselit ovat säilyneet lähes alkuperäisinä, keskiakselista on kuitenkin kadonnut artellirakennus ja muotopuiston yhtenä akselipäätteenä toimii nyt hierarkkiselta arvoltaan alempi kellari, jonka edustalle on sijoitettu jalkaväkimuseon museotykkit.

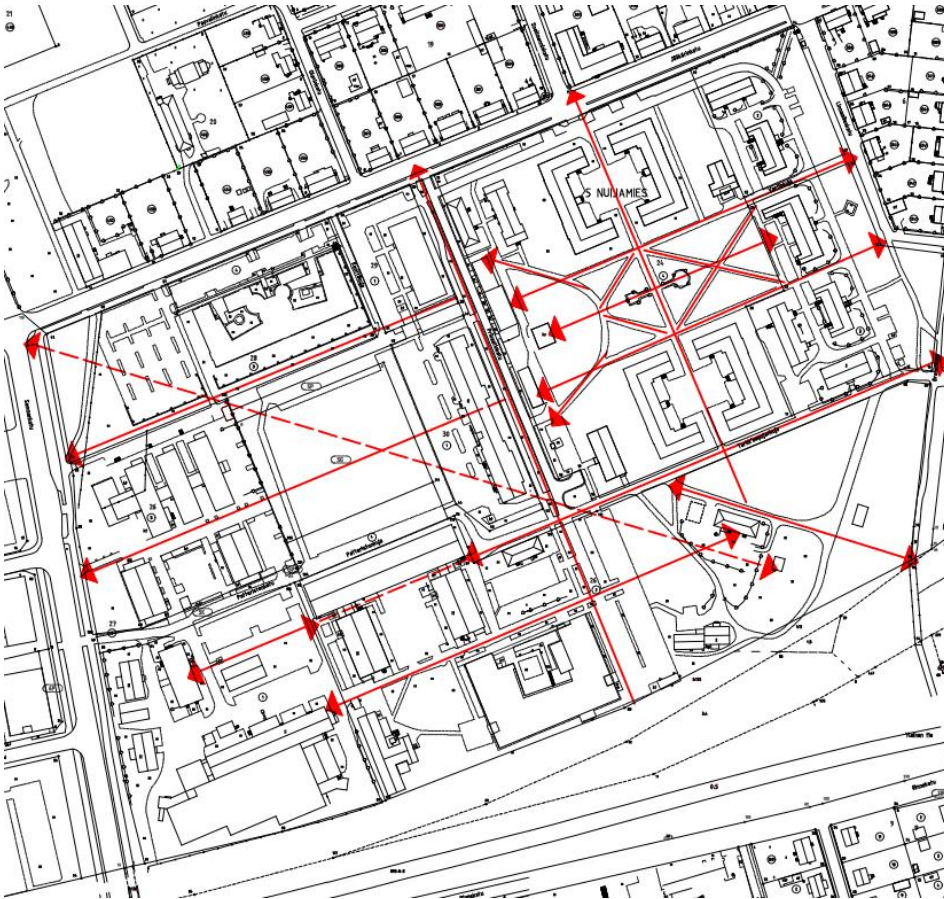
Pääportilta avautuvan puukasarmialueen pääakselin päätteenä toimii käännetyssä koordinaatistossa komendantintalo ja toisessa päässä akseliin nivoutuu Snellmaninkadun kulmauksessa vanha sotilaskoti. Sairaalakompleksin akselipäätteenä toimineen sairaalarakennuksen paikka on vajaa, tilalla on ollut kellarirakennus.

Tarkk'ampujankujan suuntaisen vanhan pitkittäisakselin on katkaissut teknilliselle oppilaitokselle v. 1978 valmistunut lisärakennus. Yhteyden katkeaminen sulkee näkymiä ja vaikeuttaa alueen sisäistä liikennettä. Kuja-akselin itäpää päättyy Linnamäkeen, vanhan varuskuntakirkon paikkaan.

Prikaatinkadun muodostama myöhempi keskeinen akseli päättyy nykyisellään löyhästi levittyvään pysäköintialueeseen jättekatoxsineen.

Komendantintalon ja aliupseerikerhon sijoitus kasarmialueen koordinaatistossa ilmentää kaupungin historiallista rajaa ja toimii näkymäakselin päätteenä pääportin suunnasta. Osana alueen eteläistä julkisivua rakennuksilla on kaupunkikuvallinen merkitys myös radan ja valtatie 5/13:n suuntaan. Puukasarmialueen ja Vanhan sairaala-alueen tilasommitelmaa voitaisiin täydentää pihapiiristä kadonneiden rakennusten paikoille sijoitettavilla uudisrakennuksilla.

Jatkosodan maineikkaan Jalkaväkirykmentti 7:n muistokivi, ”Tyrjän patsas” paljastettiin vanhan kasarmialueen Tykkipuistossa v. 1951. Patsas siirrettiin Karkialammelle ns. Tyrjän kolmioon v. 1976. Linnamäen kirkonrauniosta kertoo alttarin paikalla muistokivi. Päävartion vierustalle pystytettiin sotakoirapatsas v. 2003.



Näkymäakselit

Liikenne ja tekniset verkostot

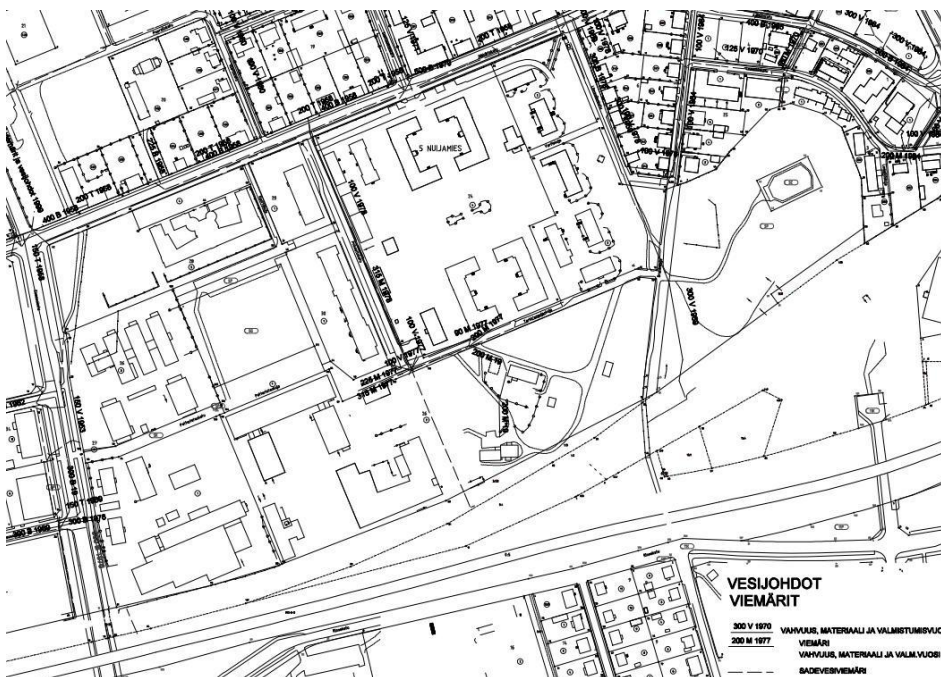
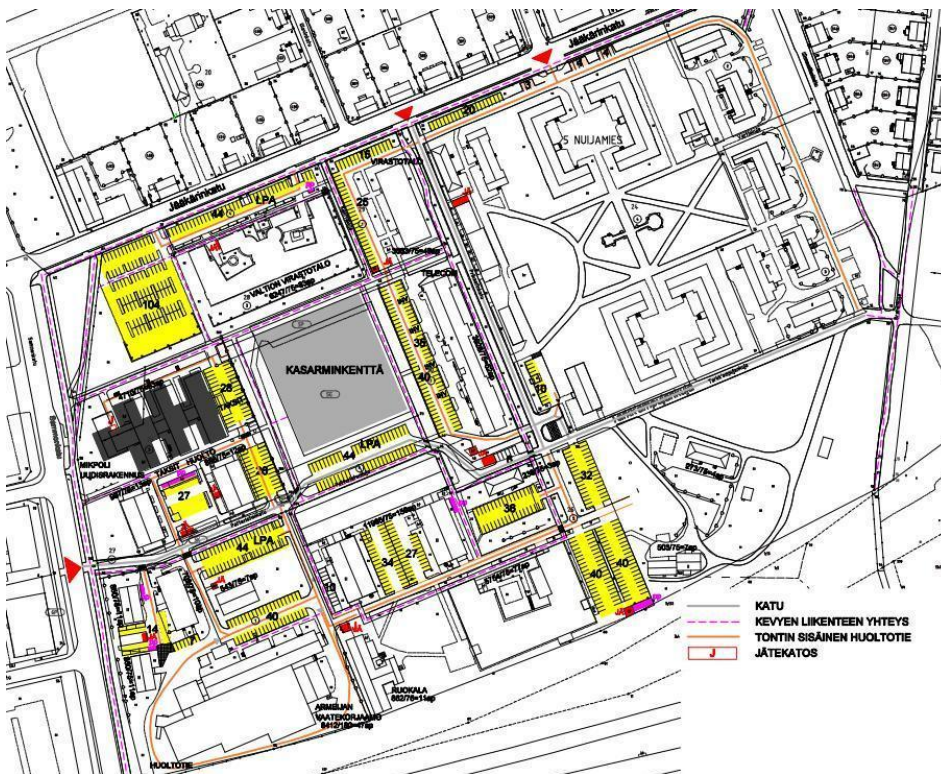
Vanhan kasarmialueen ollessa kokonaan puolustuslaitoksen käytössä eivät alueen sisäiset kadut olleet tarpeen, vaan se oli yhtenä korttelialueena. Varuskunnan poissiirtymisen seurauksena alueen asemakaavaa oli muutettava, koska alue oli osittain siirretty valtion muiden keskushallinto-organisaatioiden käyttöön ja kaikille uusille muodostettaville korttelialueille oli saatava katuliittymä. Tällöin v. 1980 kaavoitettu Prikaatinkatu sijoitettiin keskeisesti olemassa olleiden ajotien paikalle. Samalla oli mahdollista merkitä alueen halki kulkevat jalankulkuväylät asemakaavaan.

Kasarminkatu, Jääkärintie ja Sammonkatu johtavat liikennettä alueelle kokoojajatuina, Linnamäentien ja alueen sisäiset Prikaatinkatu ja Patteristonkatu ovat asuntokatuja. Kasarminkentän eteläreunassa katualue on laajennettu pysäköintikaduksi. Alueella on useita kevyen liikenteen väyliä. Alueen itäreunaa sivuava Brahenkadun jatke, Brahenkuja, on merkitty jalankulku- ja pyörätieksi ja se on osa eteläisistä kaupunginosista keskustaan suuntautuvaa kevyen liikenteen pääraittia.

Yleiselle pysäköinnille aikaisemmin varattu LP-alue on liitetty korttelin 28 autopaikkojen korttelialueeseen (LPA), jolle saa sijoittaa kortteleiden 28, 29 ja 30 autopaikkoja. Muilta osin pysäköinti hoidetaan varsinaisilla korttelialueilla, joista kortteliin 26 on asemakaavaan merkitty laajat varaukset (p) MAMK:n ja tulevien tarpeiden varalle. Alueen sisäisen liikenteen hoitamiseksi Prikaatinkatua on jatkettu eteläpäässä itään ja länteen. Pysäköinti on nähty tarkoituksenmukaiseksi keskittää lähelle Prikaatinkadun eteläpäästä toiminnallisista ja ympäristöllisistä syistä.

Vaateuskorjaamolla oli pistoraide Savon radalle 1970-luvulle saakka; radan levennyksen ja sähköistyksen yhteydessä raide purettiin.

Vanhalle kasarmialueelle rakennetut viemärit ja vesijohdot ovat alkuaan puolustuslaitoksen toteuttamia, korttelin sisäisiä viemäreitä ja vesijohtoja, lukuun ottamatta korttelin 24 itänurkkauksessa sijaitsevaa kaupungin vesijohtoa. Vesijohdot, viemärit ja sadevesiviemärit sekä kaukolämpökanava on linjattu pitkin Prikaatinkatua ja Tarkk'ampujankujaa. Ympäröivä vesijohto- ja viemäriverkosto seuraa katuverkkoa.



Liikenne ja tekniset verkostot

Kaavoitustilanne

18.2.2000 ja 11.4.2002 vahvistetussa Etelä-Savon seutukaavassa vanha kasarmialue on taajamatoimintojen aluetta, koillisneliö on SU2, suojelualue, joka on muinaismuistolainsäädännön ja kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelua koskevan lainsäädännön nojalla rauhoitettu tai rauhoitettavaksi tarkoitettu alue. Se on rakennushistoriallisesti ja ympäristön kannalta merkittävä. Sotilaskoti on rakennussuojelukohde (SR), joka on rakennushistoriallisesti merkittävä ja kuuluu vanhan kasarmialueen kokonaisuuteen. Nuijamies-Kirjala on taajamatoimintojen alue, jolla ympäristön peruspiirteet säilytetään muodostamatta aluetta varsinaisesti suojelualueeksi. Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen taajamakuvallisesti arvokkaat rakennukset ja maisemat tai niihin verrattavat suojeluperusteet. Nuijamies-Kirjala on arkkitehti Otto-Iivari Meurmanin laatiman asemakaavan mukaan 1940- ja -50-luvuilla rakennettu asuntoalue, hyvä ja laaja-alainen esimerkki vakiintuneesta asuntoalueesta ja 1930-luvun kaavoituksesta. Se on ympäristön kannalta merkittävä.

Etelä-Savon maakuntavaltuuston on hyväksynyt kokouksessaan 29.5.2009 §:ssä 17 Etelä-Savon maakuntakaavan ja se saatettiin ympäristöministeriön vahvistettavaksi. Valtuusto päätti lisäksi, että Etelä-Savon seutukaavat kumotaan maakuntakaavan vahvistuspäätöksen yhteydessä lukuun ottamatta vaihtoehtoinen tai ohjeellinen päärata –merkinnällä seutukaavassa osoitettua Lahti-Mikkeli oikoratavarausta (pr 16.207). Maakuntakaavassa Vanha kasarmialue on merkitty merkinnällä: maV, kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti merkittävä alue.

Mikkelin 2.7.1990 hyväksytyssä yleiskaavassa vanha kasarmialue on julkisten palvelujen ja hallinnon aluetta (PY), koillisneliö rakennussuojelualue (SR). Sotilaskoti on rakennussuojelukohde. Nuijamiehen asuntoalue on monimuotoisen talotyyppistön alue, jolla kaupunkikuva säilytetään (A-1/s). Alue varataan pääasiassa 1-3-kerroksisille, monimuotoisille asuintaloille. Alue on suunniteltava siten, että olemassa olevan rakennuskannan ja katualueiden säilyttämiselle luodaan edellytykset. Uudisrakentamiseen ja olemassa oleviin rakennuksiin tehtävien muutosten sopeuttamiseen kaupunkikuvaan on samalla kiinnitettävä erityistä huomiota. Alueella oleva puusto on säilytettävä. Merkittävä aluekokonaisuus on Nuijamies-Kirjalan kaupunkirakenne ja kaupunkikuva - sen pienimittakaavaisuus, yhtenäisyys, katujen puukujanteet, puistot ja leikki- ja liikuntapaikat. Linnahaudan alue on pientalovaltainen asuntoalue (AP). Linnamäki on virkistysalue, jolla ympäristö säilytetään (V/s).

Nuijamiehen alue oli mukana jo E. A. Piponiuksen laatimassa, v. 1917 vahvistetussa vanhaa ruutukaava-aluetta laajentavassa asemakaavassa. Kaavaa ei juurikaan toteutettu, mutta alueen itäosiin lähelle keskikaupunkia syntyi jonkin verran asutusta.

Arkkitehti Otto-Iivari Meurmanilta tilattu Linnahaudan asemakaava - lisäys I ja V kaupunginosan asemakaavaan – vahvistettiin v. 1933 ja Nuijamies-Kirjalan asemakaava v. 1938. Linnahaudan alue oli jo tiivis esikaupunkialue, johon Meurman pyrki luomaan ”järjestystä ja kauniita näköaloja” yhtenäisten etupuutarhojen avulla. Nuijamiehen asuntoalueeseen Meurman sisällytti myös kaksikerroksisia rakennuksia, mutta yksikerroksiset asuintalot olivat vallitseva rakennustyyppi. Alueen väljyyttä lisäsivät puistot ja hautausmaat sekä vanha kasarmialue ja kilpa-ajorata. Kaavan rakennusoikeuksia alettiin vähitellen nostaa 1940-luvulla ja lähinnä keskustaa sallittiin kolmekerroksisia rakennuksia. Meurmanin kaava on paikoin vielä voimassa, mm. osalla Jääkärintietä ja sotilaskodin korttelia.

Vanha sotilaskoti on 6.12.1940 vahvistetun asemakaavan yleisen rakennuksen tontilla.

Kasarmialueen kaavaa tarkistettiin varuskuntakäytön aikana 10.5.1963 vahvistuneella asemakaavalla, jossa alueen käyttötarkoitus oli YP eli puolustusvoimain rakennusten korttelialue. Alue oli pitkään rakennuskielossa. Liikenne- ja viestintäministeriön päätöksellä korttelia 24 supistettiin 16.12.1976 vahvistuneella asemakaavan muutoksella erottamalla sen etelä- ja länsilaidoilta rautatie- ja katualueita.

9.6.1980 vahvistetussa asemakaavassa kasarmialueen koillisneliön rakennukset on suojeltu merkinnällä sr1. Asemakaavan muutoksen perustana olivat teknillisen oppilaitoksen laajentamista koskevat toivomukset. Kasarmialueen tulevasta käytöstä oli valtionvarainministeriön nimeämä työryhmä laatinut suunnitelman. Alueelle oli rakennettu v. 1974 uusi nelikerroksinen valtion virastorakennus kerrosalaltaan 3663 m² (maanmittaustoimisto). Teknillisen oppilaitoksen käytössä olleille kasarmirakennuksille (72 ja 73) oli niinkään valmistunut 4232 k-m²:n suuruinen laajennus. Museoviraston rakennushistorian osasto oli esittänyt vanhat puukasarmit ja asuinrakennukset lähiympäristöineen sekä puistomaisen ympäristön säilytettäväksi ja asemakaavalla erityismääräyksiin suojeltaviksi. Jalkaväen säätiön suunnitelma sijoittaa jalkaväkimuseo vanhoihin kasarmirakennuksiin sopi hyvin myös Museoviraston tavoitteisiin.

Alueen itäreunalle jäi kaavaan asutusta toistaiseksi puolustusministeriön käyttöön. Vanhoihin puukasarmeihin sijoittui jalkaväkimuseo. Alueen keskiosaan osoitettiin virastotiloja. Myös teknilliselle oppilaitokselle esitettiin laajenemisreserviä. Alueen länsireuna jäi puolustuslaitoksen tarpeisiin. Mm. Kaakkois-Suomen sotilasläänin keskuspesula ja vaatetuskorjaamo laajensi tuolloin tilojaan kaava-alueen lounaiskulmassa.

Kaavan mukaan koillisneliön rakennukset tulee säilyttää ja niiden ulkoasuun saa tehdä ainoastaan entistämiseen tähtäviä muutoksia. Asuinrakennusten ullakkotiloihin saa kunnostaa asuintiloja. Korttelin 30 vanhat kasarmirakennukset valmistauduttiin kaavassa korjaamaan ja niiden väliin rakentamaan uudisrakennus. Vanhojen puukasarmien lähiympäristön puisto merkittiin puistomaisena säilytettäväksi, istutettavaksi korttelialueen osaksi. Linnamäki on kaavassa puistoalue, jonka osalle voidaan rakentaa rakennelmia jalkaväkimuseon tarpeisiin. Kirkonraunio on muinaismuistoalue.

19.5.1989 vahvistetussa asemakaavassa on korttelit 26 ja 28 kaavoitettu yleisten rakennusten korttelialueiksi (Y; valtion virastot, teknillinen oppilaitos, vaatetuskorjaamo) ja Jääkärinkadun varteen LPA -alue. Tavoitteena oli mahdollistaa valtion virastotalon rakentaminen, teknillisen oppilaitoksen laajentaminen ja uusien toimintojen sijoittaminen alueelle sekä pysäköintijärjestelyjen toteuttaminen valtion ja kaupungin yhteisesti neuvottelemalla periaatteiden mukaisesti. Alueen maankäyttö ja mitoitus pysyivät pääosin entisinä, vähäisiä muutoksia aiheutui alueen luoteiskulman puistokolmion liittämisestä kortteleihin 27 ja 28 tulevien tarpeiden varalta. Rakennusaloja tarkistettiin rakennushallituksen laadittaman yleissuunnitelman mukaisiksi. Korttelialueiden arvokkain puisto ja maastomuodot merkittiin säilytettäväksi. Täydennysrakentamisen nähtiin muodostavan kaupunkikuvallisesti edustavan julkisivun ja liikennemelulta suojaavan muurin. Rakennussuojeluun ei otettu kantaa.

2.5.1994 korttelin 26 asemakaavaa tarkistettiin niin, että teknillisen oppilaitoksen laajennusosa voitiin sijoittaa rakennushallituksen teettämien suunnitelmien mukaisesti. Tehokkuusluku on 0,60. Kerrosluku III muutettiin niin, että varsinaisten kerrosten ylä- ja alapuolelle saa rakentaa tarvittaessa 2/3 suurimman kerroksen pinta-alasta. Tämä sallii opetustilojen laajentamisen oppilaitoksen päärakennuksen (71) kellariin ja tarvittaessa rakennuksen korottamisen ullakkokerroksella sekä uudisrakennukseen kaavaillun 4-kerroksisen osan toteuttamisen. Valtion

rakennusten suojeluluetteloissa oleva vanha asuinrakennus (35) merkittiin suojeltavaksi. Sen eteläpuolella olleet puu- ja tiilitalo (36, 37) purettiin uudisrakennuksen tieltä. Kerrosala ja tontin ulkoiset rajat pysyivät ennallaan. Määräystä s-2, jolla pyritään säilyttämään maiseman ominaispiirteet suojelemalla maaston ja puuston muodostamaa ominaisluonnetta, laajennettiin jonkin verran Tarkk'ampujankadun varteen entiselle pysäköintipaikkavaraukselle, koillisneliöön rajautuvalle puistomaiselle piha-alueelle. Muuhun rakennussuojeluun ei otettu kantaa.

1.12.2003 vahvistetussa korttelien 27, 29 ja 30 asemakaavassa on Mikpoli-hankkeelle ja ammattikorkeakoulun muille tiloille varattu entisen Y-korttelin 27 pohjalta osin Ratsurinkujalle ja Kasarminkentälle laajennettu opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue ja mitoitettu rakennusoikeus niin, että suunnitellut hankkeet voidaan toteuttaa. Korttelin vanhat tallirakennukset (52, 57) ja vanhat tiilikasarmiosat korttelissa 30 on suojeltu. Kasarminkentän länsi- ja eteläreunan rakentamattomat puistokaistat on varattu ammattikorkeakoulun pysäköintialueiksi ja kulkuväyliksi.

Puukasarmialueen kaakkoisreunaan on anottu asemakaavan muutosta alueelle laadittavaa tonttijakoa varten. Kaavan käsittely on kesken. Kapiteeli Oy on halunnut saada muodostetuksi Kruunuasunnot Oy:n omistamalle As Oy Mikkelin Linnamäenkatu 2-4:lle, puolustusministeriön omistuksessa olleelle upseerikerhon rakennukselle sekä Mikkelin Ammattikorkeakouluyhtymälle myydylle kasarmirakennus 5:lle omat tontit ja lisäksi pientalotontin Linnamäenkadun ja Brahenkujan väliseen kolmioon. Asemakaavaehdotuksessa asuinrakennusten alue on merkitty AKR-alueeksi, upseerikerhon alue liikerakennusten korttelialueeksi ja MAMK:n omistama alue hallinto- ja virastorakennusten korttelialueeksi. Kaikille alueen rakennuksille on annettu suojeltavan rakennuksen merkintä sr1.

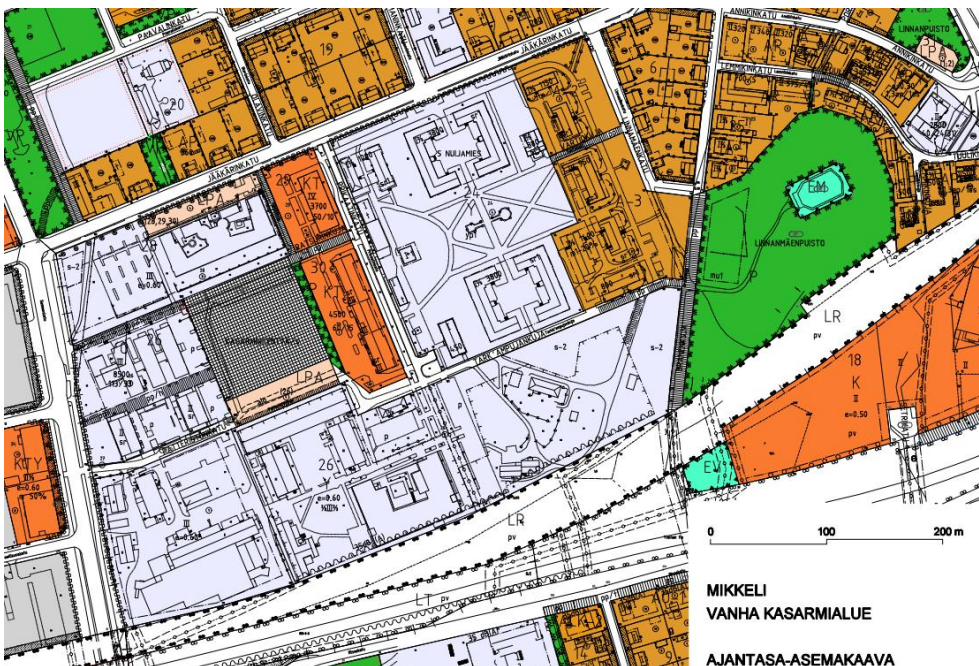
Vanhan kasarmialueen asemakaavan muuttaminen on Mikkelin kaupungin kaavoitusohjelmassa. Keskeiset kysymykset ovat valtakunnallisesti arvokkaan kokonaisuuden säilyminen, liikenne ja pysäköinti sekä MAMK:n tilatarpeet omistamassaan korttelin 26 osassa, jossa kaavanmukaista rakennusoikeutta on jäljellä n. 6000 k-m². Erilliskysymyksenä on uudelleen esille noussut Brahenkujan risteyskolmion muuttaminen pientalotontiksi.



Mikkelin kaupungin asemakaava v. 1917



Mikkelin kaupungin asemakaava v. 1938.



Ajantasa-aseமாகাava.

Suojelutilanne

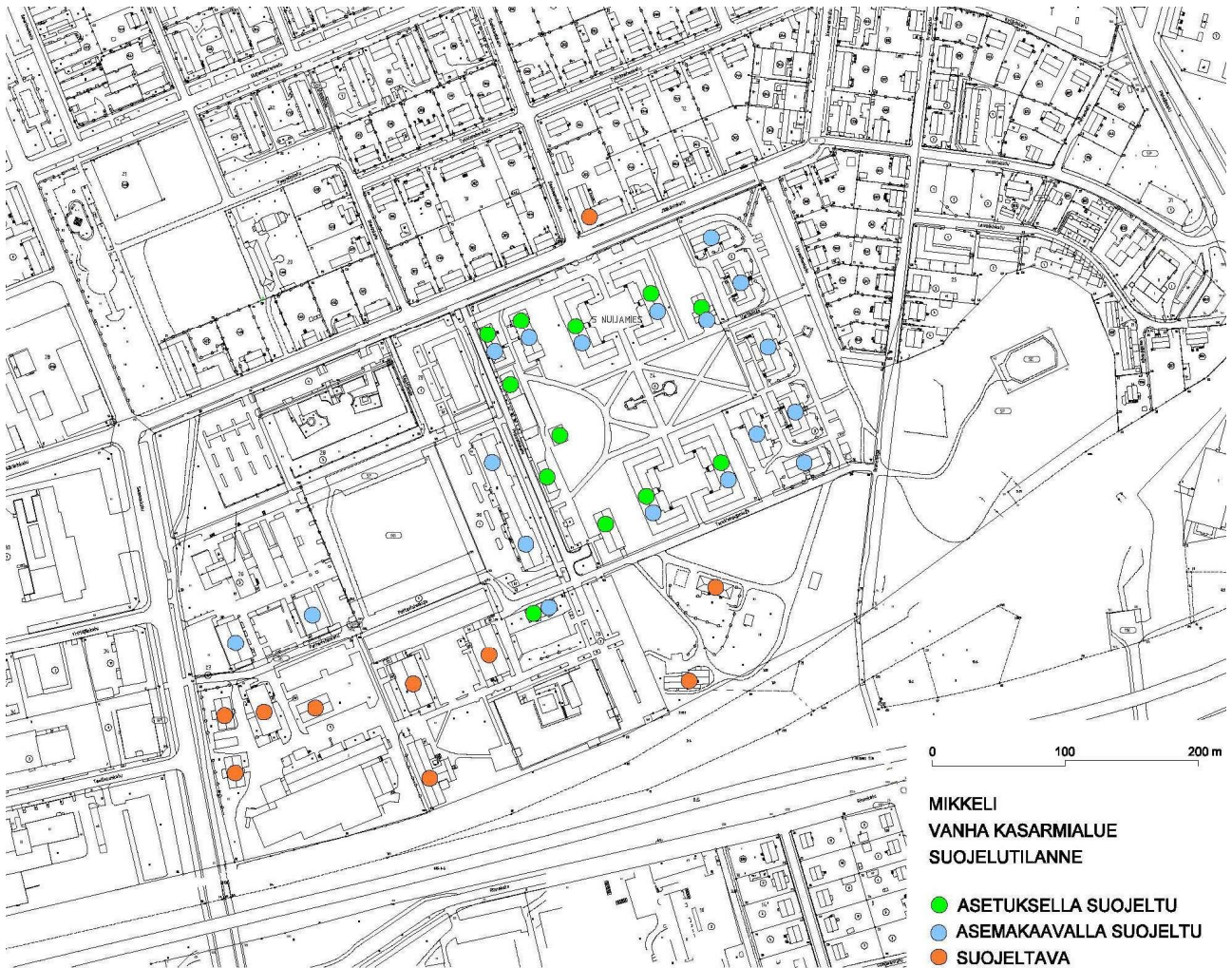
Nykyinen suojelutilanne on monitahoinen. Suojelua on toteutettu valtion rakennusten suojelusta annetulla asetuksella ja asemakaavoituksella, kuitenkin siten, että kasarmialuetta ei ole tarkasteltu johdonmukaisesti yhtenä kokonaisuutena. Suojelupäätökset ovat myös jääneet eräällä tavoin kesken. Asetuksen nojalla tehdyssä suojelupäätöksessä käytetty numerointi poikkeaa aiemmin käytetystä, mikä on omistajamuutosten ohella osaltaan aiheuttanut sekaannusta suojelun seurannassa ja toteuttamisessa.

Asetuksella 480/1985 on 17.6.1993 suojeltu entisen Suomen 6. Tarkk'ampujapataljoonan kasarmialue ja osa sen rakennuksista (7, 10-14, 16, 18, 19-20, 22 ja 35); suojeluluokka on S2 (ulkoasu). Suojelupäätöksessä mainittiin, että Yleisten rakennusten ylihallituksessa arkkitehti August Bomanin suunnittelemien tyyppipiirustusten mukaan vuonna 1881 valmistuneista rakennuksista yksitoista kuuluu suojeltavaan alueeseen, muut on joko purettu tai ovat edelleen puolustusministeriön käytössä. Suojeltavat rakennukset ovat jalkaväkimuseon toimitiloina tai valtion eri laitosten käytössä.

Suojelupäätöksessä todettiin, että Linnamäenkadun varrella sijaitsevat rakennukset suojellaan myöhemmin puolustusministeriön rakennusten yhteydessä; suojelu jäi kuitenkin omistajavaihdosten myötä toteuttamatta. Samalla varjeltiin venäläisaikaiset kaksi punatiilistä kaksikerroksista kasarmirakennusta, jotka on yhdistetty vuonna 1987 valmistuneella, myös punatiilisellä osalla (25 ja 26, TeliaSonera); varjeluluokka on V2 (ulkoasu). Varjelun perustana on sekä rakennuksen kuuluminen historiallisesti tarkk'ampujapataljoonan kasarmialueeseen että kaupunkikuvalliset syyt .

Suojelutilanteen yhteenveto osoittaa, että suojeltuja ja suojeltaviksi luokiteltuja vanhoja kasarmirakennuksia on jäljellä 29. Niihin kuuluvista asetuksella suojelluista kahdestatoista rakennuksesta on myös asemakaavalla suojeltu puukasarmialueen rakennukset 7, 10-14 ja 18 sekä 35, asemakaavalla suojelematta on rakennukset 16, 17, 19-20 ja 22. Asetuksella suojelematta jääneet rakennukset 1-5 ja 8, samoin tiilikasarmialueen tallirakennukset 52 ja 57 on suojeltu asemakaavalla. Suojelua vailla on vanhalla kasarmialueella seitsemän suojeltavaksi luokiteltua rakennusta: puukasarmialueen rakennukset 29 ja 30 sekä tiilikasarmialueen rakennukset 45 / vanha osa, 55, 58, 60 ja 62, samoin vanha sotilaskoti. Suojelun piiriin ovat nousemassa 1950-luvun kasarmirakennukset 72 ja 73.

Mikkeli-Seura r.y. on v. 2003 tehnyt rakennussuojeluesityksen Mikkelin vanhalla kasarmialueella sijaitsevan ns. Komendantintalon sekä Aliupseerikerhon rakennuksen suojelemiseksi, koska Komendantintalolle oli myönnetty purkulupa kesällä 2001. Etelä-Savon ympäristökeskus asetti päätöksellään 21.1.2004 n:o ESA-2004-L-8-27 rakennukset toimenpidekieltoon. Suojelupäätös tullee alkuvuodesta 2010.



(Kuva 14; Suojelutilanne.)

TAVOITEOSA

Maankäytön tavoitteet

Vanhan kasarmialueen maankäytön suunnittelussa tavoitteena on ratkaista suojelun yhtenäistäminen, täydennysrakentamisen mahdollisuudet ja liikenne- ja pysäköintijärjestelyt.

Alueen asemakaava tulee arvioida ja täydentää siten, että kasarmialueen kokonaisuuteen ja osatekijöihin kiinnitetään riittävästi huomiota laatimalla asemakaavallinen kokonaistarkastelu ja sen yhteydessä määriteltävät suojeluratkaisut.

Kasarmikäytön päättyessä kaupunki kirjasi tavoitteikseen säilyttää vanha puukasarmimiljöö ja uudistaa kaava siten, että jo alueelle tunkeutunut oppilaitos- ja virastorakentaminen tulee vastaisuudessa liittymään luontevasti ympäröivään kaupunkiin ja tapahtumaan suunnitellusti ja alueen kokonaisuutta silmälläpitäen. Edelleen pääosin pätevää perustavoitetta täydentää nykyisen tietämyksen mukainen suojelutarve.

Yksittäisten rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon rinnalla vanhan kasarmialueen kokonaisuudessa korostuvat miljöökysymykset. Uudisrakentamisen sopeuttamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Puukasarmialueella rakennusoikeutta voidaan tarvittaessa osoittaa alueelta hävinneiden alkuperäisten rakennusten paikoille.

Historiallisten kohteiden arvoa lisää, jos ne säilyvät alkuperäisessä käytössään. Täten esimerkiksi Kasarminkentän historiaan liittyy paitsi sen merkitys kaupunkirakenteessa myös siellä harjoitettu toiminta ja tapahtumat.

Maiseman osalta tavoitteena on taata perinteitä kunnioittava, kaunis ja alueen ominaispiirteiden mukainen ympäristökokonaisuus ja määritellä kulttuurihistoriallisten ja maisemakuvallisten arvojen säilymistä takaavia periaatteita varsinaista rakennus-, liikenne-, kuivatus- ja muun infrastruktuurin suunnittelua varten.

Kerrosalan mitoitus sopeutetaan liikenteen ja pysäköintimahdollisuuksien järjestämiseen. Voimassaolevien kaavojen mitoitus aiheuttaa jo nykyisellään painetta autopaikkatarjontaan. Jäljellä olevan rakennusoikeuden toteuttaminen edellyttäisi noin sadan uuden autopaikan osoittamista alueelta tai sen ulkopuolelta.

Liikenne ja pysäköinti pyritään ratkaisemaan hienovaraisesti arvokkaan ympäristön ehdoilla. Paikoitusalueiden suunnittelussa ulkoalueiden arvojen kannalta ratkaisevaa on paikoitusalueiden yleinen sijainti, liittäminen ympäristöönsä, pinnoite- ja rakennevalinnat sekä olemassa olevan vanhan puuston suojaus ja uusittavan puuston elinolosuhteiden turvaaminen.

Suojelutavoitteet

Mikkelin vanha kasarmialue on rakennushistoriallisesti ja ympäristön kannalta merkittävä kohde. Se on määritelty valtakunnallisesti arvokkaaksi ja sitä koskevat kaikilla kaavatasoilla valtioneuvoston valtakunnallisia alueidenkäytön tavoitteita koskevaan päätökseen sisältyvät, rakennusperintöä koskevat erityiset tavoitteet. V. 2002 voimaan astunut, parhaillaan täydennettävä ja tarkistettava periaatepäätös edellyttää, että alueiden käytössä on varmistettava valtakunnallisesti merkittävien kulttuuri- ja luonnonperinnön arvojen säilyminen.

Alueen vanhimma osasta, 1880-luvun alussa valmistuneista Mikkelin tarkk'ampujapataljoonan puurakennuksista puukasarmit asuin- ja talousrakennuksineen, päävartio ja upseerikerho sekä verstasalueen asuinrakennus on valtion rakennuksia koskevalla asetuksella suojeltu valtioneuvoston päätöksellä 17.6.1993 (480/85) varuskuntakäytön päättyessä. Alueen muulle kasarmiaikaiselle rakennuskannalle on suojelutavoitteeksi asetettu ”suojeltava”.

Päätöksen täydennyksenä 3.4.2001 Museovirasto asetti vanhalla kasarmialueella sijaitsevien vanhojen tallirakennusten suojelutavoitteet.

Osa kasarmialueen rakennuksista on suojeltu asemakaavalla. Suojelu on syytä ratkaista yhtenäisesti pysyvämmiin koko entisen kasarmialueen asemakaavan tarkistamisen kautta.

Museoviraston kannan mukaan Mikkelin Nuijamiehen kaupunginosaan muodostuneen, useita historiallisia kerrostumia omaavan entisen varuskunnan säilyminen tulee turvata ehjänä kulttuuriympäristönä. Patteristonkadun varteen 1910-luvulla varuskunnan hevosia varten rakennetut tallit (52 ja 57), kengityspaja ja kalustokorjaamo (55) sekä sairastalli (58) tulee suojella (sr-2). Kyseisten yksikerroksisten tiilirakennusten sisätiloissa voidaan tehdä käyttötarkoituksen edellyttämiä muutoksia. Suojelun on syytä kattaa myös komendantitalo ja aliupseerikerho. Ne ovat samalla tavalla arvokas osa kasarmialuetta kuin aiemmin asetuksen nojalla suojellut rakennukset.

Venäläisaikaiset 1910-luvun sekä itsenäisyyden ajan rakennukset, mukaan lukien Jääkärikadun varrella oleva entinen sotilaskoti ovat nekin suojeltavia rakennuksia.

Suojelutarpeet kohdistuvat kasarmialueen kokonaisuuteen, erityisesti sen asemakaavallisiin ominaispiirteisiin (rakennusten sijainti, ulkotilat, kaupunkikuva), historiallisiin kerrostumiin (kolmen päärakennusvaiheen ilmeneminen myös tulevaisuudessa), yksittäisten rakennusten ulkoasun ja erikseen arvioitavan huonejaon ja kiinteän sisustuksen säilymiseen, rakennusten ja alueiden kulttuurihistoriallisesti kestävään ja soveltuvaan käyttöön, täydennysrakentamisen harkittuun sijoitteluun ja mitoittamiseen sekä aukoiden ja viheralueiden hoitoon.

Komendantintalon ja aliupseerikerhon rakennussuojeluesityksen yhteydessä Museovirasto totesi, että rakennussuojelulain käyttöä perustelelee asetuksella jo toteutettu suojelu sekä asetuksella toteutettavaksi ajatellun suojelun saattaminen johdonmukaiseen päätökseensä. Asetuksella jo suojeltujen, yksityiseen omistukseen siirtyneiden rakennusten osalta on joka tapauksessa aiheellista täsmentää suojelumääräyksiä sekä saattaa täsmennetyt määräykset ympäristöministeriön vahvistettaviksi. Alueen hajautuneesta omistuksesta, monitahoisesta suojelutilanteesta sekä alueeseen kohdistuvista kehittämis- ja lisärakennustarpeista johtuen asemakaavallinen kokonaistarkastelu ja sen yhteydessä määriteltävät suojeluratkaisut sekä alueen hoitosuunnitelmat (esim. viherympäristö ja ulkoalueet) ovat Museoviraston käsityksen mukaan kuitenkin tarkoituksenmukaisin etenemistapa.

Mikkelin kaupungin samassa yhteydessä ottaman kannan mukaan vanhan kasarmialueen suojelun yhtenäistämisen tulee ensi sijassa nojautua rakennussuojelulakiin. Kaupunki on katsonut, että korkeintaan väliskärien talon eli komendantintalon säilyttäminen on perusteltua, kun taas toimiupseerikerhoa ei pidä suojella, vaan Mikkelin ammattikorkeakoulun kehittämisen turvaamiseksi se on voitava tarvittaessa purkaa.

Koko vanhalle kasarmialueelle tulisi neuvotella rakennusten suojelun yhteistoimintasopimus, jossa kaikki osapuolet – MAMK, Museovirasto, jalkaväkimuseo, Kruunuasunnot, Lepas Oy, MOAS, Kapiteeli, Senaatti-kiinteistöt ja Mikkelin kaupunki – yhteisillä toimenpiteillä pyrkivät varmistamaan alueen rakennus- ja kulttuurihistoriallisen arvon säilymisen.

Hoitotavoitteet

Vanhan kasarmialueen valtakunnallisesti arvokkaan rakennuskannan säilyminen turvataan hoitotoimin. Maisemanhoidossa tavoitteena on kohentaa alueen kulttuurihistoriallista ja maisemakuvallista arvoa kunnostamalla vanhoja puistotaiteen elementtejä.

Kasarmialueen kulttuurihistorialliselle arvolle eivät ainoastaan itse rakennukset ole merkittäviä. Aluetta tulee tarkastella kokonaisuutena, jossa kaikki osat ja niiden muodostama rakenne tuodaan esille suojeluprosessissa. Tärkeää on, että alueen historiaan liittyvä sotilaallinen olemus säilytetään, vaikka siellä harjoitettava toiminta onkin erilaista. Alueen tulisi saada pitää koruton luonteensa.

Alueen ympäristön hoidossa tulee ottaa huomioon historialliset rakenteet kuten harjoituskenttä, kadut, polut ja kasvillisuus. Kasarmialueen olleessa sotilaskäytössä alueella oli voimassa kokonaisvaltaiset sisäistä liikennettä, autojen ja polkupyörien pysäköintipaikkoja, jätahuoltoa ym. koskevat määräykset. Nämä tarvitsevat yhtenäiset suunnitelmat, samoin myös valaistus, tienviitat, kyltit, kukka-asetelmat, ulkokalusteet jne. kasarmeja ympäröivässä julkisessa tilassa.

Vanhaa kasarmialuetta varten olisi syytä muodostaa yhteistoimintasopimukseen pohjautuva ja nojaava katto-organisaatio, joka vastaisi koko kasarmialueen hoidosta sekä ottaisi kantaa ja valvoisi mahdollisia muutostöitä alueella ja rakennuksissa harjoitetun toiminnan luonteen muuttuessa. Tykkipuisto tulisi saada yleiseen käyttöön ja yhtenäisen ja hallitun hoidon mahdollistamiseksi takaisin julkiseen omistukseen.

Käyttäjien tarpeet

(omistuksen mukaan)

Kruunuasunnot Oy

Senaatti-kiinteistöt

Kapiteeli Oy

Lepas Oy

Mikkelin ammattikorkeakouluyhtymä (MAMK)

Mikkelin kaupunki

MOAS

Rakennusten 29 ja 30 suojelusta järjestetyssä neuvottelussa kaikki osapuolet pitivät vanhaa kasarmialuetta arvokkaana ja suojeltavana kokonaisuutena ja toivoivat, että löytyisi ratkaisu, jossa suojelu- ja kehittämistavoitteet voivat toteutua.

Kaupungin tavoitteena on jo vanhastaan säilyttää puukasarmialueen arvokas miljö. Yhtenä Ammattikorkeakouluyhtymän osakkaana kaupunki edellyttää, että MAMK:n kehitysmahdollisuudet säilytetään. Omistussuhteiden muututtua korttelissa 24 kaupungin tavoitteena on saada Tykkipuisto julkisen puiston luonteisena alueena omistukseensa ja avoimeen käyttöön; tätä edellyttää myös alueen yhtenäisen ja suunnitelmallisen hoidon turvaaminen. Puistossa on perinteisesti järjestetty sekä kesäisiä että talvisia tapahtumia (Tyrjän kuusen jouluvalot, MilJazz ym.)

Virastokasvu on alueella tämänhetkisen näkemyksen mukaan pääosin tyydytetty. Valtionhallinnon uudelleenjärjestelyt kuitenkin tuovat mukanaan painetta Ympäristötalon pienimuotoiseen laajentamiseen.

MAMK:lla on käynnissä 1950-luvun kasarmirakennuksia yhdistävän, ns. D-talon, korotus, joka valmistuu vuonna 2010. Sen lisäksi ei toistaiseksi ole uusia konkreettisia suunnitelmia alueelle, mutta se haluaa turvata rakentamismahdollisuuksien säilymisen. Oppilaitoksen kehittämistarpeiden kannalta on pidetty tärkeänä voida rakentaa päärakennukseen sisäyhteydellä kytkeytyvää lisätilaa. MAMK on katsonut voivansa suhtautua suojeluun myönteisesti, jos sen rakentamistarpeita ei estetä.

MAMK:n saatua mittavan Mikpoli-hankkeensa päätökseen sen tulevaan lisärakentamistarpeeseen kytkeytyvät koulutusohjelman muutokset. MAMK pyrkii varautumaan tulevaisuuteen rakentamalla vahvoja osaamiskeskittymiä. Otollisimmassa tapauksessa oppilaitoksen tilaratkaisut voidaan pitkälti hoitaa alueella vapautuvissa valmiissa rakennuksissa ja tiloissa niitä tarvittaessa taitavasti laajentaen. Lisärakentamismahdollisuuksia voi löytyä myös lähialueelta, kuten MAMK:n kauppa ns. Renlundin kiinteistöstä osoittaa. Lisäksi MAMK on hankkinut omistukseensa vaatetuskorjaamon talon, jossa osa tiloista on käytettävissä MAMK:in tarpeisiin. Vaatetuskorjaamo toimii yhä rakennuksessa vuokralaisena.

Lepas Oy:n toiveena on saada Linnamäenkadun ja Brahenkujan risteyskolmioon pientalotontti sekä rakennusoikeutta vanhan arttelirakennuksen kohdalle.

Jalkaväkimuseon ja museokahvilan toiminta tulee turvata. Varuskuntakerhon aktiivinen käyttö kokoontumistilana on tukemisen arvoista.

Alueen asukkaiden ja kaikkien kaupunkilaisten tulee voida käyttää vanhaa kasarmialuetta perinteiseen tapaan virkistys- ja ulkoilualueena.

SUUNNITELMAOSA

Rakennusten käyttö ja täydennysrakentamismahdollisuudet

Vanhan kasarmialueen rakennukset ovat nykyisellään lähes kaikki käytössä. Tyhjillään on vain komendantintalo (29) ja osittain vajaakäytössä aliupseerikerho (30). Mikpolin valmistumiseen liittyneet tuoreet tilajärjestelyt ovat vakiintumassa. Mainittavia käyttötarkoituksen muutoksia ei alueella ole tiedossa tulevia MAMK:n koulutusohjelmavaihtoehtoja ja mahdollista vaatetuskorjaamon toiminnan muutoksia lukuun ottamatta. Muutoksiin on kuitenkin vastaisuudessa varauduttava. Laaja-alaisempi käytön muuttuminen edellyttää tapauskohtaista tarkastelua kunkin rakennuksen osalta alkuperäisine rakennuspiirustuksineen.

Suojeltavien rakennusten käytettävyyttä arvioitaessa on selvitettävä säilytettävyyttä, lisärakennettavuutta ja kaupunkikuvalliset ja liikenteelliset ongelmakohdat. Käyttötarkoitusta valittaessa suojeleminen on ensisijaista: toiminta tulee sopeuttaa rakennukseen.

Käyttömahdollisuuksille asettavat rajoitukset rakennuksen museaaliset arvot, tilajaon säilyttämisvaatimukset ja suojelumääräykset sekä ympäristöministeriön asetus E 1 rakennusten paloturvallisuudesta ym.

Suojeltavien rakennusten ja hävinneiden paikoille rakennettavien uudisrakennusten uusina käyttömahdollisuuksina voivat tulla kysymykseen esim. toimistotilat, yritystilat, opetustilat, ravintola, hotelli/hostelli/vierastalo, harrastus- ja kerhotilat, kokoontumistilat, kulttuuritilat, mahdollisesti myös asuminen.

Täydennysrakentamismahdollisuudet jakaantuvat uudisrakentamiseen ja olevien rakennusten laajentamiseen tai korottamiseen.

Puukasarmialueella uudisrakennuksia voidaan osoittaa hävinneiden rakennusten paikoille kerrosalaltaan enintään seuraavasti: artelli (1000 m²), sairaala (2000 m²), talous- ym. rakennukset (100-200 m²) ja mahdollisesti uusi rakennuspaikka Brahenkujan puoleisella joutomaaosuudella (2000-3000 m²).

Muulla kasarmialueella lisärakentamisvaihtoehtoja voivat olla korttelissa 26 MAMK:n päärakennuksen korotus aikaisemmin kaavaillulla nelikerroksisella osalla (2000 m²) ja / tai rakennuksen kampamainen laajennus länsipuolelle (2000 m²) ja uusi laajennussiipi rakennusten 72 ja 73 väliselle alueelle (2000 m²). Luoteiskulman lisärakentaminen korttelissa 28 edellyttäisi pysäköintilaitosta tai uusien pysäköintitilojen osoittamista alueen ulkopuolelta. Edellä esitetyt MAMK:n kasarmien kampuksen lisärakentamismahdollisuudet ovat eri vaihtoehtojilla toteutettuna yhteensä selvästi yli 6000 k-m², mikä vastaa nykyisin voimassa olevan kaavan toteutumatonta rakennusoikeutta.



Täydennysrakentamismahdollisuudet

Liikenne ja pysäköinti, tekniset verkostot

Mahdolliset uudet väylät ja käytävät tulee suunnitella siten, että ne tukevat alueen historiallista rakennetta ja kulkuyhteyksiä. Kasarminkenttä, kadut ja polut tulee säilyttää.

Pääperiaate on sijoittaa paikoitusalueet siten, että keskeisimmät puistoalueet ja näkymät säästyvät. Pysäköinti hoidetaan pääsääntöisesti korttelin länsiosassa. Maanalaisen pysäköinnin mahdollisuudet selvitetään.

Maisemanhoitosuunnitelma

Maisemanhoitosuunnitelma on periaatetasoinen suunnitelma siitä, kuinka kaavoituksen, uuden rakentamisen, liikenne- ja paikoitusjärjestelyjen, kuivatuksen sekä infrastruktuurin muuttuessa säilytetään ja kehitetään kohteen kulttuurihistoriallista ja maisemakuvallista erityisarvoa puisto- ja piha-alueilla.

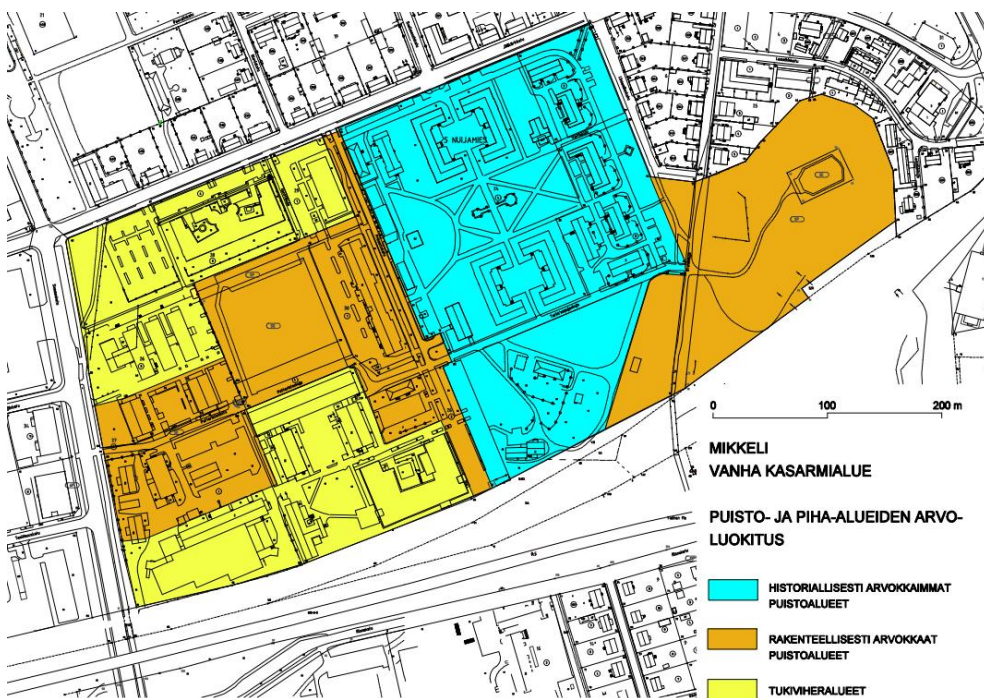
Suunnitelmaan tulee sisältyä puisto- ja piha-alueiden historiallisten ja puistotaiteellisten arvojen kuvaus ja alueiden arvoluokitus, restaurointi-, kunnostus- ja hoitosuosituksot alueittain, suunnittelun reunaehdot ja eri osa-alueille ja kehittämissuuntavaihtoehtoja Kasarminkentälle.

Arvoluokitus

1) historiallisesti arvokkaimmat puistoalueet, joilla on ollut tai on eniten puistotaiteellista ja kaupunkikuvallista merkitystä, 2) rakenteellisesti arvokkaat puistoalueet, joilla on merkitystä historiallisina, kasarmialueita jäsentävinä, vehreinä vapaa-alueina, sekä 3) tukiviheralueet, joiden viherrakentamisen ilmiö on nuorempaa perää, mutta jotka ovat osa kasarmikokonaisuutta ja vaikuttavat siten koko kasarmialueen kokonaiskuvaan.

Hoitosuosituks

Puistoalueiden vanhimmat, kasarmien alkua ajoilta periytyneet puut ovat historiallisesti arvokkaita yksilöitä, vaikka ne olisivatkin esimerkiksi kujanteen osana. Vanhat puut tulee pyrkiä säästämään ja niitä tulee hoitaa, jotta ne säilyisivät pitkään elinvoimaisina. Pitkäikäisetkin puut eivät kuitenkaan ole ikuisia, joten sairaita ja huonokuntoisia yksilöitä voidaan uusia tarpeen mukaan. Uusimisessa tulee käyttää samaa lajia kuin poistettava yksilö on, tai esimerkiksi kujanteessa sen valtalajia, ja mahdollisimman suuria taimia (korkeus vähintään 5 m) erityisesti kujanteissa, jotta kujanneluonne eheytyisi nopeasti ja taimi kestäisi ilkeävaltaa ja kaupunkiolosuhteiden aiheuttamaa stressiä. Mahdollisissa puiden lähellä tapahtuvissa rakennushankkeissa puut tulee suojata rakentamisen aiheuttamilta vaurioilta ja niiden vedensaanti tulee turvata.



Maiseman arvoluokitus

Esitys asemakaavan muuttamisen periaatteista

Aluetta käsitellään kokonaisuutena, joka muodostuu kolmesta eri aikakaudelta edustavasta ja eriluonteisesta osasta: puukasarmialue (Tarkk'ampujapataljoonan aika 1881-1902), tiilikasarmialue (venäläinen kausi 1902-1917), virasto- ja kampusalue (itsenäisyyden aika 1918 alkaen nykypäivään).

Suunnittelussa pidetään Prikaatinkatua ja sen jatketta rajana, jonka itäpuolella, parhaiten säilyneellä puukasarmialueella säilytettävät rakennukset suojellaan asemakaavalla ja uudisrakentamista

sallitaan ainoastaan hävinneiden rakennusten paikoille ja mahdollisesti pienehkönä yksikkönä alueen itäisimpään reunaan, vanhan sairaala-alueen taakse.

Länsipuolella tiilikasarmialueen säilytettävät rakennukset suojellaan. Mittavampi rakentaminen keskitetään nykyisiä tiloja hyväksikäyttämällä ja tarvittaessa laajentamalla vuosikymmenten aikana eri vaiheissa tiilikasarmialueen reunoille rakentuneelle, vähemmän yhtenäiselle ja paikoin voimakkaastikin uusiutuneelle virasto- ja kampusalueelle. Lisärakentaminen on mahdollista myös uudempia rakennuksia korottaen.

Venäläisajalta peräisin olevien rakennusten rakennusalat merkitään rakennuskohtaisina.

Puukasarmialueella osoitetaan rakennusalat hävinneiden rakennusten paikoille (15, 27, mahdolliset piharakennukset) ja mahdollinen uusi rakennusala Brahenkujan viereiselle korttelin 26.

Jalkaväkimuseon käytössä oleva korttelialue merkitään museorakennusten korttelialueeksi ja MAMK:n hallintopalvelurakennuksen tontti hallinto- ja virastorakennusten korttelialueeksi. Varuskuntakerhon tontti osoitetaan liikerakennusten korttelialueeksi. Kruunuasuntojen kiinteistöt merkitään asuinkerrostalojen sekä rivitalojen ja muiden kytkettyjen rakennusten korttelialueeksi. Lepas Oy:n omistukseen siirtynyt rakennettu korttelin osa säilyy yleisten rakennusten korttelialueena tai liike- ja toimistorakennusten korttelialueena. Tutkitaan Brahenkujan risteyskolmion osan muuttaminen pientalotontiksi.

Nykyisillä opetus- ja virastokäyttöön jäävillä Y-alueilla maankäyttömerkinnät ajantasaistetaan. Ympäristötalon korttelialue säilytetään yleisten rakennusten korttelialueena. MAMK:n käytössä olevat alueet osoitetaan opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeksi. Tarkennetaan MAMK:n päärakennuksen rakennusala länsipuolista laajentamista varten ja osoitetaan vanhan päärakennuksen laajennusmahdollisuus rakennusten 72 ja 73 välialueelle. Selvitetään vaatetuskorjaamorakennuksen soveltuminen MAMK:n tarpeisiin tai muuhun julkiseen, esim. virastokäyttöön. Sen maankäyttömerkintä tarkistetaan mahdollistamaan myös kaupallinen tai teollinen toiminta, jolle ympäristön laatu asettaa erityisiä vaatimuksia, sekä autopaikoitustalon rakentaminen alueelle. MOAS:n asuinrakennusten määräala osoitetaan asuinkerrostalojen korttelialueeksi.

Sotilaskodin tontti merkitään yleisten rakennusten korttelialueeksi (Nuijamiehen asemakaavamuutoksen yhteydessä).

Muotoillaan uudelleen pysäköinnin laajennusvaraukset Prikaatinkadun itäpuolella, ryhmitellään pysäköinti saarekemaisesti pienempiin yksiköihin ja vapautetaan vanhat näkymäakselit palauttamalla sairaalakompleksin pihapiiriin johtanut viisto kulkuväylä. Keskitetään pysäköinti alueen länsiosaan Y- ja LPA-alueille.

Linnamäenpuisto merkitään puistoksi, jolla ympäristö säilytetään, ja ampumahaudat alueen osaksi, jolle voidaan rakentaa rakennelmia jalkaväkimuseon tarpeisiin. Kirkonraunio merkitään alueen osaksi, jolla sijaitsee muinaismuistolailla rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös.

Puukasarmialueen puistomaiset osat ja Kasarminkenttä merkitään alueiksi, joilla ympäristö säilytetään. Koko alueelle annetaan määräykset kaupunkikuvaltaan korkeatasoisen, historiallista rakennetta täydentävän ympäristön aikaansaamiseksi.

Suojellaan jo kaavalla suojeltujen lisäksi rakennukset 16, 17, 19-20, 22, 29, 30, 45 / vanha osa, 55, 58, 60, 62, 72 ja 73 sekä vanha sotilaskoti ja täsmennetään alueen suojelumääräykset kauttaaltaan yhdenmukaisiksi.

Rakennusten käytön tulee olla sopiva niiden rakenteisiin ja luonteeseen.

Alueen ympäristön hoidossa tulee ottaa huomioon historialliset rakenteet kuten harjoituskenttä, kadut, polut ja kasvillisuus.

Lähteitä

Rakennettu kulttuuriympäristö, Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt (1993). Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 16.

Rakennusperintömme. Kulttuuriympäristön lukukirja. (Ympäristöministeriö, Museovirasto, Rakennustieto 2001).

Etelä-Savon rakennusperintö (1994).

Mikkelin kaupungin historia I – II (1971, 1988).

Vaasan kasarmialue, Rakennushistoriallinen selvitys (2000), Käytettävyysselvitys (2004), Periaatetasoinen maisemasuunnitelma (2005).

Otto-I. Meurmanin Mikkelin asemakaavat 1928-1936 (Ulla Salmela 1997).

Tarkk'ampujapataljoonien kasarmialueet (Ulla-Riitta Kauppi).

Mikkelin vanhan kasarmialueen rakentamisesta ja käytöstä sekä rakennuksia ja niiden käyttäjiä vuosina 1881-1994 (Tauno Tuominen 1994).

Rakennusperintö Mikkelin vanhalla kasarmialueella (Tauno Tuominen 2002).

Vanhaa ja uutta kasarmielämää (MAMK, Anu Vitikainen ja Virpi Kukkonen 2005).

Petri Enqvist inventointiaineisto.

Museoviraston ja Etelä-Savon ympäristökeskuksen rakennusinventointiluonnos (Ulla-Riitta Kauppi ja Kirsti Kovanen)

Liitteet

ilmakuvia alueesta v. 1963
(rakennushistoriallinen inventointi)



FM Laura Vikman

Linnanmäki historiaselvitys

Mikkelin kaupunki, kaupunkisuunnittelu 2012



Yleistä

Tämä selvitys on laadittu täydentämään Mikkelin vanhan kasarmialueen kulttuuriympäristöselvitystä. Tämän selvityksen tavoitteena on koota yhteen Linnanmäen alueen historiatietoja.

Linnanmäki on maaperältään vanhaa hiekkakangasta, joka on muodostunut mannerjään vetäytymisestä syntyneen harjun muodostamaan kangasalueeseen. Harju on yleensä kapeahko, mutta sen muoto on muuttunut Mikkelin kaupungin alueella. Hiekka ja muu rakennusmateriaali on lisääntynyt ja muuttanut harjun selän laajentuneiksi kangasalueiksi, joita esimerkiksi ovat Linnanmäki, Hanhikangas ja Kalevankangas. Linnanmäki nimitystä alueesta on käytetty jo ainakin 1700-luvulta lähtien, jolloin sotilaskarttaan (KUVA 1) on merkitty nimeksi ”Linna macki”. Vanhat linna-nimet yleensä viittaavat muinaislinnuihin, mutta saattavat tarkoittaa myös louhikkoista jyrkkää mäkeä. Tuolloin nimi on annettu vaikka minkäänlaista oikeaa varustusta niissä ei olisi sijainnutkaan.¹

Historiaa

Linnanmäen rakennettu ympäristö on liittynyt kiinteästi vieressä sijainneeseen kasarmialueeseen. Linnanmäellä on sijainnut suomalaisen joukko-osaston vuonna 1882 rakentama upseerien huvimaja. Upseerien huvimaja lahjoitettiin suomalaisten joukkojen entiselle neljännen komppanian päällikölle, kun suomalaisten joukkue lakkautettiin vuonna 1901. Eversti Lindh myi pakkolunastuksen vuoksi huvimajan venäläisille ja huvilarakennus purettiin 1900-luvun alkupuolella. Linnanmäki pakkolunastettiin Kenraalikuvernöörin antaman toimeksiannon mukaisesti, koska alueelle suunniteltiin venäläisen varuskunnan ortodoksinen sotilaskirkon rakentamista. Suunnitellun sotilaskirkon alueella lunastusprosessi käytiin kaksi kertaa, ensin vuonna 1902 ja sitten vuonna 1904. Mikkelin läänin Kuvernööri määräsi varamaamittari Ernst von Fieandtin pitämään kokouksen 18.8.1902, johon kutsuttiin luterilainen maalaisseurakunta, joka omisti osan Linnanmäestä. Mikkelin kaupunki omisti pienen 0,083 hehtaarin alueen Linnanmäen pakkolunastus alueesta. Linnanmäen huvimajan omisti eversti Emil Adolf Lindh, jolla oli vuokrasopimus maa-alueesta maaseurakunnan kanssa. Linnanmäen 3,273 hehtaarin alue lunastettiin maaseurakunnalta ja huvimaja eversti Lindhiltä Suomenmaalaisen Sotilaspiirin Piiri-insinöörihallitukselle kuvernöörin päätöksen mukaisesti 27.9.1904. Kauppa lienee ollut edullinen maaseurakunnalle, sillä rautatien rakentaminen vuonna 1889 oli jo valmiiksi katkaissut Linnanmäen muusta pappilaan kuuluvasta maa-alueesta (KUVAT 4 ja 5).²

Ortodoksinen sotilaskirkko vihittiin käyttöön vuonna 1908 sotilaspapiston toimesta pyhän suurmarttyyri Georgios Voittajan (Pyhä Yrjö) muistolle. Kirkko suunniteltiin venäläisten insinöörikomennuskunnassa ja arkkitehtina toimi Hogen. Kirkko rakennettiin ortodoksiselle kirkkoille tyypilliseen tapaan itä-länsisuunnassa, jolloin alttari sijaitsi itäosassa. Harmaakivisen perustuksen päälle rakennettu punatiilisessä kirkossa sijaitsi kaksi suurta tornia. Korkeampi kellotorni (26 m) sijaitsi pääoven yläpuolella ja sen molemmilla puolilla sijaitsi kaksi tornia. Matalampi päätytorni sijaitsi kuorin puoleisessa päädyssä. Kaikissa torneissa oli sipulikupolit. Sotilaskirkon ikonostaasi oli maalattu Pietarissa. Sotilaskirkon sisäänkäynnin katos oli graniittipilareiden kannattelema ja julkisivu oli runsaasti koristeltu kaariaihein ja simsein (KUVAT 2 ja 3). Vuoden 1914 kasarmialueen suunnitelmassa Linnanmäen alueelle oli merkitty paikansa myös vesitornille ja ammusvarastolle.³

Suomen itsenäistyttyä ja venäläisten poistuttua maasta, otettiin entinen sotilaskirkko sotasaaliina Suomen valtiolle 29.5.1918. Mikkelin lääninrakennuskonttori dokumentoi kirkon kunnan vuosina 1918–1919. Sotasaaliin talletus-keskusosaston Mikkelin piirin rakennusesimies Armas Rankka luon-

¹ Wirilander 1982, 15; Luoranen 2012, 28; Rantatupa, "Rekognosointikartat 1776–1808" URL-osoite: <http://www.vanhakartta.fi/historialliset-kartat/sotilaskartat/rekognosointikartat-1776-1805/>.

² Pyykkönen 2008, 11, 17, 19–20.

³ Pyykkönen 2008, 37, 42; Mikkelin kaupungin pienoismalli 1938 -pienoismallikortisto ja –selostukset, kirkot (SSM); Kasarmialueen kartta vuodelta 1914 (MKA).

nehti kirkon kuntoa huonoksi virheellisen kattokonstruktionin ja huonon hoidon takia. Rankka ehdotti kirkon kunnostamista Savon maakunta-museon tiloiksi. Kirkkoa suunniteltiin myös luterilaiseksi kirkoksi ja maakunta-arkistoksi.

Vuonna 1924 kirkko luovutettiin sotaväen käyttöön, jolloin se toimi luentosalina sekä jumalanpalvelus- ja kokoushuoneena. Toisen maailmansodan aikaan kirkko toimi varastona sekä tallina ja samaan aikaan kirkosta poistettiin kupolit. Vuoden 1950 tienoilla kirkon itäpäädyn pieneen kellaritilaan sijoitettiin sisäasiainministeriön alaisen liikkuvan poliisin Mikkelin komennuskunnan radioasema. Huonokuntoinen kirkko purettiin vuonna 1958 ja sen rakennusosat myytiin eri tahoille mm. yksityisille rakentajille.

Linnanmäen alueella on sijainnut 1950-luvulla puolustuslaitoksen pystyttämiä parakkeja, jotka olivat sodan jälkeen myyty yksityisille henkilöille purettavaksi. Näin kuitenkin ei ollut vielä toimittu vuonna 1955, jolloin parakit toimivat asuntoloina. Kaupunginhallitus nosti kolmen parakin ja kahden talousrakennuksen kohtalon esille kokouksessa, jossa päätettiin parakkien maavuokrasta. Rakennukset oli pystytetty kaupungin omistamalle alueelle. Näiden lisäksi kaksi parakkia sijaitsi valtionrautateiden alueella.⁴ Parakkien sijaintia ei ole pystytty paikantamaan.

Sotilaskirkon viereen haudattiin ihmisiä ensimmäisen maailmansodan aikoihin ja kirkkotoiminnan päätyttyä haudat siirrettiin Mikkelin ortodoksisen seurakunnan hautausmaalle 2.11.1955. Siirto suoritettiin Mikkelin varuskunnan toimesta ja paikalla olivat siirtoa valvomassa majuri I. Forsblom ja yliluutnantti Eino Klemola, kanttori Iltola ja terveyskaiitsija Uno Valjakka edusti Mikkelin kaupunkia. Yksityiskohtaisen kirjoituksen Länsi-Savoon hautojen siirrosta teki päätoimittaja A. A. Tienheimio.⁵ Tienheimon kirjoitus ilmestyi Länsi-Savossa 3.11.1955, mikä käsitti seuraavan katkelman:

"[...] Ensimmäisen maailmansodan syttyessä Mikkeliin sijoitettu 5. suomenmaalainen tarkk'ampujarykmentti joutui sodan ensimmäisenä päivänä rintamalle Itä-Preussiin, jossa se venäläisten joukkojen etenemisen yhteydessä valtasi Tannenbergin soita, jotka kuuluivat Saksalle.

Kun sitten Saksan armeijan johtoon nimetty kenraali Hindenburg ryhtyi suorittamaan vastahyökkäystä ja saartoliikettä Venäjän armeijaa vastaan, joutui edellä mainittu Mikkelistä lähtenyt rykmentti, jota pidettiin kuuluvana Venäjän silloisiin valiojalkaväkirykmenteihin, tulikokeeseen. Ensimmäisenä rykmenttiin kuuluneena upseerina kaatui elokuun 27 päivänä Itä-Preussissa alikapteeni Nikolai Guvenaljevitch Koljubakin, joka oli syntynyt huhtikuun 17 päivänä 1886. Tämä 27-vuotias alikapteeni haudattiin Mikkeliin. Täällä silloin ollut venäläinen varuskunta valitsi hänen hautapaikakseen edellämainitun Venäjänkirkonmäen kauniin mäntyharjanteen muutaman kymmenen askelen päästä kirkon päärapputien länteen. Tähän uuteen kalmistoon alikapteeni Koljubakin haudattiin suurin sotilaallisin juhlallisuuksin. Hänen maallinen majansa oli kätetty sinkkiseen kuparikoristein somistettuun arkkuun, joka oli peitetty Venäjän valtakunnan silloisella sotapillulla. – Myöhemmin hänen viereensä haudattiin hänen pikku poikansa.

Alikapteeni Koljubakinin ja hänen poikansa haudan viereen kaivettiin keuhkilla 1916 hauta toukokuussa sanottuna vuonna kaatuneelle everstiluutnantti Reimanille. Hänetkin haudattiin sinkkisessä arkussa, jota peitti Venäjän sotapillu. Hänen arkunsa oikeanpuoleiseen kylkeen on kaiverrettu teksti, jossa on hänen nimensä, arvonsa ja kaatumispäivänsä, joskin päivämäärä on epäselvä, kaatumispaikkansa, joka oli Volnitsin kylässä, ja seppelilehtikokoinen muistolause, joka kaikkein päättyen kuulunut suomeksi: » Ikuisena muistona urhoolliselle komentajalleen ».

Lisäksi on edellämainittuun paikkaan, vähän matkan päähän yllämainituista haudoista haudattu sotilas, joka arvoltaan on ollut kapteeni tai alikapteeni. Hänen nimensä ei ole säilynyt puisessa arkussa eikä ole tällä hetkellä muutenkaan mikkeliäisten tiedossa. Mikkelin varuskunnan aloitteesta ovat opetusministeriö ja puolustusministeriö suostuneet siihen, että kaikki edellämainitut ruumiit saadaan kaivaa nykyisestä hautausmaasta ja siirtää Mikkelin ortodoksisen seurakunnan äskettäin vihittyyn hautausmaahan Harjun hautausmaan vierellä. Tähän siirtoon oli asianomainen seurakunta antanut suostumuksensa. [...] ⁶

⁴ Pyykkönen 2008, 43, 48, 50, 55, 65; Mikkelin kaupungin pienoismalli 1938 -pianoismallikortisto ja – selostukset, kirkot (SSM); Kaupunginhallituksen päätökset 1955, 1848§ (MKA).

⁵ Terveystieteiden tutkimuslaitoksen pöytäkirjat, hautojen siirto 23.11.1955 (MKA).

⁶ Tienheimio 3.11.1955, Länsi-Savo.

Haudat siirrettiin ortodoksiselle hautausmaalle, sen äärimmäiseen vasempaan kulmaan. Sinne siirrettiin myös alikapteeni Koljubakinin haudalla sijainnut graniittinen muistokivi. Pyykköset nostavat esille Linnanmäen sotilaskirkkoa käsittelevässä teoksessa siirrettyjen hautojen olevan vuonna 2008 ilman hautakiveä lukuun ottamatta alikapteeni Koljubakinin hautaa. Kolmen muun haudan tarkka sijaintipaikka ei ole tiedossa.⁷

1980-luvulla Linnanmäelle rakennettiin jalkaväkimuseon toimesta ulkonäyttelykohteeksi puolijoukkueen korsi ja siihen liittyvät taisteluasemat. Koska museon pihapiiriin eikä lähiympäristöönkään voitu suojelusäädöksien mukaan linnoittaa pysyviä rakennuksia, päätettiin tukikohta rakentaa kasarmialueen itäpuoliselle ns. "ryssänkirkon" mäelle. Mikkelin kaupungin myöntämän luvan turvin tehtiin Savon Prikaatin koulutustyönä ja puolustusministeriön tuella saatua kyllästettyä linnoitusmateriaalia käyttäen taistelutukikohdan linnoittaminen vuonna 1985. Pian kuitenkin todettiin ulkonäyttelykohteen aiheuttavan monenlaisia haittoja lähiympäristölle. Kun tukikohtaan johtava viitoitettu kulku-ura muodostui liian pitkäksi, oikaisivat museokävijät lähellä sijaitsevien asuinrakennuksien piha-alueiden läpi. Taistelutukikohta muodostui eräänlaiseksi kokoontumispaikaksi ja lopulta korsi tuhopoltettiin vuonna 1990, minkä vuoksi palokunta joutui tukahduttamaan palon hautaamalla korsun rakenteet maan sisään. Tämän tapahtuman jälkeen päätettiin luopua tukikohdasta ja maastonkohta palautettiin alkuperäiseen asuunsa.⁸ Muistitiedon mukaan Linnanmäellä sijaitsi vanhoja, toisen maailmansodan aikaisia juoksuhautoja ennen jalkaväkimuseon rakentamaa ulkonäyttelykohdetta. Juoksuhaudat olivat peitetty ja erottuivat maastosta heikosti vuonna 1985.⁹

Nykytilanne

Vuonna 2012 Linnanmäen alueella on havaittavissa edelleen puretun kirkon sijainti. Kirkossa sijainneen alttarin kohdalle on sijoitettu muistolaatta, joka muistuttaa alttarin kohdasta mutta myös kirkosta. Muistolaatta on uusittu 1980-luvun alussa¹⁰. Nykyiseltä Brahenkadulta johtivat kiviset portaat ylös Linnavuorelle.

Linnanmäen maaston muotoon on luultavasti vaikuttanut se, että kaupunginhallitus päätti myydä hiekkaa Linnanmäen hiekkahaudoista vuonna 1955¹¹. Vuonna 2012 alueen maastossa on nähtävissä laajoja ja osittain jyrkkiä syvennyksiä, jotka selittyisivät suurella hiekkamaan siirrolla. Rinteillä kasvava puusto on koostaan päätellen useamman vuosikymmenen ikäistä. Linnanmäen länsipuolelta kulkee kevyenliikenteenväylä (Brahenkuja), jonka varrella on sijainnut rakennuksia. Nykyisen Brahenkujan paikalla kulki polku ja rautatien yli rakennettiin puusilta vuonna 1955, milloin koululaiset ohittivat Linnanmäen ja kasarmialueen kulkiessaan Urpolan kouluun¹². Myöhemmin polku on päällystetty. Vuoden 1914 kartta osoittaa, että nykyisen Brahenkujan paikalle on suunniteltu jäävarasto upseereita varten¹³. Tämä rakennus näkyy vuoden 1943 kartassa¹⁴. Vuonna 2012 Brahenkujalta löytyy kivikasa, joka on mahdollisesti peräisin siinä sijainneesta rakennuksesta.

⁷ Salovaara 2008, 47; Tienheimo 3.11.1955, Länsi-Savo.

⁸ Salovaara 2008, 60-61.

⁹ Suullisia tietoja antanut Senaatti-kiinteistöjen kiinteistöpäällikkö Aulis Häkkinen.

¹⁰ Salovaara 2008, 76.

¹¹ ”Päätettiin, että Linnanmäen hiekkahaudasta myydään tarvitseville hiekkaa 10 markan hinnasta kuutiometriltä. Myynti järjestetään siten, että rahatoimisto myy hiekan ostokuponkeja ja asiakas itse noutaa hiekan ilman, että kaupungin puolesta kontrolloidaan hiekan noutamista” (kaupunginhallituksen päätökset ja kirjeistöt, 16.5.1955).

¹² Hahtola 2005, 32.

¹³ Kasarmialueen kartta 1914 (MKA).

¹⁴ Kantakartta 1943 (MKA).

LÄHTEET

ARKISTOLÄHTEET

MIKKELIN KAUPUNGIN ARKISTO (MKA).

- Mikkelin kaupungin terveydenhoitolautakunnan pöytäkirjat
 - Hautojen siirto. Mikkelin Varuskunta. 23.11.1955.
- Mikkelin kaupungin maanmittausosasto.
 - Kasarmialueen kartta vuodelta 1914. Suunnitelma Venäjän valtion rahaston varojen käyttö St. Mikkelin kasarmialueen rakennuksia sekä maa-aluetta varten, jossa sijaitsee Suomen 5. tarkka-ampujarykmentti.
 - Kantakartta kasarmialueesta vuodelta 1943.
 - Kartta vuodelta 1932. Mitannut ja piirtänyt vääpeli Y. Komonen.
- Mikkelin kaupunginhallituksen päätökset ja kirjeistö.
 - Linnanmäki

SUUR-SAVON MUSEO, Mikkeli (SSM).

- Mikkelin kaupungin pienoismalli 1938 -pienoismallikortisto ja -selostukset. Mikkelin kaupungin pienoismallitoimikunta 1987.

INTERNET-LÄHTEET

Arkistolaitosten digitaaliarkisto. Mikkelin linnoitus- ja rakennuspiirustukset – sarjan arkistoyksiköt. URL-osoite: <http://digi.narc.fi/digi/dosearch.ka?sartun=284677.KA> (viitattu 14.12.2012).

Rantatupa, Heikki "Rekognosointikartat 1776–1808". Historialliset kartat. Jyväskylän yliopisto. URL-osoite:

<http://www.vanhakartta.fi/historialliset-kartat/sotilaskartat/rekognosointikartat-1776-1805/> (viitattu 11.12.2012).

KIRJALLISET LÄHTEET

Hahtola, Eeva-Riitta & Korpelainen, Heli & Kettunen, Pekka (2005) "Kasvamista ja oppimista. Urpolan koulu 1955-2005". Mikkeli

Luoranen, Miia (2012) "Mikkelin paikannimet". Pro gradu – tutkielma. Jyväskylän yliopisto: Kielten laitos.

Pyykkönen, Hannu & Pyykkönen, Petja (2008) "Mikkelin ortodoksinen sotilaskirkko. Pyhä suurmarttyyri Georgios Voittajan kirkko vuosina 1908-1958". Mikkeli.

Salovaara, Kalevi (2002) "Wanhan wäen kasarmeista jalkaväkimuseoksi. Jalkaväkimuseo 1982-2002". Mikkeli: Jalkaväen säätiö.

Tienheimo, A. A. "Ensimmäisen maailmansodan aikaisten venäläisten upseerien arkkuja siirretty venäjänkirkonmältä ortodoksiseen kalmistoon Mikkeliissä". Länsi-Savo 3.11.1955 Nro. 254.

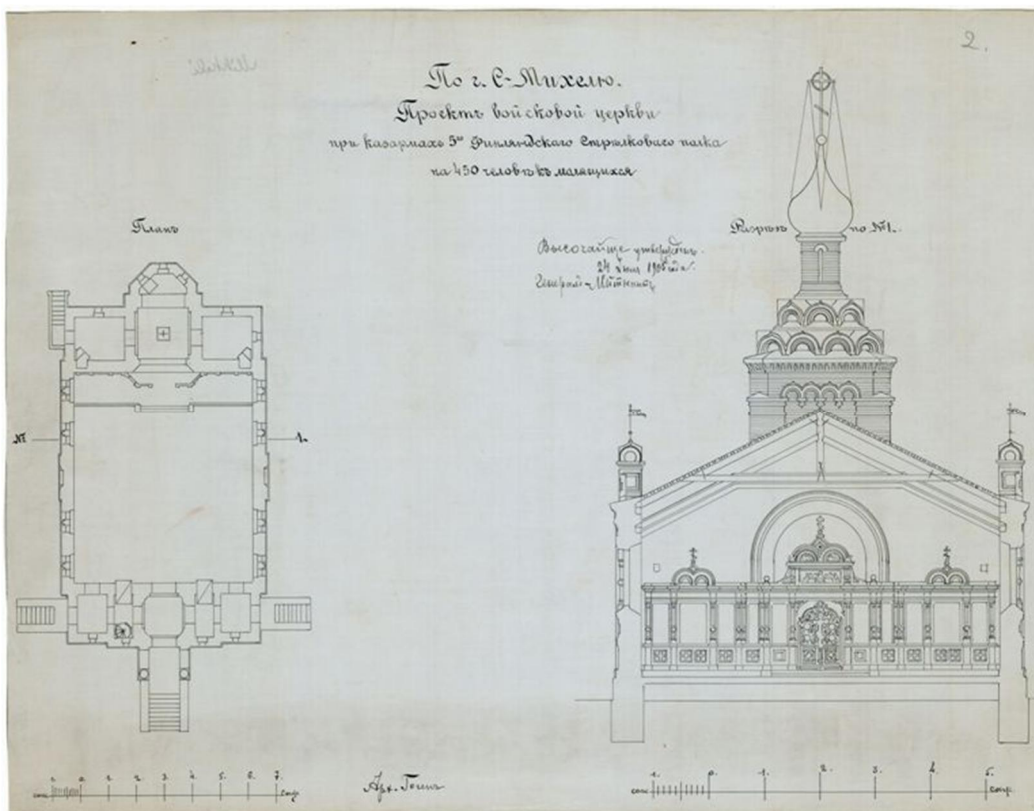
Wirilander, Hannele (1982) "Mikkelin pitäjän historia vuoteen 1865". Mikkeli: Mikkelin maalaiskunta ja Mikkelin maaseurakunta.

SUULLISET LÄHTEET

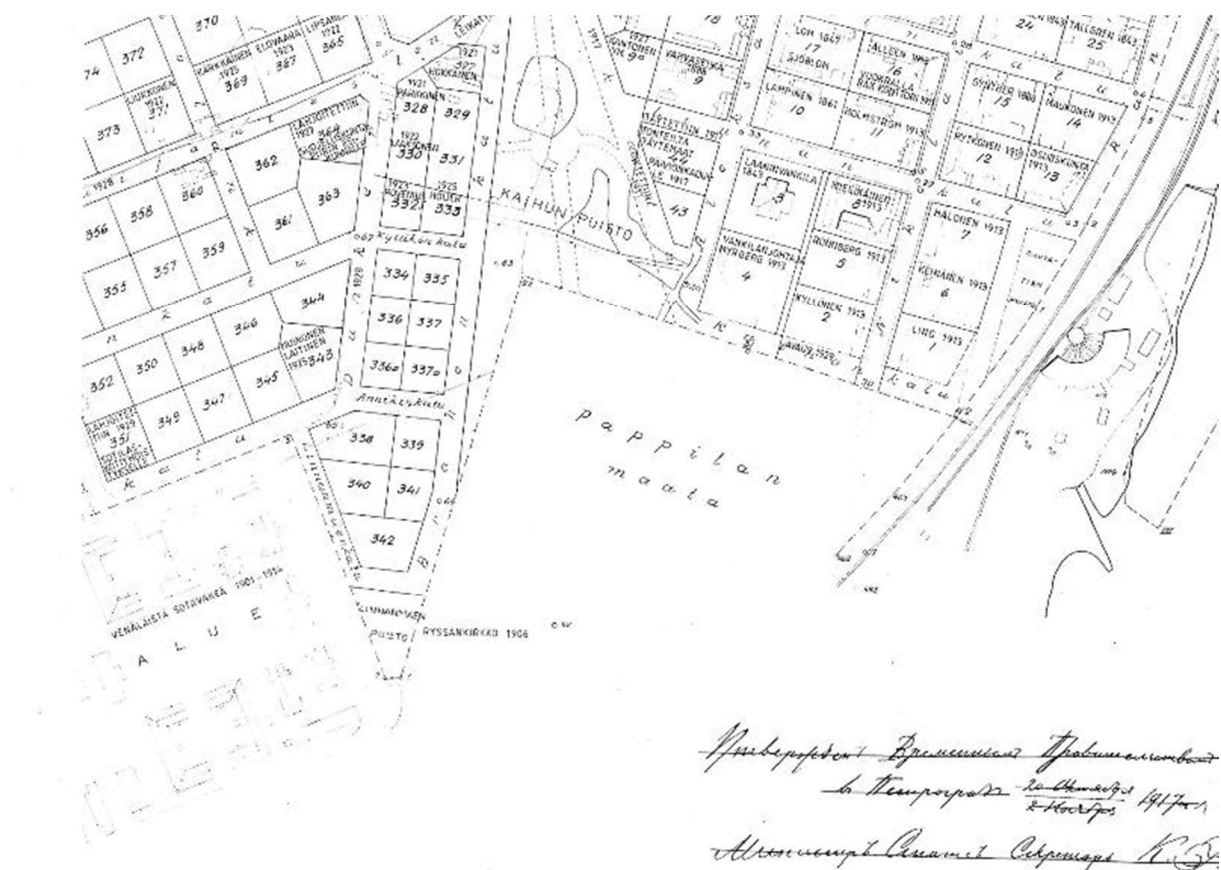
Senaatti-kiinteistöjen kiinteistöpäällikkö Aulis Häkkinen, 4.12.2012 Mikkeli.



KUVA 1. Linnanmäki rekognosointikartassa 1776–1805. Rantatupa, URL-osoite:
<http://www.vanhakartta.fi/historialliset-kartat/sotilaskartat/rekognosointikartat-1776-1805/>.



KUVAT 2 ja 3. Sotilaskirkon piirustukset vuodelta 1905. Arkistolaitosten digitaaliarkisto, URL-osoite: <http://digi.narc.fi/digi/dosearch.ka?sartun=284677.KA>



KUVA 4. Ote kartasta, jonka pohjana on Elias August Piponiuksen laatima asemakaava vuodelta 1917. Karttaan on myöhemmin lisätty ostetut tai vuokratut tontit vuoteen 1930 mennessä sekä rakennetut kadut. Maanmittausosasto (MKA).



KUVA 5. Kartta vuodelta 1932. Kasarmi alueen itäpuolella sijaitsee sotilaskirkko. Kartasta näkyy myös kirkon välitön läheisyys rautatiekiskoihin. Kartan on mitannut ja piirtänyt vääpeli Y. Komonen. Maanmittausosasto (MKA).



MIKKELIN VANHA KASARMIALUE
KULTTUURIYMPÄRISTÖSELVITYS
16.12.2014

Mikkelin kaupunki, kaupunkisuunnittelu, arkkitehti Tuija Mustonen



Johdanto

Mikkelin Vanhan kasarmialueen asemakaavaa ollaan muuttamassa. Asemakaavan muutos koskee 5. kaupunginosan (Nuijamiehen) Jääkärikadun, Linnamäenkadun, Linnamäenpuiston ulkoreunan, rautatien ja Sammonkadun rajaamaa aluetta.

Asemakaavamuutoksen tavoitteena on ratkaista alueen rakennusten ja ympäristön suojelun merkintöjen yhtenäistäminen, täydennysrakentamisen mahdollisuudet sekä liikenne- ja pysäköintijärjestelyt.

Inventoinnissa tarkastellaan Vanhan kasarmialueen asemakaava-alueen rakennusperintöä. Inventointi kattaa kaikki olemassa olevat kasarmialueeseen liittyneet rakennukset. Lisäksi Vanhasta kasarmialueesta on laadittu erillinen suojelu- ja kehittämissuunnitelma sekä Maisemasuunnitelma, joita tämä inventointiaineisto täydentää.

Mikkelin vanha kasarmialue on Museoviraston laatimassa rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnissa, RKY:ssä, luokiteltu v. 2009 valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuurihistorialliseksi ympäristöksi. Se sijaitsee Mikkelin keskustan lounaispuolella, Nuijamiehen kaupunginosassa.

Kohteen kuvaus

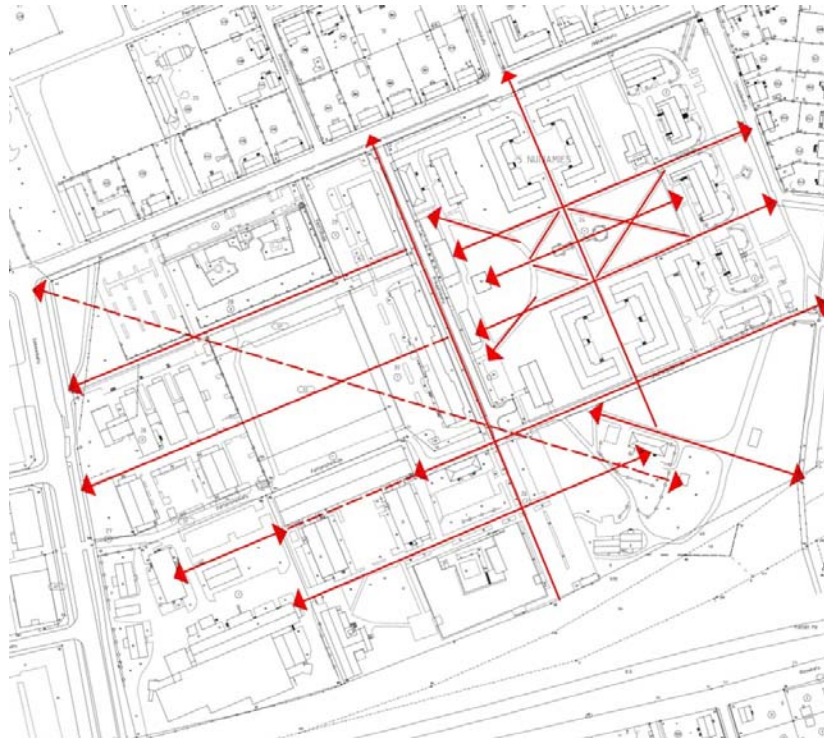
Mikkelin vanha kasarmi on muodostunut useassa rakennusvaiheessa, jotka edustavat aikakautensa kasarmiarkkitehtuurin tyyppirakentamista ja täydentävät toisiaan. Vanhin osa, 1800-luvun lopun, tarkk'ampujapataljoonan puukasarmialue on ehjä kokonaisuus, johon rinnastettavia ovat vain Oulun ja Vaasan kasarmialueet. Venäläinen rykmentti tuli kasarmeihin v. 1902 ja kasarmi täydentyi tiilirakennuksin. Itsenäisyyden aikana vuodesta 1918 lähtien alue palautui suomalaisen varuskunnan, viime vaiheessaan Savon prikaatin, käyttöön. Tilanpuutteen ja muuttuneiden ihanteiden vuoksi varuskunta kuitenkin siirrettiin ns. korpivaruskunnaksi Karkialammelle 1960-luvulta lähtien. Vanha kasarmialue onkin 1960-luvulta lähtien vähitellen muovautunut virasto- ja kampusalueeksi.

Puisten kasarmirakennusten alue sekä niitä ympäröivät puistoalueet ovat hyvin säilyneet. Myös osa vanhaa kasarminkenttää on säilynyt, joskin se on kooltaan vain kolmannes alkuperäisestä. Kasarminkentän ympärille on tehty uudisrakennuksia ja vanhaa rakennuskantaa edustavat kentän koillissivulla olevat vanhat tiilikasarmit ja lounaissivujen talousrakennukset.

Kasarmialueen koillis- ja lounaisnurkat ovat asuinkäytössä. Vanhalla puukasarmilla toimii Jalkaväkimuseo, osa rakennuksista on toimistokäytössä, yhdessä toimii päiväkotia ja yhdessä hotelli. Kasarminkentän pohjois- ja länsipuolella olevat rakennukset ovat pääosin toimistokäytössä. Muu osa alueesta on Mikkelin ammattikorkeakoulun kampuksena.

Alueen luonteeseen on alusta asti kuulunut tiukka, sotilasmainen hierarkia ja järjestys. Rakennukset on sijoitettu selkeisiin ryhmiin ja niiden muodostamat päälinjat ovat suorina. Tämä saa aikaan sen, että rakennusten väleihin muodostuu näkymäakseleita. Akseleiden päissä on useinkin, vanhoja kaupunki- ja puistosuunnittelun oppeja noudattaen, jokin päätepiste. Nämä

akselit ovat edelleenkin alueen rakenteessa näkyvissä ja olennainen alueen luonnetta muodostava tekijä.



(Mikkelin kaupunki, kaupunkisuunnittelu)

Alun perin kasarmialue rakennettiin kaupungin ulkopuolelle. Mikkelin asukasmäärän kasvaessa kaupunkirakenne levisi kiinni kasarmialueeseen 1930-luvulta lähtien ja parikymmentä vuotta myöhemmin se oli ympäröinyt koko alueen. Kasarmialueena toimiessaan alue oli suljettu ja sen liikenne oli järjestetty sisäisen tieverkon varaan, joka liittyi ympäröivään verkostoon vain parin portin kautta. Sama luonne alueella on edelleenkin, kun kulku tonteille tapahtuu viereisten kiinteistöjen läpi.

Alueen historiaa ja luonnetta on selvitetty laajasti Mikkelin kaupungin laatimassa *Mikkelin vanhan kasarmialueen suojelu- ja kehittämissuunnitelmassa*. Kulttuuriympäristöselvitys on tehty täydentämään v. 2009 valmistunutta suunnitelmaa.

Kulttuuriympäristön suojelutilanne

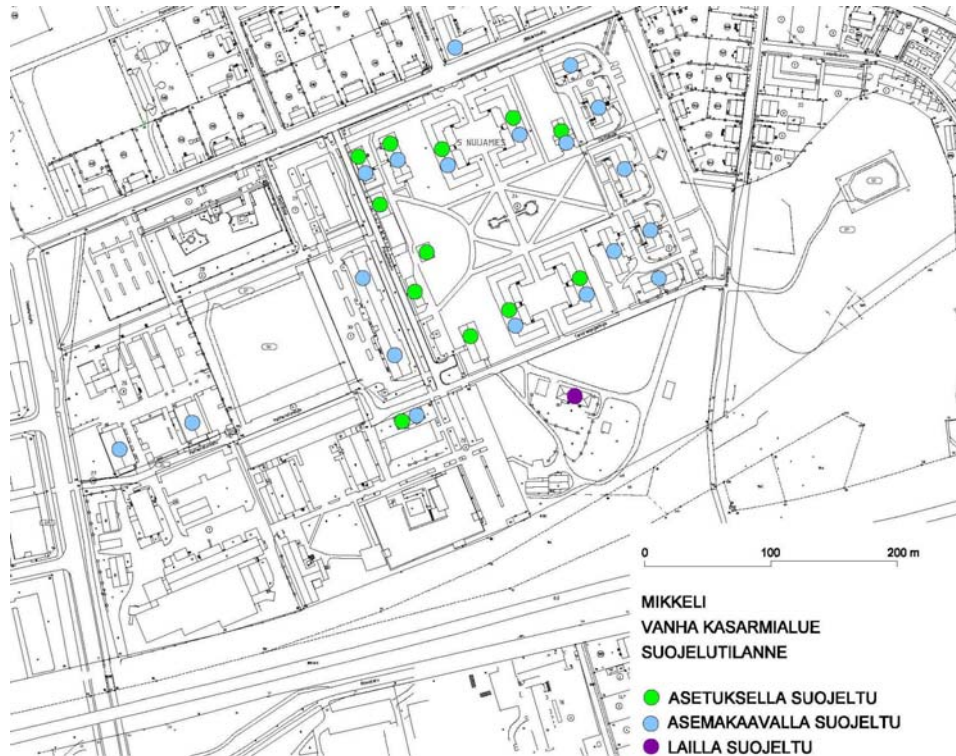
Alueella on suojeltuja kohteita ja alueita.

Maakuntakaava

Etelä-Savon maakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 4.10.2010. Maakuntakaavassa vanha kasarmialue on merkitty merkinnällä: maV, kulttuuriympäristön ja / tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti merkittävä alue. Maakuntakaava ohjaa tarkempaa kaavoitusta.

Yleiskaava

Mikkelin yleiskaavassa vuodelta 1990 kasarmialue on julkisten palveluiden ja hallinnon aluetta (PY) ja sen koillisneliö rakennussuojelualuetta (SR).



(Mikkelin kaupunki, kaupunkisuunnittelu)

Asemakaavat

Alueella on korttelin 24 sekä Linnamäenpuiston osalla voimassa 9.6.1980 vahvistettu asemakaava, jossa korttelin 24 rakennuksista pääosa on suojeltu merkinnällä sr-1 "rakennustaiteellisesti ja historiallisesti arvokkaiden rakennusten rakennusala". Vanhojen puukasarmien lähiympäristön puisto on puistomaisena säilytettävää, istutettavaa kortteliosaa. Linnamäki on kaavassa puistoaluetta, jonka osalle asemakaavamääräyksen mukaan voidaan rakentaa rakennelmia jalkaväkimuseon tarpeisiin. Kirkkoraunio on kaavassa muinaismuistoaluetta.

19.5.1989 vahvistetussa asemakaavassa korttelit 26 ja 28 on osoitettu yleisten rakennusten korttelialueiksi (Y) ja Jääkärinkadun varteen LPA-alue. Rakennussuojeluun ei ole otettu kantaa.

Korttelin 26 asemakaava on 2.5.1994. Suojeltuna on vanha asuinrakennus (sr-1).

1.12.2003 vahvistetussa kortteleiden 27, 29 ja 30 asemakaavassa korttelin 27 vanhat tallirakennukset jsekä vanhat tiilikasarmiosat korttelissa 30 on suojeltu merkinnällä sr..

Erityislait

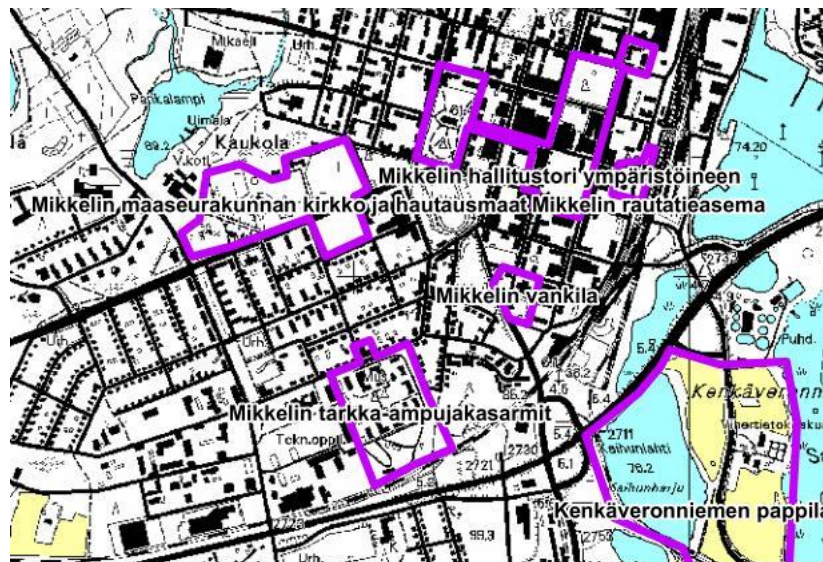
Osa entisen Suomen 6. tarkk'ampuja pataljoonan rakennuksista on suojeltu rakennusperintölailla. Rakennuksien 7, 10-14, 16, 18, 19-20, 22 ja 35 suojeluluokka on S2 (ulkoasu) ja rakennuksien 25 ja 26 varjeluluokka V2 (ulkoasu).

Entinen Välskärin talo (29) on suojeltu. Samassa päätöksessä todetaan, että viereisen aliupseerikerhon (30) suojelu voidaan toteuttaa asemakaavalla. (1.11.2010.)

Varuskuntakirkon rauniot ovat muinaissuojelulain suojelemia.

Aikaisemmat selvitykset

Alue sisältyy kulttuurihistoriallisiin inventointeihin vuosilta 1972, 1963, 1984 ja valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen ympäristöjen inventointeihin v. 1993 ja 2009. Näistä jälkimmäinen on valtioneuvoston 22.12.2009 vahvistama maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueenkäyttötavoitteiden tarkoittama inventointi rakennetun kulttuuriympäristön osalta 1.1.2010 alkaen.



RKY-kohteet Mikkelin keskusta-alueella.

Kaupunki on laatinut Vanhan kasarmialueen suojelu- ja kehittämissuunnitelman 31.8.2009.

Näiden lisäksi rakennusinventoinnin perustietojen pohjana on nyt käytetty Ulla-Riita Kaupin ja Kirsti Kovan muistiinpanoja rakennusten historiasta. Käytössä on ollut myös Mikkelin pienoismalli 1938:n tekoa varten laadittu kortisto.

Viheralueet on selvitetty kasvillisuuden osalta vuosina 2003 (Pekka Pohjola) ja 2006 (Enviro, Marko Vauhkonen). Puistoalueiden historiaa on selvitetty kaupungin toimesta vuonna 2010. Lisäksi vuonna 2010 on valmistunut maisemainventointi (Maisemasuunnittelu Hemgård) ja puistoalueiden yleissuunnitelma.

Aineistot ja menetelmät

Em. selvityksen ja päätökset ovat tämän selvityksen pohjana.

Tietoa rakennuskannan kehityksestä on kerätty vanhoja kanta- ja asemakaavakarttoja tutkimalla. Historiallista kuva-aineistoa on saatu kaupunginmuseolta, Jalkaväkimuseosta sekä kirjallisuuslähteistä. Lisäksi täydentävänä apuna on käytetty rakennusvalvonnan aineistoja. Aluetta on valokuvattukesällä 2009 maastokäyntien yhteydessä.

Aineisto esitellään ensin kokonaisuuksina ja kunkin rakennuksen tietoja täydennetään liitteessä. Tekstissä mainitut rakennusten numerot ovat liitteessä esitetyn kartan mukaiset.

Kulttuuriympäristön kokonaisuudet

Puukasarmit ja Tykkipuisto

Kuvaus ja historia

Puukasarmit muodostavat rakennustavaltaan yhtenäisen 1800-luvun lopulla rakennettujen puutalojen ryhmän. Rakennukset sijoittuvat puistomaiseen ympäristöön, jonka keskellä sijaitsee klassistinen muotopuisto, Tykkipuisto. Siellä koivurivien reunustamina risteilee hiekkakäytävien verkosto. Koko aluetta rakennuksineen ja käytävineen voidaan pitää osana puistoaluetta ja –sommitelmaa.

6. tarkk'ampujakasarmien aikaisia rakennuksia alueella on säilynyt 19. Kokonaisuuteen kuuluu lisäksi myöhemmältä, 1900-luvun ajalta (venäläiskasarmit) tiilinen alun perin asuinrakennus, joka nyt on toimistokäytössä sekä tuolloin rakennettu varasto (19). (Ehkä myös saman varastorakennuksen hirsinen osa on tuolloin uudelleen rakennettu.)

Kasarmialueen koillisneliö rakennettiin 1879-82 yleisten rakennusten ylihallituksen suunnitelmien mukaan (E.B. Lohrman 1897 ja August Boman 1882) Mikkeliin Suomen 6. tarkk'ampujapataljoonan kasarmiksi. Symmetrisesti sijaitsevat puiset kasarmirakennukset ja niiden asemakaava ovat parhaiten säilyneitä maassamme. Tarkk'ampujakasarmien rakennukset on suojeltu valtion asetuksella 17.6.1993. Suojelu koski rakennuksia, mutta päätöksessä todetaan kasarmialueeseen kuuluvan hyvin suunniteltu ja hoidettu puisto.

Puukasarmien keskellä sijaitseva klassistinen muotopuisto, Tykkipuisto, on yksi ainutlaatuisista kohteista Etelä-Savon alueella. Se on lähellä alkuperäistä asuaan säilynyt kokonaisuus. Puisto on jo alkujaan istutettu puistoksi. Sitä ympäröivät empiretyyliset yksikerroksiset kasarmirakennukset. Puiston länsisivua rajannut artellirakennus on purettu 1930-luvulla. Puistossa on kolme erilaista muistomerkkiä.

Alue rajautuu pohjoisessa Jääkärinkatuun, idässä Linnamäenkatuun, etelässä Tarkk'ampujankujaan sekä lännessä Prikaatinkatuun. Jokaisella kadulla on oma



Asuinrakennukset Linnamäeltä nähtynä 1800-luvun lopussa.



Asuinrakennus vuonna 2009.



Tähtäysharjoitus kasarmien edessä 1900-luvun alussa.



Tallit leipomorakennuksen edustalla on purettu. Kuva 1900-luvun alusta.

luonteensa. Jääkärinkatu on selkeästi kaupunkikatu. Linnamäenkatu on asuinkatu, jonka länsipuolella on jyrkkä rinne kasarmialueelta tielle.

Tarkk'ampujankuja ja Prikaatinkatu ovat olleet kasarmialueen sisäistä liikennettä palvelevia katuja alueen alusta saakka. Tarkk'ampujankuja rajoittaa puukasarmialuetta entisestä sairaala-alueesta. Sen luonne on hyvin kujamainen ja sille luonnetta antavat tien eteläpuolen puistikko suurine puineen. Prikaatinkatu taas oli alun perin kasarmialueen ja harjoituskentän välissä ollut kulkuväylä. Nykyään kadun varrella on selkeästi erotettavissa kahden eri aikakauden kasarmirakentamisen erot: itäpuolen tarkk'ampujakasarmien puurakennuksen ja itäpuolen tiilikasarmit. Kadun luonne on muuttunut avoimemmaksi sitä reunustaneen puukujanteen kaatamisen jälkeen.

Kasarmialueen pääportti on Jääkärinkadulla, Snellmaninkadun päässä. Sisäänajoa reunustavat liuskekivillä vuorattujen pilariparien välissä olevat rauta-aidat, joita koristavat kullanväriset savonjouset.

Arvot ja merkitys

Kokonaisuus ja sen osat (rakennukset, puistosommitelmat, aidat portteineen) ovat valtakunnallisesti merkittäviä.

Puukasarmialueella puistoineen on kulttuurihistoriallisia, historiallisia, kaupunkikuvallisia ja maisemallisia arvoja.

Säilyttämissuositus

Kaikki rakennukset, rakenteet ja ympäristön rakenteet tulee säilyttää. Puistoalue tulee entistää maisema- ja hoitosuunnitelman mukaisesti.



Kasarmialuetta 1970-luvun alussa.



Kasarmirakennus vuonna 2009



Venäläiskaudella rakennettu tiilinen asuintalo, nykyisin toimistotalo, puukasarmien alueella..

Puukasarmien sairaala-alue

Kuvaus ja historia

Sairaala-alue sijaitsee puukasarmialueen ja Tykkipuiston eteläpuolella, radan varressa. Alueella on suurta vanhaa puustoa.

Puukasarmien sairaala-alue on selkeä osa 6. tarkk'ampujakasarmia. Se sijaitsee kuitenkin hiukan erillään ja siellä rakennusten koordinaatisto on käännetty muuhun kasarmialueeseen nähden. Alueella sijaitsi kasarmien sairaalarakennus piharakennuksineen (rakennettu 1879-1881), Jäljellä on enää asunrakennus ns. Välskärientalo sekä varaston kivijalka. Alueella on myös keisarinnan asunnoksi vuonna 1894 rakennettu, myöhemmin aliupseerikerhona toiminut rakennus, joka ei ollut varsinaisia sairaala-alueen rakennuksia. Rakennusta on laajennettu 1940-luvulla yksikerroksisella juhlasalisiivellä.

Rakennuksia ympäröi kaunis, vanhojen puiden muodostama puisto, Sairaalapuisto. Puiston kaakkoisrajan tuntumassa on vielä jäljellä muutama puu sairaalalle johtanutta tietä reunustaneista koivurivistöistä.

Arvot ja merkitys

Puukasarmien kokonaisuus ja sen osat (rakennukset, puistosommitelmat) ovat valtakunnallisesti merkittäviä. Puukasarmialueella puistoinen on kulttuurihistoriallisia, historiallisia, kaupunkikuvallisia ja maisemallisia arvoja.

Säilyttämissuositus

Kaikki säilyneet rakennukset tulee säilyttää. Sairaalapuiston hoidossa ja kehittämisessä tulisi tutkia alkuperäisen korttelirajauksen esiin ottamista. Vanhojen rakennuspaikkojen kohdille voidaan harkita osoitettavaksi rakentamista. Koordinaatiston suunta on alueelle olennaista ja uudisrakentamisen tulisi noudattaa tätä. Uudisrakentamisen tulisi myös olla päämassan ilmeeltään samansuuruista kuin vanhat rakennukset ovat olleet.



Purettu sairaalarakennus ja puurivistöt 1900-luvun alun kuvassa.



Välskärientalo kesällä 2009.



ja syksyllä 2011.



Aliupseerikerhoa on laajennettu 1940-luvulla matalammalla lisäosalla.



Puretun talousrakennuksen kivijalka on vielä puistossa.

Tiilikasarmit ja Kasarminkenttä

Kuvaus ja historia

Alun perin kenttä oli tarkk' ampujapataljoonan ajalta (1881-1902). Se sijaitsi kasarmialueen länsipäässä ja oli suuri, kooltaan ruutukaavoitetun alueen kokoinen hiekkapintainen harjoituskenttä.

Tiilikasarmien alue on nykyisin keskeinen osa Mikkelin ammattikorkeakoulun kampusaluetta. Alueen keskellä olevaa Kasarminkenttää ympäröivät punatiilirakennukset toimisto- ja opetusrakennukset. Vanhat kasarmirakennukset ovat pääosin paikoillaan, ja käytössä paljon muokattuina oppilaitoksen tarpeisiin. Alueen länsireunan kaksi asuinkerrostaloa on korjattu opiskelija-asunnoiksi. Rakennusten väleissä on puustoa, pääosin istutukset ovat 1960-luvun jälkeen istutettuja ja pensasistutuksia. Kasarminkentän itäreunalla on istutetut koivuvivistöt.

Venäläisten sotaväen aikana kasarmialueelle rakennettiin vuonna 1901 lähes kaksikymmentä rakennusta. Niistä puolet on säilynyt aikojen kuluessa muutettuina. Kasarmirakennukset keskittyvät nykyisin Kasarminkentän koillissivulle ja vanha tiilisairaala, asuinrakennuksia ja vanhat tallit lounaiskulmalle.

Vuonna 1918 suomalaiset ottivat kasarmialueen sotilaskäyttöön. Venäläisiltä keskenjääneitä rakennustöitä jatkettiin mm. rakentamalla vaatetuskorjaamo venäläisten tekemille perustuksille. Myöhemmin itsenäisyyden aikana vanhoja kasarmeja muutettiin. Kasarminkentän laidan toista kasarmirakennusta korotettiin yhdellä kerroksella 1950-luvulla. Kasarmintallit ovat kokeneet suuria muutoksia. Niitä on muutettu ammattikorkeakoulun tiloiksi 2000-luvulla. Rakennuksissa on muutoksista huolimatta säilynyt alkuperäinen massoittelu ja tiiliarkkitehtuuri.

6. takk' ampujapataljoonan puukasarmi muodostui alkujaan asuinrakennusten ja kasarmien rakennusryhmästä alueen itäpäässä sekä sen länsipuolella olevasta yhtä suuresta harjoituskentästä, Kasarminkentästä. 1910-luvulla



Ampumaharjoitukset Kasarminkentällä



Lapsia urheilemassa nykyisen Sammonkadun kohdalla, takana kasarmin asuinrakennukset.



Ravintola Talli sijaitsee nimensä mukaisesti vanhassa tallissa.



Kasarminkentän lounais- ja luoteissivut ovat uudistuneet, mutta arkkitehtuuri on sotilaallisen täsmällistä.

täydennysrakentaminen käytti samaa koordinaatistoa. jatkoivat ruutukaavaa ja supisti harjoituskenttää. Nykyinen Kasarminkenttä on noin neljäsosa alkuperäisestä.

Kentän kaakkoispuolelle rakennettiin 1950-luvulla kaksi kasarmirakennusta. Rakennuksia muutettiin teknisenkoulun käyttöön ja yhdistämään rakennettiin 1970-luvun lopussa yhdysosa. Yhdysosa korotettiin pari vuotta sitten kolmikerroksiseksi.

Alun perin kahta 1950-luvulla rakennettua kasarmia yhdistämään tehtiin teknisen kolmikerroksiseksi korotettu opetusrakennus. Se yhdistää kaksi 1950-luvulla rakennettua kasarmia.

Kenttä on autojen parkkipaikkana. Reunojen rajaukset ovat epämääräiset ja paikoitus on levinnyt myös kenttäalueen ulkopuolelle.

Kentän itälaidan koivuistutukset on osin istutettu kasarmikäytön jälkeen

Arvot ja merkitys

Aluekokonaisuus ja sen rakennukset ja kenttä ovat maakunnallisesti merkittäviä. Tiilikasarmilla sekä siihen kuuluvalla kasarminkentällä on kulttuurihistoriallisia, historiallisia, kaupunkikuvallisia ja maisemallisia arvoja.

Säilyttämissuositus

Rakennukset, rakenteet ja ympäristön rakenteet tulee säilyttää. Kasarminkenttä tulee säilyttää hiekkakenttänä ja avoimena. Kentän kokoa ei saa pienentää. Reunojen käsittely ja istutukset maisema- ja hoitosuunnitelman mukaisesti.



*Kentän raja-
aus on epämääräinen ja aukion hahmottaminen on vaikeaa.*



Kentän eteläpuolen rakennus korotettuna 3-kerroksiseksi.

Itsenäisyyden ajan rakennuskanta

Kuvaus ja historia

Itsenäisyyden ajan rakennuskanta, viimeisimpänä varuskunnan käyttöön Eero Jokilehdon suunnittelemaat kaksi kasarmia 1950-luvulta, sijoittuvat tiilikasarmialueelle. Ne on muokattu opetuskäytön tarpeisiin 1970-luvulla sekä laajennettu ja osin korotettukin. Itsenäisyyden aikana tehtiin puolustusvoimien uusien rakennusten lisäksi venäläisajan rakennuksiin muutoksia. Mm. vaatetuskorjaamo on suomalaisten rakentama, joskin vanhimmilta osiltaan venäläisten tekemille perustuksille rakentunut.

Varuskunta siirtyi pois alueelta 1950-luvulta lähtien ja alue siirtyi oppilaitoskäyttöön 1960-luvun loppupuolella. Kasarmin kentän laidalle nousivat Maanmittauskonttori (1974) ja Ympäristötalo (1993), 1910-luvun tiilikasarmit yhdistettiin yhdysosalla 1980-luvulla. Viimeisenä rakennettiin kahta kasarmia yhdistävä siipiosa (1978). Oppilaitosta täydennettiin päärakennuksella, joka nousi vuonna 1994 tontin kaakkoisrajalle, radan ja 5-tien varteen. Alueen täydennysrakentamista on jatkettu, viimeisimpänä on 1950-luvun kasarmien väliin rakennettu lisäsiipi (2011). Alueen nuoremmat rakennukset jatkavat sotilaallisen särmikästä rakennustapaa.

Arvot ja merkitys

Eero Jokilehdon suunnittelemaat 1950-luvun kasarmit ovat paikallisesti merkittäviä. Niillä on kulttuurihistoriallisia, historiallisia, ja kaupunkikuvallisia arvoja.

Säilyttämissuositus

Eero Jokilehdon suunnittelemaat kasarmirakennukset tulee säilyttää osana kasarmialuetta sen itsenäisyyden ajan kasarmirakennuksina.



1950-luvulla rakennetut kasarmit kesällä 2009, ennen lisärakennusta.



Syksyllä 2011 on kasarmirakennusten väliin kohonnut lisärakennus.



Mamkin päärakennus vuodelta 1994.

Linnamäki

Kuvaus ja historia

Mäellä on havaittavissa 1950-lvuun lopulla puretun sotilaskirkon paikka maastossa sekä alttarin kohdalla muistokivi. Myös mäen vanhaa polkuverkostoa on havaittavissa. Samoin kirkon edustalla ollut kiveystä sekä joitain betonivaluja on kirkon takana. Sen sijaan kirkolle johtanut portaikko ja polku on purettu.

Linnamäelle rakennettiin vuonna 1882 huvimaja ja soittolava, jonne upseerit perheineen kokoontuivat kesäisin. Linnamäellä sijaisi myös vesitorni, jonka kautta kasarmialueelle vedettiin Pitkäjärvestä vesijohto. Venäläisen joukko-osaston asetuttua Mikkeliin rakennettiin Linnanmäelle vuosina 1906-07 pyhälle Yrjölle pyhitetty varuskuntakirkko. Muut toiminnot mäeltä hävisivät.

Vuonna 1924 kirkko luovutettiin sotaväen käyttöön, jolloin se toimi luentosalina sekä jumalanpalvelus- ja kokoushuoneena. Toisen maailmansodan aikaan kirkko toimi varastona sekä tallina ja samaan aikaan kirkosta poistettiin kupolit. Vuoden 1950 tienoilla kirkon itäpäädyn pieneen kellaritilaan sijoitettiin sisäasiainministeriön alaisen liikkuvan poliisin Mikkelin komennuskunnan radioasema. Kirkko purettiin vuonna 1958.

Linnamäen luoteisosassa on taisteluvälikkeitä, pääosin maan peittäminä, joiden tutkimusta tulee täydentää, mikäli alueella tehdään muutostöitä.

Arvot ja merkitys

Puukasarmin kokonaisuus ja sen osat ovat valtakunnallisesti merkittäviä. Puukasarmialueella puistoinen on kulttuurihistoriallisia, historiallisia, kaupunkikuvallisia ja maisemallisia arvoja.

Säilyttämissuositus

Puisto ja sen käytävät tulee säilyttää. Kirkonpaikka on muinaismuistokohde.



Kirkko ilmeisesti 2. maailmansodan aikaan, sillä sipulikupolit on jo purettu. (www.mikkeli.fi)



Kirkon purkutyöt käynnissä. (www.mikkeli.fi)



Kirkon keskikäytävän paikka nyt.



Kirkon muistokivi



Kasarmialueen kartta vuodelta 1943, jossa näkyvissä paikka, josta portaat kirkolle ovat menneet. (Samoin kartasta on raaputettu pois artellirakennus, tallirakennus Prikaatinkadun varrelta sekä käymälärakennuksia kasarmialueen koilliskulmalla.

Edellä oleva kartta laitettuna päällekkäin vuoden 2011 kantakartan kanssa.



Lähteitä

Etelä-Savon rakennusperintö, 1994

Tarkk'ampujapataljoonien kasarmialueet, Ulla-Riitta Kauppi (monisteet)

Mikkelin vanhan kasarmialueen rakentamisesta ja käytöstä sekä rakennuksia ja niiden käyttäjiä vuosina 1881-1994, Tauno Tuominen 1994

Rakennusperintö Mikkelin vanhalla kasarmialueella, Tauno Tuominen, 2002

Museoviraston ja Etelä-Savon ympäristökeskuksen rakennusinventointiluonnos, Ulla-Riitta Kauppi ja Kirsti Kovanen (monisteet)

Mikkelin vanhan kasarmialueen suojele- ja kehittämissuunnitelma, Mikkelin kaupunki 2009

Vanha kasarmialue asemakaavamuutos; Puistojen historiaselvitys, Mikkelin kaupunki 2010

Museoviraston nettisivujen aineistot (www.nba.fi)

Savon Prikaati : Porrassalmelta Karkialammelle, Yrjö Peltola, 2006

Porrassalmi -lehden vuosikerrat

Mikkeli, Mikkelin kaupunki 1971, 1976, 1982, 1988 ja 1990

Kalevi Salovaaran puhelinhaastattelu, marraskuu 2011

VANHA KASARMIALUE
ASEMAKAAVAMUUTOS

PUISTOJEN HISTORIASELVITYS

7.6.2010



Mikkelin kaupunki
Asemakaava
Selvitys puistoalueiden historiasta asemakaavan muutosalueella
Vanha kasarmialue

VANHA KASARMIALUE MIKKELI – puistoalueiden historiaselvitys

Johdanto

Menetelmät

Kasarmialueen historiaa

Ympäristö ja kasvillisuus, maisemaelementit

Puistoalueet

Suunnitelmat ja karttamateriaalia

Kasarmialueen ulkoalueiden kunnostus 1980-luvulla

Nykytilanne

Yhteenveto

Johdanto

Mikkelin vanha kasarmialue on luokiteltu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi ja sitä koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Se on kansainvälisestikin arvostettu historiallinen kokonaisuus.

Vanha kasarmialue on mukana Mikkelin kaupungin kaavoitusohjelmassa. Asemakaavamuutos sisältää suojelu- ja maisemanhoitosuunnitelman valtakunnallisesti arvokkaan kokonaisuuden säilymisen ja MAMK:n kehittämisen yhteensovittamisen pohjaksi. Tavoitteena on ratkaista alueen rakennusten ja ympäristön suojelun yhtenäistäminen, täydennysrakentamisen mahdollisuudet sekä liikenne- ja pysäköintijärjestelyt.

Vanhan kasarmialueen asemakaavan muutostyön alkumetreillä todettiin, että alueelle on syytä tehdä puistoja koskeva yleissuunnitelma. Osalta vanhaa kasarmialuetta on tehty asemakaavaa varten suppea kasvillisuusselvitys kesällä 2003. Edellistä selvitystä täydennettiin vuonna 2006 tehdyllä kasvillisuus ja kasvistoselvityksellä.

Historiaselvityksessä pyritään osoittamaan kasarmialueen perustamisen taustatekijät, piha- ja puistoalueiden alkuperäinen suunnitelma, suunnitelman ja alkuperäisen toteutuksen vastaavuus sekä piha- ja puistoalueiden kehitys alkuperäisestä tilanteesta nykypäivään.

Puistoalueen historiaselvityksen valmistelusta on Kaupunkisuunnittelussa vastannut kaavoittaja Tuija Mustonen. Suunnitelman pohjalta laaditaan koko vanhalle kasarmialueelle puistoalueiden yleissuunnitelma.

Menetelmät

Vanhaa kasarmialuetta koskevaa lähdemateriaalia on tutkittu puistojen näkökulmasta. Perustiedoissa on tukeuduttu Mikkelin Vanhan kasarmialueen suojelu- ja kehittämissuunnitelman tietoihin ja täydennetty niitä. Lisäksi kuvamateriaalia on saatu Jalkaväkimuseolta.

Kasarmialueen historiaa

Venäjällä vuonna 1874 säädetyn asevelvollisuuslain ja suomalaisten neljä vuotta myöhemmin säädetyn oman asevelvollisuuslain myötä Suomeen perustettiin kahdeksan tarkk'ampujapataljoonaa ja lisäksi 32 reservinkomppaniaa. Mikkelin kaupunki luovutti Linnamäen liepeiltä maa-alueen perustettavan suomalaisen tarkka-ampujapataljoonan tarpeisiin 1879.

Suomalaiset olivat todenneet, että puutteellisissa kasarmeissa kuolee rauhan aikana saman verran sotilaita kuin sodassa. Niinpä he perehtyivät eurooppalaisiin sotilasalueisiin ja näitä oppeja noudattaen päätettiin tehdä uudet kasarmit ns. palvelonkiperiaatteella. Suunnitelmat laati arkkitehti August Boman.

Tarkk'ampujien kasarmialueiden perusmalli oli suorakulmion muotoinen alue, jossa upseerirakennukset, miehistökasarmit, sairaalakompleksi ja huoltorakennukset ryhmiteltiin mahdollisimman toimivalla tavalla. Upseerien asunnot sijoitettiin riviin ja ne muodostivat näkyvän suojauksen ulkomaailmaa vastaan. Näiden rakennusten takana olivat miehistökasarmit kahden rakennuksen ryhmissä harjoitustorin, Mikkeliissä puiston, kummallakin puolella, sekä artellirakennus ja päävartio. Huoltorakennukset on sijoitettu kauimmaksi pois pääjulkisivusta.

Kasarmialueen länsipäässä oli suuri, koillisneliön kokoinen hiekkapintainen harjoituskenttä. Kasarmirakennusten eteläpuolella sijaitsivat sairaala- ja verstasalue. Sairaala tuli sijoittaa mm. tartuntavaaran vuoksi alueen reunaan ja sitä varten rajattiin

kolmiomainen alue rautatien ja kasarmialueen välistä kunnan rajalta. Ensimmäiset asevelvolliset voitiin ottaa palvelukseen jo marraskuussa 1881. Linnanmäelle rakennettiin v. 1882 huvimaja ja soittolava, jonne upseerit perheineen kokoontuivat kesäisin.

Bomanin suunnittelutyötä ohjasi organisaatiokomitea. Komitean jäsen, yllääkäri Winter, totesi lausunnoissa mm. kasarmialueiden sijoituspaikoista, että maan tulisi olla mahdollisimman kuiva, suositeltavin oli sora- tai kalkkimaa.

Venäläisissä tyyppiohjeissa ei ollut tarkkaa määritelmää siitä, millaisia kasarmialueiden puistojen tulisi olla. Kasarmialueiden istutukset alkoivat hahmottua vasta vuosien kuluessa ja paikallisten olosuhteiden mukaisesti. Tavoitteena oli kehittää symmetriset kaupunkimaiset puistot puineen, pensaineen, nurmikkoineen ja polkuineen.

Syksyllä 1881 vallinnutta tilannetta eversti Guido Gadolin kommentoi kirjoituksessaan ”rakennukset olivat laudoittamattomia ja maalaamattomia ja kasarmien pihat, jotka oli täytetty ja tasoitettu soralla ja hiekalla, muistuttivat ulkonäöltään jossain määrin erämaata”. Hän toteaa myös, että päällystön ensimmäisiä huolenaiheita oli kasarmialueiden kaunistaminen ja niiden asumusviihtyvyyden lisääminen. ”Tämä oli suuri ja kärsivällisyyttä koetteleva työ, sadoittain puita istutettiin vuosittain, mutta sai olla tyytyväinen, jos vähäinenkin osa niistä oli seuraavana vuonna juurtunut karuun maaperään. Uutteruus sai kuitenkin lopulta voiton ja kasarmimme ovat nyt, kaksi vuosikymmentä myöhemmin (1901), mitä kauneimman vehreyden peitossa, niin että ne muistuttavat enemmän viihtyisiä huvilakaupunkeja kuin sotilaskasarmeja.”

Oheisessa vuonna 1889 otetussa kuvassa on pensasaidat ja puut istutettu jo ainakin asuinrakennusten edustalle.



Kuva 1: Kasarmialueesta Linnanmäeltä kuvattuna vuodelta 1889.

Mikkelin 6. tarkk'ampujapataljoonan viimeisestä katselmuksesta 13 lokakuuta 1901 näkyvät taustalla puuston puuistutukset, jotka ovat jo lähes kymmenmetrisiä.



Kuva 2: Ajoittamaton kuva kasarmialueelta.

Kansainvälisen ilmapiirin kiristyessä Venäjän armeijan vahvuus kohotettiin Suomen suuriruhtinaskunnassa 125 000 mieheen. Varsinaiseksi venäläiseksi varuskunta kaupungiksi Mikkeli tuli v. 1902, jolloin venäläinen joukko-osasto 5. Suomenmaalainen tarkk'ampujarykmentti saapui Mikkelin varuskuntaan ja miehitti kasarmialueen.

Kasarmirakentaminen huipentui alueen länsiosassa 1911-14, kun tehtiin kaksi 2-kerroksista sotilaskasarmia harjoituskentän länsipuolelle. Harjoituskenttä supistui puoleen alkuperäisestä. Venäläiset rakensivat myös uuden sairaalan (nyt opiskelijaruokalana), kaksi suurta tallirakennusta, yhden lämmitettävän tallin ja kengityspajan. Tallien taakse rakennettiin kaksi asuntokasarmia.

Savon prikaati luopui hevosista 1960-70-lukujen taitteessa ja viimeisetkin joukko-osastot poistuivat alueelta vuonna 1975. Mikkelin ratsastusseura piti vanhoissa tallirakennuksissa opetus- ja kilpahevosiaan vuosina 1970-1991. Kasarminkenttä oli ratsastajien harjoituskenttänä.

Mikkelin teknillinen koulu (nykyisin Mikkelin ammattikorkeakoulu) saapui ensimmäisenä siviililaitoksena alueelle v. 1967. Mämin sekä alueella toimivien virastojen tarpeisiin on rakennuskantaa uusittu ja uudistettu erityisesti alueen länsiosassa kovalla kädellä. Alueen itäosa sen sijaan on säilynyt muutamia rakennusmuutoksia lukuun ottamatta 1800-luvun lopun asussaan.

Valtiovarainministeriö asetti v. 1973 Mikkelin kasarmialueen käyttöä tutkimaan työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin selvittää kasarmialueen valtion kannalta tarkoituksenmukaisin käyttö ja tehdä tätä silmälläpitäen tarpeelliset toimenpide-ehdotukset. Työryhmän raportti valmistui v. 1974.

Museoviraston rakennushistorian osasto antoi vanhaa kasarmialuetta koskevan lausunnon v. 1974. Sen mukaan ”Pääosiltaan 1878-82 rakennettu Mikkelin kasarmialue on asemakaavaltaan ja rakennuskannaltaan parhaiten säilyneitä kasarmialueita maassamme. Rakennushistorian osasto esittää, että puisto ja sen ympärillä sijaitsevat rakennukset säilytettäisiin ulkonaisesti alkuperäisessä asussaan

ja että niille pyrittäisiin löytämään alueen ja rakennusten luonteeseen sopeutuva käyttö.”

Ympäristö ja kasvillisuus, maisemaelementit

Mikkelin vanha kasarmialue sijaitsee hiekkakankaalla keskustan lounaisreunalla.

Vanhalla kasarmialueella kasvaa kujapuina isoja vanhoja koivuja, isoja kuusia ja saarnia sekä muina lajeina puistolehmus, vaahtera, siperianlehtikuusi, pihta, hopeasalava ja tammi. Korttelin 26 itäosan polkujen muodostamassa kolmiossa suuria puita kasvava puistomainen reuna-alue on kaavassa merkitty alueeksi, jonka puusto ja maastomuodot on tulee säilyttää siten, että maiseman luonne ei muutu. Alueen laidalle on kasattu maamassoja. Maaperä on kuivaa.

Alueen länsiosa on joitakin yksittäisiä puita ja pensaita lukuun ottamatta paljasta. Paraatikenttänä toiminut Kasarminkenttä on sekä venäläisen että suomalaisen kauden täydennysrakentamisessa supistunut kolmannekseen alkuperäisestä ja sen laidassa olleet muotopensasistutukset ovat kadonneet. Kenttä toimii talvisin paikoitusalueena.

Alue on pinnanmuodostukseltaan pääosin tasaista, mutta kohoaa itäreunalla korkeaksi Linnamäeksi. Sen laella kasvaa suuria havupuita ja rinteillä lehtipuita. Mäellä on ollut v. 1906 - 58 ortodoksinen varuskuntakirkko. Alue on kirkon purkamisesta lähtien ollut rakentamaton ja toiminut virkistysalueena. Alttarin kohdalle on pystytetty muistokivi. Mäen länsirinteeseen on kaivettu jalkaväkimuseon ampumahautoja. Linnamäen profiili on tien- ja radanrakennuksen myötä muuttunut; sen eteläosasta on otettu soraa.



Kuva 3: Ilmakuva vuodelta 1938.

Puistoalueet

Tykkipuisto

Tarkk'ampujakasarmien puiset yksikerroksiset empirerakennukset toteutettiin paviljonkiperiaatetta. Varsinaiset yksikerroksiset kasarmirakennukset on sijoitettu pareittain vastatusten kasarmialueen keskelle niin, että ne muodostavat kaksi neliömäistä sisäpiha-aluetta. Talousrakennukset, entinen varushuone, leipomo ja päällystön asuinrakennukset sekä erilaiset varastorakennukset ja päävartio on sijoitettu rajaamaan kasarmialuetta sivustoilta. Edustavan arkkitehtuurin lisäksi rakennusten keskelle muotoutuu hyvin suunniteltu ja hoidettu puisto.

Tykkipuisto on laaja, vihreä, puistotaiteellisia muotoaiheita sisältävä puisto keskeisellä paikalla. Tykkipuistoon ovat liittyneet myös asuinrakennusten edustoilla olleet muotopensasistutukset.

Sairaalanpuisto

Tarkk'ampujakasarmien Sairaala ja sitä palvelevat rakennukset oli sijoitettu muusta kasarmialueesta poikkeavaan koordinaatistoon. Enää jäljellä on Välskärin- eli komendantin talo sekä sen vieressä sijainneen talousrakennuksen perustukset. Rakennusten välinen puisto alkuperäisessä muodossaan on hävinnyt. Välskärin taloa ympäröivät myöhemmin istutetut pensasaidat. Korttelille tunnusomaista ovat suurten puiden muodostama metsä, joka on asemakaavassa suojeltu. Alueen itärajalla kulkeva jalankulkutie Linnanmäenkadulta Aliupseerikerholle on ollut samoilla sijoillaan kasarmialueen rakentumisesta saakka.

Kasarminkenttä

Kasarmien kenttä ei sinänsä ole puisto, mutta elementtinä ja historiallisen paikkana tärkeä alueelle. Paraatikenttänä toiminut Kasarminkenttä on sekä venäläisen että suomalaisen kauden täydennysrakentamisessa supistunut kolmannekseen alkuperäisestä ja sen laidassa olleet muotopensasistutukset ovat kadonneet. Kenttä toimii talvisin paikoitusalueena.

Muut puistoalueet

Muut puistoalueet ovat uudempia. Kuten todettua alueen länsiosa on hyvin paljon uudistunut ja venäläisen ajan suunnitelmat lienevät jääneet osin toteuttamatta.

Suunnitelmat ja karttamateriaalia



Kuva 5: Suunnitelma Mikkelin Tarkk'ampujapataljoonan kasarmeiksi, vuodelta 1881.

1881

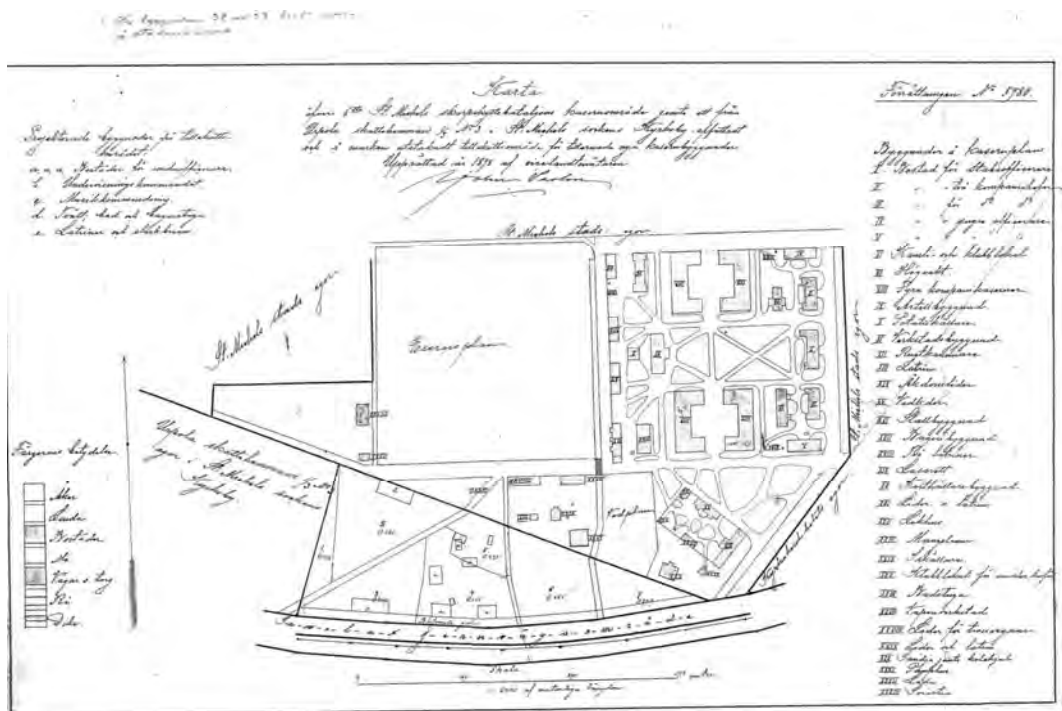
August Bomanin suunnitelmissa Mikkelin kasarmialueesta on Tykkipuistopuisto suunniteltu hyvin suurpiirteisesti kolmesta suorakaiteenmuotoisesta istutusalueesta ja niitä reunustavista käytävistä muodostuvaksi. Istutusalueet muodostuvat talojen ulkoseinälinjoja myötäillen. Puistoa ei liene koskaan toteutettu tämän suunnitelman mukaan.

Myös sairaalarakennusten keskelle on osoitettu hyvin suurpiirteinen istutusalue. Kasarminkenttä on tässä vaiheessa

1889

Kahdeksan vuotta myöhemmin tehdyssä alueen kartassa ovat näkyvillä nykyisessäkin puistossa nähtävät muotoaiheet. Suorakaidemaisen muodostelman sijaan puistossa on enemmän istutettuja alueita, käytävät ovat kapeammat ja polut risteävät diagonaalisesti puiston halki. Myös Tykkipuiston länsipuolelle, varastorakennusten vyöhykkeellä on istutusalueita.

Tässä kartassa on myös ensimmäisen kerran osoitettu rakennuksia kasarminkentän länsireunalle. Sinne on merkitty lato ja sikala.



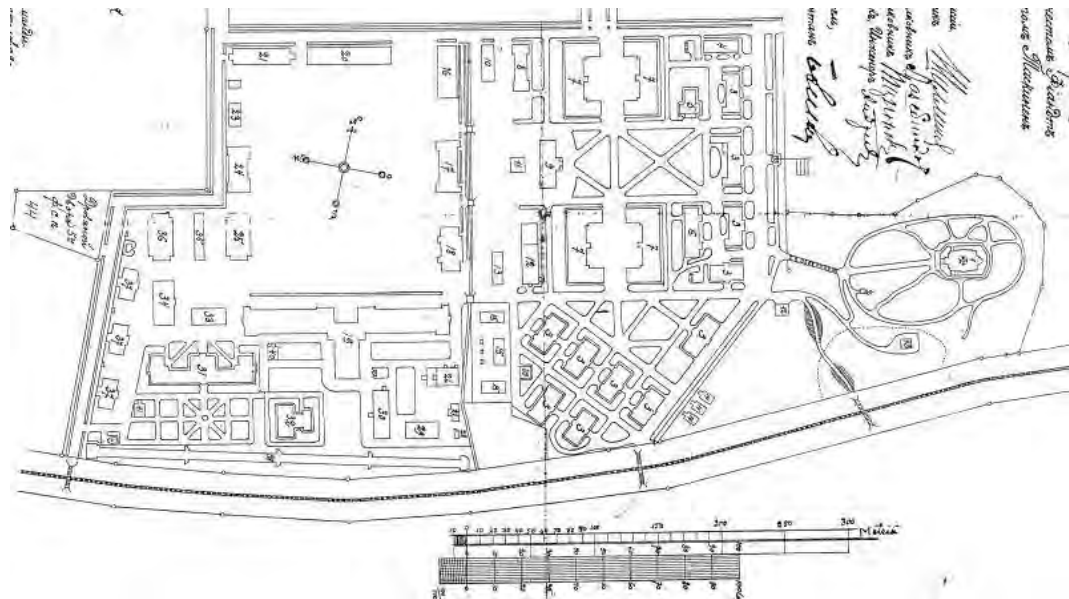
Kuva 6: Kartta vuodelta 1889.

1914

Vuosien 1889, 1902 ja 1914 lisärakentamistarpeita kuvaavassa kartassa on Tykkipuisto samassa mallissaan kuin edellä. Tykkipuiston länsipuolinen varastorakennusten vyöhyke on tässä esitetty hyvin pelkistetyksi.

Suunnitelmassa on jo ennakointu sairaalatoiminnan siirtyminen uuteen rakennukseen ja sairaalakorttelin kohdalle onkin osoitettu upseerien asuinrakennuksia ja näiden ympärille laajat puistosommitelmat. Samoin uuden sairaalarakennuksen sekä suunniteltujen lisärakennusten ympärille. Kumpaakaan näistä ei kuitenkaan liene toteutettu.

Kasarminkentän eteläsivulla on merkitty muotopensasistutus. Samoin nykyisten Jääkärikadun, Snellmanninkadun ja Prikaatinkadun varteen. Merkinillä on ehkä voitu myös osoittaa puukujannetta.



Kuva 7: Kartta vuodelta 1914.

Itsenäisyyden aika

Suomen puolustusvoimien ajalta ei tietoa paljoakaan. Joitain vanhoja valokuvia on, mutta ensimmäiset löytyneet kartat ovat vuodelta 1965. Vuoden 1938 Nuijamiehen kaavakartassakin kasarmialue on esitetty hyvin viitteellisesti: vain rakennukset katkoviivoin. Ilmakuvassa samalta vuodelta (ks. sivu xx) näyttää kuitenkin että yksi puistoa rajanneista rakennuksista, Artelli, olisi jo hävinnyt pois.



Kuva 8; Mikkelin kaupungin asemakaava v. 1938.



Kuva 9: Kartta alueelta v. 1965.

Vuoden 1965 kartassa näkyy Tykkipuiston muoto Artellirakennuksen poistumisen jälkeen. Puiston muoto näyttää hätkähdyttävästi noudattavan vuoden 1889 kartassa esitettyjä muotoja.

Sen sijaan Sairaalan alue on muuttanut muotoaan Sairaalarakennuksen poistumisen myötä.

Alueen länsiosat ovat muuttuneet paljon. Näkyy, ettei vuoden 1914 suunnitelmia ehditty toteuttaa, vaan toteutus on jotain muuta. Kasarmikenttä on tässä rajattu kahdelta sivultaan pensasistutuksin.

Prikaatinkatu on myöhemmin linjattu huomattavasti lännemmäksi kuin tässä kartassa.

Kasarmialueen ulkoalueiden kunnostus 1980-luvulla

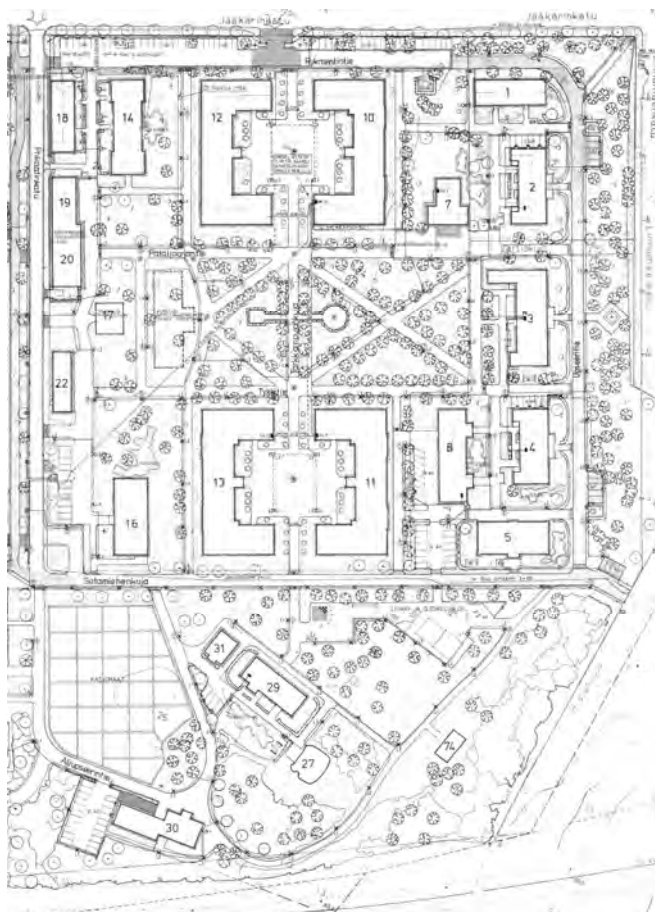
Puolustusvoimien yksiköt poistuivat alueelta 1970-luvulla. Viimeisenä vanhoilta kasarmeilta poistui soittokunta v. 1980.. Jalkaväkimuseon ulkoalueita koskien vuonna 1987 valmistui arkkitehtitoimisto Mertaola Ky:n laatima Mikkelin vanhan kasarmialueen piha-, liikenne- ja nurmialueiden kunnostussuunnitelma. Sen tultua hyväksytyksi valtiolta myönsi määrärahan kunnostustöille ja työt käynnistyivät 1988. Pihojen ja tiestön hiesupitoista ainesta poistettiin lähes puolen metrin syvyydeltä ja korvattu soramaalla. Pintavedet valuivat kokoamiskaivoihin. Nurmialueet pohjustettiin, kylvettiin ja niiden reunukset linjattiin. Työt päätettiin ulkovalaistuksen uusimiseen.

Tykkipuiston osalta suunnitelma noudattaa perussommittelultaan olemassa ollutta ja siis vuoden 1889 kartassa esitettyyn pohjautuvaa linjaa. Puiston länsipäässä, vanhan perunakellarin ympäristössä, suunnitelma näyttää jääneen toteutumatta ja nykyiset

polkulinjat noudattavat enemmänkin 1960-luvun kartan linjoja. Rakennusten sivustoille tehtiin seulanpääkiveykset ja asennettiin loiskekouruja.

Kasarminkentän ympärille Mertaoja esittää istutettavaksi puukujanteet (ns. TeliaSoneran talon edustan malliin). Joko näitä ei istutettu tai ne ovat jo hävinneet rakennustöiden yhteydessä.

Myös alueen länsipäähän on osoitettu paikoin lisäpuuston istuttamista. Suunnitelma kartta kokonaisuudessaan on esitetty liitteessä 1.



Kuva 10: Tarkk'ampujakasarmien pääkorttelit Mertaojan suunnitelmassa.

Nykytilanne

Puistoon ei ole tehty merkittäviä kunnostustöitä edellä mainitun 1988 tehdyn kunnostuksen jälkeen. Alueen siirryttyä vuonna 2005 yksityiseen omistukseen on puiston hoitotoimenpiteetkin jääneet vähäisiksi. Polut ovat heinittyneet. Alkuperäisen puuston yli-ikäisyys aiheuttaa kunnossapito- ja hoito-ongelmia. Alueella ei hajautuneesta omistuksesta johtuen ole kasarmikäytön loputtua ollut yhtenäistä hoitokäytäntöä eikä puuston suunnitelmallista uudistamista ole toteutettu, vaan koko alue on hoitosuunnitelman tarpeessa.

Yhteenveto

Mikkelin vanha kasarmialue on luokiteltu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi ja sitä koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Se on kansainvälisestikin arvostettu historiallinen kokonaisuus. Kasarmialueeseen on alusta asti kiinteästi liittynyt myös puistomainen ympäristö. Hoidetut rakennukset ansaitisivat arvoisensa luonnonympäristön.

Lähteet:

- Wanhan wäen kasarmeista jalkaväkimuseoksi, Jalkaväkimuseo 1982-2002, toimittanut Kalevi Salovaara, Jalkaväen säätiön julkaisu 2002, Mikkeli 2002
- Mikkelin Sotilaspiiri 1932-1992, Kalevi Salovaara, Länsi-Savo Oy 1992
- Ulla-Riitta Kauppi: Tarkk'ampujapataljoonien kasarmialueet, käsikirjoitus
- Mikkelin vanhan kasarmialueen rakentamisesta ja käytöstä sekä rakennuksia ja niiden käyttäjiä vuosina 1881-1994. Tietoja koonnut eri lähteistä syksyllä 1994 T. Tuominen, moniste
- Rakennusperintö Mikkelin vanhalla kasarmialueella, Tauno Tuominen, 2002, moniste
- Tarkka-ampujakasarmien kasarmialueiden asemakaava ja rakennukset 1879-1883. Anna-Maria Larikka, Pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto taidehistorian laitos 1987.

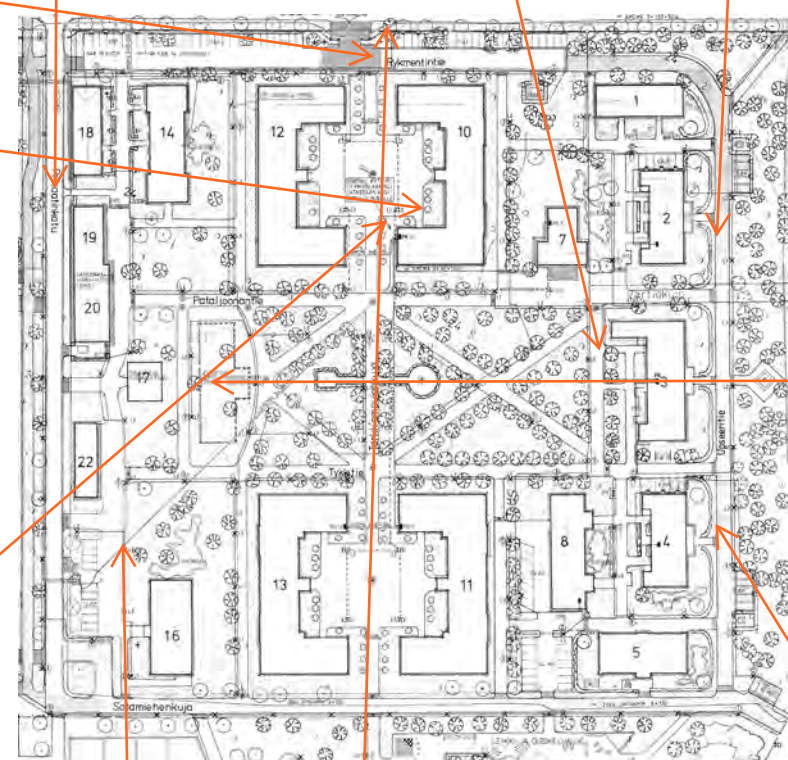
Kuvalähteitä:

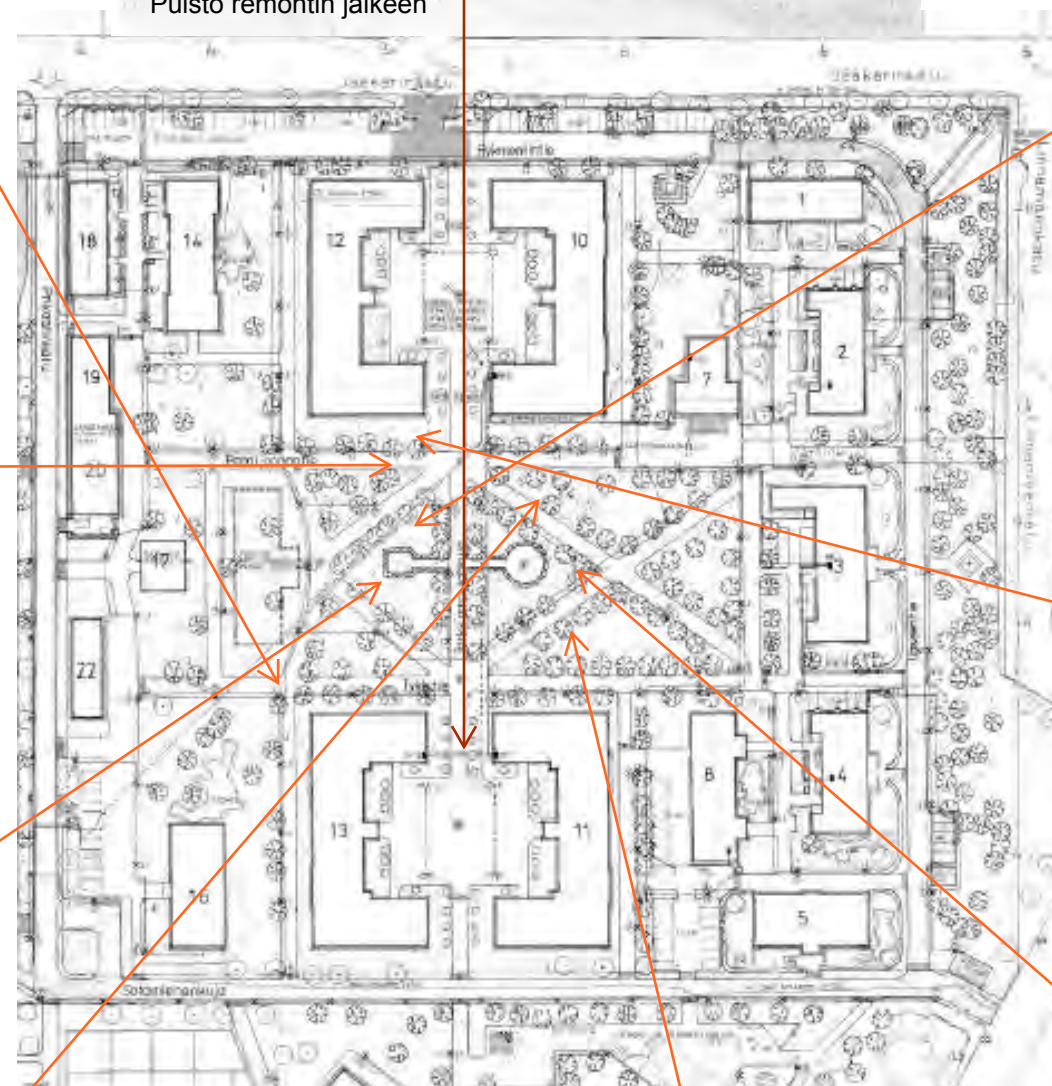
- Jalkaväkimuseon valokuva kokoelmat (JVM)
- Porrassalmi- lehden nidotut vuosikerrat: 1981, 1987-1989, 1990-1995
- Porrassalmi-lehti 3-4/2003
- Vanhaa ja uutta kasarmielämää, Mikkelin ammattikorkeakoulu, esite
- Mikkeli, julkaisija Mikkelin kaupunki, 1971
- Mikkeli, julkaisija Mikkelin kaupunki, 1988
- Savon prikaati Porrassalmelta Karkialammelle, Yrjö Peltola - Kalevi Salovaara - Pekka Vauhkonen, 2006

Liitteet:

- Liite 1: Mikkelin vanhan kasarmialueen aluesuunnitelma, Pertti Mertaoja
- Liite 2: Valokuvia alueelta eri aikakausilta.









Mikkelin vanha kasarmialue
maisemainventointi ja puistoalueiden yleissuunnitelma



*Kannen kuvat : Ylempi Kasarmialue Linnanmäeltä nähtynä vuonna 1889
Kasarmin ilmakeku vuodelta 1938*

MIKKELIN VANHAN KASARMIALUEEN MAISEMAINVENTOINTI JA PUISTOALUEIDEN YLEISSUUNNITELMA

Johdanto	2
Yleiskuvaus alueesta	4
Yleissuunnitelma	14
Hoitosuunnitelma osa-alueittain	19
1. Puukasarmialueen länsireunan rakennuksien ulkotilat ja ympäristö	20
2. Jalkaväkimuseon kasarmien muodostama keskiakseli	22
3. Tykkipuiston itäosa ja piha-alueet	24
4. Alueen itäreuna, asuinrakennusten edusta ja puistoakseli alueen itäreunassa	26
5. Kasarmikenttä	28
6. Entinen sairaala-alue ja sairaalapuisto	30
7. Linnanmäki	32
Lähteitä	35

Johdanto

Mikkelin vanha kasarmialue on luokiteltu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuurihistorialliseksi ympäristöksi ja sitä koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Aluekokonaisuudella on suuri kaupunkikuvallinen merkitys, ja siinä puustutuksilla on aina ollut hyvinkin keskeinen osuus. Nykyisistä puista suuri osa on edelleen alkuperäisiä, 1880-luvulla istutettuja. Koivut ovat poikkeuksellisen kookkaita, ja alkuperäisyytensä vuoksi niiden kulttuurihistoriallinen arvo korostuu. Puut ovat kuitenkin elävää luontoa, ja niiden elinkaari loppuu joskus. Rakennetussa ympäristössä tämä tulisi voida ennakoida mahdollisimman hyvin onnettomuuksien välttämiseksi. Siksi puustosta on 2000-luvulla tehty kuntokartoituksia. Siltikään ei voida varmuudella sanoa kuinka pitkä elinikä tutkituilla puilla vielä on. Toisaalta toimenpiteitä on vaikea ohjata pelkästään järkipäisesti, sillä ihmisen kiintyminen vanhoihin puihin tekee luopumisesta vaikeaa. Vanhalla puulla on kauneusarvoja, joita ei välittömästi voi korvata nuorella puulla. 1980-luvun kunnostustöissä istutetut uudet puut ovat kuitenkin jo riittävän kookkaita lunastaakseen arvokkaan aseman kasarmialueen puistossa. Niiden ansiosta lähitulevaisuuden puunkaadot ja uudistukset eivät tuo tullessaan liian radikaalia muutosta.

Vanha kasarmialue on mukana Mikkelin kaupungin kaavoitusohjelmassa. Asemakaavamuutos edellyttää

suojelu- ja maisemanhoitosuunnitelman valtakunnallisesti arvokkaan kokonaisuuden säilymisen ja viereisen Mikkelin ammattikorkeakoulun (MAMK) kehittämisen yhteensovittamisen pohjaksi. Tavoitteena on ratkaista alueen rakennusten ja ympäristön suojelun yhtenäistämisen, täydennysrakentamisen mahdollisuudet sekä liikenne- ja pysäköintijärjestelyt.

Vanhenevan ja kunnoltaan heikentyvän puuston käsittely alueen kehittämisessä on haaste, jonka vuoksi vanhan kasarmialueen asemakaavan muutostyön alkumetreillä todettiin että puistot käsittävän yleissuunnitelman laatiminen on tarpeen. Puiden kuntoa on tutkittu kahdessa eri työssä tehdyssä kasvillisuusselvityksessä (asemakaavaa varten suppea kasvillisuusselvitys kesällä 2003 ja sitä täydentävä kasvillisuus- ja kasvistoselvitys vuonna 2006). Tässä työssä puiden kuntoa on arvioitu silmämääräisesti uudestaan ja lisäksi on arvioitu niiden visuaalista arvoa kaupunkikuvassa ja ulkotiloissa. Kartoituksessa on myös analysoitu mahdollisten kaatotoimenpiteiden vaikutukset sekä ympäristöön että jäljelle jäävien puiden ilmeeseen.

Maisemasuunnitelman pohjaksi kaupunki teki historiaselvityksen alueesta ja on koonnut valokuva- ja kartta-aineistoa. Työn on tehnyt arkkitehti Tuija Mustonen (Vanha kasarmialue Mikkeli – puistoalueiden historiaselvitys, Mikkelin kaupunki, Asemakaava, 7.6.2010).

Suunnitelman tarkoitus ja tavoitteet

Hoito- ja yleissuunnitelman tarkoituksena on laatia Mikkelin vanhan kasarmialueen viheralueiden ylläpidolle ja hoidolle selkeät, käyttökelpoiset ja ennen kaikkea paikan historiallisia arvoja vaalivat ohjeet. Tärkeimpänä tehtävänä on ollut pohtia, miten menettellä vanhentuvan puuston käsittelyssä ja millä periaatteella puustoa uusitaan tulevaisuudessa puiston alkuperäisrakenteen ylläpitämiseksi. Suunnittelualue käsittää Tarkk'ampujapataljoonan piha- ja puistoalueet, sen eteläpuolella olevan Sairaalapuiston sekä Kasarmikentän alueen länsiosassa. Nämä alueet on tutkittu tarkemmin. Lisäksi suunnitelmassa on tarkasteltu Linnanmäen kehittämismahdollisuuksia ja maisemahoidon tarvetta yleispiirteisemmällä tasolla.

Tehtävä on kaksiosainen ja käsittää seuraavat vaiheet:

Vaihe I

Puiden kunnon ja kulttuurihistoriallisen arvon kartoitus kesällä 2010 ja sen pohjalta laadittu hoitosuunnitelma ja -ohjelma

Vaihe II

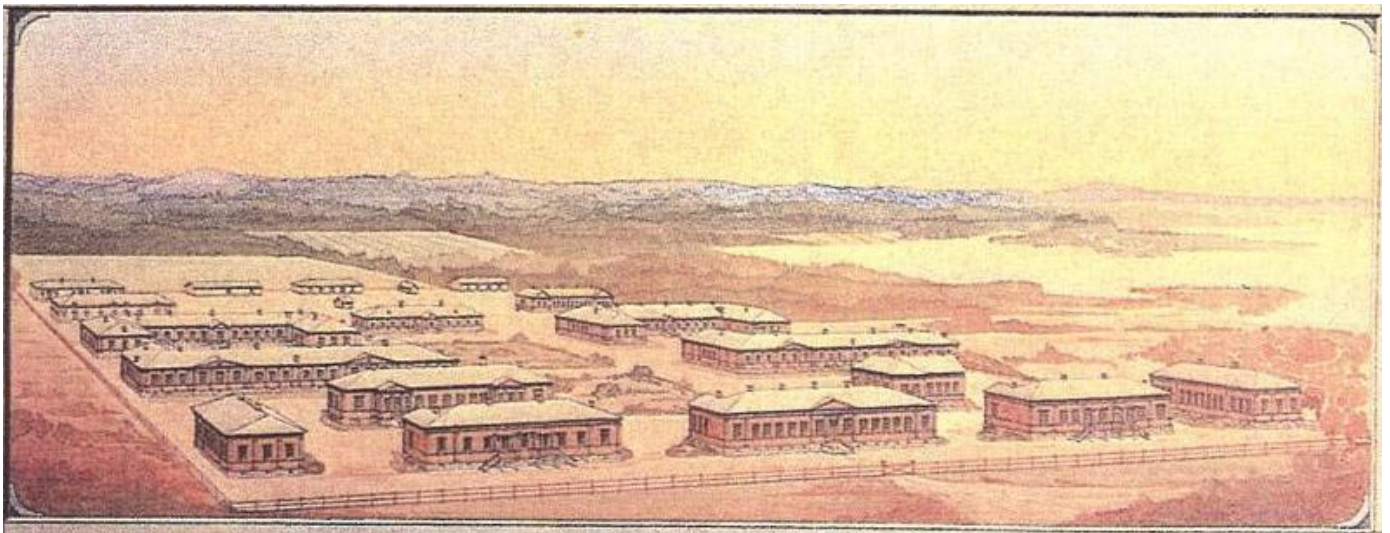
Viheralueiden yleissuunnitelma, jossa esitetään tarpeelliseksi katsotut kunnostuksen toimenpiteet ja määritellään tärkeimmät asemakaavassa huomioitavat suojeltavat kokonaisuudet ja piirteet.

Tekijät

Maisemainventoinnin ja puistoalueiden yleissuunnittelu- ja hoitotyön on tilannut Mikkelin kaupungin tekninen toimi. Tekijänä on Maisemasuunnittelu Hemgård, jossa työstä on vastannut maisema-arkkitehti Gretel Hemgård. Työhön ovat toimistossa osallistuneet maisema-arkkitehti Essi Vehkanen sekä taiton osalta maisema-arkkitehti Vilja Larjosto. Työtä on Mikkelin kaupungin puolelta ohjannut kaavoittaja, arkkitehti SAFA Tuija Mustonen ja kaavoituspäällikkö Ilkka Tarkkanen.

Työn kulku ja menetelmät

Inventointi hoitosuunnitelmaa varten tehtiin paikan päällä heinäkuun aikana 2010 ja sitä täydennettiin elokuussa. Puuston kuntoarvion perustana oli vuonna 2006 valmistunut ”Mikkelin vanhan kasarmialueen kasvisto- ja kasvillisuus selvitys”, jonka on laatinut Ympäristösuunnittelu Enviro Oy / FM Matti Vauhkonen. Vertailukohteena oli myös kesällä 2003 kaavoitusta varten tehty sisällöltään suppeampi kasvillisuus selvitys ja sen kartat. Maisemainventointityö painottui vanhan Tarkk'ampujapataljoonan kasarmialueelle ja Sairaalapuiston alueelle. Puiden kunnon lisäksi arvioitiin alueen puiden ikä sekä paikan päällä että vanhaa valokuva- ja kartta-aineistoa hyödyntämällä. Kaupungin laatima historiaselvitys sekä vanhat valokuva- ja karttadokumentit antavat melko selvän kuvan puistojen alkuperäisluonteesta, istutuksien sommitteluperiaatteista ja lajistosta. Vuonna 1985 valmistuneen Arkkitehti-toimisto Mertaon Ky:n asemapiirroksen merkinnät antavat tietoa silloisesta säilyneestä ja uusitusta puustosta.



Kasarmialueen suunnitelman havainnekuva, mahdollisesti Gadolinin suunnitelmasta Mikkelin Tarkk'ampujapataljoonan kasarmeiksi vuodelta 1881

Yleiskuvaukseen alueesta

Alueen puiset kasarit rakennettiin 6. suomalaiselle tarkk'ampujapataljoonalle vuosina 1879–1882. Linnanmäki liitettiin kasarmialueeseen, aidattiin, ja sinne rakennettiin upseeriperheiden käyttöön tanssipaviljonki sekä huvimaja. 1900-luvun alussa kasarmialueelle sijoitettiin venäläinen 5. tarkk'ampujapataljoona ja ryhdyttiin rakentamaan venäläisen sotaväen tiilikasarmeja. Linnanmäelle rakennettiin ortodoksinen kirkko. 1920-luvulta 1960-luvulle asti alue oli Suomen puolustusvoimien käytössä. Nykyään puukasarmialueella toimii Jalkaväkimuseo. Osa rakennuksista on asuinkäytössä, osa toimistotiloina ja kahdessa rakennuksessa toimii päiväkotia.

Vanha kasarmialue on kokonaisuus, jossa on neljä selkeää osa-alueita. Alueen ydin on arkkitehti August Bomanin suunnittelema Tarkk'ampujapataljoonan puukasarmialue, jonka keskellä on suorakaiteen muotoinen Tykkipuisto (1). Oman alueensa muodostavat puukasarmialueen entinen sairaala-alue etelässä ja sen hoidettu metsäpuiden puistikko (2). Puukasarmien länsipuolelle sijoittui venäläinen 1910-luvun tiilikasarmialue ja sen keskellä Kasarmikenttä, jota osaksi hallitsevat 1950-luvulla ja sen jälkeen valmistuneet rakennukset (3). Lisäksi alueeseen kuuluu oman maisemallisen erityispiirteensä omaava Linnanmäen harju (4), jonka laella on sijainnut upseerien huvimaja ja sen jälkeen venäläisen ajan ortodoksinen kirkko, joka ensin vaurioitui sodassa ja purettiin vuonna 1958.

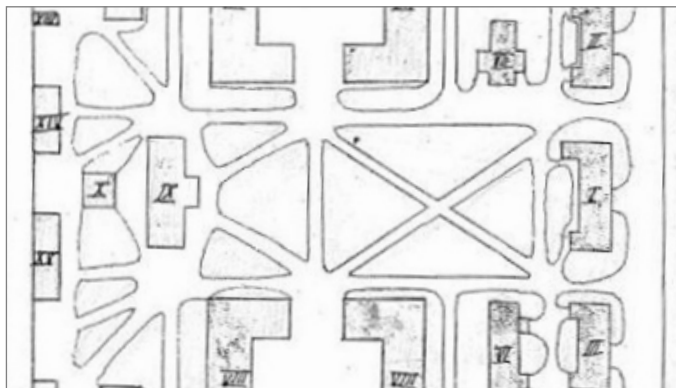
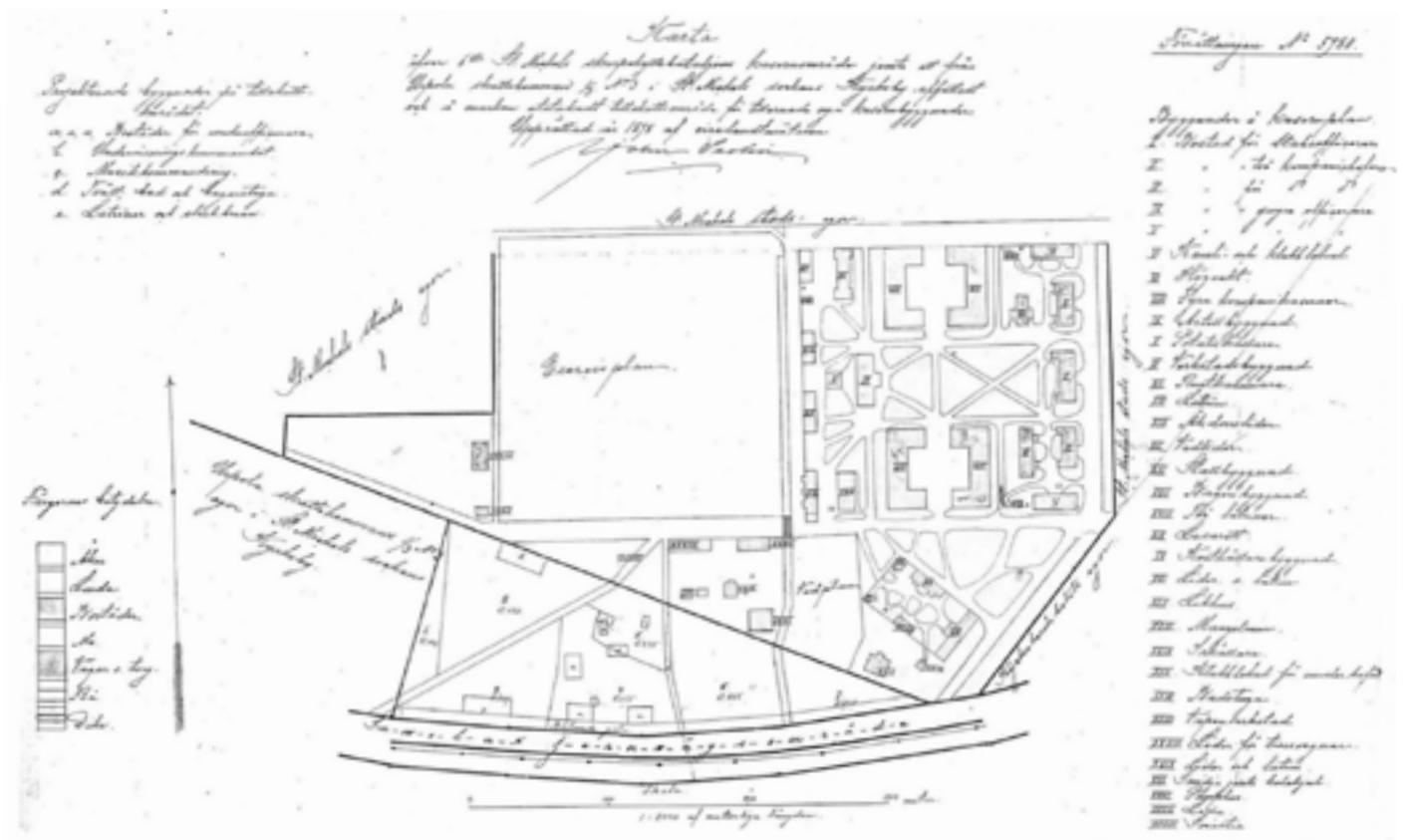
Museoviraston rakennushistorian osaston lausunnossa vuodelta 1974 vanha kasarmialueen suojeluarvo määriteltiin seuraavasti: ”Pääosiltaan 1878–82 rakennettu Mikkelin kasarmialue on asemakaavaltaan ja rakennuskannaltaan parhaiten säilyneitä kasarmialueita maassamme.” Myös kasarmikentällä alueen länsiosassa on ollut keskeinen asema kasarmialueen toiminnassa, mutta nykyisin ammattikorkeakoulu MAMK:in

ja Soneran rakennuksien rajaamana sen historiallinen tausta on hämärtyneet. Venäläisen ajan tiilikasarmien ulkotilat ovat rakennuksien uuden käytön myötä menettäneet perinteisen pihasommitelmansa ja suuren osan istutuksistaan.

Linnanmäki jyrkkärinteisenä metsäisenä harjumuodostumana on oma maisemallinen kokonaisuutensa. Sen maisemallinen yhteys kasarmialueeseen päättyi viimeistään ortodoksisen kirkon purkamisen myötä vuonna 1958. Vilkas, maastoleikkauksessa kulkeva ja edelleen radan yli johtava Brahenkuja korostaa Linnanmäen erillistä asemaa. Linnanmäen historia on kuitenkin edelleen luettavissa ja aistittavissa mäen laella, jossa alttaripaikalle sijoitettu muistokivi auttaa tunnistamaan kirkon paikan ja sen ääriviivat. Maastossa hahmottuu yhä vanha polkuverkosto, ja lakialueen kulttuuripiirteet sekä avoimet tilat ovat säilyneet puistohoidon ansiosta.

Valokuva kasarmialueen pienoismallista





Yllä: Kasarmialueen kartta vuodelta 1889

Vasemmalla osasuurennos samasta kartasta



Oikealla: Artelli-rakennus 1930-luvulla pystytytyn muistomerkin takana

Tykkipuiston tyylipiirteet

Puukasarmialueen keskeisen Tykkipuiston istutustyöt aloitettiin melko pian rakennusten valmistuttua, tavoitteena kasarmialueiden kaunistaminen. ”[...] kasarmimme ovat nyt, kaksi vuosikymmentä myöhemmin (1901), mitä kauneimman vehreyden peitossa, niin että ne muistuttavat enemmän viihtyisiä huvilakaupunkeja kuin sotilaskasarmeja.” (eversti Guido Cadolin, Puistojen historiaselvitys 2010). Keskiakselin erottamat kaksi suorakaiteen muotoista korttelia on jaettu diagonaalisilla käytävillä. Tämä aksiaalinen kulkusuuntia osoittava kuvio on myös yleinen suomalaisten empirikaupunkien aukoiden järjestelyissä, joko puuistuksilla tai ilman. Symmetrisuus ja suoralinjaisuus on tietysti luontevin muotokieli kasarmiympäristöille, sillä tuohon aikaan jo vallassa ollut romanttinen maisematyyli olisi istunut huonosti sotilaiden marsseihin. Suuntaa korostivat käytävien suoraviviset koivukujat. Artellirakennuksen purkaminen muutti Tykkipuiston tilallista rakennetta, ja muistomerkkien pystyttäminen 1950-luvulla toi puiston keskelle uudet aiheet.

Kartta kasarmialueelta v. 1965, Mikkelin kaupunki

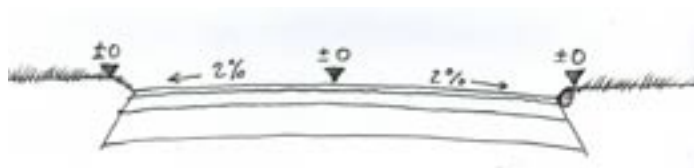




*Tykkipuiston käytävien rajauksena käytettiin kenttäkiveä
Ajoittamaton kuva*



Puistokäytävän reunaa 1970-luvulla ennen peruskorjausta

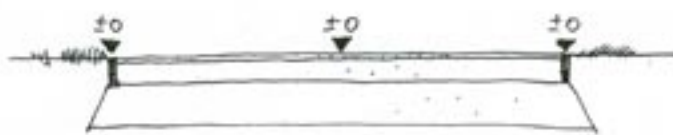


Periaateleikkaus puistokäytävien perinteisestä rakennustavasta. Käytävillä oli kupera profiili pintavesien johtamiseksi sivuun, ja nurmireunat olivat joko kantattuja tai kivettyjä.

Kadut, kujat, käytävät ja kentät

Puukasarmialueen käytävät uusittiin vuoden 1988 peruskorjauksessa, mutta ne noudattavat varsin tarkasti alkuperäisten teiden linjauksia ja leveyksiä. Suunnitelman laati Arkkitehtitoimisto Mertaoja Ky. Länsiosasakin toteutus vastaa alkuperäistä käytäväjärjestelyä toisin kuin suunnitelma. Muutama polkuyhteys poistui, esimerkiksi vanhan leipomorakennuksen pihapiiristä sekä Jalkaväkimuseon länsipuolelta. Myös Linnanmäenkatuun rajautuvan puistoakselin harjanteen keskellä on ollut kapea promenadi. Sille kuuluneita puita on vielä jäljellä kahdessa suorassa rivissä.

Peruskorjaustyössä käytävien rakennekerrokset uusittiin kokonaan ja nurmen rajaan asennettiin lautareunus. Käytävän profiili muuttui, kun pintaa nostettiin nurmipinnan tasoon. Aiemmat nurmipintaa alempana olevat käytävät istuivat hienovaraisemmin puistossa ja loivat viimeistellyn vaikutelman (ks. viereiset periaateleikkaukset). Nykyinen rakennustapa ei vastaa historiallista, arvokasta ilmettä. Korttelin laita kiertävät Rykmentintie ja Tarkk'ampujanpolku muutettiin asfalttipintaiseksi ja pysäköintipaikat rakennettiin alueen laidolle kivituhkapintaisina. Hyvää laatutasoon pyrkiminen näkyy ajotien reunan mukulakiveyksellä. Samaa kiveystä on rakennuksien sokkelia vasten. Yksi epäkohdista alueella on puistokäytävillä ajo esimerkiksi Museokahvilalle. Ajoesteiden pystyttäminen on johtanut ohittamiseen nurmen kautta. Käytävien uusi rakennustapa sekä nurmettuminen ovat paikan yleisilmeeseen vaikuttavia



Periaateleikkaus 1988 peruskorjatuista käytävistä. Käytävän profiili on tasainen ja reunatuentana nurmea vasten on lankku. Rakennustapa on muuttanut paikan yleisilmettä arkinemmaksi.

Peruskorjatut käytävät vuoden 1988 jälkeen



Kuvat oikealla: yli 20m korkea rauduskoivu (vas) ja mahdollisesti visakoivu (oik)

Alla Upseerikylän etupihan leikattu pensasaita, mahdollisesti orapihlaja.

Alla oikealla itäisen puistoakselin koivukujaa.



Kasvillisuuden kunto ja ongelmat

Tykkipuisto

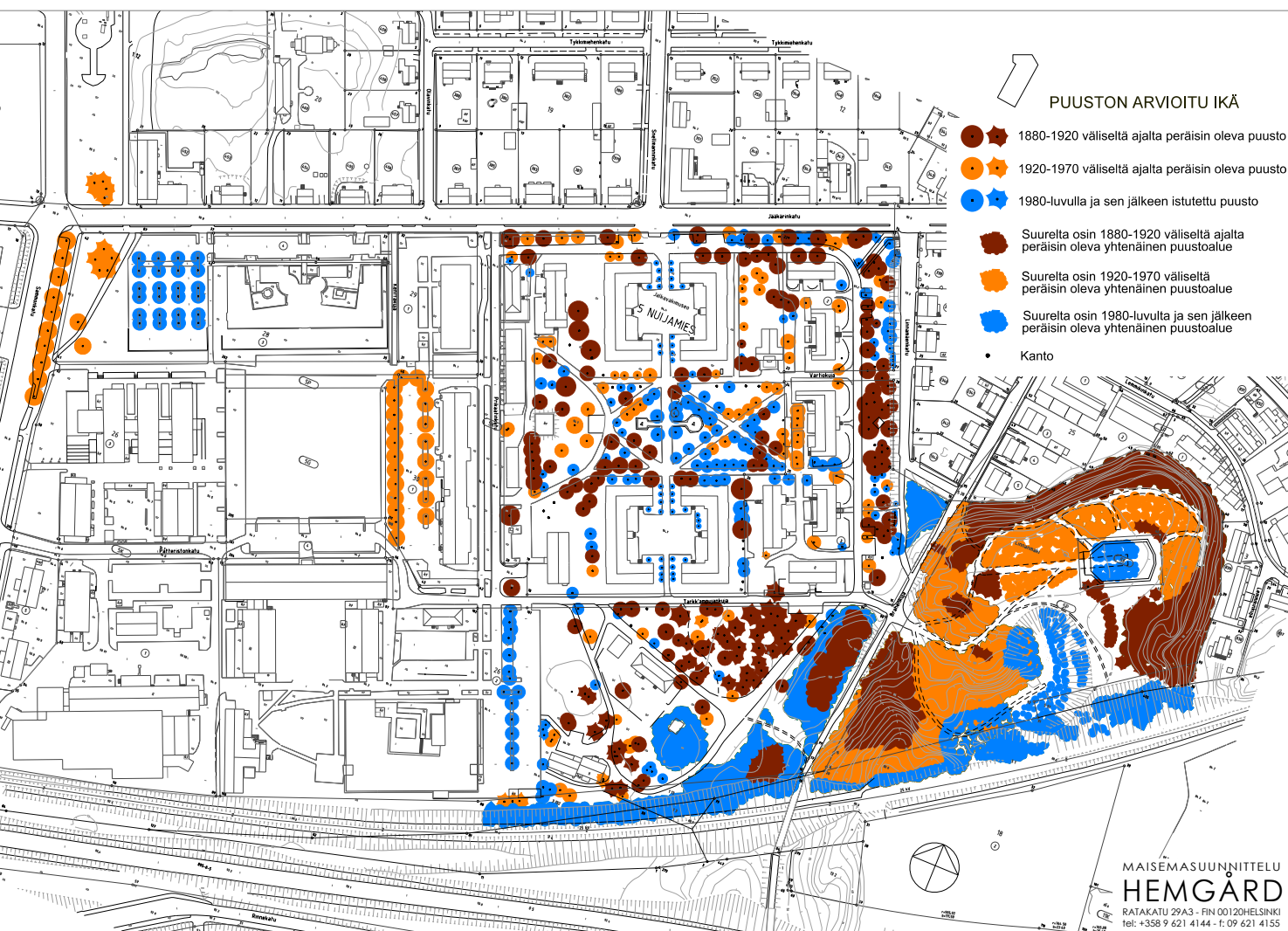
Kartoituksessa arvioitiin silmämääräisesti puiden kunto sekä niiden ikä. Lisäksi pyrittiin hahmottamaan niiden maisemallinen ja esteettinen merkitys rakennetussa ympäristössä. Kasarmialueella vuonna 2006 tehdyn kasvillisuusselvityksen mukaan Tykkipuiston koivut on merkitty rauduskoivuiksi, joskin seassa arveltiin olleen myös hieskoivuja tai niiden risteytymiä (Enviro 2006). Omassa silmämääräisessä kartoituksessa löytyi vanhimpien puiden joukosta sekä raudus- että hieskoivua. Nuoremmat puut osoittautuivat rauduskoivuiksi.

Historiaselvityksen mukaan puita istutettiin alkuvuosisien aikana satoja, sillä koivujen hengissä pitämisessä oli vaikeuksia. Koivujen alkuperä on näiden vuosien varrella varmasti vaihdellut, mikä lienee syy vanhimpien puiden kasvatapojen eroihin.

Puiden istutusperiaatteista todettiin että nuorempien puiden istutuspaikat paikoin poikkesivat kujan linjasta. Nämä epätarkkuudet ja poikkeukset hämärtävät alkupe- räistä puutarhataiteellista sommitteluideaa, ja linjoja on tulevaisuuden lisäistutuksien yhteydessä oikaistava. Eri lajien kasvustojen ja merkittävien puiden kunnosta sekä hoitotarpeesta tehtiin huomioita ja suosituksia siltä osin kuin se oli silmämääräisesti tarkasteltuna mahdollista.

Pensaiden joukossa näkyy koristekasvien käytön kulttuurihistoria. Syreenit, harnepensas ja jasmikkeet ovat alueen vanhoja lajeja, mahdollisesti myös pensasruusut ja happomarjat. Uudemmat muistomerkkeihin liittyvät istutukset edustavat kyseisten monumenttien aikakautta ja ovat siten hyvä esimerkki puiston ajallisesta kerroksellisuudesta.

PUUSTON ARVIOITU IKÄ 1:4000



Puukasarmialueella puiden ikä arvioitiin paikan päällä ja käyttäen apuna vanhaa valokuva-aineistoa sekä aikaisempia suunnitelmia. Linnanmäen metsävyöhykkeiden ikäarviointi on likimääräinen ja perustuu etupäässä eri aikakausien valokuva-aineistoon

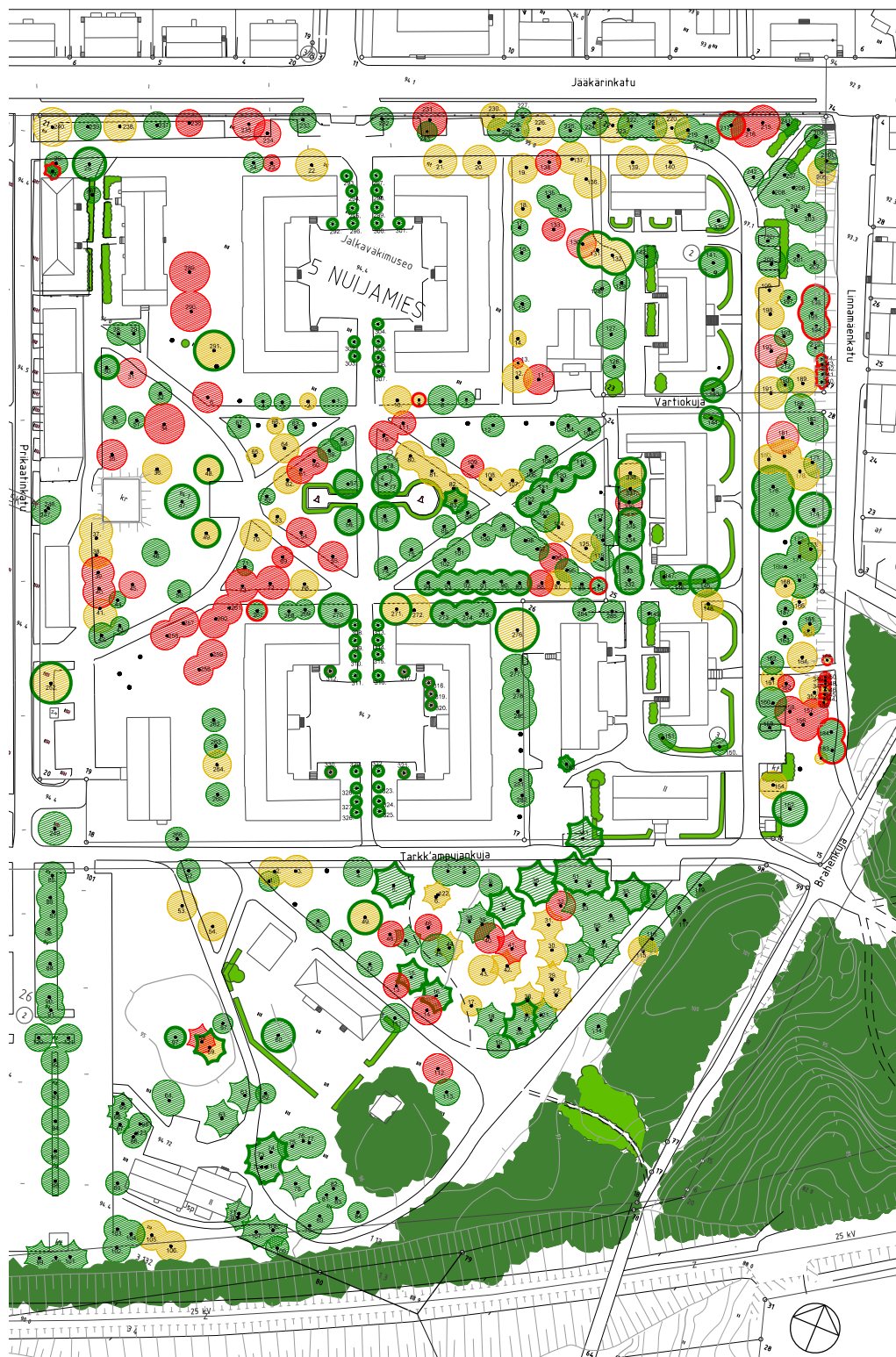
Alla Puukasarmialueen alkuperäistä puustoa, noin 120 vuotta vanha koivurivi perunakellarin eteläpuolella



Valokuva 1970-luvun Tykkipuistosta näyttää hyvin eri-ikäistä puustoa. Keskellä kuvaa vuonna 1950 istutettu joulukuusi



PUUSTON KUNTO JA ARVO 1:2000



VANHAN KASARMIALUEEN PUIDEN KUNTO JA ARVO

- Oleva puu, hyvä kunto
- Oleva puu, kohtalainen kunto
- Oleva puu, huonokuntoisuuden vuoksi poistettava
- Maisemallisesti tärkeä lehti- / havupuu
- Maisemallisista tai puistohistoriallisista syistä poistettava lehti- / havupuu
- Kanto
- Puun numero maastoinventoinnissa
- Pensas, vapaasti kasvava
- Pensas, muotoon leikattu
- Yhtenäinen puustoaalue, ei kuntoarviota

Oheinen luokitus perustuu omaan kartoitukseen ja arvioon maastossa sekä Enviro Oy:n tekemään kasvillisuusselvitykseen vuodelta 2006



Kalusteet, varusteet ja valaistus - arvot ja epäkohdat

Vanhalla puukasarmialueella puistokalusteita on suhteellisen vähän. Penkit puuttuvat nykyään lähes täysin, vaikka niitä 1980-luvun uudistuksen jälkeen oli puiston käytävien varsilla. Puiston valaistus uusittiin 1980-luvun peruskorjauksessa yhtenäisellä pallovalaisintyyppillä. Alueella on jätehuollon ja liikenteen laitteita ja merkkejä, lähinnä kiinteistöjen tarpeisiin sekä Jalkaväkimuseon pihalla. Puukasarmialueen jätehuollon astiat ovat suhteellisen suurikokoisia ja erottuvat vaalean värinsä vuoksi ympäristöstään. Viitoitukset, opasteet ja opastaulujen mallit ovat eri aikoina pystytettyjä ja niiden kiinnitykset vaikuttavat väliaikaisiksi tarkoitetuilta. Kalusteiden ja varusteiden laaja kirjo on epäyhtenäinen.

Tämän työ ei ota yksityiskohtaisesti kantaa kasarmi-alueen valaistuksen ja opasteiden uusimiseen ja yhtenäistämiseen, mutta antaa hyödyllisen pohjan alueen kokonaisvaltaiselle tarkastelulle. Historiallisen ympäristön arvo asettaa nykyisen arkikäytön kalusteiden ulkoasulle erityisiä vaatimuksia. Yhtenäisemmän yleisilmeen saavuttamiseksi laaditaan kaavoituksen yhteydessä kalusteita, varusteita ja valaistusta koskeva laatuohje.



MAANOMISTUS

- KAUPUNKI
- VALTIO (SENAATTI-KIINTEISTÖT)
- MAASEURAKUNTA
- ORTODOKSINEN SEURAKUNTA
- ETELÄ-SAVON KOULUTUKSEN KUNTAYHTYMÄ
- MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU-YHTYMÄ
- AS OY MIKKELIN LINNAMÄEN KATU 2-4
- MIKKELIN OPISKELIJA-ASUNTO SÄÄTIÖ
- LEPAS OY
- YKSITYISET

MERKINNÄT

PUIDEN KUNTOLUOKAT



Oleva säilyvä puu, hyvä kunto



Oleva puu, kohtalainen kunto tilaa seurataan ja tarvittaessa suoritetaan hoitotoimenpiteitä



Oleva huonokuntoinen puu, tilaa seurataan ja poistetaan vuoteen 2015 mennessä

PUIDEN ARVO



Maisemallisesti tärkeä lehti- / havupu



Maisemallisista tai puistohistoriallisista syistä poistettava puu, poistetaan vuoteen 2015 mennessä



Kanto, oleva



Poistettava puu



Istutettava puu, laji ks. toimenpidekortit



Puurivin linja. Etäisyys käytävän reunasta tarkistettava alkuperäisen koivurivin mukaan. Kartan puiden paikat ovat epätarkat.



Niittynurmi / ketokasvillisuus



Hoitonurmi, hoitoluokka A2



Oleva säilyvä pensas, vapaasti kasvava



Oleva säilyvä pensas, muutoon leikattu



Yhtenäinen säilyvä puustoalue



Katu, tie, asfaltoitu



Puistokäytävä, kivituhka



Oleva nupukiveys



Oleva korkeuskäyrä



Oleva leikkipaikka



Aita. Nykyinen aitatyyppi (panssariverkkoaita) vaihdetaan. Tyyppi määritellään yhdessä museoviraston kanssa.



Oleva tukimuuri



Penkki, valurauta / puu malli: Matildedahlin ruukki

Yleissuunnitelma

Mikkelin vanhan kasarmialueen yleissuunnitelman päätarkoituksena on antaa suuntaviivat ja ohjeet kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden puistojen kunnossapidolle ja kasvillisuuden käsittelylle. Tykkipuiston osalta tehtävänä on esittää, miten puiston puita tulisi vaihteitain uusia ja mihin asioihin tulee kiinnittää huomiota paikan alkuperäisten piirteiden vaalimiseksi. Lähtökohtana on vuonna 1988 peruskorjattu puisto, jossa alkuperäiset käytävalinjaukset rakennettiin uudestaan ja koivuja uusittiin. Alueen itäreunan puistoakselissa samoin kuin Sairaalapuistossa alkuperäinen rakenne on kasvillisuuden kehittyessä hämärtynyt, mutta se voidaan puiston hoidolla saada paremmin esille. Pintarakenteiden ja kalusteiden osalta suunnitelmassa otetaan kantaa vain periaatteellisella tasolla.

Puiden uusimisen vaiheistus

Suunnitelmassa esitetään puiden uusimisen kaksi ensimmäistä vaihetta. Myöhemmät vaiheet ovat vaikeammin ajoitettavia, mutta kuntoluokituksista ilmenee puut joiden tilaa tulee seurata. Ensimmäisessä vaiheessa poistetaan ja korvataan huonokuntoisimmiksi luokitellut puut sekä täydennetään aukkokohtia. On erityisen tärkeää, että uudet istutukset Tykkipuistossa istutetaan alkuperäisen kuvion mukaisesti suoriin riveihin. Itäisen osan puistoakselin selkeyttämiseksi on tärkeintä poistaa puiston rajalle itsekylväytyneet puuryhmät. Koivukujan ensimmäisen vaiheen uusimisen voi ajoittaa myöhemmäksi kuin Tykkipuiston. Sairaalapuistossa esitetään puiston koillisrajan koivukujan palauttamista.

Tiet, käytävät ja pintarakenteet

Tykkipuiston ja Sairaalapuiston käytävien, pihojen ja autopaikkojen pinnoitteeksi esitetään edelleen soraa/kivituhkaa. Korttelia kiertävä huoltotie on asfalttia. Vanhojen valokuvien perusteella puistokäytävät olivat profiililtaan lievästi kuperia jolloin käytävän reunat olivat viereistä nurmipintaa alempana (5-10 cm). Tätä vanhaa käytävän rakentamisperinnettä ei enää nouda-

tettu 1980-luvun korjaustöissä. Käytävien pinnan uusimisen yhteydessä profiili muotoillaan vanhan mukaiseksi (ks periaateleikkaus s. 6). Perinteisen käytäväprofiilin tarkoituksena on ohjata pintavedet sivuille ja luoda käytävälle selkeästi piirtyvät reunat ja samalla ”istuttaa” se luontevasti maastoon.

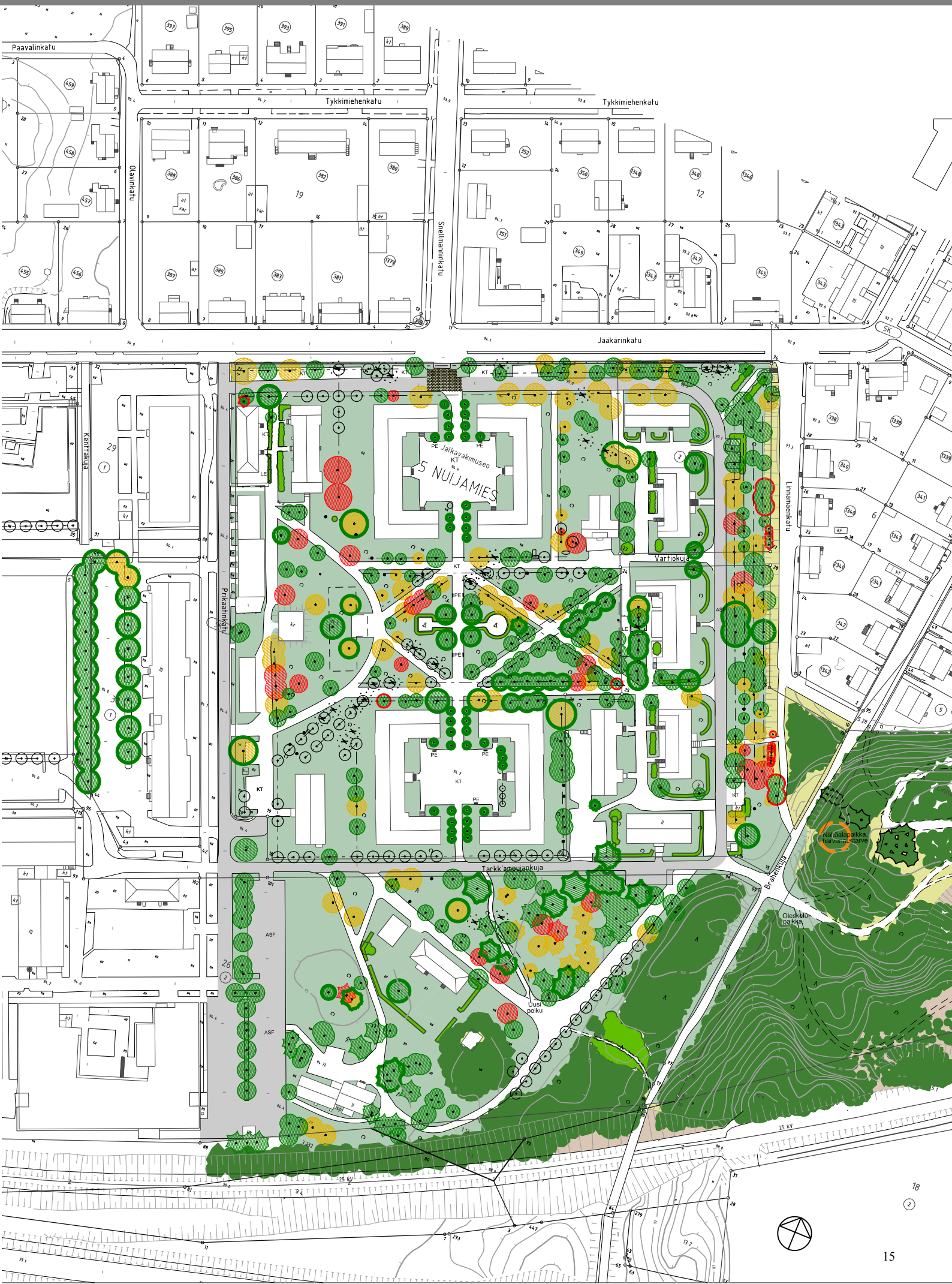
Kalusteet ja varusteet

Suunnitelmassa esitetään penkkien paikkoja Tykkipuiston keskiakselin varrelle ja Jalkaväkimuseon pihaan. Penkkimalliksi ehdotetaan nykyistä Matildedahlin valurautamallia kunnostettuna. Kyseistä mallia valmistettiin Perniön Matildedahlin ruukissa vielä 1980-luvulla.

Jalkaväkimuseon pihat ovat arvokkaita tiloja, jotka eivät historiansa aikana ole olleet ensiluokkaaisesti hoidettuja. Niitä ei esitetä hoidettaviksi vastaisuudessaan viimeistellyn siisteiksi. Sen sijaan niiden kalusteiden tulee olla harkitusti valittuja ja sijoitettuja, kirjavuutta ja liian sattumanvaraista ilmettä välttämällä.

Suunnitelmassa ehdotetaan Puukasarmialueen jätehuollon astioille uutta sijaintia. Värityksessä tulisi tavoitella kasarmirakennuksia hieman tummempaa sävyä.

Seuraavilla sivuilla esitetään toimenpiteitä maisemahoidolle ja kunnostukselle osa-alueittain.



*PUUKASARMIALUEEN KOIVUJEN UUSI-
MINEN ALKUPERÄISSOMMITEMAN
MUKAISEKSI KAHDESSA VAIHEESSA*



 *I. vaiheessa istutettava uusi tai korvaava puu*

 *II. vaiheessa istutettava korvaava puu*

Kuvasta puuttuu vanhempi puusto ja itäisin osa

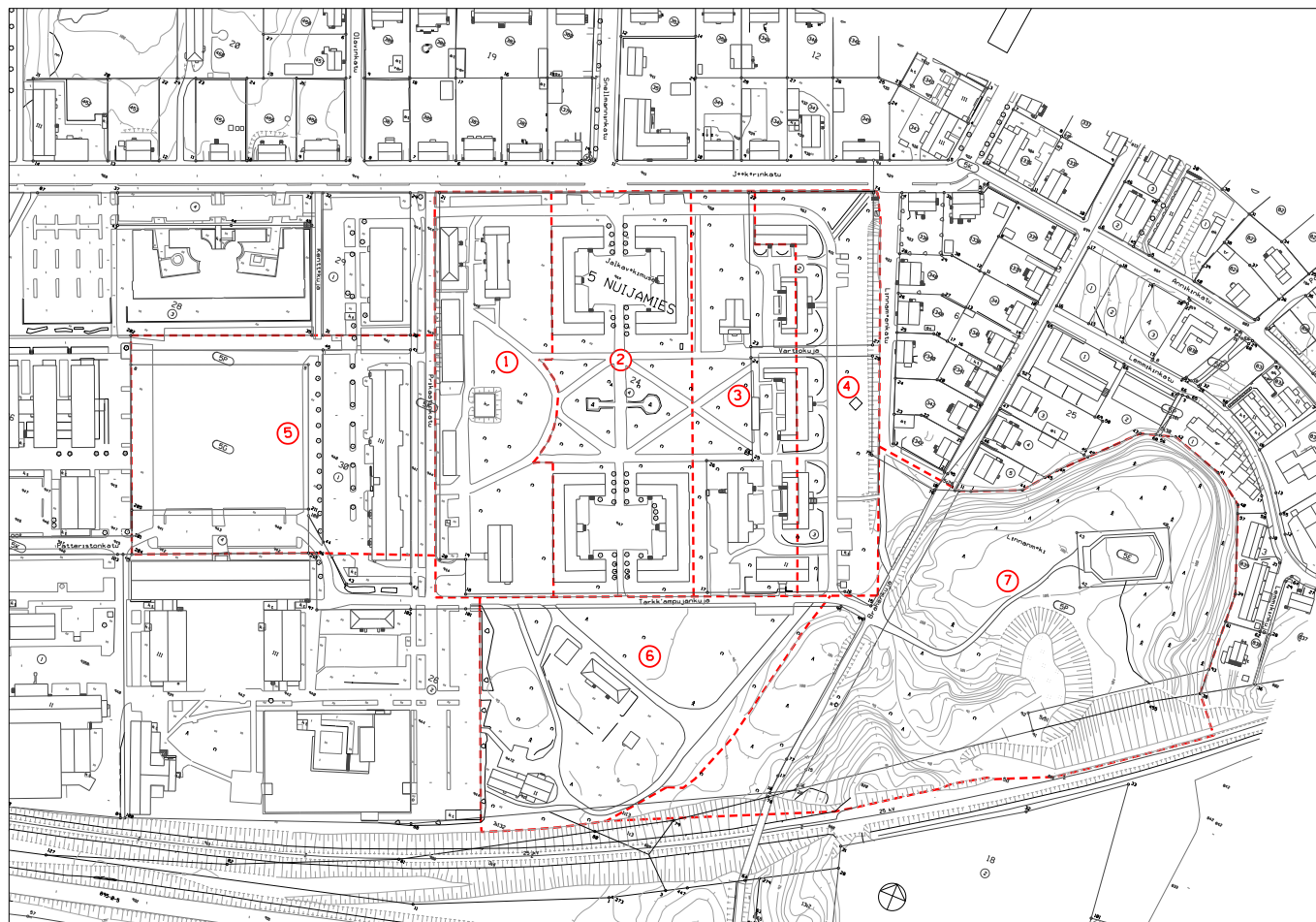
*PUUKASARMIALUEEN PUUSTON
IKÄRAKENNE TULEVAISUUDESSA
arvio*



- 1980-luvulla istutetut puut
ja sisäpihojen olevat puut
- 2010-luvulla istutetut puut
- 2020-luvulla istutetut puut



Hoitosuunnitelma osa-alueittain



- 1. Puukasarmialueen länsireunan rakennuksien ulkotilat ja ympäristö**
- 2. Jalkaväkimuseon kasarmien muodostama keskiakseli**
- 3. Tykkipuiston itäosa ja piha-alueet**
- 4. Alueen itäreuna, asuinrakennusten edusta ja itäosan puistoakseli**
- 5. Kasarmikenttä**
- 6. Entinen sairaala-alue ja sairaalapuisto**
- 7. Linnanmäki**

1. PUUKASARMIALUEEN LÄNSIREUNAN RAKENNUKSIEN ULKOTILAT JA YMPÄRISTÖ



Kasarmin entisen leipomon avointa pihaa Prikaatinkadulta kuvattuna



Päiväkodin pihaa ja aita jonka eteläpuolelle esitetään uusi käytävyyhteys Prikaatinkadulle

Yleiskuvaus

Prikaatinkadun varren rakennuksien rivistöön kuuluvat entinen varusvarasto, jossa nykyään toimii päiväkodin, sen eteläpuolella kaksi varastorakennusta, niiden vieressä vanha perunakellari sekä lounaiskulmassa sijaitseva entinen leipomo. Puretun Artellin paikalla on vuonna 1992 pystytetty Päämajakaupungin kenttätukistomuistomerkki (Suunnittelu: Pertti Mertaola) Päiväkotirakennusta vastapäätä yrityskäytössä oleva rakennus rakennettiin alkujaan Tarkk'ampujapataljoonan räätäli- ja suutariverstaaksi.

Päiväkodin piha on aidattu pystysäleaidalla ja leikkipihan välineitä on hiljattain uusittu. Verstaan ja päiväkodin välissä kulkee kapea pihakäytävä, jota reunustavat päiväkodin uudet ja verstaan vanhemmat pensasistutukset. Tila on mittakaavaltaan intiimimpi kuin puukasarmien ulkotilat muualla. Prikaatinkadun ja päiväkodin välissä on vain kapea nurmikaista. Verstaan länsipuolinen tila on avointa nurmialuetta, jossa kasvaa kolme suurta mutta huonokuntoista koivua jäänteinä hävinneen käytävän varren puista. Etelämpänä olevat varastorakennukset ovat toistaiseksi tyhjillään ja korjauksen tarpeessa. Tilanne näkyy myös pihan hoidon puutteena.

Kasvillisuus

Päiväkodin pohjoispäädyssä kuusi ja koivu kasvavat hyvin lähellä toisiaan ja rakennusta. Vanha koivu pihatien alkupäässä on katunäkymän näyttävimpiä. Päiväkodin aidan ulkopuolelle on istutettu kurturuus. Polun toisella puolella on vanhempaa perua oleva syreeni ja sen jatkeena nuori kurturuus. Prikaatinkadun puolella päiväkotirakennuksen kapea edusta on nurmetettu ja kasvaa nuorta koivuntainta. Joukossa esiintyy huomionarvoiseksi luokiteltu valkokeippi (Lamium album). Perunakellarin ja puretun Artellin lähiympäristössä korostuvat vanhat koivut sekä muistomerkkin viereen istutetut hopeasalavat, tammi sekä kaksi pyöreää perennaryhmää.

Arvot ja ongelmat

Pensasistutukset pohjoisosan pihatien varressa luovat paikalle viihtyisän ilmeen, joskin kurturuus valinnalle ei ole historiallisia perusteita. Vanhat puut ovat kasvutavaltaan ja kooltaan varsin näyttäviä, mutta vaativat tarkkailua.

Yhteys Prikaatinkadulta puistoon päiväkodin eteläpuolelta on poistunut leikkipihan aitauksen myötä. Varaston lähiympäristöä ei ole hoidettu säännöllisesti ja yleisilme on epäsiisti. Muistomerkkin paikkaa ei ole pidetty arvoisessa kunnossa. Perunakellarin alkuperäinen funktio on hämartynt maavallien poistamisen vuoksi. Entisen leipomon pihapiiriin entiset koivut ovat poissa ja paljaassa ympäristössä pysäköintialue ja vaalea muuntamo ovat saaneet liian hallitsevan aseman.

Tavoitteet

Puiden täydentäminen ja vähittäinen uusiminen 2-3 vaiheessa alkuperäissuunnitelman mukaisesti.

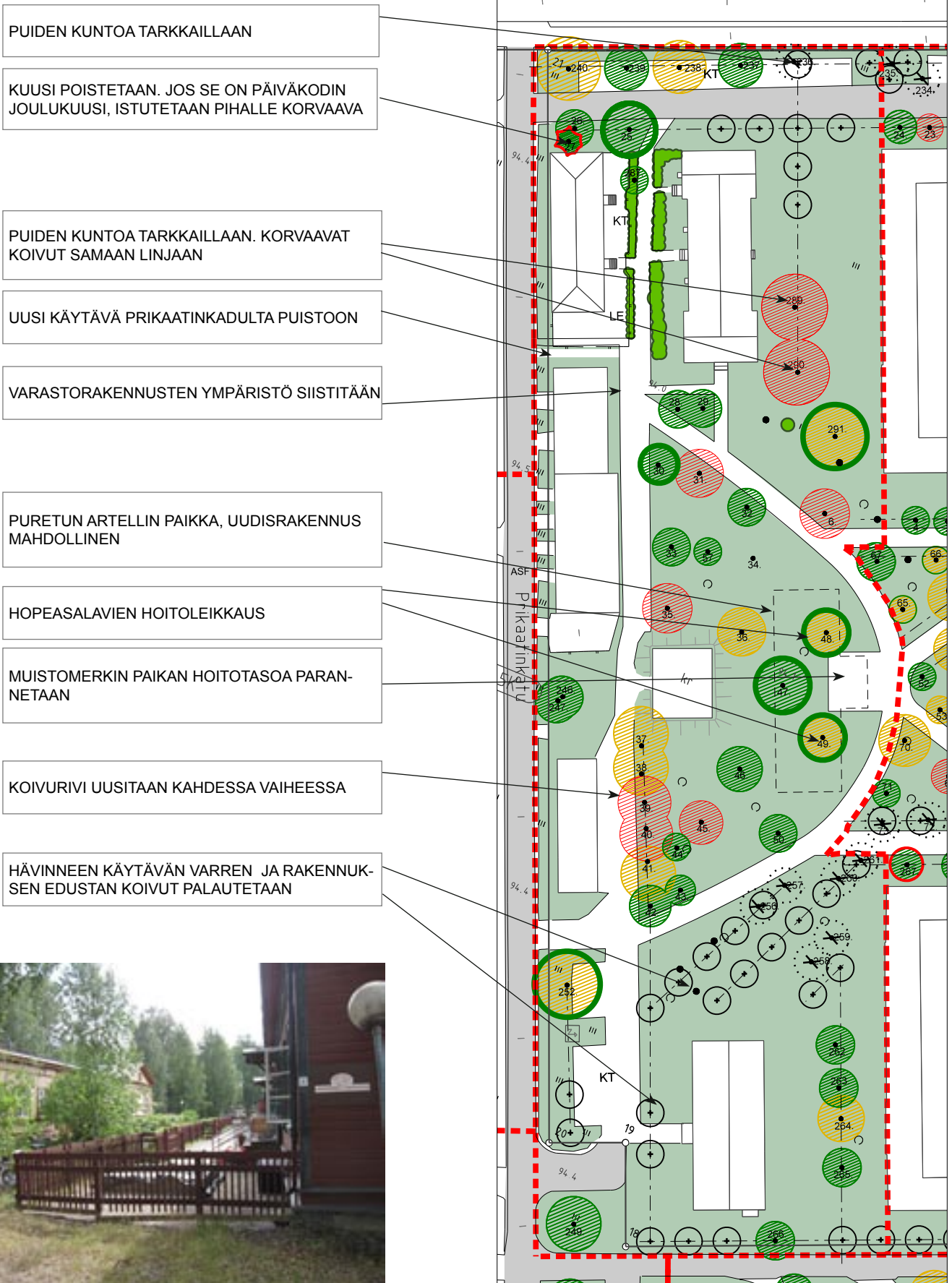
Käytävien nurmettämisen estäminen ja hoito

Muistomerkkin paikan ulkoasun parantaminen tai poisto. Uudisrakennuksen rakentaminen Artellin paikalle mittasuhteiltaan ja piirteiltään alkuperäisen kaltaisena on perusteltua, edellyttäen ettei se tuo puistoon lisää autopaikkoja.

Toimenpiteet (ks. myös viereisen kartan merkinnät)

- Prikaatinkadulta rakennetaan kulkuyhteys puistoon päiväkodin eteläpuolella.
- Varastorakennuksen ympäristöstä poistetaan maainesvarastot ja alue otetaan hoidon piiriin
- Päämajakaupungin kenttätukistomuistomerkkin lipputangon kunnostus
- Uusia koivuja istutetaan lounaisosaan, entisen leipomon ympäristöön suunnitelman mukaan.

PUUKASARMIALUEEN LÄNSIREUNAN RAKENNUKSIEN ULKOTILAT JA YMPÄRISTÖ



2. JALKAVÄKIMUSEON KASARMIEN MUODOSTAMA KESKIAKSELI



Yleiskuvas

Yhteys Jääkärikadulta kasarmialueelle sijaitsee Snellmaninkadun pääteessä hieman sivussa rakennusryhmän keskiakselista. Porteista vain keskimäinen, eli ajoportti on käytössä. Museon autopaikat sijaitsevat alueen aitaa vasten vanhojen koivujen välissä 4-6 auton pysäköintitaskuissa.

Jalkaväkimuseon näyttely-, toimisto- ja varastotilat sijaitsevat miehistökasarmeiksi rakennetuissa, symmetrisesti kahtena identtisenä ryhmänä olevissa rakennuksissa. Sisäpihat ovat keskeltä sorapintaisia mutta seinustoja kiertävät nurmialue ja istutukset. Nykyiset istutukset ovat peräisin 1980-luvun peruskorjauksesta (Arkkitehtitoimisto Erkki Karvinen Ky). Niiden vastaavuudesta alkuperäisen tilanteen kanssa ei ole saatu tietoa. Rakennusten kivijalkaa kiertää kenttäkiveys, ja syökytorvien alla on graniitista hakatut loiskekupit.

Tykkipuiston keskiosan symmetrisyys korostaa kasarmialueen sisäisten kulkuyhteyksien suuntaa. Keskikäytävä yhdistää Jalkaväkimuseon eri osat toisiinsa ja säteittäiset sivukäytävät ohjaavat korttelin muihin rakennuksiin tai ulkopuolelle. Tykkipuiston keskellä on kolme muistomerkkiä. Savon jääkärien muistomerkkiä vuodelta 1933 (musta hiottu graniitti) sekä Mikkelin vanhalla kasarmialueella itsenäisyyden aikana toimineiden joukko-osastojen muistomerkkiä vuodelta 1988 (harmaa graniitti, suunnittelu Pertti Mertaoja) rajaa leikattavaksi tarkoitettu mutta hoitamatta jäänyt pensasaita. Keski-käytävän varrella nurmella sijaitsee graniittien Ritareiden kivi vuodelta 2004.

Kasvillisuus

Jääkärikadun puolen koivuja on aikoinaan ollut kolmessa rivissä, yksi rakennuksien vieressä sekä kaksi riviä tien toisella puolella aitaa vasten. Autopaikat ovat vieneet osan koivuista. Kasarmipihojen tunnuskasvin aseman saaneet muotoon leikatut rungolliset orapihlajat ovat perua 1980-luvun kunnostussuunnitelmasta. Tykkipuiston puulajeja ovat koivujen lisäksi vuonna 1950 istutettu siperianpihta (joulukuusi) joukko-osastojen muistomerkkin yläpuolella sekä jääkärimuistomerkkin molemmin puolin istutetut rungolliset aitaorapihlajat, joista toinen on katkottu. Samaa muistomerkkiä kehystävät verihappomarjapensaas. Uudemman muistomerkkin rajana on koristearona ja kalliotuhkapensas vapaasti kasvavana, joskin leikattavaksi tarkoitettuna.

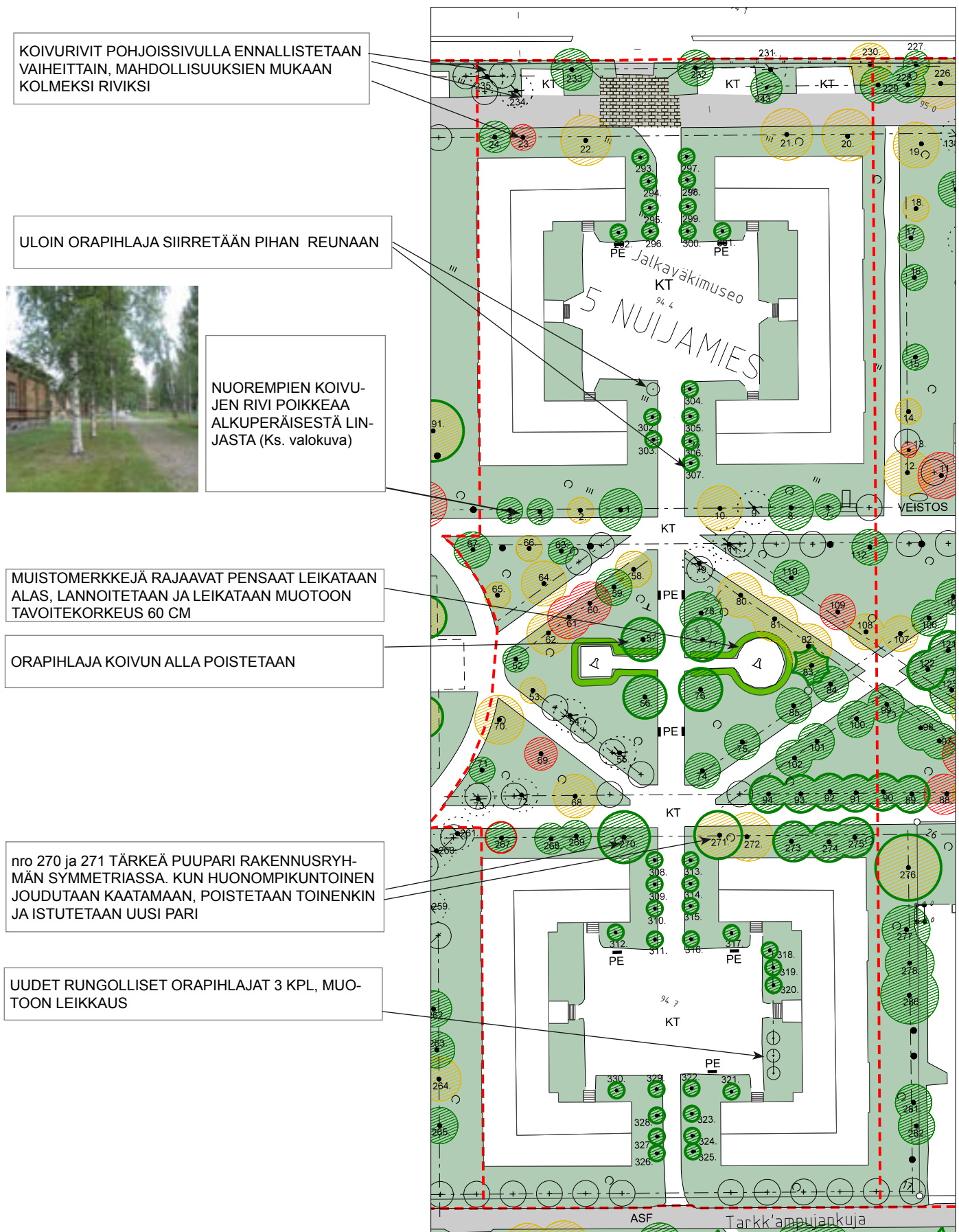
Arvot ja ongelmat

Kasarmirakennusten pihan yleisilme on edustava, joskin erilaisten kilpien ja kalusteiden valinta ja sijoittelu vaikuttaa sattumanvaraiselta. Ajoliikenne museokahvilan eteen kasarmipihan kautta on ongelma. Tykkipuistossa 1980-luvun jälkeen istutettujen koivujen sijoittelu poikkeaa paikoin kujan alkuperäisestä suorasta linjasta etenkin puiston luoteisosassa. Eteläosassa nuoremmat puurivit ovat jo kehittyneet ehjäksi ja näyttäväksi kujanteeksi. Muistomerkkien istutuksien hoitamatta jättäminen on puiston näkyvimpiä haittoja. Puistoon sijoitetut penkit on siirretty muistomerkkin pensaiden taakse.

Toimenpiteet

- Tykkipuiston huonokuntoisimmat koivut korvataan uusilla (rauduskoivu). Puut korvataan kahdessa vaiheessa
- Kasarmipihasa orapihlajia täydennetään symmetrian aikaansaamiseksi
- Muistomerkkien kohdat peruskorjataan ennallistaen.

JALKAVÄKIMUSEON KASARMIEN MUODOSTAMA KESKIAKSELI



3. TYKKIPUISTON ITÄOSA JA PIHA-ALUEET



Päävartio 1800-luvun lopulla (MV/ Mikkelin kaupunki)

Yleiskuvaus

Osa-alueeseen kuuluvat Jalkaväkimuseon ja itäreunassa olevien asuinrakennusten väliset piha-alueet, Tykkipuiston itäinen osa sekä Upseerikerhon ympäristö. Entinen Päävartio sijoittuu Vartiokujan varrelle ja toimii nykyään kahvilana ulkotarjoiluineen. Kahvilan edessä on kaksi luvallista autopaikkaa, jonne ajo on ohjattu idästä, mutta käytännössä ajo tapahtuu etupäässä puistokäytävää pitkin Jalkaväkimuseon pihan kautta. Kävelymatka museon paikoilta on kuitenkin vain 70-80m. Kahvilan vieressä suuren koivun juuressa on vuonna 2003 pystytetty Sotakoirapatsas (Pekka Ketonen). Kasarmirakennuksen pitkän julkisivun viereinen käytävä on alkuperäisessä paikassaan ja vanhimmat koivut sen varressa lienevät samoin 1880-luvulta. Kahvilan takainen avoin ja lähes puuton piha rajautuu suoraan asuinrakennuksien pihaan. Pihan kulmassa on kolmen erityisen suuren koivun ryhmä. Pensasistutuksia on sisäänkäyntien edessä mutta vain osa lienee alkuperäistä lajistoa. Kalusteina on mm. pyykinkuivausteline, hiekkalaatikko ja persoonallinen penkki. Tykkipuiston itäosa liittyy suoraan päiväkodin uuteen leikkipaikkaan, joka on sovitettu vanhan puistokäytävän kohdalle. Upseerikerhon piha on aidattu. Talon läntisellä puolella oleva sorakenttä toimii pysäköintipaikkana ja huoltopihana jäteastioineen.

Kasvillisuus

Vanhimmat ja huonokuntoisimmat koivut sijaitsevat Päävartion ja sen viereisten asuinrakennusten pihassa. Rakennusten edustalla on vanhoja syreenipensaita ja uudempiin pensaslajeihin muiden muassa kuuluva pihlaja-angervo. Pihan alkuperäislajistoa ei ole selvitetty. Kahvilan edessä oleva syreeni lienee alkuperäinen. Päiväkodin pihan vaahterarivin iäksi arvellaan noin 25 vuotta. Tiheään istutetussa ryhmässä osa on kunnoltaan heikkoja. Tykkipuiston kaakkoiskulmassa oleva vaahtera rikkoo puhtaasti koivuista koostuvan puurivin. Upseerikerhon eteläpäädyssä on kartiotulija maisemapuuna.



Ajo Päävartion / museokahvilan eteen ja pysäköinti puistossa tulisi estää nykyistä toimivammin

Arvot, ongelmat

Asuinrakennuksien sisäpihat suurien koivujen katveessa ovat viihtyisiä ja huolella hoidettuja. Suurimmat koivut asuinpihassa ja kahvilan edessä joudutaan lähitulevaisuudessa kaatamaan ja korvaamaan, mikä tulee olemaan miljöölle menetys. Kahvilan edustan käyttö useammankin kuin kahden auton pysäköintiin aiheuttaa ongelmia niin paikan viihtyisyydelle kuin puistokäytävien ja nurmen kunnolle, sillä ajoesteitä ohitetaan nurmikon kautta.

Tavoitteet

Huonokuntoisimpien koivujen korvaaminen ja toimenpiteiden oikea ajoitus. Käytävien kunnostaminen ja pysäköintipaikkojen poisto kahvilan edestä. Suuren pihapuuryhmän kaatamisen yhteydessä pidetään seremoniallinen tapahtuma asukkaiden kanssa.

Toimenpiteet

- ks. viereinen kartta

TYKKIPUISTON ITÄOSA JA PIHA-ALUEET



SUURI KOIVURYHMÄ,
KUNTOA SEURATAAN.
NRO 130 POISTETAAN
HETI



POISTETTAVAN KOIVUN TILALLE ISTUTETAAN UUSI

KOIVUN KUNTOA SEURATAAN. POISTO MAHDOLLI-
SESTI VUOTEEN 2015 MENNESSÄ

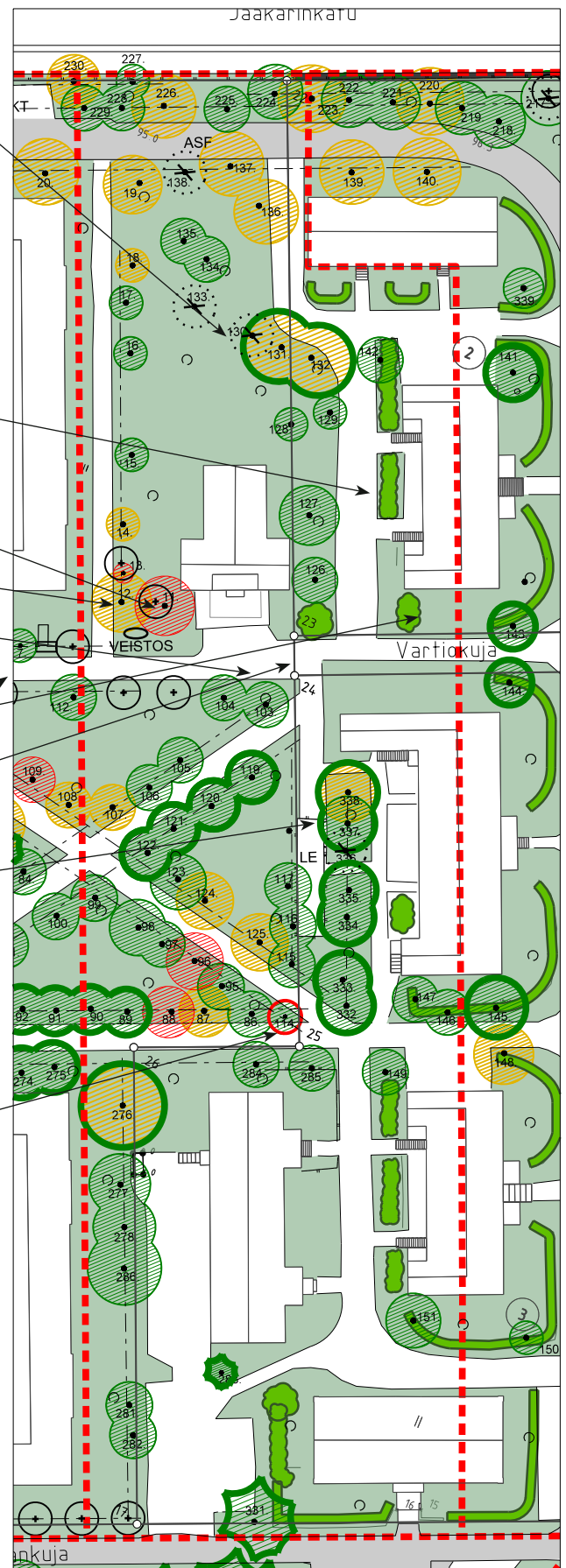
KAHVILAN AUTOPAIKAT POISTETAAN

PENSAITA LISÄTÄÄN, SYREENI, VANHA RUUSULAJI

UUDET AJOESTEET SEKÄ JALKAVÄKIMUSEON POH-
JOIS- ETTÄ ETELÄPUOLELLE.

VAAHTERARIVIÄ HARVENNETAAN, 336, 338
POISTETAAN

VAAHTERA POISTETAAN KOIVURIVISTÄ



4. ALUEEN ITÄREUNA, ASUINRAKENNUSTEN EDUSTA JA PUISTOAKSELI ALUEEN ITÄREUNASSA



Upseerikylän etupuutarhojen hyvin hoidetut pensasaidat 1900-luvun alussa



Mikkelin kaupungin pienoismallissa näkyy kasarmialueen itäosan puistoakseli sekä aitaus joka myös kiersi Linnanmäen Valokuvassa oikeall puistoakselin koivukujaa v 2010.

Yleikuvaus

Asuinrakennusten etupihojen korkeat leikatut, kaariksi istutetut pensasaidat ovat alusta lähtien luoneet kasarmialueelle oman vahvan piirteensä. Nykyiset matalat heikkokasvuiset siperianhernepensaat ovat hyvin vaatimaton vastike entisille pensasaidoille. Alkuperäiset pensasaidat rajautuivat kaarevina aiheina suoraan ajotien hiekkapintaan. Nykyiset istutukset ovat nurmella, johon asfaltin reuna rajautuu suoralinjaisesti. Näissä upseeriperheiden asuntojen etupihoissa kasvoi koriste- ja hyötykasveja. Pensasaidat uusittiin 1980-luvun peruskorjauksen yhteydessä, jolta ajalta ovat peräisin myös vaahterat rakennuksien päätyjen kohdalla.

Tien toisella puolella on kapea muotopuisto, jolla on puukasarmin alkuvuosikymmeninä ollut kaupunkikuvassa näkyvämpi asema vaikka puut eivät silloin vielä olleet nykyisten korkuisia. Kun Linnanmäentien varren omakotitaloalue vielä oli peltoa, erottuivat kasarmialue ja puisen säleaidan takana oleva kapean puistoakselin koivukuja sekä kaksi lehmusta selkeäpiirteisenä kaupungin suuntaan. Puistoakselin käytävä on hävinnyt, mutta sen suoralinjaisesta puukujasta on suuri osa vielä tallella. Kantakartan sattumanvaraisesta puumerkinnästä saa tältä osin virheellisen kuvan, mutta todelliset paikat korjattiin tämän työn karttakuvuihin. Puiston reunassa ja koillispuolella kasvaa itsestään kylväytyneitä puuryhmiä jotka peittävät puistoakselin hahmottumisen ympäristössään.

Keskiosassa olevan korkeahkon, liuskelaatoilla verhotun korokkeen alkuperä jäi tämän työn yhteydessä selvittämättä. Jos se on rakennettu lipputangolle, lieene sijainnin tarkoituksena ollut näkyminen kaupungin suuntaan.

Nykyiset asuntojen autopaikat kadun varressa ovat peräisin 1980-luvun lopulta.

Kasvillisuus

Etupihojen aitauskasvina on leikattu siperianhernepensas. Vanhat valokuvat eivät ole riittävän tarkkoja vahvistamaan onko laji alun perin ollut sama. Kyseessä voi myös olla orapihlaja. Nykyiset kasvit ovat pääosin 1980-luvun lopun uudistuksista. Vaahterat päätyjen kohdalla ovat katukuvassa tärkeitä. Koivu

on hallitseva puulaji puistovyöhykkeellä. Muistomerkin kohdalla on kaksi puistolehmusta, ja eteläpäässä myös saarni sekä vaahtera. Itsekylväytyneet lajit ovat tuomi, pihlaja, raita ja mänty. Linnanmäenkadun varren penkereessä kasvaa runsaslajinen ketokasvillisuus.

Arvot ja ongelmat

Muotoon leikatut pensasaidat ovat tärkein puutarha-aihe rakennuksien edessä. Niiden heikko kasvu viittaa ravinnon puutteeseen, jonka osasyynä on pensasrivissä kasvava tiivis nurmi. Pensaita vaivaa myös härmä. Alkuperäisen korkuinen pensasaita rajaisi asumiselle yksityistä ulkotilaa. Vaahterat ja syreenit ovat katukuvassa tärkeitä istutuksia. Kasarmialueen itärajan puistoakselilla on ollut tärkeä kaupunkikuvallinen merkitys, joka nykyään on hämärtynyt itsekylväytyneiden puuryhmien ja jonkin verran myös jäteaitauksien vuoksi.

Tavoitteet

Asuinrakennusten etupihojen leikattavan pensasaidan elvyttävä hoito ohjeiden mukaan tai uusiminen, jolloin alkuperäislaji (mahdollisesti aitaorapihlaja) tulee varmistaa.

Itäosan puistoakselin puiden uusimisessa tulee noudattaa vanhaa akselisommitelmaa. Säleaidan palauttamismahdollisuutta tulee selvittää

Toimenpiteet

Siperianhernepensasaidan elvyttäminen: 1. vuosi keväällä nurmen kuoriminen pois tyveltä, kompostimullan lisääminen ja lannoitus. 2. vuosi keväällä: Pensasrivin alasleikkaus ja muotoonleikkaamisen aloittaminen kesän aikana. Pensasaidan tavoitekorkeus: n. 1,50 m.

Vanhalle puistokujalle kuulumattomat rinnepuut poistetaan. Brahenkujan puoleisessa päässä poistetaan akselinäkymän peittävää puustoa.

Ks. myös viereinen kartta.

ALUEEN ITÄREUNA, ASUINRAKENNUSTEN EDUSTA JA ITÄOSAN PUISTOAKSELI

PENSASAITAAN TÄYDENNYSSISTUTUS PUIDEN UUSIMISEN YHTEYDESSÄ



ALKUPERÄISLAJIN SELVITYS (JOS OLLUT AITA-ORAPIHLAJA, LAJIN VAIHTO), PENSASAIKAN MAANPARANNUS JA NUORENNUSLEIKKAUS

PUURYHMÄN POISTO VIIMEISTÄÄN KUJAPUIDEN UUSIMISEN YHTEYDESSÄ

NUORTEN MÄNTYJEN YM. RYHMÄ POISTETAAN

PUIDEN POISTO JA KORVAUS II.VAIHEESSA

LEHMUKSET, OKSISTON HOITOLEIKKAUS TARVITTAESSA

NELIRIVISEN PUUKUJAN RIVIEN VÄLI 4,20 M

VAAHTERAT YM. REUNAPUUT POISTETAAN



5. KASARMIKENTTÄ

Yleiskuvaus

Puukasarmialueen länsipuolella oleva avoin sorapintainen kenttä rajattiin tarkk'ampujapataljoonan paraati- ja harjoituskentäksi 1880-luvulla. Museoviraston kuva-arkistosta löytyneen vanhan valokuvan mukaan sen alkuperäisenä rajauksena on luultavasti ollut lapeaita (lappuaita, vaakariukuaita) ja koivurivi, joko kaksi- tai yksirivisenä. Koivuista osa näyttää jääneen venäläisten kasarmirakennusten alle tai pihaille ja hävinneen viimeistään nykyisten rakennuksien myötä. Venäläisten sotilaskasarmien aikana kentän rajana on ainakin länsipuolella ollut leikattu pensasaita ja mahdollisesti myös aita.

Avoimen tilan ilmeen määräävät aina sitä rajaavat elementit ja rakennukset. Nykyisten oppilaitos- ja virastorakennusten rajaamana kenttä on saanut uuden luonteen, joka ei sellaisenaan ilmennä aukion sotilashistoriallista taustaa. Kentän pohjois- ja eteläreunassa on paikoitusalue ja pysäköintiä on talvikautena enemmän.

Kasvillisuus

Vanhempi koivurivi venäläisten kasarmirakennusten puolella itäreunalla on suureksi osaksi 1900-luvun alusta. Muualla kentän alueella ei ole puustoa.

Arvot ja ongelmat

Kentän historiallinen arvo on suuri, joskaan sen historia ei uusien virasto- ja oppilaitosrakennusten rajaamana ole tunnistettavissa paikan päällä.

Tavoitteet

Kentän rajaaminen yhtenäisellä tilaa muodostavalla aiheella on tärkeää. Valittavan kasvilajin tai rakenteen tulisi olla historiallisesti perusteltu. Autopaikkojen määrää kentällä ei tule lisätä. Valaisin- tai muiden pylväiden sijoittamista kentän tilaan tulee välttää.

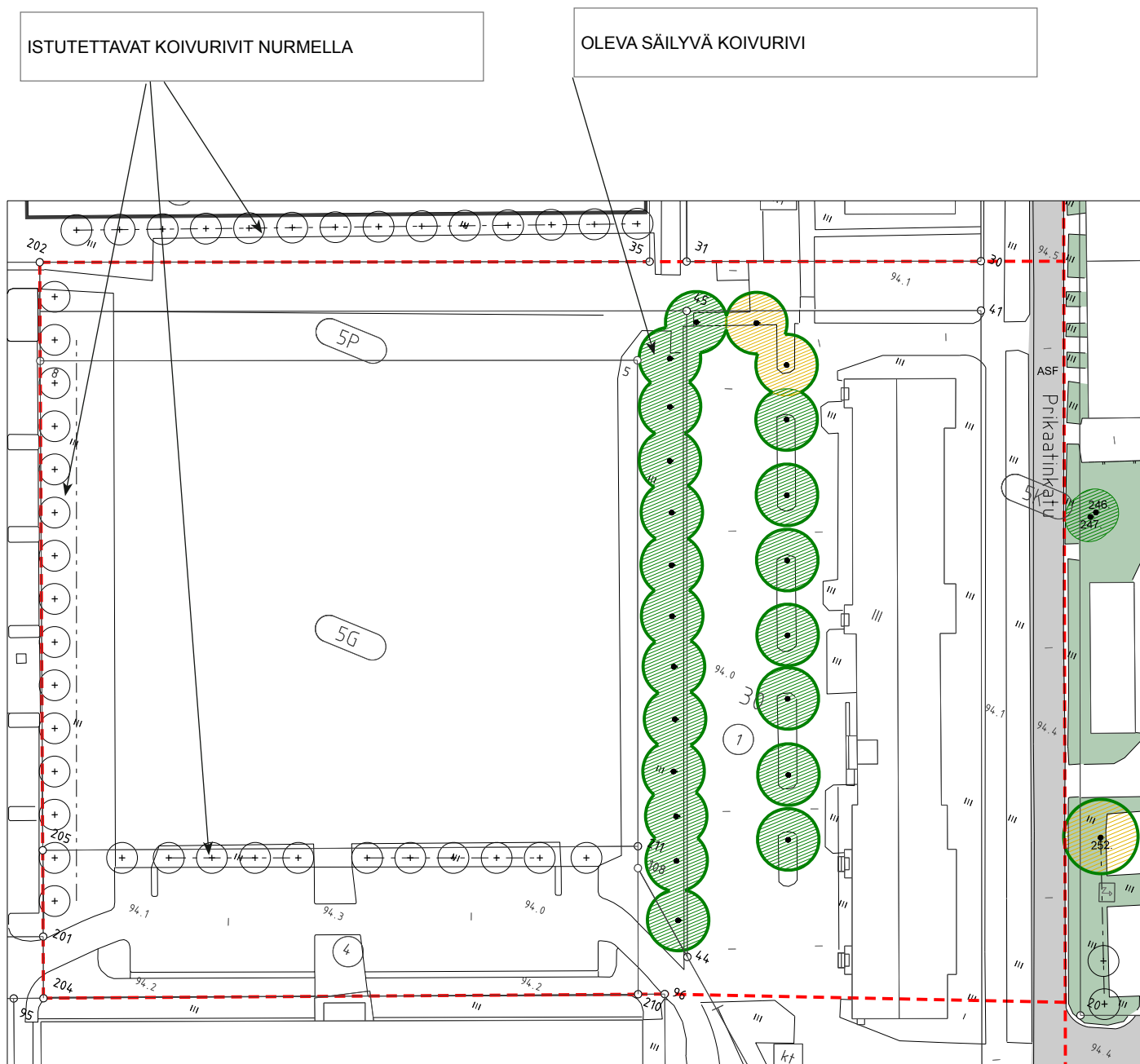
Toimenpiteet

Kentän rajaukseksi ehdotetaan koivuriviä joko kaksoisrivinä tai yksirivisenä. Suunnitelmakuvassa on ehdotettu yksirivi rajausta.



*Kuvassa mahdollisesti Kasarmikenttä idän suunnasta kuvattuna
(Museoviraston kuva-arkisto)*

KASARMIKENTTÄ



6. ENTINEN SAIRAALA-ALUE JA SAIRAALAPUISTO



Yleiskuvaus

Puukasarmirakennusten eteläpuolella sijaitsevalla kolmio-maisella alueella on jäänteet 1880-luvulla rakennetusta sairaalasta. Välskärin talo, joka alkujaan toimi henkilökunnan asuntolana, on ryhmästä ainoa säilynyt. Etelämpänä radan varrella on nykyään kahvilana toimiva, itsenäisyyden aikana aliupseerikerhona ollut ja laajennettu rakennus. Entisen sairaalan muut rakennukset purettiin sotien jälkeen ja niistä on enää näkyvissä vain kivijalat tai ei sitäkään.

Sairaalapuisto, joka erotti tiiviin rakennusryhmän kasarmi-alueesta tartuntavaaran vuoksi, on nykyään vanhan kookkaan puuston hallitsemaa hoidettua puistometsää. Alueen halki kulkee oikopolkua, mutta maastosta voi erottaa siellä olleen myös puistokäytäviä. Vuoden 1889 kartan esittämä polkujen kuvio on hyvin todennäköisesti aikanaan toteutunut. Samassa kartassa näkyy myös tontin kaakkoisrajan reunassa esitetty suora puurivin reunustama tie. Nykytilanne todistaa puurivin toteutuneen, sillä siitä on muutama yksilö säilynyt.

Kasvillisuus

Välskärin rakennuksen ympäristössä on kasvillisuusselvityksen mukaan vanhempaa kulttuurilajistoa, mutta myös myöhemmin istutettuja lajeja. Pensaita on ilmeisesti istutettu vasta sotien jälkeen. Ruusulajike on mahdollisesti mökinruusu (*Rosa majalis* 'Foecundissima'). Aliupseerikerhon pihassa kasvaa vanhempaa, yli satavuotiaasta puustoa, mäntyä ja vaahteraa sekä kaksi pilarituijaa. Maakellarin ja rakennusten perustusten ympäristössä ruohovartisen lajiston määrä on suuri. Sairaalapuiston puulajeja ovat kuusi, lehtikuusi ja koivu. Kuuset ovat kookkaita, Tarkk'ampujankujan katseenvangitsijoita.

Arvot ja ongelmat

Sairaalapuiston hoito nurmipintaisena on luonut omaleimaisen läpinäkyvän runkopuiden puistikon. Runkojen lomitse on näköyhteys, eivätkä tyhjiilleen jääneet rakennukset rajaudu kulttuuriympäristön ulkopuolelle. Puiston tulevaisuuden ongelma voi olla tiheän puuston tasaikäisyys. Koillisrajan suoran käytävän puukujan on rapistumassa ja metsänreuna työntymässä lähemmäs. Tarkk'ampujankujan itäpäähän rakennettu pysäköintialue työntyy osittain käytävän päälle.



Kuva yllä: Hoidettua Sairaalapuistoa, näkymä pohjoiseen

Vasen kuva: Näkymä puretun sairaalan kohdalta koilliseen



Vanha nurmettunut tie entisen sairaalan alueelle. Vasemmalla näkyvät koivukujan säilyneitä koivuja. Oikealla autopaikka, osaksi tien kohdalla.

Tavoitteet

Sairaala-alueen puistonhoidossa ja kehittämisessä tulisi tutkia alkuperäisen korttelirajauksen esiin ottamista. Aliupseerikerhon arvopuut säilytetään ja tuodaan esiin poistamalla liian lähelle kasvavia puita. Koillisrajan kujan palautetaan ja metsän reunapuita poistetaan.

Toimenpiteet

Huonokuntoisimmat puut Sairaalapuistosta poistetaan. Nykyistä hoitoa jatketaan, eikä alueelle istuteta pensaita. Vanhojen puiden tilaa seurataan, ja niiden juuriston vaurioitumista tulee välttää. Tien varteen kasattu puutarhajäte kuljetetaan pois tai kellarin kohdalle rakennetaan selkeäreunainen komposti.

ENTINEN SAIRAALA-ALUE JA SAIRAALAPUISTO



Näkymä puretun sairaalan edestä koilliseen



27. JA 28. HUONOKUN-
TOISET KOIVUT
POISTETAAN

7. LINNANMÄKI

Yleiskuvaus

Linnanmäen alue on sisältynyt suunnittelualueeseen yleispiirteisen tarkastelun kohteena. Alue on ollut aidattu osa kasarmialuetta ainakin itsenäisyyden ajalle asti. Nykyään Linnanmäen harjumetsä toimii ulkoilualueena. Maastossa erottuvat vielä venäläisen kasarmiajan polkuverkosto sekä 1958 puretun ortodoksisen kirkon paikka. Sotilaskirkon alttarin kohdalla on muistokivi vuodelta 1959, ja kirkkotilassa kasvaa nuori koivikko.

Entisen kirkon eteläpuolinen alue on avointa, niittynä hoidettua harjun lakiosaa. Metsän reunassa on vanhaa puutarhakasvillisuutta mahdollisesti 1880-luvun huvimajan ja soittolavan ajalta. Laelta avautuu näkymä kauas etelään, mutta myös alapuolella olevan liikerakennuksen laajalle asfalttipihalle. Kirkkopaikan lounaispuolella on harva kuusikko, ja myös tällä lakialueella aluskasvillisuutta on niitetty kiitettävästi paikan kulttuurihistoriallisten piirteiden säilyttämiseksi.

Soranottokuoppa on itsenäisyyden ajalta. Sen jyrkät rinteet houkuttelevat maastopyöräilyn taitajia.

Kasarmialueen puoleisessa kärjessä näkyy peitetty korsurakenne, josta ei ole lisätietoa. Kyseessä lienee Jalkaväkimuseon näyttelyä varten rakennettu taistelutukikohdan rakenne, jonne johtaa puupölleristä rakennettu rinneporras.

Rinteen puusto on lehtomaisen kangasmetsän metsätyyppejä. Alueesta tehdystä kasvillisuus selvityksessä nousee esiin runsas ketokasvien lajisto, joista ketoneilikka on luokiteltu silmälläpidettäväksi.

Linnanmäelle nouseaan Brahenkujan varrella olevalta nurmi-aukiolta, jossa on puiston penkki. Paikan viihtyisyyttä vähentää metsänreunojen epäsiisteys raivausjätteineen.

Tavoitteet ja suositukset

Lakialueen maisemanhoitoa tulee jatkaa Linnanmäen historian esillä pitämiseksi, mutta myös niittylajiston, paikan virkistysarvojen ja näkymien vaalimiseksi.

Puretun kirkon sisällä luonto on ottanut ihmisen paikan ja kirkkoväen tilalla on koivujen seurakunta, ryhdikkäänä keskikäytävän kummallakin puolella. Tätä symboliarvoa tulisi aktiivisesti vaalia ja vahvistaa visuaalisesti korostamalla keskikäytävää ja pitämällä aluskasvillisuus hoidettuna.

Radan puoleisen jyrkän rinteen puuston kehitystä pidetään silmällä ja poistetaan kaukomaiseman ja ”taivasnäkyvän” eteen kasvava puusto.

Linnanmäen lounaisosassa on potentiaalinen näköalapaikka kohti Brahenkujaa ja kasarmialuetta. Kohdan esiinnotaminen myös nostaisi paikalla kasvavat vanhat männyt maisemaksi. Sisääntulokohdalle Brahenkujalta ehdotetaan metsän reunaosien vähäistä harventamista ja siistimistä sekä penkin vaihtamista.



Linnanmäen puistomaisena hoidettua lakimetsää



Avoin niitty ja etelään avautuva näkymä, jonka ei toivoisi kasvavan umpeen



Entisen kirkkosalin paikalla kasvaa koivikko. Keskikäytävä johtaa alttarin paikalle ja muistokivelle.

LINNANMÄKI



Sisääntulokohta Linnanmäelle on tärkeä levähdyspaikka Brahengkujan varrella ja kaipaa siistimistä



Kuva kaupungin virastotalossa olevasta pienoismallista

Lähteitä

Painamattomat lähteet:

Mikkelin kaupunki, Asemakaava 2009: Selvitys kulttuuriympäristöstä asemakaavan muutosalueella Vanha kasarmialue Luonnos 25.09.2009

Mikkelin kaupunki, Asemakaava 2010: Mikkelin Vanha kasarmialue, Suojelu ja kehittämissuunnitelma Luonnos 12.1.2010

Mikkelin kaupunki, Asemakaava 2010: Selvitys puistoalueiden historiasta asemakaavan muutosalueella, Vanha kasarmialue 7.6.2010

Pohjola, Pekka 2003: Mikkelin vanhan kasarmialueen kasvillisuusselvitys - Mikkelin kaupunki

Enviro Oy, Vauhkonen, Marko 2006: Mikkelin vanhan kasarmialueen kasvillisuus- ja kasvistoselvitys - Mikkelin kaupunki

Valokuvat:

Historialliset valokuvat, Mikkelin kaupunki

Sivulla 26: Museoviraston valokuva-arkisto

Historialliset kartat:

Mikkelin kaupunki, Asemakaava 2010: Selvitys puistoalueiden historiasta asemakaavan muutosalueella, Vanha kasarmialue 7.6.2010

Uudet valokuvat vuodelta 2010

Ellei toisin mainita, valokuvat on ottanut Gretel Hemgård tai Essi Vehkanen.

MIKKELIN VANHAN KASARMIALUEEN KASVILLISUUS- JA KASVISTOSELVITYS 2006



Marko Vauhkonen

enviro

15.12.2006

MIKKELIN VANHAN KASARMIALUEEN KASVILLISUUS- JA KASVISTOSELVITYS 2006

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 AINEISTO JA MENETELMÄT.....	5
3 TULOKSET.....	6
3.1 OSA-ALUEIDEN KUVAUKSET.....	6
3.2 HUOMIONARVOISET KASVILAJIT	15
4 SUOSITUKSET.....	17
5 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS.....	19

1 JOHDANTO

Mikkelin vanha kasarmialue (kuva 1) on luokiteltu valtakunnallisesti merkittäväksi kulttuurihistorialliseksi ympäristöksi. Se sijaitsee Mikkelin keskustan lounaispuolella Nuijamiehen kaupunginosassa. Alueen puiset kasarit rakennettiin 6. suomalaiselle tarkk'ampujapataljoonalle vuosina 1879–1882. 1900-luvun alussa kasarmialueelle sijoitettiin venäläinen 5. tarkk'ampujapataljoona. Tämän jälkeen 1910-luvulla rakennettiin venäläisen sotaväen tiilikasarit sekä läheiselle Linnamäelle ortodoksinen kirkko.



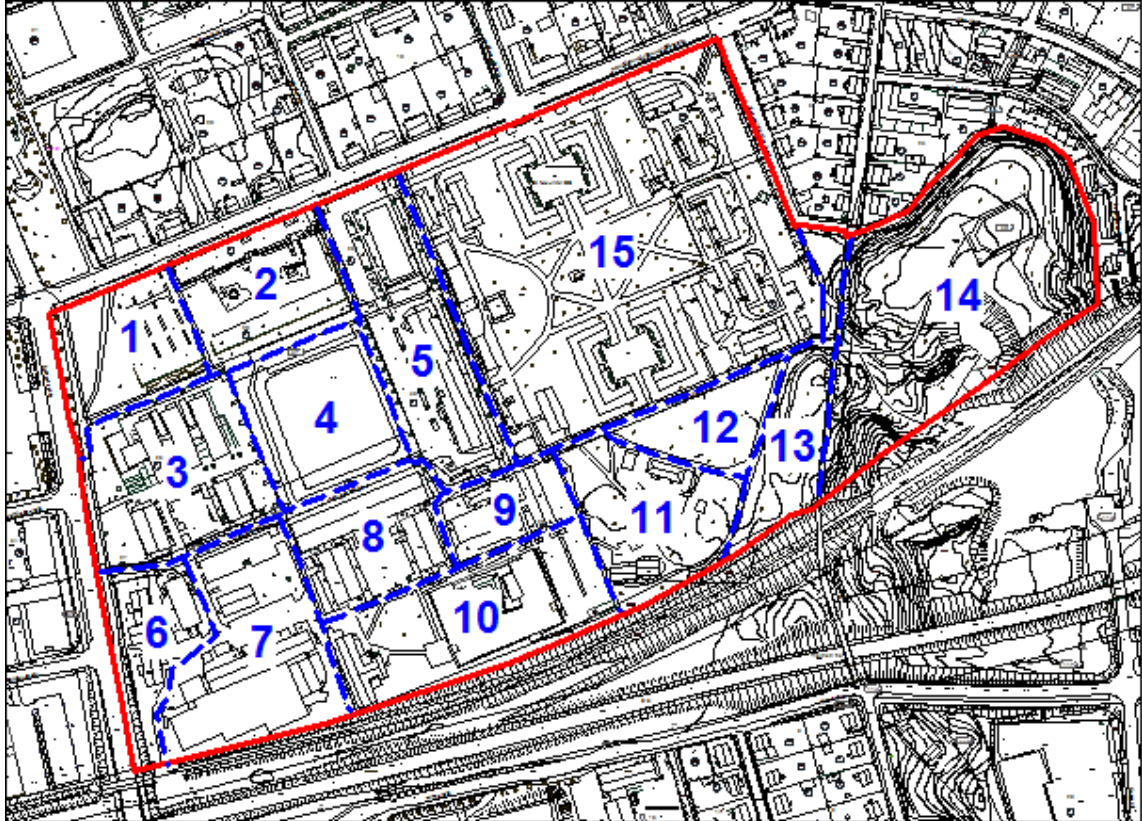
Kuva 1. Ilmakuva selvitysalueesta. Lähde: Mikkelin kaupunki.

Suomen itsenäistymisen jälkeen vanha kasarmialue oli puolustusvoimien käytössä. Varuskunta siirtyi Karkialammen alueelle vuosien 1956–1976 välisenä aikana. Jatkosodan pommituksissa vaurioitunut kirkko purettiin Linnamäeltä vuonna 1958. Puisten tarkk'ampujakasarmien ja niitä ympäröivän puistoalueen lisäksi on säilynyt osa niiden länsipuolisesta Kasarminkentästä. Vanhan kasarmialueen länsiosassa on tehty runsaasti uudisrakentamista, mm. julkisia ja asuinrakennuksia sekä pysäköintialueita.

Mikkelin vanhalta kasarmialueelta tehtiin kesällä 2003 kasvillisuusselvitys (Pohjola 2003) asemakaavaa varten. Tämän jälkeen laaditussa suojelu- ja kehittämissuunnitelmassa todetaan selvityksen olleen puutteellinen mm. puiden ja puutarhakasvien osalta. Mikkelin kaupungin tekninen toimi tilasi vuoden 2006 kasvillisuus- ja kasvistoselvityksen Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä. Työn on tehnyt FM Marko Vauhkonen.

2 AINEISTO JA MENETELMÄT

Kasvillisuus- ja kasvistoselvitys tehtiin kuvaan 2 rajatulta alueelta. Se käsittää pohjoisessa Jääkärikadun, idässä Linnamäenkadun, etelässä rautatiealueen ja lännessä Sammonkadun rajaaman alueen sekä siihen liittyvän Linnamäenpuiston. Selvitystä varten oli käytettävissä vuonna 1994 laadittu kartta vanhan kasarmialueen puustosta (Anon. 1994) sekä vuonna 2003 tehdyn kasvillisuusselvityksen raportti (Pohjola 2003).



Kuva 2. Selvitysalueen raja (punainen viiva), osa-aluejako (siniset katkoviivat) ja osa-alueiden numerointi 1–15. Mittakaava 1:5000. Pohjakartta: Mikkelin kaupunki.

Vuoden 2006 kasvillisuus- ja kasvistoselvityksen maastotyöt tehtiin 10.–11.7. Tutkimusalue jaettiin luonnonolojen ja rakentamisen perusteella 15 osa-alueeseen, joiden rajaukset ilmenevät kuvasta 2. Maastokäynneillä käveltiin koko tutkittava alue kattavasti läpi ja samalla inventoitiin jokaisen osa-alueen kasvillisuuden ja putkilokasviston yleis- ja erityispiirteet.

Putkilokasviston osalta maastotöissä keskityttiin vanhan koriste- ym. kulttuuri-lajiston sekä huomionarvoisen tulokaslajiston inventointiin. Merkittävien lajien kasvupaikat merkittiin karttapohjalle. Vanhan kasarmialueen (osa-alue 15) kaikki puuvartiset kasvit merkittiin karttapohjalle. Huomionarvoisten lajien kasvustojen ja merkittävien puiden kunnosta sekä hoitotarpeesta tehtiin huomioita ja suosituksia siltä osin kuin se oli silmämääräisesti tarkasteltuna mahdollista.

Raportissa käytetty nimistö on ruohovartisten kasvien osalta pääosin Retkeilykasvion (Hämet-Ahti ym. 1998) mukainen. Hämet-Ahdin ym. (2005) sekä Mossbergin ja Stenbergin (2005) mukaiset muutokset nimistössä on otettu huomioon. Puuvartisten kasvien osalta on nimistön pohjana käytetty Suomen puu- ja pensaskasviota (Hämet-Ahti ym. 1992) sekä Viljelykasvien nimistöä (Räty & Alanko 2004); ruusujen osalta kuitenkin Alangon ym. (2004) luetteloa. Kasvien määritykset on tehty pääsääntöisesti maastossa ja vain muutaman taksonin määrittäminen on varmistettu kerätyistä näytteistä.

3 TULOKSET

3.1 OSA-ALUEIDEN KUVAUKSET

Osa-alue 1

Osa-alueen itäosassa on pysäköintialue, jonka välikaistaleilla kasvaa viitapihlaja-angervoa sekä 24 nuorta koivua. Pysäköintialueen ja Jääkärikadun välisellä kaistaleella kasvaa viisi koivua. Pysäköintialueen ja sen eteläpuolisen kevyenliikenteen väylän välissä kasvaa koriste-aroniaa, norjanangervoa ja yksi harmaaleppä.

Osa-alueen länsiosa on nurmikko. Nurmikkoalueen pohjoispäässä kasvaa kahdeksan havupuun ryhmä: okakuusi, hopeakuusi, kaksi serbiankuusta, kolme siperianpihtaa ja palsamipihtaa. Nurmikkoalueen eteläpäässä kasvaa kaksi koivua. Sammonkadun reunassa kasvaa kymmenen puistolehmusta.

Osa-alue 2

Virastorakennuksen ja Jääkärikadun välissä on pysäköintialue, jonka pohjoisreunalla kasvaa 18 koivua ja eteläreunalla 10 koivua. Virastorakennuksen pohjoispuolen pihaistutuksina on mm. japaninhappomarjaa ja kääpiövuorimäntyä. Rakennuksen itäpuolella kasvaa kaksi köynnöshortensiaa ja sen eteläpuolella yhdeksän pylväshaapaa, norjanangervoa, vähän koriste-aroniaa ja yksi kääpiösorvarinpensas. Osa-alueen lounaiskulmassa on kevyenliikenteen väylän keskellä yksi nuori puistolehmus.

Osa-alue 3

Osa-alueella on Mikkelin ammattikorkeakoulun rakennuksia. Mikpolin uudisrakennuksen seinustoilla on istutuksina mm. punasaarnea, tuiviot, lamoherukkaa, mätäsansikkaa ja kurjenpolvia. Rakennuksen ja Sammonkadun välisellä nurmikkoalueella kasvaa koivu ja nuori tammi. Mikpolin rakennuksen itäpuolella on pysäköintialue, jonka reunalla kasvaa ruusuangervoa ja aitaorapihlajaa.

Osa-alueen eteläosan rakennusten ympärillä kasvaa kaksi koivua ja neljä puistolehmusta. Näiden rakennusten ja Mikpolin välissä on vielä viisi nuorta puistolehmusta. Rakennusten länsipuolella kasvaa nurmikkoalueella lähellä Sammonkadun reunaa nuori tammi.

Pohjolan (2003) mainitsema kasvistoltaan arvokas alue (3a) on tuhoutunut alueen rakentamisen vuoksi, eikä osa-alueelta enää tavattu huomionarvoisia kasvilajeja.

Osa-alue 4

Osa-alueen muodostaa Kasarminkentän jäljellä oleva osa. Avoimen kentän kasvilajeja ovat pihasaunio, rentohaarikko, valkoapila, piharatamo, keto- ja tannakkasilmäruoho, nurmirölli, jauhosavikka, keltakannusruoho, punanata, siankärsämö, maitohorsma ja syysmaitiainen. Alueen länsireunalta tavattiin neljä yksilöä valkomesikkää. Pohjolan (2003) mainitsemaa huhtahanhikkia (vuoden 2003 selvitysraportissa virheellisesti hietahanhikki) ei enää tavattu. Kasarminkentän reunoilla kasvaa nuoria koivuja, raitoja ja kiiltopajuja sekä kenttäkerroksessa mm. nurmilauhaa, niittynurmikkaa, maitohorsmaa ja ranta-alpia.

Osa-alue 5

Osa-alueen pohjoispäässä Jääkärinkadun reunalla kasvaa kuusi koivua. Prikaatinkadun länsireunan nurmikkokaistaleella kasvaa enää vain kaksi koivua; muut koivut on kaadettu. Pohjoisemman rakennuksen länsipuolisella pihalueella kasvaa kolme tataarivaahteraa ja 14 koivua, joista pohjoisin vaikutti visakoivulta. Pysäköintialueen reunalla ja talon eteläpuolella kasvaa runsaasti hansaruusua.

Osa-alueella olevien rakennusten välissä kasvaa kolme koivua. Eteläisemmän rakennuksen seinustalla kasvaa ruusuangervoa. Rakennuksen länsipuolella on Kasarminkentän reunalla 12 koivun rivi. Osa-alueen eteläpäässä kasvaa lisäksi viisi koivua.

Osa-alue 6

Osa-alueen länsireunalla Sammonkadun luiskassa kasvaa mm. kiiltoruusua, ruusuangervoa ja rusokoivuangervoa. Rakennusten kohdalla Sammonkadun reunalla kasvaa pihasyreeniä ja aitaorapihlajaa sekä pohjoisemman rakennuksen kohdalla kookas koivu.

Osa-alueen länsireunan rakennuksia ympäröivät nurmikkoalueet. Eteläisemmän rakennuksen seinustalla kasvaa kukkapenkin jäänteinä saksankurjenmiekkaa ja rohtosuopayrttiä sekä maahumalaa. Pohjoisemman rakennuksen eteläpäädyssä kasvaa kurttturuusua.

Osa-alueen itäreunan rakennuksen ympärillä kasvaa runsaasti kurttturuusua ja vähän valkokurttturuusua. Itäseinustan sisäänkäynnin molemmin puolin kasvaa puistolehmus. Rakennuksen lounaisseinustalla on hieman aitaorapihlajaa.

Osa-alue 7

Osa-alueen pohjoisreunalla on pysäköintialue, jonka reunoilla kasvaa 19 nuorta puistolehmusta ja yksi koivu sekä pensasangervoa. Pysäköintialueen eteläpuolella oli rakennustyömaa, jossa kasvoi vielä yksi koivu.

Osa-alueen eteläosassa on suuri teollisuusrakennus. Sen eteläpuolen seinustalta tavattiin mm. harmiota, voikukkia, keltakannusruohoa, peltokortetta, hevонhierakkaa ja terttuseljan taimi. Rakennuksen lounaiskulman seinustalla kasvaa vähän kyläkarhiaista.

Osa-alue 8

Rakennusten välisellä sisäpihalla kasvaa molempien siipirakennusten seinustalla viiden pylväshaavan rivi, ruusuangervoa ja pihan pohjoisreunalla kääpiövuorimäntyä. Läntisen siipirakennuksen länsiseinustalla kasvaa 4 pylväshaapaa. Molempien siipirakennusten ulkoseinustoilla kasvaa ruusuangervoa sekä osa-alueen eteläreunalla sisäpihan edustalla vielä yksi pylväshaapa. Osa-alueen koilliskulmassa Tarkk'ampujankujan reunalla kasvaa kaksi koivua, kurttu-ruusua, vähän valkokurtturuusua sekä terttuseljaa.

Osa-alue 9

Rakennuksen itäpäädyssä kasvaa kaksi nuorta vaahteraa ja pihasyreeniä. Länsipäädyssä on pihasyreenin lisäksi kurtturuusua. Osa-alueen länsirajalla kasvaa aidanne sinikuusamaa sekä kaksi vaahteraa. Pihan eteläosan nurmikkoalueella kasvaa kolme kookasta koivua ja puistojasmike. Koivujen välissä on vähän si-perianhernepensasaitaa. Piha-alueen eteläreunalla kasvaa sinikuusamaa sekä viisi vaahteraa ja alueen lounaiskulmassa yksi pylväshaapa.

Rakennuksen piha-alueen itäreunalla on nurmikon lisäksi sinikuusamaa, kurttu-ruusua ja kolme koivua. Osa-alueen itäpuoli on katu- ja pysäköintialuetta. Pri-kaatinkadun länsireunalla kasvaa seitsemän koivua ja ruusuangervoa. Kadun itäreunalla on sinikuusamaa ja seitsemän koivua.

Osa-alue 10

Osa-alueen länsireunaan rajoittuvan rakennuksen luoteisseinustalla kasvaa kolme puistolehmusta. Rakennuksen länsiseinustalla kasvaa tuomi, neljä haapaa ja muutamia huonokuntoisia villiviinejä sekä kaakkoisseinustalla rusopäivänliljaa. Rakennuksen koillispuolella on pieni kolmion muotoinen nurmikko-alue, jonka puustona on kaksi puistolehmusta ja kuusi.

Osa-alueen rakennusten välissä on puoliavoin nurmikkoalue, jonka kävelytie halkaisee. Kävelytien pohjoispuolisen alueen puustona on yhdeksän mäntyä, kolme koivua, kolme kanadantuijaa ja kaksi puistolehmusta. Lisäksi alueella on pihasyreeniä sekä sen koilliskulmassa yksi nuori pylväshaapa. Kävelytien eteläpuolisella alueella kasvaa kolmetoista mäntyä ja viisi koivua sekä yksi huonokuntoinen kanadantuija.

Osa-alueen keskiosassa on suuri rakennus, jonka sisäpihalla kasvaa mm. kääpiövuorimäntyä, japaninmarjakuusia, purppuraomenapuita, pensasangervoa, kaksi kartiotuijaa, hopeakuusi, vuorenkilpeä ja mätäsansikkaa. Rakennuksen itäseinustalle on istutettu japaninmarjakuusia ja villiviinejä. Etelä- ja länsiseinustoilla kasvaa villiviinien lisäksi kääpiövuorimäntyä ja maahumalaa; länsiseinustalla lisäksi kaksi nuorta mäntyä. Rakennuksen ja rautatiealueen välisellä nurmikkoalueella kasvaa seitsemän nuorta mäntyä ja seitsemän koivua.

Rakennuksen ja sen itäpuolisen pysäköintialueen pohjoisreunalla kasvaa yhteensä yksitoista pylväshaapaa. Katu-alueella haapojen tyvillä kasvaa ruusuangervoa. Pysäköintialueen keskikaistaleella on viisi koivua ja sinikuusamaa.

Osa-alue 11

Osa-alueen länsirajalla kasvaa sinikuusama-aidanne sekä kolme nuorta vaahteraa ja kolme siperianlehtikuusta. Aidanteen itäpuolella on nurmikkoalue, jonka itärajana on osa-alueen halki kulkeva kävelytie. Tällä nurmikkoalueella kasvaa viisi koivua, kolme mäntyä, pihlaja ja kuusi sekä sen eteläpäässä viitapihlajaangervoa ja ruostehappomarjaa. Nurmikkoalueen eteläpuolella on rakennus, jonka luoteispuolella kasvaa kolme vaahteraa ja kaakkoispäädyn seinustalla kaksi pilarituijaa. Rakennuksen ja rautatien välisellä nurmikkoalueella kasvaa kolme koivua, kaksi mäntyä, pihlaja, vaahtera ja kaksi hansaruusua. Pohjolan (2003) mainitsemaa jäykkänataa tavattiin edelleen rautatien penkereeltä selvitäsalueen ulkopuolelta.

Osa-alueen pohjoisreunalla on kävelyteiden ja Tarkk'ampujankujan rajaama kolmion muotoinen nurmikkoalue, jossa kasvaa kaksi koivua. Tämän kaakkoispuolelta on purettu rakennus, josta on jäljellä kivijalka. Loivan kumpareen reunoilla kasvaa mm. peltolemmikkiä, mäkihorsmaa, ahopukinjuurta, lituruohoa, maahumalaa ja huhtahanhikkia. Myös Pohjolan (2003) mainitsemat punatyvipöimulehti ja harmio kasvavat paikalla edelleen. Kivijalan kaakkoispuolella on rakennus, jonka luoteispäädyn seinustalla kasvaa rohtosuopayrttiä, lehtoakileijaa, saksan- tai tarhakurjenmiekkää ja jotain metsäruusun lajiketta; mahdollisesti mökinruusua (*Rosa majalis* 'Foecundissima'). Pohjolan (2003) mainitsemaa röyhytatarta ei enää tavattu.

Rakennuksen kaakkoispäädystä alkaa pensasaita, joka jatkuu aluksi lounaaseen ja kääntyy piha-alueen reunaa seuraten kohti luodetta. Pensasaidassa kasvaa aitaorapihlajaa, pihasyreeniä, tuomea, punaherukkaa, siperianhernepensas ja vaahteraa. Pensasaidan sisäpuolelle jäävällä nurmikkoalueella kasvaa kolme alasleikattua aitaorapihlajaa sekä kaksi nuorta koivua.

Osa-alueen kaakkoiskulmassa on kävelyteiden rajaama, pääosin nurmikkooleva alue. Tällä alueella kasvaa 33 koivua, viisi mäntyä, neljä raitaa, kaksi haapaa, vaahtera, tuomi ja nuori kuusi sekä siperianhernepensas. Eniten puustoa on maakattoisen rakennuksen ympäristössä, missä kasvaa lisäksi tertsuseljaa, punaherukkaa sekä vaahtera- ja pihlajavesakkoa. Maakummulla esiintyy mm. vuohen- ja koiranputkea, hiirenvirnaa, laidun- ja piennarpoimulehteä, rön-syleinikkiä, paimen- ja piennarmataraa, muutama yksilö ukkomansikkaa sekä pieni ja huonokuntoinen karviaispensas. Pohjolan (2003) mainitsemaa keltamataraa ei tavattu, vaan kaikki keltakukkaiset matarat olivat piennarmataraa.

Osa-alue 12

Osa-alue 12 on kävelyteiden rajaamaa nurmikko, jossa kasvaa vanhaa ja kookasta puustoa: 22 koivua, 14 kuusta ja 14 siperianlehtikuusta (kuva 3).



Kuva 3. Osa-alueen 12 puustoa. Valokuva: Markku Nironen, 10.7.2006.

Osa-alue 13

Osa-alueen koillispäässä on Brahenkujan, Linnamäenkadun ja kevyenliikenteen väylän rajaama kolmion muotoinen metsikkö. Sen pohjoisosan tasamaalla on vuohenputken vallitsemaa kulttuurivaikutteista lehtoa. Kenttäkerroksen muita lajeja ovat metsäalvejuuri, koiranputki, nokkonen, lehtoakileija, rönsyleinikki, peltokorte, voikukat ja idänukonputki. Puustona on harmaaleppää, raitaa ja muutama koivu.

Metsikön eteläosan kumpareen puustona on vaahteraa, koivua, raitoja, tuomea, isotuomipihlajaa ja yksi haapa. Kumpareella kasvaa mm. vuohen- ja koiranputkea, lillukkaa, lehtonurmikkaa, nurmitädykettä ja oravanmarjaa. Kumpareen itäreunalla on Brahenkujan reunalla pieni rinneniietty, jossa kasvaa puna-apilaa, kultapiiskua, ruusuruohoa, sarjakeltanoa, idänukonputkea, peurankelloa, paimenmataraa, aho-orvokkia, ahopukinjuurta, kissankelloa ja ahomansikkaa. Kumpareen eteläpäässä kasvaa aitaorapihlaja, nuori saarni ja metsäruusua.

Osa-alueen kapeimmalla kohdalla on pieni kevyenliikenteen väylien väliin jäävä nurmikkoalue. Sen pohjoispäässä kasvaa kaksi vaahteraa, koivu ja nuori saarni. Osa-alueen eteläosa sijaitsee Brahenkujan ja Tarkk'ampujankujan välissä. Tämän alueen pääosan muodostaa metsäinen kumpare, jonka ylispuustona on vanhoja mäntyjä ja kuusia. Muuna puustona on koivuja, vaahteroita, muutamia haapoja, tuomia, harmaaleppiä ja raitoja. Pensaskerroksessa on pihlajaa ja vaahteravesakkoa, isotuomipihlajaa, punaherukkaa sekä kuusen taimia varsinkin kumpareen eteläosassa.

Metsäkumpareen kasvillisuus on lähinnä lehtomaista kangasta. Kenttäkerroksen lajeja ovat metsäkastikka, lillukka, oravanmarja, metsäapila, koiranputki, ahomansikka, sarjakeltano, lehtonurmikka, ranta-alpi, ojakärsämö, nurmitädyke, vadelma, mustakonnanmarja, kultapiisku, rönsyleinikki, paimenmatara, koiranheinä, idänukonputki, heinätähtimö, voikukat, vuohenputki ja kielo.

Metsäkumpareen länsipuolella on kapea nurmikkokaistale, joka rajoittuu kävelytiehen. Tällä nurmikkoalueella kasvaa 15 koivua, nuori siperianlehtikuusi ja terttuselja. Alueella olevan rakennuksen ympäristössä kasvaa viitapihlaja-angervoa ja terttuseljaa sekä vähän niittykasveja: kissankelloa, ruusuruohoa ja ahopukinjuurta. Osa-alueen eteläpäässä on maakasoja, joissa kasvoi yleisten rikkakasvien lisäksi mm. kotkansiipeä ja kyläkarhiaista.

Osa-alue 14

Osa-alue käsittää Linnamäenpuiston, joka rajoittuu lännessä Brahenkujaan, etelässä rautatiehen sekä idässä ja pohjoisessa asutukseen.

Linnamäen laella on puoliavoin entinen kirkon paikka. Muistokiven ympärillä on niitty, jonka lajeja ovat puna-apila, oja- ja siänkärsämö, poimulehdet, ahopukinjuuri, niittyleinikki, kissankello, särmäkuisma, ranta-alpi, hiirenvirna, voikukat, valkoapila, nurmitädyke, ruusuruoho, heinätähtimö, nurmirölli, pietaryrtti, paimenmatara, sarjakeltano, niittysuolaheinä, koiranputki, koiranheinä, nurmipuntarpää ja niittynurmikka. Niityn reunoilla kasvaa nuoria koivuja, pihlajia ja raitoja sekä muutamia puistolehmuksen vesoja.

Entisen kirkon paikan kaakkoispuolella on soranottoalue. Sen pohjalla ja rinteillä kasvaa nuorta männikköä. Jyrkät rinteet ovat laajalti kasvittomia; paikoin tavataan huopakeltanoa, harakankeltanoa ja maitohorsmaa. Sorakuopan rinteiden yläreunan kedolla (kuva 4) kasvaa mm. mäkitervakkoa, ruusuruohoa, ketohopeahanhikkia, siänkärsämöä, viherjäsenruohoa ja harakankeltanoa. Osa-alueen kaakkoisreunalla on rautatien rinneleikkaus, jossa kasvaa nuoria mäntyjä ja koivuja sekä muutama raita. Rinteiden yläosassa kasvaa kissankelloa, harakankeltanoa, ahopukinjuurta, ahosuolaheinää, harmiota, ketohopeahanhikkia ja maitohorsmaa. Lisäksi tavattiin ketoneilikkaa, joka on luokiteltu (Rassi ym. 2001) Suomessa silmälläpidettäväksi (luokka NT) lajiksi.



Kuva 4. Linnamäen sorakuopan rinnettä ja lakitasanteen reunan ketoa. Taustalla näkyy heinävaltaista niittyä. Valokuva: Markku Nironen, 10.7.2006.

Soranottoalueen pohjois- ja koillisreunalla on Linnamäen lakitasanteella noin kymmenen metriä leveä heinävaltainen niittykaistale. Kenttäkerroksen lajeja ovat nurmipuntarpää, juolavehnä, koiranheinä, niittynurmikka, nurmiröllä, nurmilauha, paimenmatara, ruusuruoho, pietaryrtti, siankärsämä, heinätahtimö, syysmaitiainen, ahopukinjuuri, isopukinparta, voikukat, puna-apila, ketohopeahanhikki, koiranputki, kultapiisku, päivänkakkara, nurmipiippo ja peuran-kello. Niityn pohjois- ja itäreunalla kasvaa nuorehkoja koivuja, mäntyjä ja raitoja, vähän pihlajaa sekä pihasyreeniä ja isotuomipihlajaa.

Entisen kirkon paikan eteläpuolella on lehtomaista kangasmetsää. Puuston muodostavat vanhat männyt sekä niiden alla kasvavat nuoret vaahterat, tuomet, pihlajat, tertsuseljat ja muutamat kuuset. Lisäksi pensaskerroksessa on haavan taimia ja paikoin peittävästi viitapihlaja-angervoa. Kenttäkerroksen lajeja ovat mustikka, lillukka, metsäkastikka, ahomansikka, oravanmarja, nuokkuhelmikkä, koiranputki, voikukat, nurmitädyke, sarjakeltano, metsäkurjenpolvi, vadelma ja kieli. Osa-alueen kaakkoiskulman rinteellä on mahdollisesti kaivettu notko, jonka rinteillä kasvaa valuvesien vuoksi metsä- ja kivikkoalvejuurta, so-reahiirenporrasta, punaherukkaa, mustakonnanmarjaa, rönsyleinikkiä ja leskenlehteä. Notkon eteläpuolella kasvaa kookkaita kuusia.

Linnamäen koillis- ja itärinteellä on harvennettua lehtomaisen kankaan männikköä, jossa kasvaa alikasvoksena vähän nuoria koivuja, pihlajia, vaahteroita, haapoja ja raitoja. Pensaskerroksessa on pihlaja- ja tuomivesakkoa sekä rinteiden yläosassa myös viitapihlaja-angervoa, isotuomipihlajaa ja tertsuseljaa sekä vähän pensaskanukkaa. Kenttäkerroksen valtalaji on metsäkastikka. Lisäksi tavataan käenkaalia, ahomansikkaa, mustikkaa, vadelmaa, kultapiiskua, lillukkaa,

mustakonnanmarjaa, aho-orvokkia, paimenmataraa ja vähän puolukkaa. Linnamäen koillisrinteeltä tavattiin vadelman harvinainen muunnos var. *anomalus*.

Linnamäen pohjoisrinteellä on samoin lehtomaista kangasmetsää. Puusto muuttuu koillisrinteellä kuusivaltaiseksi ja jatkuu sellaisena länteen päin koko pohjoisrinteellä. Sekapuuna kasvaa joitakin haapoja sekä alikasvoksena paikoin hyvinkin tiheää pihlajavesakkoa. Kenttäkerroksen lajeja ovat mustikka, puolukka, kielo, metsäkastikka, ahomansikka, kultapiisku, käenkaali ja metsämaittikka. Metsä on samantyyppistä myös rinteiden eteläpuolen lakitasanteella. Polun reunalla kasvaa kiiltotuhkapensas.

Lehtoisuus lisääntyy osa-alueen länsireunalla. Rinteiden puustona on koivua, tuomea, vaahteraa, pihlajaa sekä muutamia mäntyjä ja kuusia. Pensaskerroksessa tavataan em. lehtipuiden taimien lisäksi punaherukkaa, saarnen taimia, viitapihlaja-angervoa ja aitaorapihlajaa. Kenttäkerroksen lajeja ovat nokkonen, koiranputki, vadelma, maitohorsma, rönsyleinikki, voikukat, metsäalvejuuri, vuohenputki, ahomansikka ja lillukka. Alueen eteläosassa tavattiin myös kyläkarhiaista, maahumalaa ja seittitakiaista.

Osa-alue 15

Osa-alue 15 käsittää puukasarmialueen, siihen liittyvän puiston sekä muutamia muita rakennuksia. Rakennusten väliset alueet ovat kulkureittejä lukuun ottamatta nurmikkoa. Tavallisimpien nurmikkoheinien lisäksi tavataan paikoin piharatamoita, valkoapilaa, niittyhumalaa, voikukkia, maahumalaa ja poimulehtiä sekä käytävien soraisilla reunoilla pihasauniota, rentohaarikkoa ja punasolmukkaa. Pohjola (2003) mainitsee alueelta tavatun kaksi yksilöä valkopiippoa, mutta lajeja ei löydetty enää vuoden 2006 selvityksessä.

Osa-alueen itäreunalla on Linnamäenkadun reunalla rinneluiska, johon on kehittynyt monilajinen niitty. Sen lajistoon kuuluvat mm. ahopukkinjuuri, nurmi- ja punanata, sarjakeltano, ketohopeahanhikki, siänkärsämö, ruusuruoho, kis-sankello, harmio, kultapiisku, karvaskallioinen, keltakannusruoho, piennarmatara, niittynurmikka, hiirenvirna, peurankello, kevättaskuruoho, päivänkakkara, puna-apila, harakankeltano, niittynätkelmä, särmäkuisma, peltokorte, nurmi-puntarpää ja paimenmatara sekä tuomen varjostamassa kohdassa vuohen- ja koiranputki. Rinteiden pohjoisosassa kasvaa ketoneilikkaa lähellä kadun reunaa. Ketoneilikka on luokiteltu (Rassi ym. 2001) Suomessa silmälläpidettäväksi (luokka NT) lajiksi.

Osa-alueen itäreunalla sijaitsee viisi rakennusta, joista eteläisintä lukuun ottamatta kaikkien pihoiden kasvoi maahumalaa. Laji viihtyi etenkin siperianherne-pensasaitojen alla. Keskimmäisen talon itäseinustalta ja pensasaidan alta tavattiin myös suikeroalpia. Saman talon länsiseinustalla kasvoi lehtoakileijaa ja särkynytsydäntä sekä tarhapimpinellaruusua, jonka lajiketta ei kukinnan päätymisen vuoksi voitu määrittää.

Osa-alueen länsiosassa lähellä hopeasalavia oli kaksi pyöreää, nurmikon ympäröimää kukkapenkkiä. Näissä kasvoi mm. siperiankurjenmiekkää, jaloritarinkannusta, syysleimua ja karpaattienkelloa. Kukkapenkkiä istutukset olivat osin huonokuntoisia. Osa-alueen 15 luoteiskulmassa sijaitsevan rakennuksen länsiseinustalla kasvoi hieman valkopiippia.

Puuvartisten kasvien kasvupaikat osa-alueella 15 on merkitty karttapohjalle ja ne ilmenevät kuvasta 5. Käytetyt 33 symbolia on selitetty alla. Kaikki alueen koivut on merkitty rauduskoivun symbolilla, mihin kuitenkin sisältyy tässä yhteydessä pieni hieskoivun tai näiden kahden koivulajin risteymän mahdollisuus. Jokaisen koivun määrittäminen maastossa ei ollut ajankäyttösyistä mahdollista. Pistokokeilla tarkastettiin noin 20 puuta, jotka kaikki osoittautuivat rauduskoivuiksi.

Kurttureusun symboliin sisältyy myös valkokurttureus, jota kasvoi yksi pensas osa-alueen kaakkoiskulmassa. Juhannusruusun symboliin sisältyy edellä mainittu määrittämätön tarhapimpinellaruusu. Ainoa todettu palsamipoppeliyksilö oli noin 10 cm pitkä taimi.

Kuvassa 5 käytettyjen symbolien selitykset:

Punaiset symbolit: ! = metsätammi (*Quercus robur*), # = metsäkuusi (*Picea abies*), ☐ = rauduskoivu (*Betula pendula*), ∇ = hopeasalava (*Salix alba* var. *sericea* 'Sibirica'), % = puistolehmus (*Tilia x vulgaris*) ja & = kanadantuija (*Thuja occidentalis*).

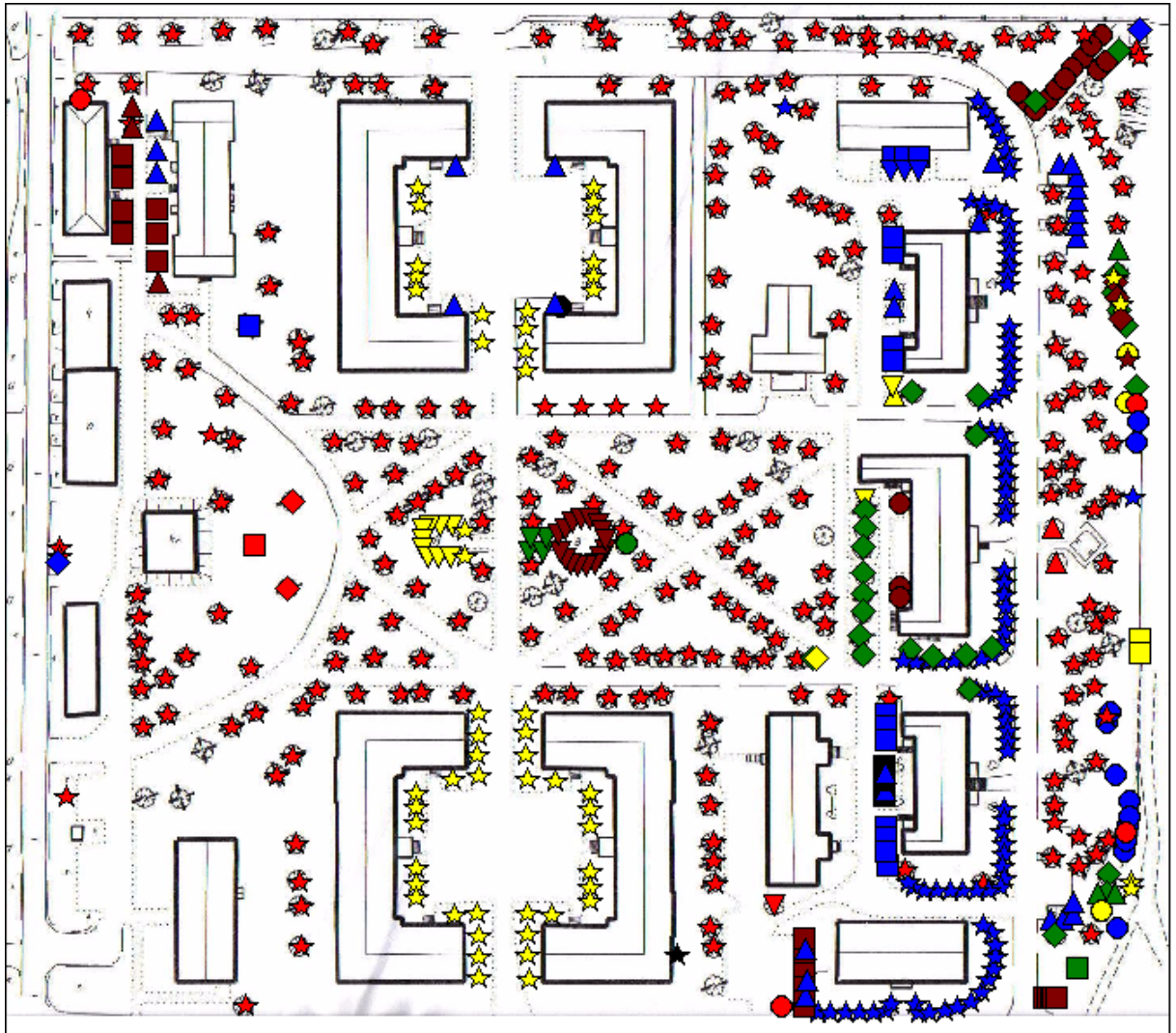
Vihreät symbolit: ! = saarni (*Fraxinus excelsior*), # = siperianpihta (*Abies sibirica*), ☐ = siperianlehtikuusi (*Larix sibirica*), ∇ = metsävaahtera (*Acer platanoides*), % = tuomi (*Prunus padus*) ja & = koristeironia (*Aronia x prunifolia*).

Siniset symbolit: ! = viitapihlaja-angervo (*Sorbaria sorbifolia*), # = metsämänty (*Pinus sylvestris*), ☐ = siperianhernepensas (*Caragana arborescens*), ∇ = raita (*Salix caprea*), % = pihasyreeni (*Syringa vulgaris*) ja & = puistosyreeni (*S. x henryi*).

Keltaiset symbolit: ☐ = siperianorapihlaja (*Crataegus sanguinea*), ☐ = kotipihlaja (*Sorbus aucuparia*), ☐ = aitaorapihlaja (*Crataegus flabellata* var. *grayana*), ☐ = lumimarja (*Symphoricarpos albus* var. *laevigatus*), ☐ = ruostehappomarja (*Berberis vulgaris*) ja ☐ = verihappomarja (*B. vulgaris* 'Atropurpurea').

Ruskeat symbolit: ! = kurttureus (*Rosa rugosa*) ja valkokurttureus (*R. rugosa* f. *alba*), # = juhannusruusu (*R. pimpinellifolia* 'Plena') ja tarhapimpinellaruusut (*R. Pimpinellifolia*-ryhmä), ☐ = punalehtiruusu (*R. glauca*), ∇ = isotuomipihlaja (*Amelanchier spicata*), % = tarhakurttureus 'Pohjolan Kuningatar' (*Rosa Rugosa*-ryhmä 'Pohjolan Kuningatar') ja & = kalliotuhkapensas (*Cotoneaster scandinavicus*).

Mustat symbolit: ! = rusokuusama (*Lonicera tatarica*), # = punakoiso (*Solanum dulcamara*) ja ☐ = palsamipoppeli (*Populus balsamifera*).



Kuva 5. Osa-alueen 15 (puukasarmialue puistointeen) puuvartiset kasvit vuonna 2006. Symbolien selitys edellä. Pohjakartta: Anon. 1994.

3.2 HUOMIONARVOISET KASVILAJIT

Tutkimusalueen alkuperäis- ja tulokaslajistossa ei todettu esiintyvän Suomessa uhanalaiseksi luokiteltuja (Rassi ym. 2001) kasvilajeja. Alueelta tavattiin yksi silmälläpidettäväksi (NT; ks. Rassi ym. 2001) luokiteltu kasvilaji: ketoneilikka. Sitä kasvoi Linnamäenkadun varrella osa-alueen 15 itäreunalla sekä Linnamäen laen eteläreunalla osa-alueella 14. Ketoneilikan kasvupaikat on merkitty kuvan 6 karttaan.

Vanhan kasarmialueen putkilokasvistossa esiintyy useita muinaistulokkaita (arkeofyyttejä), mutta niiden joukossa ei ole huomionarvoisena pidettäviä lajeja. Esimerkiksi poimulehdistä tavatut laidun-, piennar- ja punatyvipoimulehti on katsottu maamme eteläpuoliskossa muinaistulokkaiksi, mutta lajit ovat yleisiä.

Uustulokkaista selvitysalueella esiintyvät mm. valkomesikkä, huhtahanhikki, idänukonputki, valkopeippi, ukkomansikka ja harmio. Nämä lajit saattavat olla venäläisajan tulokkaita ja niiden kasvupaikat on merkitty kuvan 6 karttaan.

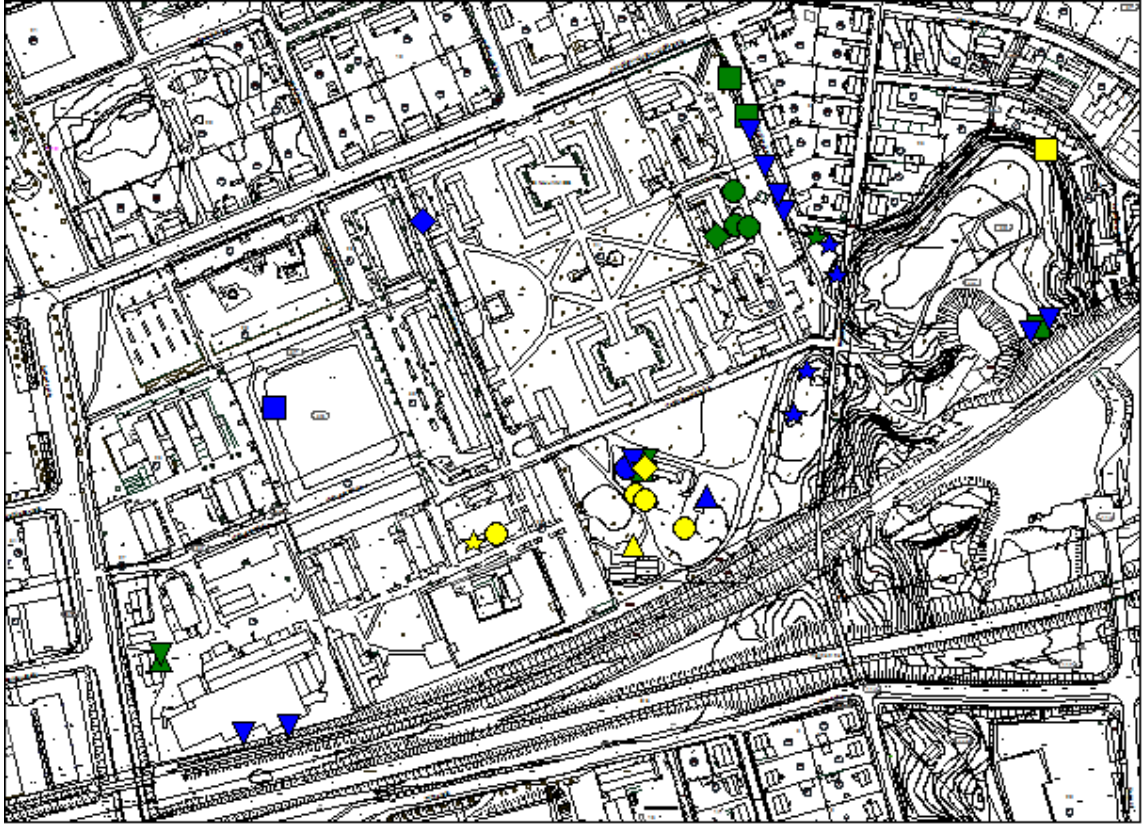
Selvitysalueen koriste- ym. kulttuurikasviston huomionarvoiset taksonit ja yksilöt keskittyvät osa-alueelle 15. Sen hoidetuilla nurmikoilla ja talojen seinustoilla esiintyy enää hyvin vähän huomionarvoisia ruoholajeja. Muutaman perennalajin esiintymät on merkitty kuvan 6 karttaan. Nämä lajit ovat todennäköisesti vanhaa, 1800-luvun lopun tai 1900-luvun alun (maatiais)alkuperää.

Osa-alueella 15 kasvavat (ks. kuva 5) siperianhernepensaat, aitaorapihlajat, happomarjat, lumimarja, pihasyreenit sekä osa ruusuista ovat ilmeisesti vanhoja kantoja, jotka on istutettu 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa. Ainakin siperianhernepensaan, aitaorapihlajan ja pihasyreenin osalta on alueella tehty myöhempiäkin istutuksia, mutta todennäköisesti muuta alkuperää olevilla taimilla.

Kurtturuusun osalta tilanne on epävarma. Vanhoja istutuksia saattaa olla osa-alueen 15 luoteiskulmassa, missä kurtturuusun seassa kasvaa tarhakurtturuusua 'Pohjolan Kuningatar'. Ainakin osa-alueen kaakkoiskulman istutus, jossa on myös yksi pensas valkokurtturuusua, on uusi. Samoin viimeaikaisia istutuksia ovat nykyiset kolme puistosityreeniä (ks. kuva 5), mutta taksoni on saattanut kasvaa kasarmialueella aiemminkin.

Osa-alueen 15 ulkopuolelta huomionarvoisia perenna- ja pensaslajeja tavattiin osa-alueilta 6, 9 ja 11. Myös nämä esiintymät on merkitty kuvan 6 karttaan.

Vanhaa puustoa kasvaa osa-alueilla 11, 12 ja 15 sekä osin osa-alueilla 13 ja 14. Vanhat puuyksilöt ovat pääosin rauduskoivuja, metsäkuusia, metsämäntyjä ja osa-alueella 12 myös siperianlehtikuusia. Lisäksi dendrologista arvoa on ainakin osa-alueen 1 havupuuryhmällä.



Kuva 6. Huomionarvoisten ruoholajien esiintyminen selvitysalueella sekä huomionarvoisten pensaslajien esiintyminen osa-alueen 15 ulkopuolella vuonna 2006. **Vihreät symbolit:** ! = ketoneilikka (*Dianthus deltoides*), # = suikeroalpi (*Lysimachia nummularia*), ☐ = lehtoakileija (*Aquilegia vulgaris*), ▽ = särkynytsydän (*Lamprocapnos spectabilis*), % = saksan- ja tarhakurjenmiekka (*Iris germanica* ja *I. Germanica*-ryhmä) ja & = rohtosuopayrtti (*Saponaria officinalis*). **Siniset symbolit:** ! = valkomesikkä (*Melilotus albus*), # = huhtahanhikki (*Potentilla intermedia*), ☐ = idänukonputki (*Heracleum sibiricum*), ▽ = valkopeippi (*Lamium album*), % = ukkomansikka (*Fragaria moschata*) ja & = harmio (*Berteroa incana*). **Keltaiset symbolit:** ! = vadelma, muunnos *anomalus* (*Rubus idaeus* var. *anomalus*), ☐ = siperianhernepensas (*Caragana arborescens*), ☐ = puistojoasmike (*Philadelphus lewisii* var. *gordonianus*), ▽ = metsäruusu-lajike (*Rosa majalis* cv.) ja % = ruostehappomarja (*Berberis vulgaris*). Mittakaava 1:5000. Pohjakartta: Mikkelin kaupunki.

4 SUOSITUKSET

Kasvillisuus on keskeinen osa Mikkelin vanhan kasarmialueen valtakunnallisesti arvokasta kulttuurihistoriallista ympäristöä. Selvitysalueen länsiosan kasvistollinen arvo on lähes kokonaan menetetty, mutta alueen itäosassa on edelleen vanhaa puustoa sekä kasarmiajalta periytyvää koristepensas- ja perennalajistoa.

Merkittävät kasvilajit tulisi ottaa huomioon alueen hoidossa ja käytössä ja pyrkiä säilyttämään vanhat kasvikkannat. Joitakin lajeja kasvaa kasarmialueella enää yhdessä paikassa, minkä vuoksi ne ovat vaarassa hävitä. Nykyiset istutukset tulisi kunnostaa ja samalla jakamalla siirtää huomionarvoisia lajeja myös

uusiin paikkoihin. Täydennysistutuksissa tulisi mahdollisuuksien mukaan käyttää kasarmialueen omia kasvialkuperiä tai vastaavia vanhoja (maatiais)kantoja.

Vuoden 1994 puuinventoinnin kartassa (Anon. 1994) on merkitty poistettavaksi suuri joukko koivuja, joista valtaosa kasvaa alueella edelleen. Vuonna 2006 todettiin alueella olevan paljon huonokuntoisia koivuja, joista osa oli vaurioitunut kesämyrskyssä (kuva 7). Havainnot puiden vaurioista on kirjattu MapInfo-tietokantaan. Osa-alueelta 15 tulisi tehdä erillinen puiden kuntokartoitus ja sen pohjalta suunnitelma puuston osittaisesta uusimisesta esimerkiksi seuraavan vuosikymmenen aikana.

Linnamäenkadun länsireunalla on melko edustava ja lajistollisesti monipuolinen rinnenäyttö. Kaksi arvoltaan vähäisempää näyttöä on Linnamäellä; soranottoalueen pohjois- ja koillisreunan lakitasanteella sekä entisellä kirkon paikalla. Näitä alueita tulisi hoitaa ja ylläpitää avoimina näittyinä. Niitto tulisi tehdä vuosittain loppukesällä ja niitos kuljettaa alueilta pois. Linnamäen näittyjen reunoilta tulisi poistaa nuorta lehtipuustoa ja pensaikkoo.



Kuva 7. Myrskytuhoja osa-alueen 15 eteläreunalla. Valokuva: Marko Vauhkonen, 10.7.2006.

5 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

- Alanko, P., Rätty, E. & Väre, H. 2004: *Ruusujen nimet*. – Suomen Ruususeura ry, Helsinki. 41 s.
- Anon. 1994: *Vanha kasarmialue. Puuinventointi 28.6.1994*. – Mikkelin kaupunki. 1 s.
- Hämet-Ahti, L., Kurtto, A., Lampinen, R., Piirainen, M., Suominen, J., Ulvinen, T., Uotila, P. & Väre, H. 2005: Lisäyksiä ja korjauksia Retkeilykasvion neljänteen painokseen. – *Lutukka* 21:41–85.
- Hämet-Ahti, L., Palmén, A., Alanko, P. & Tigerstedt, P.M.A. 1992: *Suomen puu- ja pensaskasvio*. – Dendrologian Seura ry, Helsinki. 373 s.
- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.) 1998: *Retkeilykasvio*. 4. p. – Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005: *Suuri Pohjolan kasvio*. – Tammi, Helsinki. 928 s.
- Pohjola, P. 2003: *Mikkelin vanhan kasarmialueen kasvillisuusselvitys*. – Mikkelin kaupunki. 5 s. + liitteet.
- Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: *Suomen lajien uhanalaisuus 2000*. – Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 432 s.
- Rätty, E. & Alanko, P. (toim.) 2004: *Viljelykasvien nimistö*. Puutarhaliiton julkaisuja nro 328. – Puutarhaliitto, Helsinki. 199 s.

MIKKELIN VANHAN KASARMIALUEEN LIITO-ORAVASELVITYS 2012



Markku Nironen

ENVIRO

19.4.2012

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 AINEISTO JA MENETELMÄT.....	4
3 TULOKSET	5
4 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS.....	11

Kansi: Linnanmäenpuiston pohjoisrinne. Kuvan vasemmassa osassa on kolohaapa, joka on lähiympäristöineen liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka. Kuvan oikeassa reunassa rinteen puustoa on harvennettu Raportin valokuvat © Markku Nironen.

1 JOHDANTO

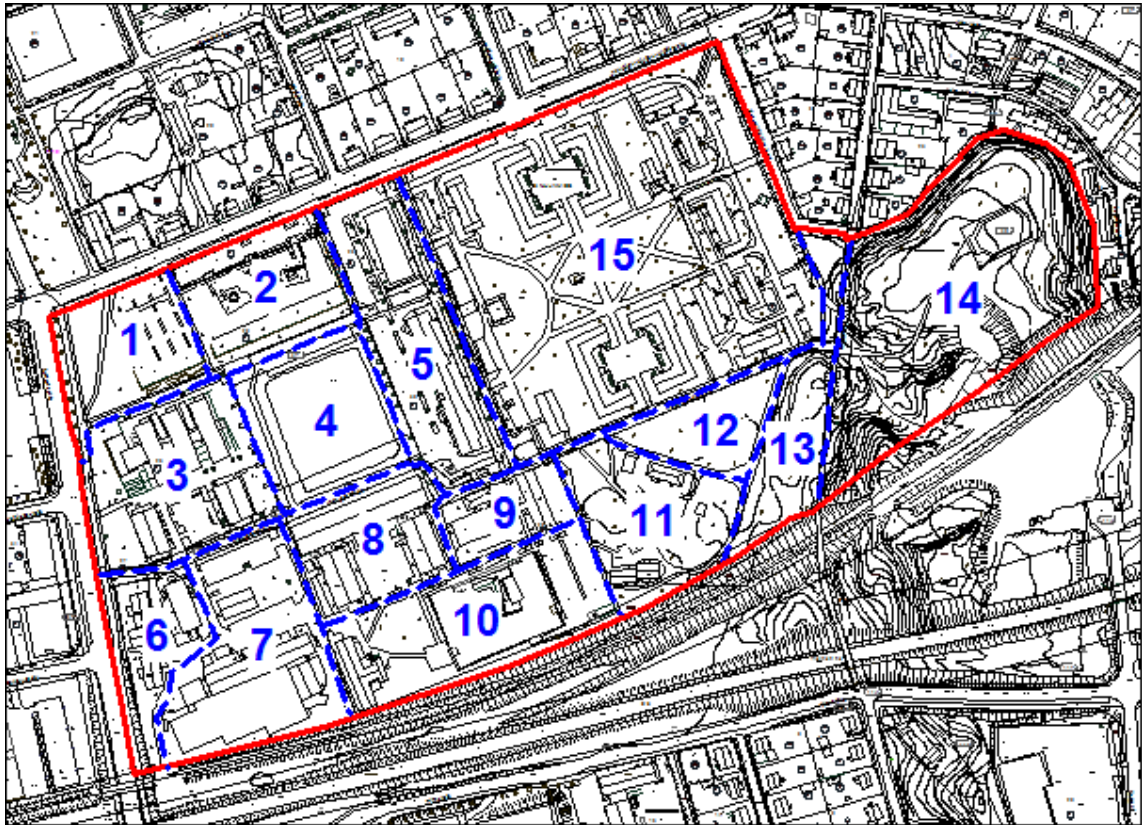
Mikkelin vanha kasarmialue on luokiteltu valtakunnallisesti merkittäväksi kulttuurihistorialliseksi ympäristöksi. Se sijaitsee Mikkelin keskustan lounaispuolella Nuijamiehen kaupunginosassa. Vanhalla kasarmialueella tehtiin kesällä 2006 kasvillisuus- ja kasvistoselvitys (Vauhkonen 2006).

Mikkelin vanhalle kasarmialueelle on tekeillä asemakaavan muutos. Linnanmäenpuistossa on tehty havaintoja liito-oravasta vuonna 2009 (Etelä-Savon ELY -keskus, liito-oravatietokanta). Liito-orava on EY:n luontodirektiivin liitteen IV(a) laji. Luonnonsuojelulain 49 § kieltää luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittuihin lajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämisen ja heikentämisen. Liito-orava on myös Suomessa uhanalainen, vaarantuneeksi luokiteltu (Rassi ym. 2010) laji.

Mikkelin kaupungin tekninen toimi tilasi kaavoitustyötä varten vanhan kasarmialueen liito-oravaselvityksen Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä. Työn on tehnyt FM Markku Nironen.

2 AINEISTO JA MENETELMÄT

Liito-oravaselvitys tehtiin huhtikuussa 2012 koko selvitysalueelle (kuva 1) Sierlan ym. (2004) ohjeiden mukaisesti. Puustoiset osa-alueet käveltiin kattavasti läpi ja liito-oravan jätöksiä etsittiin sopivien pesä-, suoja- ja ruokailupaikkojen tyviltä. Näitä ovat mm. kolopuut, kookkaat haavat, lepät ja koivut sekä suuret kuuset. Lajin asuttamista metsiköistä etsittiin sen lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi sopivia kohteita (mm. kolopuut ja risupesät). Havaintopaikat ja muut kohteet paikannettiin GPS-paikantimella (Garmin 60Cx).



Kuva 1. Selvitysalueen raja (punainen viiva), osa-aluejako (siniset katkoviivat) ja osa-alueiden numerointi 1–15. Mittakaava 1:5000. Pohjakartta © Mikkelin kaupunki. Kuvan lähde: Vauhkonen 2006.

3 TULOKSET

Vuoden 2006 kasvillisuusselvityksessä (Vauhkonen 2006) vanha kasarmialue jaettiin 14 osa-alueeseen. Liito-oravaselvityksessä on käytetty samaa osa-aluejakoa ja puuston kuvauksia.

Osa-alueet 1–10 ja 15 ovat pääosin rakennettuja alueita, joissa on nurmikoita sekä yksittäisiä varttuneita puita, puuryhmiä, lehtipuurivejä tai nuorta puustoa. Näiltä osa-alueilta ei löydetty merkkejä liito-oravan esiintymisestä.

Merkkejä liito-oravan esiintymisestä löydettiin osa-alueilta 11–14 (kuva 1).

Osa-alue 11

Osa-alueen länsirajalla kasvaa sinikuusama-aidanne sekä kolme nuorta vaahteraa ja kolme siperianlehtikuusta. Aidanteen itäpuolella on nurmikkoalue, jonka itärajana on osa-alueen halki kulkeva kävelytie. Tällä nurmikkoalueella kasvaa viisi koivua, kolme mäntyä, pihlaja ja kookas ja tiheäoksainen kuusi. Kuusen tyveltä löytyi runsaasti liito-oravan jätöksiä. Kuusi on lähiympäristöineen mahdollinen liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka.

Osa-alueen kaakkoiskulmassa on kävelyteiden rajaama, pääosin nurmikko oleva alue. Tällä alueella kasvaa 33 koivua, viisi mäntyä, neljä raitaa, kaksi haapaa lähekkäin, vaahtera, tuomi ja nuori kuusi sekä siperianhernepensas. Haapojen tyviltä löytyi runsaasti liito-oravan jätöksiä. Haavat ja niiden vieressä kasvava koivu ovat todennäköisesti liito-oravan ruokailupuita.



Kuva 2. Osa-alue 11. Kuvan vasemmassa reunassa olevan kuusen tyveltä ja taustalla olevien haapojen tyviltä löytyi runsaasti liito-oravan jätöksiä.

Osa-alue 12

Osa-alue 12 on kävelyteiden rajaamaa nurmikko, jossa kasvaa vanhaa ja kookasta puustoa: 22 koivua, 14 kuusta ja 14 siperianlehtikuusta. Tarkk'ampujan kujan varrella olevan järeän kuusen tyvellä oli melko runsaasti liito-oravan jätöksiä. Myös kolmen muun varttuneen-järeän kuusen tyvellä oli muutama liito-oravan papana. Järeimmät ja tiheäoksaiset kuuset, joiden tyvellä oli runsaasti papanoita, voidaan lähiympäristöineen tulkita liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikoiksi.



Kuva 3. Osa-alue12. Ajojien reunalla kasvavan järeän kuusen tyveltä löytyi runsaasti liito-oravan jätöksiä.

Osa-alue 13

Osa-alueen koillispäässä on Brahenkujan, Linnamäenkadun ja kevyenliikenteen väylän rajaama kolmion muotoinen metsikkö. Sen pohjoisosan tasamaalla on vuohenputken vallitsemaa kulttuurivaikutteista lehtoa. Puustona on harmaaleppää, raitaa ja muutama koivu.

Metsikön eteläosan kumpareen puustona on vaahteraa, koivua, raitoja, tuomea, isotuomipihlajaa ja yksi haapa. Osa-alueen kapeimmalla kohdalla on pieni kevyenliikenteen väylien väliin jäävä nurmikkoalue. Sen pohjoispäässä kasvaa kaksi vaahteraa, koivu ja nuori saarni.

Osa-alueen eteläosa sijaitsee Brahenkujan ja Tarkk'ampujankujan välissä. Tämän alueen pääosan muodostaa metsäinen kumpare, jonka ylispuustona on vanhoja mäntyjä ja kuusia. Muuna puustona on koivuja, vaahteroita, muutamia haapoja, tuomia, harmaaleppiä ja raitoja.

Metsäkumpareen länsipuolella on kapea nurmikkokaistale, joka rajoittuu kävelytiehen. Tällä nurmikkoalueella kasvaa 15 koivua, nuori siperianlehtikuusi ja terttuselja.

Osa-alueen eteläosan kumpareella kasvavien kolmen kuusen tyviltä löytyi liito-oravan jätöksiä. Yksi kuusista oli järeä ja papanoita oli melko runsaasti.

Osa-alue 14

Osa-alue käsittää Linnamäenpuiston, joka rajoittuu lännessä Brahenkujaan, etelässä rautatiehen sekä idässä ja pohjoisessa asutukseen. Linnamäen laella on puoliavoin entinen kirkon paikka. Muistokiven ympärillä on niitty, jonka reunoilla kasvaa nuoria koivuja, pihlajia ja raitoja sekä muutamia puistolehmuksen vesoja. Entisen kirkon paikan eteläpuolella on lehtomaista kangasmetsää. Puuston muodostavat vanhat männyt. Notkon eteläpuolella kasvaa kookkaita kuusia.

Linnamäen koillis- ja itärinteellä on harvennettua lehtomaisen kankaan männikköä, jossa kasvaa alikasvoksena vähän nuoria koivuja, pihlajia, vaahteroita, haapoja ja raitoja. Linnamäen pohjoisrinteellä on samoin lehtomaista kangasmetsää. Puusto muuttuu koillisrinteellä kuusivaltaiseksi ja jatkuu sellaisena länteen päin koko pohjoisrinteellä. Sekapuuna kasvaa joitakin haapoja. Metsä on samantyyppistä myös rinteiden eteläpuolen lakitasanteella. Osa-alueen länsireunan rinteiden puustona on koivua, tuomea, vaahteraa, pihlajaa sekä muutamia mäntyjä ja kuusia. Pohjoisrinteen puustoa on osin harvennettu vuoden 2006 jälkeen.

Muistokiven pohjoispuolisesta metsästä löytyi liito-oravan jätöksiä kolmen varttuneen-järeän kuusen tyviltä ja kahden varttuneen haavan tyviltä. Pohjoisrinteen haavassa oli koloja ja papanoita oli hyvin runsaasti (ks. kansikuva). Haapa lähiympäristöineen on liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka.

Muistokiven kaakkoispuolelta löytyi kolmen kuusen tyviltä liito-oravan jätöksiä. Lisäksi yhden vaahteran tyveltä löytyi runsaasti papanoita. Vaahtera on liito-oravan ruokailupuu.

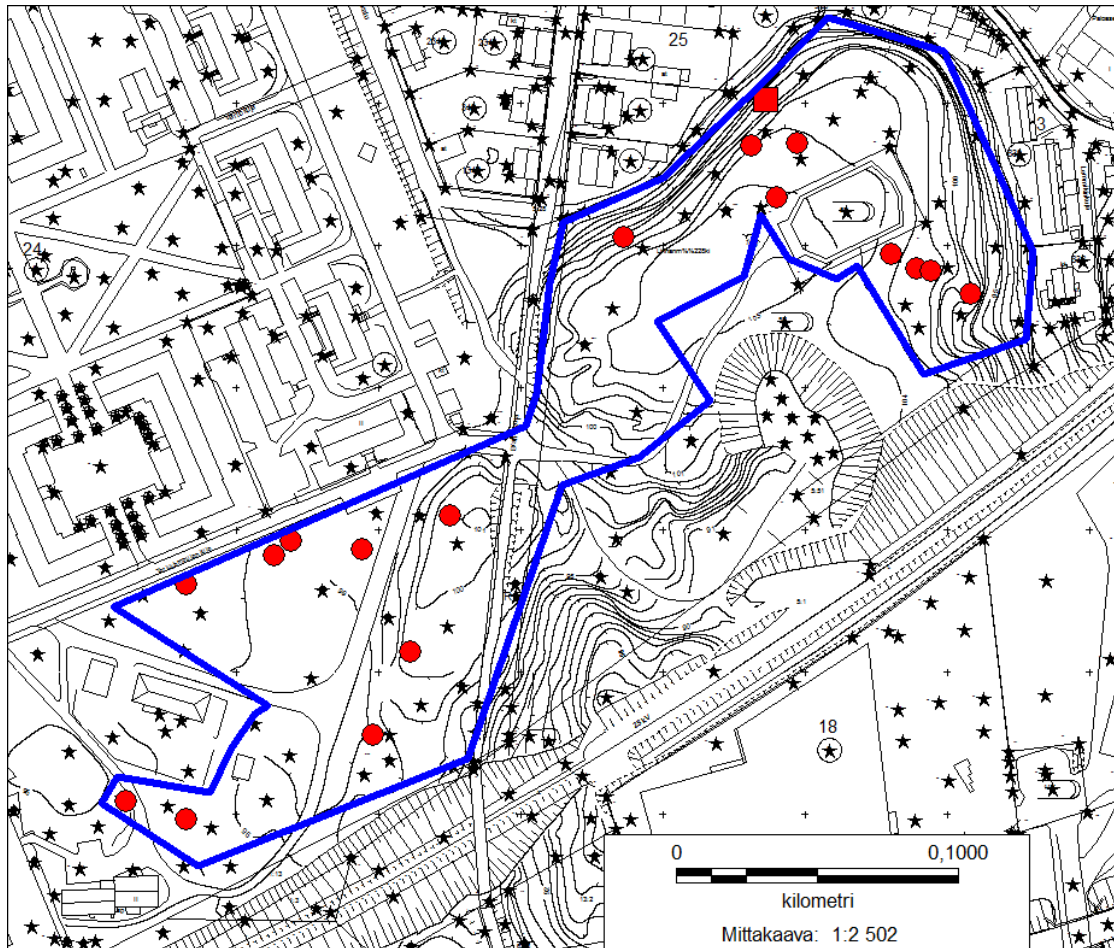
Osa-alueen eteläosassa on entinen maa-ainesten ottoalue, jonka rinteillä ja pohjalla kasvaa nuorta puustoa (mm. mäntyä, koivua, raitaa, harmaaleppää ja tuomea). Ottoalueen pohjalla on paikoin myös hieman varttuneempaa puustoa, mutta kolopuita ei havaittu. Tältä alueelta ei löydetty myöskään liito-oravan jätöksiä.



Kuva 4. Osa-alue 14. Linnanmäenpuiston kuusikkoa. Etualan puun tyveltä löytyi liito-oravan jätöksiä.

Yhteenveto ja suositukset

Linnanmäenpuistossa ja sen länsipuolella sijaitsevassa vanhoja kuusia kasvavassa puistossa on liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Kuvaan 5 rajattu alue (pinta-ala noin 2,5 ha) on liito-oravien elinympäristöä, jossa on suuria kuusia ja lehtipuustoa ruokailuun. Liito-oravan jätösten perusteella ei voida arvioida liito-oravien määrää, elinpiiriä tai sukupuolta. Rajattu elinympäristö on kuitenkin niin pieni, että sillä elää todennäköisesti vain yksi liito-oravanaaras.

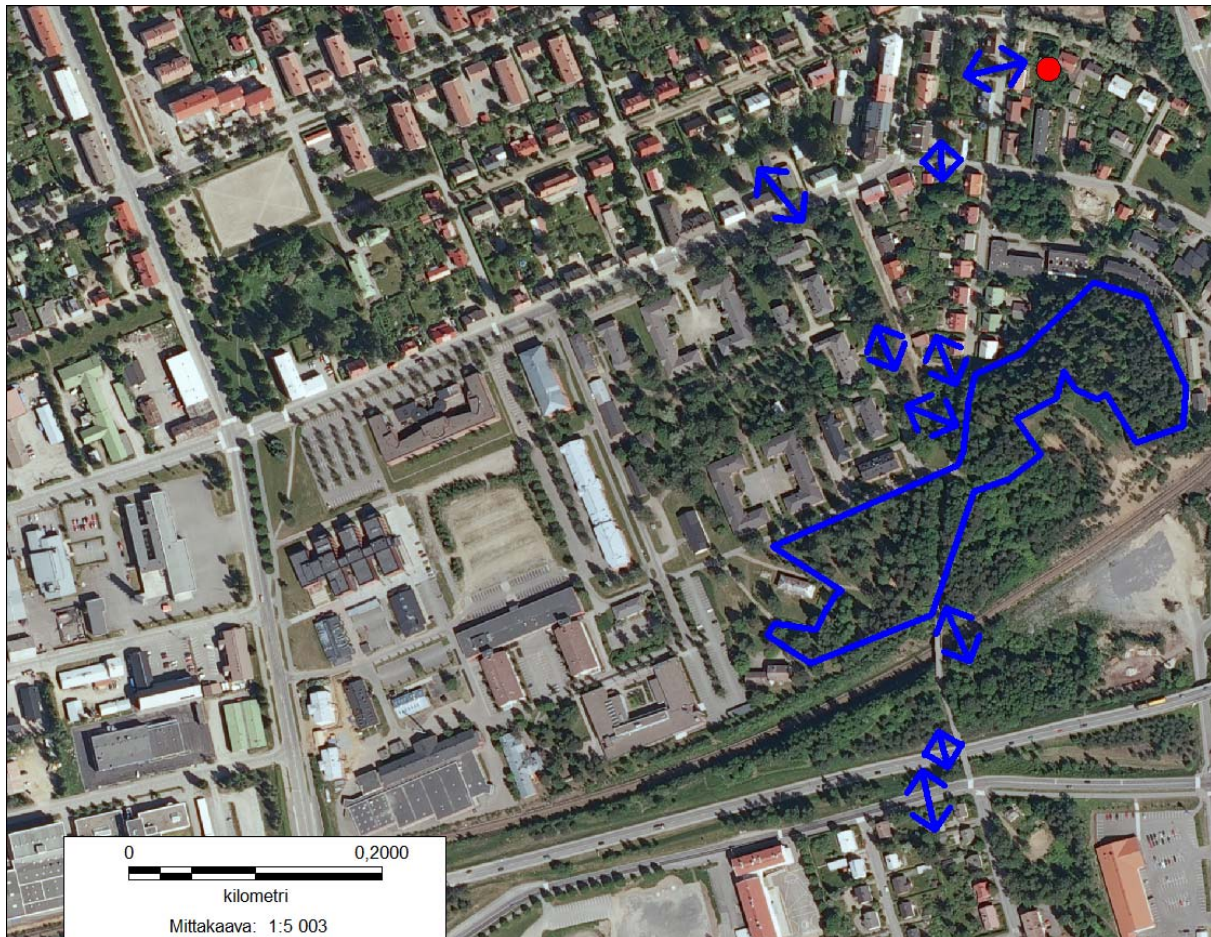


Kuva 5. Liito-oravien elinympäristö (sininen viiva) sekä puut joiden tyviltä löytyi liito-oravan jätköksiä (punainen ympyrä). Kolohaapa on merkitty punaisella neliöllä.

Kuvaan 5 rajattu liito-oravien elinympäristö on varsin eristynyt muista lajin asuttamista tai liito-oravalle sopivista metsäalueista. Vanhan kasarmialueen eteläpuolella on junarata, valtatie ja Rinnekatu. Ylikulkusillan kohdalla on puustoiset kaistaleet rata- ja tiealueiden välissä. Junaradan ja valtatieen kohdalla on 30–35 metrin levyinen puuton alue, jonka liito-orava voi ylittää liitämällä. Rinnekadun kohdalla on noin 20 metrin levyinen puuton alue. Myös tämän yli liito-orava pääsee liitämällä, vaikka puustoa on vain niukasti tien molemmin puolin. Rinnekadulta etelään on omakotitaloja piha-alueineen ja metsää on vasta Urpolanjokilaaksossa, josta on tehty havaintoja liito-oravasta (Etelä-Savon ELY –keskus liito-oravatietokanta).

Linnanmäenpuiston kohdalla alueen eteläpuolella on puutonta, rakennettua aluetta. Muilta osin Linnanmäenpuisto rajautuu omakotialueeseen. Pohjoiseen liito-oravat pääsevät vanhan kasarmialueen puukujia pitkin ja Jääkärikadun yli omakotialueelle. Pohjoisessa lähin seuraava puustoisempi alue on vanha hautausmaa.

Länteen liito-oravilla ei ole vastaavaa puustoista yhteyttä, koska vanhan kasarmialueen länsiosassa ja Sammonkadun länsipuolella ei ole puustoa.



Kuva 6. Liito-oravien elinympäristö on rajattu sinisellä viivalla ja mahdollisia kulkuyhteyksiä sinisillä nuolilla. Kulkuyhteydet on arvioitu puuston rakenteen perusteella. Liikenneväylien ylityspaikoissa on mitattu ilmakuvaista puuttoman alueen leveydet niin, että ne eivät ylitä 50 metriä. Kuvan oikeassa yläkulmassa on Linnanmäenpuistoa lähin liito-oravahavainto, joka on tehty 17.4.2012 (Etelä-Savon ELY –keskus liito-oravatietokanta). Pihassa on todennäköisesti liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka.

Liito-oravien elinympäristöön ei tulisi osoittaa lisärakentamista tai suunnitella muita sen nykytilaa muuttavia toimenpiteitä. Alueen puuston hoidossa on säilytettävä lajin mahdolliset lisääntymis- ja levähdyspaikat, ruokailupuustoa sekä puustoiset kulkuyhteydet niin, että liito-oravat pääsevät ylittämään avoimet alueet liitämällä.

4 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus. Punainen kirja 2010. – Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 685 s.

Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M. 2004: Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. – Suomen ympäristö 742:1–113.

Vauhkonen, M. 2006: Mikkelin vanhan kasarmialueen kasvillisuus ja kasvis-
toselvitys 2006. – Ympäristösuunnittelu Enviro Oy.